Ad-Dalā'il Fī Hukm Muwālāt Ahl Al-Ishrāk

DALILI JUU YA HUKMU
YA
KUSHIRIKIANA NA MAKAFIRI
NA
MAS-ALA YAHUSIANAYO

Na Imām Sulaymān Ibn 'Abdillāh

Ibn Shaykh Al-Islām Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb
(RahimahuLlaah)

Mfasiri (Arabic – English) : At-Tibyān Publications

Mfasiri (English – Kiswahili) : Abu 'Aasim

بَرَاءَةٌ مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ إِلَى الَّذِينَ عَاهَدتُّم مِّنَ الْمُشْرِكِينَ

“ (Hili ni) Tangazo la kujitoa katika ahadi [dhima] litokalo kwa Allaah na Mtume wake, kwa watu mlio ahidiana nao miongoni mwa *Mushrikīn*” *Sūrat At-Tawbah : 01*

TAMKO LA BARĀ-AH

Kwa Ma-fir’awn wa zama hizi, na kwa serikali zao, na ma-Wakala wao
Kwa ma-Waziri, ma-Askofu, na ma-Rabb wa *Tawāghīt*

Wote twawaambia:

“Hatuabudu Mnachokiabudu,
Nyinyi mna dini yenu na Sisi tuna Dīn yetu
Tunakukufuruni nyinyi na miungu yenu, sheria zenu, na Katiba zenu
Na tumeyakataa ma-Bunge yenu mnayoyaabudu pamoja na Allaah
Na umeshadhihiri kati yetu na nyinyi
Uadui na Chuki Daima-
Mpaka mrejee katika *Tawhīd*, Mtumie Sharī’ah ZAKE pekee
Na mziridhie, huku mkiwa mmejisalimisha kikamilifu”

DIBAJI

Himdi na Shukrani zote ni za Allaah, Allaah ambaye hasamehi *Shirk* lakini husamehe dhambi yoyote ndogo kuliko hiyo (yaani isiyo *Shirk*) kwa Amtakaye. Na yeyote mwenye kufanya *Shirk*, kwa hakika atakuwa amefanya dhambi kubwa mno [1], - na mwenye kufanya *Shirk*, kwa hakika amepotea upotevu wa mbali kabisa. [2]

Na *Swalah* na *Salam* ziwe juu ya Muhammad bin 'Abdillāh, *Imām* wa *Muwahhidīn*, (mtume) Ambaye ameamrishwa katika *Qur-ān* kufuata njia ya Ibrāhīm, na afuate njia ya *Mursalīn* wote katika kulingania katika *Tawhīd* ya *Rabb Al-'Ālamīn*, na ameamrishwa kutangaza *Barā-ah* dhidi ya *Mushirikūn*.

Wa ba'd:

Fahamuni enyi Waja wa Allaah! Kwamba Allaah hakukuumbeni nyinyi kwa Mchezo tu, kama Asemavyo Allaah

أَفَحَسِبْتُمْ أَنَّمَا خَلَقْنَاكُمْ عَبَثًا وَأَنَّكُمْ إِلَيْنَا لَا تُرْجَعُونَ

"Je, mlidhani kwamba sisi tulikuumbeni bure tu na ya kwamba nyinyi kwetu hamtorejeshwa?" [3]

Badala yake Allaah (Ta'ālā) amekuumbeni nyinyi kwa lengo la msingi sana, ambalo watu wamelisahau;

وَمَا خَلَقْتُ الْجِنَّ وَالْإِنسَ إِلَّا لِيَعْبُدُونِ

---

1 An-Nisā' : 48

2 An-Nisā' : 116

3 Al-Mu'minūn : 115

“Na Sikuumba majini na wana Aadam isipokuwa waniabudu mimi (Pekee).” [4]

Na lengo (kusudio) siyo tu “Kumwabudu Allaah” – kwani hakika *Makuffār* wengi wanamuabudu Allaah, ilihali wanawaabudu wengine pamoja naye pia, kama *Mushrikūn* wa ki-Quraysh walivyofanya. Kwa hiyo lengo halisi ni *“Kutokuelekeza aina zote za ‘Ibaadah kwa yeyote isipokuwa Allaah Pekee.”* Ndiyo maana ma-*‘Ulamā* wamesema kwamba **“isipokuwa waniabudu mimi (Pekee).”** Maana yake *“Isipokuwa kwamba wanawajibika (wanatakiwa) kunipwekesha mimi katika aina zote za ‘Ibaadah”* [5]

Na hapatakuwa na kusihi kwa aina yoyote ya ‘Ibādah- mpaka kupatikane pamoja nayo, *Kufr Bit-Twāghūt (Kumkufuru na Kumkanusha Tāghūt)*. Kama asemavyo Alaah,

قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا وَاللَّهُ سَمِيعٌ عَلِيمٌ

“Hakika, Uongofu umekwisha pambanuka na Upotovu. Basi atakayemkanusha tāghūt na akamwamini Allaah kwa hakika atakuwa ameshikilia imara kishikilio madhubuti kisichovunjika, na Allaah ni Mwenye kusikia yote, Mjuzi wa yote.” [6]

---

4 Adh-Dhāriyāt : 56

5 Kauli hii imetajwa na Al-Qurtubī katika Tafsīr yake ya Āyah hii, na pia kutoka kwa Al-Kalbī. Tazama *“Ma’ārij Al-Qubūl Sharh Sullam Al-Wusūl Ilā ‘Ilm Al-Usūl”* Cha *Imām Hāfidh* Ibn Ahmad Al-Hakamī, (1/82) kwa maana zaidi ya *‘Ibādah* katika Āyah hii.

6 Al-Baqarah : 256

Kwa hiyo *Kufr Bit-Tāghūt* inakuja kabla ya *"Īmān BiLlāh."* Na katika mambo yaliyo ya wajibu ya *kufr Bit-Tāghūt* ni Shart la *Barā'ah, 'Adāwah, Baghdhā' na Takfīr dhidi ya Mushrikūn* na *Tawāghīt* wao.

Na hii ndiyo sababu iliyopelekea kukusanywa (kuandikwa) na kutafsiriwa kitabu hiki; Kwa sababu watu wengi wameuacha mwenendo wa Mitume katika Jambo hili, yote (haya yamefanyika) chini ya mwavuli wa *Da'watus-Salafiyyah* – hali ya kuwa *Salafiyyah* iko mbali nao, kama 'Alī alivyombali na *Shī'ah*.

Wengi wao hasa ni *Murji'ah* wa *ki-Jahmī* [7], wanadai kwamba kila kitenguzi cha *Uislam* kinatakiwa kurejelewa kwa kile kilicho katika "Moyo." Kwa hiyo mtu mwenye kumtukana Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) siyo *Kāfir Murtadd*,- alimradi tu mtu huyo anadai kwa mdomo wake kwamba "anampenda" Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam).

---

7 *Murji'ah* ni wale ambao hudai kwamba Matendo (A'māl), yenyewe hayahusiani/hayaathiri Īmān wala Kufr. Na kuna aina zingine pia nyingi za Murji'ah. Wanadai kwamba A'māl si Sehemu ya Īmān, na kwamba Matendo (A'māl) si Sehemu ya Kufr. Wanadai kwamba alimradi tu "Moyo uko Safi", basi mtu (huyo) ni Mu'umin. Na wanadai kwamba haijalishi kufr ya namna gani imefanywa, "Alimradi tu Moyo Uko safi" basi mtu huyu si Murtadd. Na Murji'ah wa zama hizi waliokaribu kabisa na Murji'ah wa zamani ni wafuasi wa Bishr Al-Marīsī. Rejea katika vitabu vya Salaf kuhusu Murji'ah. Na pia rejea katika vitabu vya Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī kuhusu Murjia'ah; *"Imtā' An-Nadhar Fī Kashf Shubuhāt Murji'at Al-'Asr", na "Tabsīr Al-'Uqalā' Bi-Talbīsāt Ahl At-Tajahhum Wal-Irjā'"*. Kwa Kiingereza, rejea "A Decisive Refutation of Salafi Publications" Sehemu ya 1 na ya 2, cha At-Tibyān Pubications.

Na pindi tawala (Serikali) zinaposhindana kupinga *Sharī'ah* (Hukmu) ya Allaah, basi hawa *Murji'ah* (husimama) badala yao na kuzitetea wakisema kwamba, haziwezi kukufurishwa alimradi tu zinadai kwa midomo yao [8] kwamba "Zinapenda *Sharī'ah* (Hukmu) ya Allaah; na alimradi tu wanatumia neno 'Yaruhusiwa Kisheria' na siyo *"Halāl Ki-Islam"*, hivyo hawawezi kutuhumiwa kufanya *kufr* ya *Istihlāl*.

Lakini mada ya Kitabu hiki, *In Shā' Allaah*, ni kuhusu *Al-Walā'* na *Al-Barā'*, na wajibu wa Chuki na Uadui dhidi ya *Makuffār*. Na *Murji'ah* hata hawaoni hili. Wametia sumu yao katika hili pia; Wakisema kuwa haijalishi ni namna gani mtu atashirikiana na maadui wa Allaah, *Mayahudi*, Wavamizi na *Tawāghīt*, haijalishi *"Wulāt Al-Amr"* wamewasaidia Wavamizi kuichukua (kuikalia) na kuiharibu Miji mingapi ya Waislam – haijalishi Waislam wangapi wanateswa, wanabakwa na kuuliwa kwa msaada wa "Waislam wa Kawaida" – Haijalishi ni kiasi gani, hakuna *Murtaddīn* katika washirika hao, alimradi tu wanadai kwa midomo yao "Tunaupenda *Uislam*". Kwa hiyo wanapinga wazi wazi *Fatwā* ya *Salaf*, kwani kwa pamoja wametoa Hukmu kwamba *"Ma-'Ulamā wa Uislam* wamejumuika juu ya ukweli kwamba Yeyote anayewasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam, au kushirikiana nao kwa aina yoyote ya msaada - mtu huyo anakuwa *Kāfir* kama wao." [9]

Lakini *Murji'ah* hawa wanadai kwamba haijalishi ni msaada gani utatolewa kwa Mayahudi na Wavamizi katika Kuwaua na

---

8 Zinazofanana na kikundi cha Murji'ah cha Karrāmiyyah – na pengine ni aina ya Murji'ah iliyopotofu zaidi; wanadai kuwa alimradi tu mtu anadai kwa Mdomo wake na Ulimi wake kwamba ni Muislam – basi wanatakiwa kuhesabiwa kuwa ni Waislam – haijalishi wanaamini au kufanya *A'māl* gani.

9 "Majmū' Al-Fatāwā Ibn Bāz" (1/274).

kuwalemaza Waislam – kitendo hiki kamwe si *Riddah* (Kufr). Ni raha iliyoje kwa *Tawāghīt* na Furaha iliyoje katika masikio yao na macho yao kusikia maneno hayo na kuona "Taa za Kijani (ruhusa hiyo)"….

Jambo hili linatukumbusha sisi maneno ya *Imām* Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) aliyopokea kutoka kwa *Salaf*, "Imesimuliwa na Ibn 'Asākir kutoka kwa An-Nadhr Ibn Shumayl (RahimahuLlaah), kwamba amesema: Niliingia kwa Ma'amūn, akanambia: "Umeamkaje ewe Nadhr?" Hivyo nikamwambia "Salama ewe Amīr Al-Mu'uminīn!" Kisha akaniuliza: "Ni nini *Irjā'*?"[10] Nikamjibu "Dini ambayo inakubaliana (inaridhiwa) na Wafalme – Wananufaika katika mambo yao ya ki-Dunia kutokana nayo, na wanapata hasara katika Dini yao."[11] Akajibu: "Umesema Ukweli."[12]

---

10 Irjā'ah ni Itikadi ya Murji'ah.

11 Maneno (Jibu) haya yanalandana na Hadithi iliyosimuliwa na Abū Dāwūd (2860), "Hapana mja mwenye kujikurubisha kwa Sultān, isipokuwa hujiweka mbali na Allaah." Abū Dāwūd, kitāb As-Sayd. Kutoka kwa Abū Hurayrah (RadhiyaLlaahu 'Anhu), na pia imesimuliwa na Imām Ahmad katika "Musnad" yake. Al-Albānī amesema ni "Hasan Sahīh" katika "Sahīh At-Targhīb" (2240), na alisema usemi kama huo "Hasan Sahīh" katika "As-Silsilah As-Sahīhah" (1272).

12 Rejea "Al-Bidāyah Wan-Nihāyah" cha Al-Hāfidh Ibn Kathīr, (10/276). Makubaliano ya Ma'amūn na Nadhr siyo ya muhimu, lakini cha muhimu ni kauli yake Nadhr mwenyewe, ndiyo yenye umuhimu hapa. Yeye ni 'Allāmah, Imām, Hāfidh, Abū Al-Hasan Al-Māzinī Al-Basrī An-Nahwī, Mwana Sarufi wa Kiarabu; Alikuwa ni Katika ma-Imām wa Sunnah, Al-Bukhārī na Muslim wamesimulia kutoka kwake; Aliishi Marw na alikuwa mwalimu wao, na alikuwa ni kiongozi (mkuu) wa *Muhaddithīn*. Na Salaf wamesema kuhusiana na yeye, "Khurāsāni haijawahi kutoa mfano wa ma-'ulamā hawa watatu, 1) Ibn Al-Mubārak, 2) An-Nadhr Ibn Shumayl, 3) Yahyā Ibn Yahyā." Rejea "Siyar A'lām An-Nubalā". (8/383, 9/328), "Al-Jarh Wat-Ta'dīl" (8/477), "Tah'dhīb At-Tah'dhīb (10/437).

Na ndugu zetu wanatakiwa kuachana na *Taqlīd*, na Kuwafuata *ma-Shaykh* wema pindi wanapokosea katika Fatwa fulani. Badala yake wanatakiwa kufuata *Manhaj* ya maandiko ya *Qur-ān* na *Sunnah*, ijapokuwa *Āyah* zinapingana na baadhi ya rai za baadhi ya ma-*Shaykh*. Na hii ndiyo maana Waja Wema waliotangulia *(As-Salaf As-Sālih)* walikuwa wakisema, *"Maneno ya mtu (binadam) yeyote yanaweza kukubaliwa au kukataliwa – isipokuwa ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), kwani maneno yake yote yanatakiwa kukubaliwa."*

Na *Imām* Al-Awzā'ī (RahimahuLlaah) aliongea vizuri sana, "Shikamana na Āthār *(Sunnah)* za Waliotangulia (Salaf), hata kama watu watakukataa (watakupinga/watakutenga). Na tahadhari na maneno ya watu, hata kama watakupendezesha kwa kauli."[13]

Imām Sulaymān Ibn 'Abdillāh *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah) amesema, "Badala yake, lililo wajibu na Muhimu juu ya Muumini, ni kwamba pindi Kitabu cha Allaah na *Sunnah* za Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam zinapomfikia yeye na akazielewa maana zake – haijalishi maandiko yana hukmu gani – anatakiwa (kufuata/kutekeleza) kufanyia kazi bila kujali wenye kumpinga. Na hivi ndivyo Mola wetu na Mtume wetu (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) walivyotuamrisha sisi kwalo - na ma-*'Ulamā* wote wamekubaliana juu ya (wajib) huu.[14] Na wenye kupingana na mtazamo huu ni wale tu walio wajinga wenye kufuata ki- Upofu *(Juhāl Muqallidīn)*;

---

13 Rejea "Sharaf As'hāb Al-Hadīth" cha Al-Khatīb Al-Baghdād (RahimahuLlaah).

14 Kwa hiyo Ewe ndugu katika Tawhīd! Hakika umeamrishwa na Allaah, Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallal) na ma-'Ulamā wote wa kweli – kukubali/kutii dalili zote katika Qur-ān na Sunnah, haijalishi nani anayekupinga; Hivyo unapofuata dalili za maandiko, hata wakati ma-'Ulamā wengine watakupinga, kama vile Abū Hanīfah au Madkhalī – endelea kufuata dalili za maandiko. Kwa hiyo zifanye Dalīl (za Qur-ān na Sunnah) ndiyo Manhaj na Tarīqah yako – na acha *Taqlīd*.

na Ibn 'Abdul Barr (RahimahuLlaah) na wengineo wamesimulia *Ijmā'* kwamba watu hawa (wenye kupinga) si katika watu wa 'Ilm."[15]

Na *Imām* 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) pia amesema, "Ni fardh (Wajib) juu ya mtu, Pindi Dalili kutoka katika Qur-ān na Sunnah zinapomfikia na akaelewa mafundisho yake (maamrisho na makatazo yake) – (ni Wajib) kuacha kuwafuata watu wengine, na kutii (kufuata) Dalili pasipokujali wenye kumpinga… Kwa hiyo ni wajib juu ya mtu mwenye taqwa (ikhlāsw) – pindi anaposoma vitabu vya wanazuoni (ma-'Ulamā)- kulinganisha dalili zao na zile zilizomo katika Kitabu (Qur-ān) na Sunnah."[16]

Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) pia amesema alipokuwa akielezea Āyah,

وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Na mtakapowatii wao (Makuffār), hakika mtakuwa Mushrikūn."[17]

---

15 Rejea *"Tafsīr Al-'Azīz Al-Hamīd"* (546-547). *Al-'Allāmah* Ibn Al-Qayyim (RahimahuLlaah) amesema, "Hakuna utofauti baina ya watu kwamba *Taqlīd* si aina yoyote ya 'Ilm – na kwamba *Muqallid* hawezi kamwe kuitwa mwanachuoni (*'Ālim*)." Rejea katika *"I'lām Al-Muwaqqi'īn"* (1/45).

16 Rejea katika *"Fat-h Al-Majīd"* (387 – 388).

17 Al-An'ām : 121

Akaelezea, “Na watu wengi hii leo wamefanya hivi hivi – kwa kuwafuata kiupofu wale wanaowafuata. Na kwa kutokuonyesha dalili pindi zinapopingana na Viongozi wao – na hii ni katika aina hii ya *Shirk* (iliyotajwa katika Āyah hii)[18]. Na kisha kuna wanaoenda mbali zaidi ya hivi, kwa kufikiri kwamba kutenda kwa mujibu wa dalili hairuhusiwi - na wanazidisha *fitnah (Shirk)* hii kwa kudai “Mwanazuoni *(‘Ālim)* huyu anajua zaidi dalili kuliko sisi.”[19]

Na *Imām* Abā Batīn (RahimahuLlaah) amesema, “Na pindi mtu atakapoijua *Haqq*, hataumizwa na kukosekana kwa watu wenye kufuata *haqq*, na wingi wa watu wanaowapinga wao[20], hasa katika zama hizi za mwisho. Na kuhusu kauli za watu Wajinga *(Ma-jāhil)*, “Kama hii ingekuwa ni haqq kweli, kwa nini *Shaykh* Fulani Fulani haijui?” - Huu ni udhru uleule ambao hutumiwa na ma-*Kuffār* [21] pindi waliposema kwa mshangao:

---

18 Kwa hiyo Ewe ndugu katika *Uislam*! Tahadhari usije ukaacha kufuata dalili za Kitabu kwa sababu ya kufuata *fatwa* ya Mwanachuoni *(‘Ālim)* – na ukiacha kufuata Dalili ya Wazi (kwa sababu ya kumfuata mtu) – basi utakuwa unafanya *Shirk* iliyotajwa katika Āyah hii.

19 Rejea *“Fat-h Al-Majīd”* (391)

20 Allaah Anasema,

قُل لَّا يَسْتَوِي الْخَبِيثُ وَالطَّيِّبُ وَلَوْ أَعْجَبَكَ كَثْرَةُ الْخَبِيثِ فَاتَّقُوا اللَّهَ
يَا أُولِي الْأَلْبَابِ لَعَلَّكُمْ تُفْلِحُونَ

“Sema: Haviwi sawasawa viovu (Khabīth) na vizuri (Tayyib) japokuwa utakupendekezea wingi wa viovu. Basi mcheni Allaah, enyi wenye akili ili mpate kufaulu.” [Al-Mā’idah : 100]

21 Hivyo kumbuka ukweli wa udhru/sababu hii mbovu – kwani hakika, wakati ndugu wengi wanapopewa ushauri wa haqq kutoka katika *Āyah* za *Qur-ān* na *Sunnah*, hujibu “Kama hili lingewa sahihi, basi kwa nini ma-*‘Ulamā* hawalisemi?” Kwa hiyo kumbuka kwamba haqq iko katika *Kitabu* (na *sunnah*), iwe Wanazuoni wanaihubiri ama la. Na pindi ndugu anapotoa udhru huu, basi kumbuka kuwa ni udhru uleule mbaya wa Makuffār.

لَوْ كَانَ خَيْرًا مَّا سَبَقُونَا إِلَيْهِ

“Lau ingalikuwa (Dini hii) ni (ya) kheri, basi wasingalitutangulia! (hao makafiri waliokufuata)”[22]

Na,

أَهَٰؤُلَاءِ مَنَّ اللَّهُ عَلَيْهِم مِّن بَيْنِنَا

“Je, hawa ndio wale Aliowafadhilisha Allaah baina yetu?”[23]

---

22 Al-Ahqāf : 11, na pia katika *Āyah* (nyingine) *makuffār* walitoa udhr,

مَّا سَمِعْنَا بِهَٰذَا فِي آبَائِنَا الْأَوَّلِينَ

“Hatukusikia haya kwa baba zetu wa awali.” [Al-Mu’minūn : 24]

Na udhru huu huu mbovu ulitolewa na Fir’awn alipoendewa na Mūsā (‘Alayhis-Salām) فَمَا بَالُ الْقُرُونِ الْأُولَىٰ

“Basi nini hali ya karne za awali?” [Tāhā : 51]

Wote walidai kwamba kwa kuwa ma-Shaykh wao, wakubwa wao, machifu, watawala/viongozi wao, na magavana wao walikuwa juu ya dini hiyo na njia hiyo, basi hicho tu ndicho kilikuwa kitu cha sawa. Na Allaah Anasema kuhusu wale ambao huacha dalili kwa ajili ya *Taqlīd*,

يَوْمَ تُقَلَّبُ وُجُوهُهُمْ فِي النَّارِ يَقُولُونَ يَا لَيْتَنَا أَطَعْنَا اللَّهَ وَأَطَعْنَا الرَّسُولَا وَقَالُوا رَبَّنَا إِنَّا أَطَعْنَا سَادَتَنَا وَكُبَرَاءَنَا فَأَضَلُّونَا السَّبِيلَا رَبَّنَا آتِهِمْ ضِعْفَيْنِ مِنَ الْعَذَابِ وَالْعَنْهُمْ لَعْنًا كَبِيرًا

“Siku zitakapopinduliwa nyuso zao motoni, watasema: Laiti tungelimtii Allaah, na tungelimtii Rasuli. Na watasema: Rabb wetu! Hakika sisi tumewatii mabwana zetu, na wakuu wetu, basi wametupoteza njia. Rabb wetu! Wape adhabu maradufu, na walaani laana kubwa.” [Al-Ahzāb : 66 – 68].

23 Al-An’ām : 53

Na kwa hakika 'Aliy (RadhwiyaLlaahu 'Anhu) alisema, "Ijue haqq, na kisha Utawafahamu watu wake."[24] Na wale ambao wamechanganyikiwa na wamepotea, kila hoja/kauli [ya *Makuffār*] huwaghuri/huwadanganya. Na kwa hakika, ingekuwa wengi wa watu leo hii wako katika *Haqq*, *Uislam* usingekuwa *Gharīb* (Mgeni) [25]; Na Uislam, hakika leo hii – Wallaahi – uko katika ugeni mkubwa."[26]

Na tunajilinda kwa Allaah (kutokana na hilo)!

Lengo asilia (la mwanzo) lilikuwa ni kutafsiri kitabu *"Ad-Dalā'il"* cha *Imām Sulaymān Āl Ash-shaykh (RahimahuLlaah)*; Lakini ilikuja kutambulika kwamba itakuwa ni vigumu kwa ndugu zetu wazungumza kiswahili kupata maana yake kiukamilifu, bila kuwa na vitabu vya ziada – kwa hiyo vitabu (makala) zenye kuhusiana pia zilitafsiriwa.

Na kwa ndugu zetu ili kukisoma, faida itapatikana ikiwa vipengele vitasomwa kwa mtiririko ufuatao (lakini kitabu hakijapangwa kwa mpangilio huu), baada ya kusoma Dibaji hii -

---

24 Kwa hiyo baada ya haqq kujulikana, basi hapo ndipo yawezekana kuwajua wenye kuiunga mkono na wenye kuipigania – yaani watu wake. Na hakuna njia nyingine yoyote – yaani haqq haijulikani (haisadikishwi) kwa (kuangalia) kikundi fulani cha watu.

25 Imesimuliwa kutoka kwa Abū Hurayrah, kwamba Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema, "Hakika, Uislam ulianza ukiwa ni Mgeni, na utarudi kuwa ni kitu kigeni (tena) – Bishara njema kwa (watakaokuwa) Wageni [Ghurabā']." Imesimuliwa na Muslim na Ibn Mājah, na Ahmad (2/389), Al-Khātib Al-Baghdād (11/307).

26 *"Ad-Durar As-Saniyyah"* (400 – 401).

1) 1) Msingi wa *Uislam* na Nguzo zake.
2) *Millat Ibrāhīm*: Njia (sehemu ya kwanza).

3) Mpaka baina ya *Muwālāt* na *Tawallī*.
4) Dalili juu ya Hukmu ya Ushirikiano na *Makuffār*.

5) Fatwā ya *Imām* Ahmad Shākir.
6) Kutomfanyia *Takfīr* Kafiri (yaani kutomkufurisha Kafiri).

7) *Muwahhidūn* si *Khawārij*.
8) *Millat Ibrāhīm*: Vikwazo (Sehemu ya pili).

9) *Ma-Imām* wa Najd Dhidi ya *Murji'ah*.
10) Hitimisho.

Na yote hii imekusanywa kwa lengo la kuifanyia kazi Āyah (hii),

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ

"Na shirikianeni katika wema na taqwa, na wala msishirikiane katika dhambi na uadui."[27]

Katika nakala halisi ya kitabu hiki na rejea zake za chini ya kurasa (foot notes) nimefuata mwendo wa *Shahīd* (*In Shā' Allaah*) *Shaykh* Abū 'Abdir-Rahmān Sultān al-'Utaybī al-Atharī (RahimahuLlaah), katika kitabu chake *"Al-Haqq Wal-Yaqīn Fī 'Adāwat At-Tughāt Wal-Murtaddīn*: *Min Kalām A'Immat Ad-Da'wah An-Najdiyyah"* ambapo anazungumza na wasomaji na kuungana (kushiriki) nao. Na imethibitishwa kwamba mwendo wake huu ulikuwa ni wa pekee sana na (unaofaa) unaopendeza kwa ndugu zetu.

---

27 Al-Mā'idah : 02

Baadhi ya kauli za ma-*'Ulamā* wa ki-Serikali zimetumika hapa, japokuwa haziendani na nyanja zingine nyingi za Dini, lakini baadhi ya maneno yao yanasihi (ni ya haqq) na yenye nguvu dhidi ya *Murji'ah* – kwa hiyo maneno hayo yamewasilishwa hapa na yametumika kutilia nguvu *Radd* dhidi ya *Murji'ah*.

Ikiwa kitabu hiki ni nyenzo ya Wema (kheri) na *Taqwā*, basi kimetokana na (Fadhila) *Rahmah* za Allaah, Rabb pekee, *Ma'būd* wa *haqq*. Lakini kama kuna makosa ndani yake, Yanatokana nasi na *Shaytān*; na Allaah na Mtume wake wako mbali nayo.

إِنْ أُرِيدُ إِلَّا الْإِصْلَاحَ مَا اسْتَطَعْتُ

وَمَا تَوْفِيقِي إِلَّا بِاللَّهِ عَلَيْهِ تَوَكَّلْتُ وَإِلَيْهِ أُنِيبُ

"Sitaki ila kutengeneza kiasi ninavyoweza. Na sipati kuwezeshwa haya ila na Allaah, kwake ninategemea, na kwake naelekea."[28]

Was-Salām 'Alā man Ittaba'a Al-Hudā

---

28 Hūd : 88

MSINGI WA UISLAM NA NGUZO YAKE [29]

Ni nini Msingi na Nguzo ya Uislam? [30]

---

29 Kipengele hiki kimejikita katika vitabu vifuatayo:

a) *"Asl Dīn Al-Islām Wa Qā'idatuhu"* – cha *Mujaddid*, *Imām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah). Kinapatikana katika *"Ad-Durar As-Saniyyah"* (2/122).

b) *Sharh* ya makala hiyo hapo juu, ya *Mujaddid*, Imām wa pili , 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan Ibn Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah). Kinapatikana katika *"Ad-Durar As-Saniyyah"* (2/202 – 211).

c) *"Asl Dīn Al-Islām"* Kitabu cha *Shaykh* 'Alī Al-Khudhayrī (Twamuomba Allaah Amtoe katika Jela), ambacho ni *Sharh* ya kina ya makala mbili zilizotajwa hapo juu. Kitabu hiki ni Sehemu ya Kwanza ya Mfululizo wa makala (vijitabu) za Shaykh ziitwazo *"Silsilat Al-Ajzā' Fī At-Tawhīd Wal-'Aqīdah"*.

d) "Millat Ibrāhīm"- cha *Shaaykh* Abū Muhammad Al-Maqdisī (Twamuomba Allaah amtoe Jela haraka). **Tanbihi:** Baada ya kukamilika kwa kitabu hiki, "Millat Ibrāhīm" kilitolewa kwa Lugha ya Kiingereza na At-Tibyān Publications, na kinapatikana Katika tovuti yao.

Kwa hiyo kwa ufahamu mzuri na Imara kuhusu suala hili, rejea vitabu hivyo.

30 Uislam maana yake "Istislām" (Kujisalimisha/kujihudhurisha) kwa Allaah – kwa kuwa na Tawhīd, na kujisalimisha na (kuwa na) Tā'ah kwa Allaah; Na Kumuamini na Kumfuata Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam); na kwa kujitwaharisha na *Shirk* na kujitenga na watu wake (*Mushrikīn*)." *"Ad-Durar As-Saniyyah"* (1/129). Na mwenye kutenda kwa mujibu wa haya ni Muislam – mwenye kujisalimisha na kujihudhurisha kwa Allaah katika namna ambayo inakubaliana na *Sunnah* ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) – siyo kwa *Bid'ah* na Uzushi.

“Mwabudu Allaah (pekee) na ujitenge na *Tāghūt*”[31]

---

31 Na Tāghūt maana yake ni “Kila kitu, kisichokuwa Allaah ambacho huelekezewa aina yoyote ya ‘Ibādah.” Hii inajumuisha “Vitu Visivyo – fikiri” vyenye kuabudiwa kama vile, mapango, makaburi, miti, masanamu, ng’ombe, wanyama, moto, nyota, Zodiaki, Sheria isiyokuwa Sharī’ah, n.k Lakini kwa “vitu vyenye kufikiri” vyenye kuelekezewa ‘Ibādah - basi kuna shart ya ziada – “Kila kitu chenye kuelekezewa ‘Ibādah - kisichokuwa Allaah – na kimeridhika (kuabudiwa)”. Shart hii ya ziada imewekwa kuwaacha huru kutokana na kuitwa Tāghūt watu kama ‘Īsā (‘Alayhis-Salām), na ‘Alī Ibn Abī Tālib (RadhiyaLlaahu ‘Anhu). Kwani hakika ‘Īsā (‘Alayhis-Salām) hakuwaamrisha watu wake jambo lolote isipokuwa kuelekeza ‘Ibādah zao kwa Allaah Pekee. Na Siku ya Qiyāmah, atawakana watu waliomuabudu yeye na watakuwa maadui wake, kama alivyowaita wao kwamba ni Wakazi wa Motoni (Rejea Al-Mā’idah : 72 – 78, na 116 – 117, na Al-Ahqāf : 06). Na ndiyo hali ilivyo kwa Swahabah ‘Alī Ibn Abī Tālib (RadhiyaLlaahu ‘Anhu). Hivyo ingawa hakuna uadui, wala chuki, wala Takfīr dhidi ya ‘Īsā (‘Alayhis-Salām) na ‘Alī Ibn Abī Tālib (RadhiyaLlaahu ‘Anhu) – hizi ni shart kwa wale waliowaabudu watu hawa.

Lakini kwa wale walioridhika kuabudiwa, basi hakuna shaka kwamba wao ni Tawāghīt. Kama vile *Ash-Shaytān Ar-Rajīm*, wale wanaobadili Sharī’ah ya Allaah, wale wanaohukumu kinyume na Sharī’ah, wale wanaodai kuwa na ‘Ilm ya Ghayb, Wale wanaolingania kuabudu asiyekuwa Allaah, n.k. Kama vile Fir’awn, ma-*Rabbi* (viongozi wa Kiyahudi), Wahubiri, wachawi,Watawa wa kiume, Watawa wa kike, Wapiga Ramli, Ka’b Ibn Al-Ashraf, n.k. Imām Ibn Al-Qayyim (RahimahuLlaah) amesema kuhusu Tāghūt, “Ni kila kitu ambacho mwanadamu anavuka mipaka yake, kiwe kitu hicho kinaabudiwa, kinafuatwa, au kutiiwa. Hivyo Tāghūt wa kila jamii ni yule ambaye watu hutaka Hukmu kutoka kwake badala ya hukmu ya Allaah na Mtume wake. Au wale wanaowaabudu pamoja na Allaah; Au wale wanaowafuata bila dalili (idhini) kutoka kwa Allaah; Au wale ambao wanawatii hali ya kuwa hawajui kama inaendana na Hukmu ya Allaah. Kwa hiyo hawa ndiyo Tāghūt wa Dunia; Kama ukitafakari kuhusu wao na kutazama hali ya watu walio pamoja nao, utaona kwamba wengi wao wako mbali na kumuabudu Allaah Pekee, badala yake wanamuabudu Tāghūt; Wako mbali na kutaka hukmu ya Allaah na Mtume wake, na wanatafuta hukm kwa Tāghūt; wako mbali na kumtii yeye Allaah, na wanamtii na kumfuata Tāghūt.” Rejea katika “I’lām Al-Muwaqqi’īn” (1/50).

Ma-‘Ulamā wa Najd pia wamesema, **“**Tāghūt inajumuisha kila kitu kinachoabudiwa kinyume na Allaah. Na kila Kiongozi wa Upotevu , kila mwenye kuita katika Uovu na kuupamba (pia ni Tāghūt). Pia inajumuisha kila mtu aliyewekwa na watu ili kuwahukumu wao kwa Sheria zilizo kinyume na Uamuzi wa Allaah na Mtume wake, na hizi zote sheria za Jāhiliyyah. Na Tāghūt pia inajumuisha Watabiri, Wachawi; Watunza masanamu , wale wenye kulingania kuabudu Wafu, na watu ambao wanasimulia simulizi ambazo huwapoteza watu wajinga. Na msingi wa aina hizi za Tāghūt ni Shaytān – kwani yeye ndiye Tāghūt mkuu.” “Ad-Durar As-Saniyyah” (2/301).

Msingi wa *Uislam* umejikita katika mambo mawili: Kuthibitisha (*Ithbāt*) na Kukanusha (*Nafī*).[32]

Shaykh Sālih Al-Fawzān anasema kuhusu Tāghūt katika Sharh yake ya Kitāb At-Tawhīd, "Maana yake Shaytān - Allaah amlaani , kwa sababu ni kiongozi wa Tawāghīt wote . Pia inamaanisha Mchawi, Mtabiri, Kiongozi au Mtawala anayetawala kinyume na Uteremsho wa Allaah, na yeyote mwenye kuwalingania watu kumfuata yeye katika Tā'ah isiyokuwa ya Allaah." "I'ānat Al-Mustafīd Bi-Sharh Kitāb At-Tawhīd." (1/27).

Kwa ufahamu/ujuzi zaidi kuhusu Tāghūt , Rejea katika kitabu "At-Tāghūt" cha Shaykh Abū Basīr, na "Al-Īdhāh Wat-Tabyīn" cha Shaykh Ahmad Ibn Hamūd Al-Khālidī (Allaah Amtoe Jela haraka).

32 Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu) amesema katika "At-Tawdhīh Wat-Tatimmāt" kuhusiana na Tawhīd (Kumpwekesha Allaah katika 'ibādah) [nanukulu]:

"Maana ya "Kumpwekesha Allaah" inashurutisha mambo mawili:

1) Kukanusha kukifanyia 'ibādah kitu/mtu yeyote. (Lā Ilāha – Hapana anayestahiqq kuabudiwa kwa Haqq)
2) Kuthibitisha 'Ibādah ya Allaah pekee. (Illā Allāh – Isipokuwa Allaah).

Hakuna kinacho "Pwekeshwa" isipokuwa kiwe na yote Ukanusho (Nafī) na Uthibitisho (Ithbāt). Kwa mfano ukisema, "Qāma Muhammad" (Muhammad alisimama): Katika Sentensi hii umethibitisha Qiyām (kusimama) cha Muhammad, lakini "haujampwekesha", kwa kuwa kuna uwezekano kwamba kuna mtu amesimama pamoja naye.

Lakini ukisema, "Mā Qāma illā Muhammad" (Hakuna aliyesimama isipokuwa Muhammad): Hapa umempwekesha Muhammad. Kivipi? Kwa kuleta Ukanusho (Nafī), ambao ni "Hakuna aliyesimama", na ukanusho umefuatiwa na Uthibitisho (Ithbāt), ambao ni "Isipokuwa Muhammad."

Hivyo, mwenye kumsujudia Allaah na kisha akachinja kwa ajili ya asiyekuwa Allaah, au anamwabudu Allaah na kisha anatunga sheria (isiyokuwa ya Allaah) – mtu huyu hajampwekesha Allaah katika 'Ibādah."

Na kama ilivyosemwa na *Imām* Muhammad bin ‘Abd al-Wahhāb at-Tamīmī an-Najdī (RahimahuLlaah):

“Msingi na nguzo ya *Dini* ya *Kiislam* uko katika mambo mawili -

Kwanza: Kuamrisha Kuabudiwa (kuelekeza aina zote za ‘*Ibaadah*) kwa Allaah pekee bila mshirika, kusubiri (kuwa na Subira) katika hilo, kufanya urafiki kwa ajili yake, na kumfanyia *Takfīr* [33] yeyote mwenye kujitenga (mwenye kuiacha) nao.

---

33 Takfīr: Kumwambia mtu fulani kuwa ni Kāfir (kumkufurisha mtu), Kumtoa mtu katika kamba ya Uislam. Kumfanyia Takfīr Muislam yeyote imekatazwa, na baadhi ya ma-‘Ulamā wanaonelea kuwa ni kitendo cha Kufr kwa dhati yake, lakini ni wajibu (lazima) kumkufurisha kila Murtadd na kila Kāfir. Shaykh ‘AbduLlāh Ibn Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaa) amesema, “Na kwa ufupi, ni wajibu juu ya walio wakweli kutozungumzia mambo haya pasi na ‘Ilmu au dalili kutoka kwa Allaah. Na anatakiwa kuwa makini asije akamtoa mtu katika Uislam kwa sababu tu ya tafsiri/uelewa wake binafsi. Na “Kumtoa mtu katika Uislam” [Takfīr], na kumuingiza mtu katika kamba ya Uislam ni katika masuala makubwa ya Dīn... Na kwa hakika Shaytān amewapoteza wengi katika hili; Kwa hiyo kuna watu wanaomchukulia mtu kuwa ni Muislam, lakini dalili katika Qur-ān, Sunnah na Ijmā’ zinathibitisha kwamba yeye ni Kāfir, na kisha kuna wengine wanaowakufurisha wale ambao kiuhalisia ni Waislam kwa mujibu wa Qur-ān, Sunnah na Ijmā’.” Rejea katika “Ad-Durar As-Saniyyah” (8/217). Pia angalia Tanbihi inayofuatia.

Pili: Kutomshirikisha (kutomfanyia washirika) Allaah katika *'Ibādah* na Kujihadhari nayo *(Shirk)*, kuwa mkali katika hili, kuwa na uadui kwa ajili yake *(shirk)*, na kumfanyia *Takfīr* [34] yeyote mwenye kuifanya (hiyo shirk)."[35]

Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan an-Najdī *Āl Ash-shaykh* (RahimahuLlaah) amesema kuhusu hili, "Na dalili katika hili (Msingi huu) katika *Qur-ān* ni nyingi kiasi kwamba haziwezi kutajwa zote."[36]

---

34 Zingatia hili katika kichwa chako, Ewe ndugu katika Tawhīd! Tofauti na Murji'ah, ma-Imām wamebainisha kuwa kuwakufurisha Murtaddīn ni katika misingi ya Uislam. Lakini tunaona nini leo hii kutoka kwa Murji'ah wa zama hizi? Hatuoni isipokuwa tahadhari dhidi ya kuwakufurisha Murtaddīn. Na yeyote anayewakufurisha Murtaddīn hubambikwa jina kuwa ni "Takfīrī", na "Khārijī". Na imeenda mbali zaidi ya hivi kiasi kwamba mtu akimuita Bush "Tāghūt" na "Kāfir" hadharani, ataitwa "Khawārij" – kwa kuwa, kwa mtazamo wao, Bush hawezi kuitwa Tāghūt mpaka akiri kwamba sheria zake ni halāl Kiislam. Yā SubhānaLlāh! Hebu watu wafungue vitabu vya Historia, na wasome kile ambacho Mushrikūn waliwapachika ma-'Ulamā wa Najd – macho yako yaone jinsi ambavyo Mushrikūn walivyokuwa wakiwaita Mujaddid majina yaleyale mabaya, "Takfīrī", "Khārijī", n.k. Na Tunajilinda kwa Allaah. Rejea kiambatanisho "Muwahhidūn si Khawārij".

35 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/22).

36 "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/203).

Na msingi huu wa *Uislam* ni *Millat Ibrāhīm.*[37]

Kwa hiyo kitu cha kwanza kilichotajwa na *Imām* ni Uthibitisho, na cha pili ni Ukanusho. Vyote kati ya viwili, Uthibitisho na Ukanusho, (kila kimoja) kina mashart manne. Na sharti la kwanza ni kubwa zaidi na la msingi zaidi, na kisha la pili, na kisha la tatu na kisha la nne.

1) **Uthibitisho (Ithbāt): Unajumuisha mashart manne – mawili ya mwanzo yanahusu *tawhīd* yenyewe, na mawili ya mwisho yanahusu watu wa tawhīd.**

a) *Shart la kwanza –Kuamrisha kuabudiwa Allaah pekee bila mshirika yeyote.*

Kama Allaah Ta'ālā anavyoamrisha,

قُلْ يَا أَهْلَ الْكِتَابِ تَعَالَوْا إِلَىٰ كَلِمَةٍ سَوَاءٍ بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمْ أَلَّا نَعْبُدَ إِلَّا اللَّهَ وَلَا نُشْرِكَ بِهِ شَيْئًا وَلَا يَتَّخِذَ بَعْضُنَا بَعْضًا أَرْبَابًا مِّن دُونِ اللَّهِ فَإِن تَوَلَّوْا فَقُولُوا اشْهَدُوا بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Sema: (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) "*Enyi Ahlal-Kitaabi! Njooni katika neno lililo sawa baina yetu na baina yenu, kwamba tusiabudu isipokuwa Allaah Pekee, na wala tusimshirikishe na chochote, na wala wasichukue baadhi yetu wengine kuwa waabudiwa badala ya Allaah."* Wakikengeuka; basi semeni: "*Shuhudieni kwamba sisi ni Waislamu.*"[38]

---

37 "Millat Ibrāhīm ('Alayhis-Salām): Inaweza kutafsiriwa kama "Dīn ya Ibrāhīm", "Īmān ya Ibrāhīm", "Njia ya Ibrāhīm". Pia inafahamika kama "Al-Hanīfiyyah". Mwenye kuifuata Millat Ibrāhīm anaitwa Hanīf; ambapo wingi wake ni Hunafā'. Kila Muislam wa kweli ni Hanīf na ni Muwahhid (mtu ambaye anaamini kikweli-kweli katika Tawhīd na anaifanyia kazi vizuri, na anaifuata kwa ikhlāsw katika mambo yake yote maishani, na kinyume chake. Pia rejea katika kiambatanisho "Millat Ibrāhīm".

38 Āli 'Imrān : 64

Na kadhalika amri ya Allaah وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ

"Na Rabb wako Amehukumu kwamba: "Msiabudu isipokuwa Yeye"[39]

Na,

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

"Hakuna *hukumu* isipokuwa ya Allaah. Ameamrisha kwamba msiabudu isipokuwa Yeye Pekee. Hiyo ndio Dini iliyonyooka, lakini watu wengi hawajui."[40]

Na pia,

الر كِتَابٌ أُحْكِمَتْ آيَاتُهُ ثُمَّ فُصِّلَتْ مِن لَّدُنْ حَكِيمٍ خَبِيرٍ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنَّنِي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ وَبَشِيرٌ

"*Alif Laam Raa*. Kitabu ambacho Aayaat Zake zimetimizwa barabara, kisha zikafasiliwa waziwazi kutoka kwa Mwenye hikmah wa yote, Mwenye upeo wa khabari za dhahiri na za kufichika. Kwamba: "Msiabudu isipokuwa Allaah. Hakika mimi (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ni mwonyaji kwenu na mbashiriaji."[41]

Na Allaah ametufahamisha sisi kwamba *Da'wah* ya Mitume wote ilikuwa:

يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ

---

39 Al – Isrā' : 23

40 Yūsuf : 40

41 Hūd : 1 – 2

"Enyi kaumu yangu! Mwabuduni Allaah (pekee)! Hamna *Ilāh*[42] wa haki ghairi Yake.[43]"[44]

---

42 Ilāh : (Neno hili) linamaana sawa na Ma'būd. Maana yake Yeyote "Mwenye kuabudiwa kwa aina yoyote ya 'Ibādah". Katika kalimah ya Tawhīd linamaanisha "Anayestahiki kuabudiwa kwa haqq kwa kila aina ya 'Ibādah".

Shaykh Sālih Al-Fawzān anafafanua: "Lā Ilāha Illā Allāh" maana yake "Hakuna mwenye haqq ya kuabudiwa, isipokuwa Allaah". Lakini ukisema, "Hapana mwenye kuabudiwa, isipokuwa Allaah" basi umefanya kila chenye kuabudiwa kuwa ni Allaah; umejaalia masanamu, makaburi, kundi la Zodiaki, na kila kitu chenye kuelekezewa 'Ibādah, kuwa ni Allaah – na hili ni kosa baya sana. Na haya ni makosa ya *Wahdatul-Wujūd* (Upweke wa vyote katika maisha). Kwa hiyo ni muhimu kuweka shart ya "Haqq ya kuabudiwa". Kwa sababu hakika, kila kitu chenye kuabudiwa kimegawanyika katika sehemu mbili:

a) Anayestahiki/mwenye haqq ya kuabudiwa – na huyu ni Allaah Pekee.

b) Asiyestahiki/asiye na haqq ya kuabudiwa, na hiki ni kila kitu chenye kuabudiwa kisichokuwa Allaah."

Imefupishwa kutoka katika "I'ānat Al-Mustafīd" (1/61).

Āyah hii inatakiwa ifahamike kama "Enyi watu wangu! Muabuduni Allaah Pekee! Mtakasieni yeye Allaah 'Ibādah zenu zote, kwani hamna mwenye haqq ya kumuabudu asiyekuwa Allaah." Na hii inalandana na Kalimah ya Tawhīd.

43 Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) anaelezea Āyah hii: "Hivyo Kalimah imebainishwa hivi – "Kwamba tusimuabudu yeyote, isipokuwa Allaah (Pekee)". Kwa hiyo kipengele "Tusimuabudu yeyote" kinamaanisha "Lā Ilāh", na hii inahitaji kukanusha kila 'Ibādah kwa asiyekuwa Allaah; na "Isipokuwa Allaah (Pekee)" ndiyo "Illā Allāh", hii haimjumuishi/inamvua Allaah katika Ukanusho wa Kalimah, na ni Uthibitisho wa aina zote za 'Ibādah kuelekezwa kwake YEYE. Na kuna Āyah kama hii nyingi. Kama vile Āyah,

وَقَضَىٰ رَبُّكَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ

"Na Rabb wako Amehukumu kwamba: Msiabudu isipokuwa Yeye Pekee" [Al-Isrā' : 23]

Kwa hiyo hizi ni Āyah mbili ambazo maana yake ni moja. Hivyo kipande, **"Na Rabb wako Amehukumu kwamba: Msiabudu (yeyote)"** kimebeba maana ya "Lā Ilāh"; na kipande, **"isipokuwa Yeye Pekee"** kinamaanisha "Illā Allāh"." Maana ya maneno ya Imām katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/203).

44 Al-A'rāf : 59, 65, 73, 85; Hūd : 50, 61, 84; Al-Mu'minūn : 23, 32.

Na shart hili la kwanza ni kubwa zaidi katika mashart ya Uthibitisho (Ithbāt).

b) *Shart la pili – Kuhimiza/kulingania jambo hili (tawhīd).*

Kwani Allaah (Ta'ālā) amesema,

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا ۗ وَاتَّخَذَ اللَّهُ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلًا

"Na nani aliye bora zaidi kwa Dini kuliko yule aliyejisalimisha kwa Allaah (kwa kutenda kwa mujibu wa *Tawhīd*) naye ni *Muhsin*[45] (mtendaji mazuri), na akafuata *millat Ibraahiym hanīf* (aliyejiengua na upotofu akaelemea Dini ya haki). Na Allaah Amemchukua Ibraahiym kuwa ni kipenzi!"[46]

Na,

وَعَدَ اللَّهُ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا وَمَسَاكِنَ طَيِّبَةً فِي جَنَّاتِ عَدْنٍ ۚ وَرِضْوَانٌ مِّنَ اللَّهِ أَكْبَرُ ۚ ذَٰلِكَ هُوَ الْفَوْزُ الْعَظِيمُ

"Allaah Amewaahidi *Waumini*, wanaume na Waumini wanawake Jannaat zipitazo chini yake mito, ni wenye kudumu humo na makazi mazuri katika Jannaat za 'Adn. Na radhi kutoka kwa Allaah ndio kubwa zaidi. Huko ndiko kufuzu kukubwa."[47]

---

45 Muhsin : Mwema (mtenda mema) mwenye kutenda 'amali njema kwa niyyah safi kabisa kwa ajili ya Allaah Pekee, bila Riyāh yoyote au kutaka kusifiwa au umaarufu, n.k; na kwa shart kwamba afanye matendo haya mazuri kulingana na sunnah ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam).

46 An-Nisā' : 125

47 At-Tawbah : 72

Na kauli yake,

هَٰذَا بَلَاغٌ لِّلنَّاسِ وَلِيُنذَرُوا بِهِ وَلِيَعْلَمُوا أَنَّمَا هُوَ إِلَٰهٌ وَاحِدٌ وَلِيَذَّكَّرَ أُولُو الْأَلْبَابِ

"Hii (Qur'aan) ni ubalighisho wa ujumbe kwa watu, na ili wawaonye kwayo, na ili wapate kujua kwamba hakika Yeye ni *Ilāh* (Muabudiwa) wa haki Mmoja Pekee na ili wakumbuke (na wawaidhike) wenye akili."[48]

Na Āyah,

وَهُوَ اللَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا هُوَ لَهُ الْحَمْدُ فِي الْأُولَىٰ وَالْآخِرَةِ وَلَهُ الْحُكْمُ وَإِلَيْهِ تُرْجَعُونَ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ اللَّيْلَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِضِيَاءٍ أَفَلَا تَسْمَعُونَ قُلْ أَرَأَيْتُمْ إِن جَعَلَ اللَّهُ عَلَيْكُمُ النَّهَارَ سَرْمَدًا إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ مَنْ إِلَٰهٌ غَيْرُ اللَّهِ يَأْتِيكُم بِلَيْلٍ تَسْكُنُونَ فِيهِ أَفَلَا تُبْصِرُونَ وَمِن رَّحْمَتِهِ جَعَلَ لَكُمُ اللَّيْلَ وَالنَّهَارَ لِتَسْكُنُوا فِيهِ وَلِتَبْتَغُوا مِن فَضْلِهِ وَلَعَلَّكُمْ تَشْكُرُونَ

"Naye ni Allaah, Hakuna Muabudiwa wa haki ila Yeye. Ni Zake Pekee Himidi za mwanzoni (duniani) na za Aakhirah. Na hukumu ni Yake Pekee, na Kwake Pekee mtarejeshwa. Sema (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam): "Je, mnaonaje kama Allaah Angelikufanyieni usiku unaendelea daima dawamu mpaka Siku ya Qiyaamah, nani mwabudiwa ghairi ya Allaah Atakayekuleteeni mwanga? Je, basi hamsikii?" Sema: (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam): "Je, mnaonaje kama Allaah Angelikufanyieni mchana unaendelea daima dawamu mpaka Siku ya Qiyaamah, nani mwabudiwa ghairi ya Allaah Atakayekuleteeni usiku mpate utulivu humo? Je, basi hamuoni?" Na kutokana na rahmah Yake, Amekufanyieni usiku na mchana ili mpate utulivu humo, na ili mpate kutafuta katika fadhila Zake, na ili mpate kushukuru."[49]

---

48 Ibrāhīm : 52

49 Al-Qasas : 70 - 73

Na inajulikana kutokana na historia ya maisha ya Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), kwamba alikuwa akienda katika sehemu za ‘Ibādah za kafara, masoko (minada), na mikusanyiko, na kuwalingania watu juu ya kushikamana na *Tawhīd* na kuihimiza – kwa kuwaambia *“Kirini (Semeni) kwamba ‘Hapana mwenye Haqq ya kuabudiwa, isipokuwa Allaah’ Na mtafanikiwa (Mtafuzu).”*[50]

Na hili ni shart la pili la kuthibitisha (Ithbāt); na umuhimu wake unakuja moja kwa moja baada ya shart la kwanza.

c) *Shart la tatu - Kufanya Urafiki kwa ajili yake.*

Hili linadhihirika katika kauli ya Allaah,

وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ

“Na *Waumini*, wanaume na wanawake ni *Awliyā’*[51] (marafiki wandani) wao kwa wao”[52]

Na kadhalika Āyah,

إِنَّمَا الْمُؤْمِنُونَ إِخْوَةٌ فَأَصْلِحُوا بَيْنَ أَخَوَيْكُمْ وَاتَّقُوا اللَّهَ لَعَلَّكُمْ تُرْحَمُونَ

---

50 Imesimuliwa na Imām Ahmad katika “Musnad” yake kutoka kwa Rabī’ah Ibn ‘Ubayd Ad-Daylī na Imrah Ibn Az-Zubayr kwamba walimsikia mtu katika soko la Dhī Al-Majāz akisema: “Enyi watu! Semeni Lā Ilāha Illā Allāh, kisha mtafuzu” Tukio zima, likiwa na kauli na matini tofauti-tofauti limesahihishwa na Ibn Hazm katika “Al-Muhallā” (9/112), Ibn Al-Mulqin katika “Al-Badr Al-Munīr” (3/54), na Al-Wādi’ī katika “Al-Jāmi’ As-Sahīh” (1/50), na wengineo, na “As-Sahīh Al-Musnad” (516).

51 Awliyā’ : Wasaidizi, washirika, wenye kuunga mkono, marafiki, walinzi, n.k.

52 At-Tawbah : 71

"Hakika *Waumini* ni ndugu[53], basi suluhisheni baina ya ndugu zenu. Na mcheni Allaah ili mpate kurehemewa."[54]

Kama anavyosema Allaah,

وَإِن يُرِيدُوا أَن يَخْدَعُوكَ فَإِنَّ حَسْبَكَ اللَّهُ هُوَ الَّذِي أَيَّدَكَ بِنَصْرِهِ وَبِالْمُؤْمِنِينَ وَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ لَوْ أَنفَقْتَ مَا فِي الْأَرْضِ جَمِيعًا مَّا أَلَّفْتَ بَيْنَ قُلُوبِهِمْ وَلَٰكِنَّ اللَّهَ أَلَّفَ بَيْنَهُمْ إِنَّهُ عَزِيزٌ حَكِيمٌ

"…Yeye ndiye aliyekusaidia (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwa nusrah yake na kwa *waliokuamini*. Na akaziunga nyoyo zao; hata kama ungalitoa vyote vilivyomo ardhini usingaliweza kuziunga nyoyo zao, lakini Allaah ndiye aliyewaunganisha. Hakika yeye ni Mbora Mwenye Hikmah."[55]

Na kama anavyosema Allaah (Ta'ālā),

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا وَاذْكُرُوا نِعْمَتَ اللَّهِ عَلَيْكُمْ إِذْ كُنتُمْ أَعْدَاءً فَأَلَّفَ بَيْنَ قُلُوبِكُمْ فَأَصْبَحْتُم بِنِعْمَتِهِ إِخْوَانًا وَكُنتُمْ عَلَىٰ شَفَا حُفْرَةٍ مِّنَ النَّارِ فَأَنقَذَكُم مِّنْهَا كَذَٰلِكَ يُبَيِّنُ اللَّهُ لَكُمْ آيَاتِهِ لَعَلَّكُمْ تَهْتَدُونَ

---

53 Imām Ash-Shanqītī (RahimahuLlaah) anasema katika Tafsīr ya Āyah hii, "Allaah amebainisha kwamba Udugu upo katika Dīn (tu)… Udugu wa Dīn ni mkubwa na imara kuliko udugu wa Damu." "Adhā' Al-Bayān".

54 Al-Hujurāt : 10

55 Al-Anfāl : 62 – 63. Imebainishwa hapa kwamba ni Tawhīd ya Allaah ndiyo inayojenga Mapenzi na mshikamano (umoja), (na) kwamba Mshikamano huu usingeweza kujengwa hata kwa kutumia mali ya Dunia nzima.

“Na shikamaneni kwa kamba ya Allaah[56] nyote pamoja, wala msifarikiane. Na kumbukeni neema ya Allaah juu yenu, pale mlipokuwa maadui (kati yenu); kisha Akaunganisha nyoyo zenu, mkawa ndugu kwa neema Yake; na mlikuwa ukingoni mwa shimo la moto Akakuokoeni humo. Hivyo ndivyo Allaah Anavyokubainishieni Aayaat Zake mpate kuongoka.”[57]

Na kama Allaah anavyoamrisha,

وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ

“Na shirikianeni katika wema na taqwa, na wala msishirikiane katika dhambi na uadui.”[58]

Na kuwaombea Msamaha (Maghfirah) Waislam wenzako pia imejumuishwa hapa,

وَالَّذِينَ جَاءُوا مِن بَعْدِهِمْ يَقُولُونَ رَبَّنَا اغْفِرْ لَنَا وَلِإِخْوَانِنَا الَّذِينَ سَبَقُونَا بِالْإِيمَانِ وَلَا تَجْعَلْ فِي قُلُوبِنَا غِلًّا لِّلَّذِينَ آمَنُوا رَبَّنَا إِنَّكَ رَءُوفٌ رَّحِيمٌ

“Na wale waliokuja baada yao wanasema: *“Rabb wetu! Tughufurie na ndugu zetu ambao wametutangulia kwa iymaan na wala Usijaalie katika nyoyo zetu mafundo ya chuki kwa wale walioamini; Rabb wetu! Hakika Wewe ni Mwenye huruma mno, Mwenye kurehemu.”*[59]

---

56 Kamba ya Allaah: Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) anasema kwamba hii inamaanisha Qur-ān, kushikamana na Qur-ān na kuungana juu yake. Hii ina*radd* wale wenye kulingania kuungana katika matamanio ya Uongo, na Sheria za uongo za Kibinadamu, na ushirikiano na Makuffār.

57 Āl ‘Imrān : 103

58 Al-Mā’idah : 02

59 Al-Hashr : 10

Kama ambavyo mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alivyosema, *“Muumini kwa Muumini mwenzake ni kama jengo moja ambalo tofali zake hutiliana nguvu.”* Kisha Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) akaonyesha hili kwa kuumanisha vidole vyake vya mikono.”[60]

Na kama Allaah asemavyo,

إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الَّذِينَ يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِهِ صَفًّا كَأَنَّهُم بُنْيَانٌ مَّرْصُوصٌ

“Hakika Allaah Anapenda wale wanaopigana katika njia Yake safusafu kama kwamba wao ni jengo lililoshikamana barabara.”[61]

---

60 Imesimuliwa na Abī Mūsā Al-Ash’arī. Imepokewa katika Al-Bukhārī (6026), na Muslim (2585), na An-Nasā’ī, At-Tirmidhī na Ahmad. Hadithi hii inaweza kufahamika vizuri kupitia maelezo haya kutoka kwa Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) kutoka katika kitabu chake Millat Ibrāhīm, uk. (54-55), “Hivyo Muislam kwa Muislam (mwenzake) ni kama shaykh alivyosema, kama mikono miwili – mmoja huuosha mwingine. Na wakati mwingine hutokea kuondoa uchafu au najisi, kiasi cha maumivu huhitajika, lakini bado maumivu hayo ni mazuri (kwani ni katika kuondoa uchafu). Kwa sababu lengo ni kuifanya mikono miwili twahara na safi. Hatuwezi kuruhusu kumtenga (kumuacha) kabisa Muislam; Kwa kuwa Muislam ana haki ya Urafiki kwa nduguye, na haki hii haikatiki isipokuwa kutokana na *Riddah* na kutoka katika kamba ya Uislam. Na Allaah amelifanya jambo hili kuwa ni kubwa (muhimu) sana, kwani Amesema,

إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ

“(Nanyi Waislamu) Msipofanya hivi itakuweko fitnah katika ardhi na ufisadi mkubwa.” [Al-Anfāl : 73].”

61 As-Saff : 04

Na Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) pia amebainisha, *"Hataamini mmoja wenu mpaka ampendelee nduguye kinachopendelewa na Nafsi yake."*[62]

Na pia (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema: *"Kuweni Waja wa Allaah na ndugu (wamoja). Muislam ni ndugu wa Muislam – Hamkosei (hamuudhi), wala hamdhalilishi (hamdhuru), wala hamwonei."*[63]

Na pia hadithi, *"Utawaona waumini – katika kupendana kwao, mahaba yao, na kuhurumiana kwao – kama mwili mmoja; pindi kiungo kimoja kikiuma, mwili wote huuma."*[64]

Na kama Allaah anavyosema,

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

---

62 Imesimuliwa kutoka kwa Anas Ibn Mālik. Imepokelewa na Al-Bukhārī (13), na Muslim (45), na An-Nasā'ī, At-Tirmidhī, Ibn Mājah, Ad-Darmī na Ahmad. Na Allāh anawasifia Waislam katika kipande cha Āyah, kwamba

يُحِبُّونَ مَنْ هَاجَرَ إِلَيْهِمْ وَلَا يَجِدُونَ فِي صُدُورِهِمْ حَاجَةً مِّمَّا أُوتُوا وَيُؤْثِرُونَ عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ وَلَوْ كَانَ بِهِمْ خَصَاصَةٌ وَمَن يُوقَ شُحَّ نَفْسِهِ فَأُولَٰئِكَ هُمُالْمُفْلِحُونَ

"wanawapenda wale waliohajiri kwao, na wala hawahisi choyo yoyote vifuani mwao kwa yale waliyopewa (Muhaajiriyn), na wanawapendelea kuliko nafsi zao japokuwa wao wenyewe wanahitaji. Na yeyote anayeepushwa na ubakhili na tamaa ya uchu wa nafsi yake, basi hao ndio wenye kufaulu." [Al-Hashr : 09].

63 Kutoka kwa Abū Hurayrah. Al-Bukhārī (2442), na Muslim (2580). Pia imesimuliwa na Ahmad.

64 Imesimuliwa na An-Nu'mān Ibn Bashīr. Al-Bukhārī (6011), na Muslim (2586). Kadhalika imesimuliwa na Ahmad kwa lafdh ileile.

"Hakika *Walī*[65] (mlinzi) wenu ni Allaah na Rasuli Wake na wale walioamini, ambao wanasimamisha *Swalaah* na wanatoa *Zakaah* na hali ya kuwa wana *Rāki'ūn*[66] (wananyenyekea). Na atakayemfanya Allaah kuwa ni *Awliyā'* (Mlinzi) na Rasuli Wake na wale walioamini, basi hakika kundi la Allaah ndio washindi."[67]

Na hili ni Shart la tatu la kuthibitisha (Ithbāt); na umuhimu wake unakuja moja kwa moja baada ya shart la pili.

d) Shart la Nne – Kumfanyia Takfīr yeyote mwenye kuiacha (tawhīd).

Kama alivyoamrisha Allaah (Ta'alā),

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ

"Sema: "Enyi *makafiri*!, Siabudu yale mnayoyaabudu."[68]

Na Allaah amesema,

وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

"Na kumfanyia Allaah wanaolingana Naye (katika '*Ibādah*), ili apotoshe (watu) njia Yake. Sema: *"Starehe kwa kufuru yako kidogo tu; hakika wewe ni miongoni mwa watu wa motoni."*[69]

---

65 Umoja wa Awliyā' : Walī - Rafiki, Mlezi, Mlinzi, Msaidizi, Mtegemewa, n.k.

66 Rāki'ūn: Wale wenye kurukuu na Kujisalimisha hali yakuwa ni wanyenyekevu kwa Allaah katika Swalah.

67 Al-Mā'idah : 55 – 56

68 Al-Kāfirūn : 01 – 02

69 Az-Zumar : 08

Na,

إِنَّكُمْ وَمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ حَصَبُ جَهَنَّمَ أَنتُمْ لَهَا وَارِدُونَ

"Hakika nyinyi *(Makafiri)* na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah [70] ni vichochezi vya moto wa Jahannam, nyinyi mtauingia."[71]

Na kama asemavyo Allaah,

وَمَنْ أَضَلُّ مِمَّن يَدْعُو مِن دُونِ اللَّهِ مَن لَّا يَسْتَجِيبُ لَهُ إِلَىٰ يَوْمِ الْقِيَامَةِ وَهُمْ عَن دُعَائِهِمْ غَافِلُونَ وَإِذَا حُشِرَ النَّاسُ كَانُوا لَهُمْ أَعْدَاءً وَكَانُوا بِعِبَادَتِهِمْ كَافِرِينَ

"Na nani aliyepotoka zaidi kuliko ambaye anayeomba asiyekuwa Allaah ambaye hamuitikii mpaka Siku ya Qiyaamah; nao wala hawatambui maombi *(Du'ā)* yao." Na pale watakapokusanywa watu, *(miungu ya uongo)*[72] watakuwa ni maadui wao, na watakuwa wenye kuzikanusha 'Ibādah zao."[73]

Na Allaah amekwishatangaza,

وَمَن يَبْتَغِ غَيْرَ الْإِسْلَامِ دِينًا فَلَن يُقْبَلَ مِنْهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

---

70 Hii inakusudia Tawāghīt; Haihusiani na watu kama 'Īsā ('Alayhis-Salām), na 'Alī (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Rejea Tanbihi kuhusu maana ya Tāghūt, mwanzo wa mada hii.

71 Al-Anbiyā' : 98

72 Hii inakusudia wale wanaoabudiwa kama vile 'Īsā ('Alayhis-Salām), na 'Alī (RadhiyaLlaahu 'Anhu) – watakuwa ni maadui wa Wakristo na Shī'ah. Lakini Fir'awn na wengine ambao waliridhia kuabudiwa, ndiyo hao wanaokusudiwa katika Āyah ya Al-Anbiyā' : 98

73 Al-Ahqāf : 5 – 6

"Na yeyote anayetaka dini isiyokuwa *Uislamu* basi haitokubaliwa kwake; naye katika Aakhirah atakuwa miongoni mwa waliokhasirika."[74]

Na kama Allaah anavyoitukuza (anavyoisifu) Millat Ibrāhīm,

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ
إِنَّا بُرَءَآؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ
وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: *"Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni[75], na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee."*[76]

Na Allaah amebainisha,

فَمَاذَا بَعْدَ الْحَقِّ إِلَّا الضَّلَالُ

"Na kuna nini baada ya haki, ila upotofu?"[77]

Na ndiyo maana Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema: "Kila mtu asiyemuabudu Allaah pekee, bila shaka yoyote ni muabudu mungu tofauti na Allaah. Na hakuna aina ya tatu katika wana wa Ādam. Kwa hivyo aidha mtu awe ni *Muwahhid*, au la si hivyo, ni *Mushrik*."[78]

---

74 Āl 'Imrān : 85

75 Kafarnā Bikum: Yaweza kutafsiriwa kama "Tumekukataeni" au pia "Tumekukufuruni". Āyah hii inatumiwa na ma-Imām wa Ahl As-Sunnah Wal-Jamā'ah kama Dalīl ya kuwakufurisha Mushrikīn na ni sehemu ya Uislam na Millat Ibrāhīm.

76 Al-Mumtahinah : 04

77 Yūnus : 32

78 Imerekebishwa/imebadilishwa kidogo kutoka katika "Majmū' Al-Fatāwā" (14/282-284).

Imām 'Abdur-Rahmān bin Hasan (RahimahuLlaah) anasema, "Hivyo mtu hawezi kuwa *Muwahhid*, isipokuwa kwa kuikataa (kuikanusha) *Shirki*, kujitenga nayo, na kufanya *takfīr* [79] juu ya yeyote mwenye kuifanya."[80]

Kadhalika amesema, "Hivyo *Tawhīd* haitimii (haikamiliki), isipokuwa kwa kujitenga mbali na *Mushrikīn* moja kwa moja, kuwa na Uadui dhidi yao, na kutangaza *Takfīr* juu yao."[81]

Na hili ni shart la nne katika Kuthibitisha (Ithbāt), na umuhimu wake unakuja moja kwa moja baada ya Shart la tatu [82].

2) **Kukanusha: Inajumuisha mashart manne – Mawili ya mwanzo yanahusiana na Shirki yenyewe, na mawili ya mwisho yanahusu watu wenyewe (Mushrikīn).**

a) *Shart la kwanza – Kutomfanyia Shirki (Kutomshirikisha) Allaah katika 'Ibādah na kujihadhari nayo (shirk).*

Kama Allaah (Ta'ālā) alivyomuamrisha Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam),

قُلْ إِنَّمَا أُمِرْتُ أَنْ أَعْبُدَ اللَّهَ وَلَا أُشْرِكَ بِهِ إِلَيْهِ أَدْعُو وَإِلَيْهِ مَآبِ

"Sema: *"Hakika mimi nimeamrishwa nimwabudu Allaah, na nisimshirikishe. Kwake nalingania na Kwake ni marejeo yangu."*[83]

---

79 Weka kwenye kumbukumbu yako – Ewe ndugu Muislam! – Jinsi ambavyo imām amefanya kuwa "Kuwakufurisha Makuffār" ni Shart la kuwa Muwahhid.

80 "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/204).

81 "Ad-Durar As-Saniyyah" (11/434)

82 Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu) anasema hapa, "Hivyo yeyote atakaye iacha Tawhīd, na akaingia Katika Usekula (Secularism), Ukomunist, Utaifa, Uzalendo, au Uibadhi, Ubepari, Demokrasia, au katika sharia za uongo za kutungwa na watu, au katika dini ya Rāfidhah, au ile ya Sūfiyyah – Waabudu Makaburi, au dini nyingine yoyote au madh-hab ya kisasa – na akaifanya yoyote kati ya hizi kuwa ndiyo njia yake ya Maisha; basi yeyote mwenye kufanya hivyo, ataitwa Kāfir." Rejea "Asl Dīn Al-Islām".

83 Ar-Ra'd : 36

Na pia, Sema: (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam):

قُلْ إِنَّمَا أَدْعُو رَبِّي وَلَا أُشْرِكُ بِهِ أَحَدًا

"Hakika mimi namuomba Rabb wangu na wala simshirikishi na yeyote."[84]

Na 'Abdullaah bin Mas'ūd (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alimuuliza Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), "Ni dhambi gani iliyo kubwa kabisa?" Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akamjibu, *"Ni kumjaalia (kumfanyia) Allaah mwenza (mshirika) (katika 'Ibaadah), ijapo amekuumba."*[85]

Na kama Allaah alivyosema kuhusu wito wa Mitume (SwallaLlaahu 'Alayhim wa Sallam) kwa watu wao,

إِنِّي لَكُمْ نَذِيرٌ مُّبِينٌ أَن لَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ أَلِيمٍ

"Hakika mimi kwenu ni mwonyaji bayana: Ya kwamba msiabudu isipokuwa Allaah. Hakika mimi nakukhofieni adhabu ya Siku inayoumiza."[86]

Kadhalika Āyah,

وَاذْكُرْ أَخَا عَادٍ إِذْ أَنذَرَ قَوْمَهُ بِالْأَحْقَافِ وَقَدْ خَلَتِ النُّذُرُ مِن بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا اللَّهَ إِنِّي أَخَافُ عَلَيْكُمْ عَذَابَ يَوْمٍ عَظِيمٍ

"Na mtaje (Nabiy Huwd) ndugu wa kina *'Aad* alipowaonya watu wake katika nchi ya *al-Ahqāf*[87] (machuguu ya mchanga) na kwa hakika walikwishapita waonyaji kabla yake na baada yake: *Msiabudu isipokuwa Allaah. Hakika mimi nakukhofieni adhabu ya Siku adhimu.*"[88]

---

84 Al-Jinn : 20

85 Imesimuliwa na Al-Bukhārī (6001), na Muslim (86). Pia imesimuliwa na An-Nasā'ī, At-Tirmidhī, Abū Dāwūd na Ahmad.

86 Hūd : 25 – 26

87 Al-Ahqāf : Pindo la Matuta ya Mchanga yanayopatikana upande wa Kaskazini wa Peninsula ya Arabia.

88 Al-Ahqāf : 21

Na pia Allaah anamuamrisha Mtume wake Kusema,

فَفِرُّوا إِلَى اللَّهِ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ وَلَا تَجْعَلُوا مَعَ اللَّهِ إِلَٰهًا آخَرَ إِنِّي لَكُم مِّنْهُ نَذِيرٌ مُّبِينٌ

"Basi kimbilieni kwa Allaah (kutoka Katika adhabu yake kwenda Katika Rahmah yake), hakika mimi kwenu ni mwonyaji bayana kutoka Kwake. Na wala msifanye pamoja na Allaah waabudiwa wengineo, hakika mimi kwenu ni mwonyaji bayana kutoka Kwake."[89]

Na Allaah (Ta'ālā) amemuamrisha yeye kusema,

قُلْ أَفَغَيْرَ اللَّهِ تَأْمُرُونِّي أَعْبُدُ أَيُّهَا الْجَاهِلُونَ

"Sema: ***"Je? Mnaniamrisha Nimuabudu ghayri ya Allaah enyi Majaahili?"***[90]

Na Allaah ametufahamisha sisi,

وَلَقَدْ أُوحِيَ إِلَيْكَ وَإِلَى الَّذِينَ مِن قَبْلِكَ لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ بَلِ اللَّهَ فَاعْبُدْ وَكُن مِّنَ الشَّاكِرِينَ

"Kwa yakini umefunuliwa Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na kwa wale walio kabla yako kwamba "Ukifanya *Shirk* zitaporomoka 'Amali zako na bila shaka utakuwa miongoni mwa waliokhasirika. Basi mwabudu Allaah (Pekee) na uwe miongoni mwa wenye Kushukuru."[91]

Na Allaah amutujulisha sisi,

---

89 Adh-Dhāriyāt : 50 - 51

90 Az-Zumar : 64

91 Az-Zumar : 65 - 66

إِنَّهُ مَن يُشْرِكْ بِاللَّهِ فَقَدْ حَرَّمَ اللَّهُ عَلَيْهِ الْجَنَّةَ وَمَأْوَاهُ النَّارُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنصَارٍ

"Hakika mwenye kumshirikisha Allaah, bila shaka Allaah Atamharamishia Jannah, na makazi yake yatakuwa ni motoni. Na *madhalimu* hawatopata yeyote mwenye kuwanusuru."[92]

Hili ni Shart la kwanza la Kukanusha (Nafī), na ni shart kubwa na la muhimu zaidi katika mashart ya kukanusha.

b) *Shart la Pili: Kuchukia kabisa Shirk (na kuwachukia Mushrikīn).*

Kwani Allaah (Ta'alā) ameamrisha,

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ

"…Basi waueni *Mushrikīn* **popote muwakutapo, na wachukueni (mateka) na wahusuruni, na wakalieni katika kila sehemu ya uvamizi."[93]**

Na Amri yake, وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

"Na piganeni nao mpaka kusiweko *fitnah* (*shirk* na *mateso*) na Dini yote iwe (kwa ajili) ya Allaah [94] (katika Ulimwengu mzima)."[95]

---

92 Al-Mā'idah : 72

93 At-Tawbah : 05

94 Ibn Jarīr At-Tabarī (RahimahuLlaah) Katika Tafsīr yake (2/194 – 195) ya Āyah Katika Al-Baqarah: 193 , anaelezea Āyah hii kuwa, "Piganeni na Mushrikīn mpaka kusiwepo na Shirk – mpaka kusiwepo mwenye kuabudiwa isipokuwa Allaah; mpaka iwe 'Ibādah zote na Tā'ah iwe kwa ajili ya Allaah Pekee, na si mwingine yeyote." Na kama ambavyo Mtume amesema, *"Nimeamrishwa nipigane na watu, mpaka washuhudie kuwa "Hakuna anayestahiki kuabudiwa, isipokuwa Allaah"*.

95 Al-Anfāl : 39; Pia inafanana na Al-Baqarah : 193

Na kama Allaah Alivyomuamrisha Mjumbe wake Kipenzi (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam),

يَا أَيُّهَا النَّبِيُّ جَاهِدِ الْكُفَّارَ وَالْمُنَافِقِينَ وَاغْلُظْ عَلَيْهِمْ وَمَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

"Ewe Nabiy! Fanya *jihaad* (kwa kupambana na) *makafiri* na wanafiki na kuwa mgumu kwao. Na makazi yao ni Jahannam, na ubaya ulioje mahali pa kuishia."[96]

Na Allaah Ta'ālā Anatangaza,

سَأُلْقِي فِي قُلُوبِ الَّذِينَ كَفَرُوا الرُّعْبَ فَاضْرِبُوا فَوْقَ الْأَعْنَاقِ وَاضْرِبُوا مِنْهُمْ كُلَّ بَنَانٍ

"Nitatia woga (kizaazaa) katika nyoyo za Makafiri. Basi wapigeni juu ya shingo na kateni kila (kiungo) ncha za vidole vyao (vya mikononi na miguuni)."[97]

Na pia Allaah anawaamuru *Waumini* (Waislam),

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا قَاتِلُوا الَّذِينَ يَلُونَكُم مِّنَ الْكُفَّارِ وَلْيَجِدُوا فِيكُمْ غِلْظَةً وَاعْلَمُوا أَنَّ اللَّهَ مَعَ الْمُتَّقِينَ

"Enyi walioamini! Piganeni (jihaad) na wale *makafiri* walio karibu nanyi na waukute kwenu ukali. Na jueni kwamba Allaah Yu Pamoja na wenye taqwa."[98]

---

96 At-Tawbah : 73; At-Tahrīm : 09

97 Al-Anfāl : 12. Shaykh 'Abdur-Rahmān Ibn Nāswir As-Sa'dī (RahimahuLlaah) anasema katika Tafsīr ya Āyah hii, baada ya kusema kwamba amri inatakiwa ielekezwe kwa Malaika, "Au inawezekana ni amri kwa Waumini, ambao Allaah anawatia moyo, na kuwafundisha wao kuwaua Mushrikīn – na kwamba hawapaswi kuwa na huruma kwa Mushrikīn hawa." Rejea katika Taysīr Al-Karīm Ar-Rahmān (278).

98 At-Tawbah : 123

Na hairuhusiwi kuwaombea msamaha *Mushrikīn*,

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ

"Haimpasi Mtume na wale Wenye *Īmān* kuwaombea Maghfirah (Msamaha) *Washirikina* japokuwa ni Jamaa zao wa Karibu baada ya kuwabainikia kuwa wao ni watu wa al-Jahīm (moto uwakao vikali mno)."[99]

---

99 At-Tawbah : 113. Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) ameelezea Āyah hii vizuri sana, katika kitabu chake "Sittatu Mawādhī' Min As-Sīrah" : "Sehemu ya Nne – Suala la Abū Tālib. Atakaye tambua hili kwa Ufahamu mzuri, atatambua kuwa (Abū Tālib) (ndani ya moyo wake) aliamini katika Tawhīd, na aliwalingania watu katika Tawhīd, na aliwakashifu viongozi wa Mushrikīn; na kwa yule anayetambua mapenzi (upendo) aliokuwanao kwa wale waliosilimu na kuacha Shirk; na kufahamu namna gani alivyotumia umri wake, mali yake, watoto wake, jamaa zake – kila kitu kumsaidia Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam); na jinsi alivyovumilia shinikizo na uadui wa wazi (kutoka kwa Mushrikīn) – mpaka siku aliyokufa. Lakini hata baada ya haya yote – hakusilimu, wala hakujitenga na dini yake ya mwanzo – ndiyo maana hakuwa Muislam. Alitoa udhru/sababu kwamba jambo hili litakuwa sawa na kumtukana baba yake, 'Abdul-Muttalib, na Hāshim (Babu yake), na wengineo miongoni mwa Mashaykh (wakubwa – wazee) wake.Na kwakuwa alikuwa karibu sana na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na mara nyingi alimsaidia – Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), alimuomba Allaah amsamehe Abū Tālib; Hivyo Allaah haraka sana akateremsha Āyah, **"Haimpasi Mtume na wale Wenye *Īmān* kuwaombea Maghfirah (Msamaha) *Washirikina* japokuwa ni Jamaa zao wa Karibu baada ya kuwabainikia kuwa wao ni watu wa al-Jahīm (moto uwakao vikali mno)."**

Sasa fikiria, ikiwa mtu kutoka katika miji fulani anajulikana kwamba anaipenda Dīn na Waislam, watu wengi wanafikiri kwamba yuko pamoja na Waislam – japokuwa mtu huyo hajawahi kuisaidia Dīn, si kwa nguvu zake wala kwa mali yake, wala hana sababu ambazo Abū Tālib alikuwa nazo. Kwa hiyo ukifahamu suala la Abū Tālib, na ukaelewa ukweli wa wengi wanaodai kuwa wako katika Dīn – basi utaona kwa wazi kabisa utaona nuru katika giza, na utatambua hali mbaya ya akili zao. *WaLlāhu Al-Musta'ān*."

Imām Muhammad bin ‘Abdil-Wahhāb (RahimahuLlaah) amesema, “Hakika Allaah Ameamrisha Kuwauwa *Mushrikīn*, kuwahusuru (kuwazingira), na kuwakalia wao katika mahala pa kuwavamia (na kuwateka) – mpaka watakapotubia kutokana na Shirk, Wakasimamisha Swalah, na kutoa Zakāh. Na Wanachuoni wote wa kila *Madh-hab* wameafikiana (*Ijmā’*) katika hukmu hii.”[100]

Na kadhalika *Imām* (RahimahuLlaah) amesema, “Na maana ya ‘Kumkufuru *Tāghūt*’ inahitaji kwamba ujitenge mbali na kila mwenye kumuabudu kinyume na Allaah – iwe ni *Jinn*, mwanadamu, mti, Jiwe, au kitu chochote kingine; na kwamba uwakufurishe (uwafanyie *Takfīr*), na kuwatangazia (kuwatamkia) wazi kwamba wao ni Wapotevu, na kuwachukia – hata kama ni Baba zako mwenywe au ndugu zako. Lakini yule mwenye kusema, *‘Sielekezi ‘Ibādah zangu kwa yeyote, isipokuwa Allaah. Lakini siwapingi (wale waitwao) “Waheshimiwa (mabwana wakubwa, Watawala)”, Makaburi na vitu kama hivyo.’* Hivyo mtu huyu ni Muongo katika madai yake ya *‘Lā Ilāh Illā Allāh’* – kwani hajamuamini Allaah, wala hajamkufuru *Tāghūt*.”[101]

Hili ni Shart la pili la Kukanusha (Nafī), na umuhimu wake unakuja moja kwa moja baada ya Sharti la kwanza.

c) *Shart la tatu: Kuwa na Uadui kwa ajili ya Shirk (na Mushrikīn).*

Kama *Imām* wa *Hunafā’* Nabī Ibrāhīm ‘Alayhis-Salaam, alivyosema,

قَالَ أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

100 “Fatāwā Al-A’immah An-Najdiyyah” (2/472)

101 “Ad-Dura As-Saniyyah” (2/121-122), na pia “Majmū’at Ar-Rasā’il Wal-Masā’il An-Najdiyyah” (4/33-34).

“Je, mnaona hivyo mlivyokuwa mkiviabudu? Nyinyi na baba zenu waliotangulia? Basi hakika hao (wote) ni adui zangu isipokuwa Rabb wa walimwengu.”[102]

Na Nabī wetu Ibrāhīm ‘Alayhis-Salaam pia amesema,

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

“Na natengana nanyi na mnavyoviomba pasi na Allaah.”[103]

Na kama Baba yetu Ibrāhīm ‘Alayhis-Salaam na Anbiyā’ wote walivyowaambia *Mushrikīn*,

إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

“Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee.”[104]

Na Allaah (Ta’alā) Anawafahamisha watu wa *Tawhīd*,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّمَا الْمُشْرِكُونَ نَجَسٌ

“Enyi walioamini! Hakika *washirikiana* ni *najisi* (uchafu).”[105]

Na Allaah Anatufahamisha sisi kuhusu wenye kuwaabudu *Tāwāghīt*,

---

102 Ash-Shu’arā : 75 - 77

103 Maryam : 48

104 AlMumtahinah : 04

105 At-Tawbah : 28

قُلْ هَلْ أُنَبِّئُكُم بِشَرٍّ مِّن ذَٰلِكَ مَثُوبَةً عِندَ اللَّهِ مَن لَّعَنَهُ اللَّهُ وَغَضِبَ عَلَيْهِ وَجَعَلَ مِنْهُمُ الْقِرَدَةَ وَالْخَنَازِيرَ وَعَبَدَ الطَّاغُوتَ أُولَٰئِكَ شَرٌّ مَّكَانًا وَأَضَلُّ عَن سَوَاءِ السَّبِيلِ

"Sema (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam): Je, nikujulisheni la shari zaidi kuliko hayo kwa malipo (mabaya) mbele ya Allaah? Yule ambaye Allaah Amemlaani na Akamghadhibikia na Akawafanya miongoni mwao manyani na nguruwe na wakaabudu *tawāghīt* hao wana mahali pabaya mno (Aakhirah) na wapotofu zaidi na njia iliyo sawa (duniani)."[106]

Na kama alivyosema Allaah,

إِنَّ شَرَّ الدَّوَابِّ عِندَ اللَّهِ الَّذِينَ كَفَرُوا فَهُمْ لَا يُؤْمِنُونَ

"Hakika viumbe viovu kabisa mbele ya Allaah ni wale walio*kufuru* nao hawaamini."[107]

Na Allaah (Ta'ālā) Anatuamrisha sisi kuhusu *Mushrikīn*,

فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَلَا تَتَّخِذُوا مِنْهُمْ وَلِيًّا وَلَا نَصِيرًا

"Basi wakamateni na wauweni (kama wanavyokufanyieni hivyo) popote mnapowapata. Wala msifanye miongoni mwao marafiki wandani wala wenye kunusuru (wasaidizi)."[108]

Na baada ya amri iliyotangulia (hapo juu), Allaah anatilia mkazo amri hii kwa mara nyingine, akisema,

فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا

106 Al-Mā'idah : 60

107 Al-Anfāl : 55

108 An-Nisā' : 89

"Basi wakamateni na waueni (kama wanavyokufanyieni) popote muwapatapo. Na hao ndio ambao tumekupeni juu yao hoja zilizo wazi (dhahiri za kujuzu kupigana nao)."[109]

Na kama Allaah anavyosema kuhusu wale ambao wanaipinga *Tawhīd*,

إِنَّمَا جَزَاءُ الَّذِينَ يُحَارِبُونَ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَيَسْعَوْنَ فِي الْأَرْضِ فَسَادًا أَن يُقَتَّلُوا أَوْ يُصَلَّبُوا أَوْ تُقَطَّعَ أَيْدِيهِمْ وَأَرْجُلُهُم مِّنْ خِلَافٍ أَوْ يُنفَوْا مِنَ الْأَرْضِ ذَٰلِكَ لَهُمْ خِزْيٌ فِي الدُّنْيَا وَلَهُمْ فِي الْآخِرَةِ عَذَابٌ عَظِيمٌ

"Hakika jazaa ya wale wanaompiga vita Allaah na Rasuli Wake na wanafanya bidii kufanya ufisadi katika ardhi; ni kuuawa au kusulubiwa au kukatwa mikono yao na miguu yao kwa kutofautisha au kutolewa (kuhamishwa) katika nchi. Hiyo ndiyo hizaya (fedheha) yao duniani. Na Aakhirah watapata adhabu kubwa."[110]

Kadhalika Allaah ameamrisha,

قَاتِلُوهُمْ يُعَذِّبْهُمُ اللَّهُ بِأَيْدِيكُمْ وَيُخْزِهِمْ

"Piganeni nao, Allaah Atawaadhibu kwa mikono yenu, na Atawahizi (atawafedhehesha)."[111]

Na Allaah (Ta'ālā) amewaamrisha *Waumini* kutia uoga (khofu) katika nafsi za *Mushrikīn*,

وَأَعِدُّوا لَهُم مَّا اسْتَطَعْتُم مِّن قُوَّةٍ وَمِن رِّبَاطِ الْخَيْلِ تُرْهِبُونَ بِهِ عَدُوَّ اللَّهِ وَعَدُوَّكُمْ

---

109 An-Nisā' : 91

110 Al-mā'idah : 33

111 At-Tawbah : 14

"Na waandalieni (wawekeeni tayari) nguvu (silaha) zozote mziwezazo na farasi waliofungwa (kufuga) tayari (kwa vita)[112] ili kwazo muwaogopeshe[113] maadui wa Allaah na maadui zenu."[114]

---

112 Shaykh 'Abdur-Rahmān As-Sa'dī (RahimahuLlaah) anasema katika Tafsīr ya Āyah hii: Hii inamaanisha kila kitu unachoweza kutayarisha, kuanzia nguvu ya kiakili mpaka nguvu ya kimwili; na aina zote za silaha zitakazoweza kuwasaidia katika kukabiliana nao; na hii inajumuisha aina mbalimbali za ujuzi wa kutengeneza Mizinga na ulinzi; Mashine-gani na risasi, ndege, magari (usafiri wa nchi kavu) na meli (usafiri wa majini), vifaru, Mahandaki, na mifumo ya Ulinzi; Ushauri na Siasa zinazovumbua mipango miovu ya maadui na kuwasaidia Waislam kusonga mbele; kutilia mkazo kulenga Shabaha, Ujasiri na Subira (uvumilivu), kufundisha mbinu za mipango na uratibu …Na kama haya hayawezi kufanikiwa isipokuwa kwa kujifunza ujuzi huu, basi inakuwa ni wajibu kujifunza – (kwa sababu moja ya Usūl ya Fiqh) "Lililo la lazima ili kutimiza Wajibu, basi nalo pia ni Wajibu". Rejea Taysīr Al-Karīm Ar-Rahmān (285 – 286).

113 Shaykh 'AbduLlāh 'Azzām (RahimahuLlaah) wakati mmoja alisema katika hotuba yake, "Na sisi ni Magaidi, na Ugaidi ni Farīdhah (Wajibu) kwa Mujibu wa Qur-ān na Sunnah – na Mashariki na Magharibi (watu wote watambue) washuhudie kuwa sisi ni Magaidi "**Na waandalieni (wawekeeni tayari) nguvu (silaha) zozote mziwezazo na farasi waliofungwa (kufuga) tayari (kwa vita) ili kwazo muwaogopeshe maadui wa Allaah na maadui zenu."-** Hivyo Ugaidi (Irhāb) ni (Farīdhah) lazima/wajibu katika Dīn ya Allaah." Na yeyote asiyeiamini Fardh, ni Kāfir kutokana na Ijmā'. Imām 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdul-'Azīz (FakaLlaahu Asrahu) amesema katika Bayān yake ya Mwisho kabla ya Kufungwa Jela, iitwayo "Hadhā Bayānun Lin-Nās: Al-Irhābu Min Al-Islām Wa Man Ankara Dhālika Faqad Kafar" uk. 3: "Kwanza kabisa Ugaidi ni katika Uislam, na yeyote mwenye kuukataa basi amekufuru. Na hili ni kutokana na kauli ya Allaah (Ta'ālā): "**Na waandalieni (wawekeeni tayari) nguvu (silaha) zozote mziwezazo na farasi waliofungwa (kufuga) tayari (kwa vita) ili kwazo muwaogopeshe maadui wa Allaah na maadui zenu."** [Al-'Ankabūt]. Hivyo yeyote mwenye kusema kuwa Uislam hauhusiani na Ugaidi au akataka kutenganisha viwili hivi, basi amekufuru. Na kutokana na hili, unapatakujua kuwa wale ambao wanasema kwamba wanataka kupambana na Ugaidi, wanataka tu kwa hakika kupigana na Uislam. Na hivyo kupambana na Ugaidi ni kupambana na Uislam – na wanauficha tu ukweli kwa wale ambao ni Wajinga."

114 Al-Anfāl : 60

Shaykh 'Alī al-Khudhayr (Fakallaahu asrahu) anataja aina tofauti tofauti za Uadui, "Hii inajumuisha kudhihirisha (kutaja wazi) kwamba *Mushrikīn* ni Wapotevu (*Tadhlīl*), Kuwakataa (kuwakanusha - kuwakufuru) (*'Ayb*), kuwashtumu (*Shatm*), Kuwalaani (*Sabb*), kuwatukana/ kuwafedhehesha (*Taqbīh*), Kuwaua (*Qatl*), Kuwapiga (*Qitāl*), Kuwafunga jela (*Sijn*), na kuwatoa mji/Nchi (*Mutāradah*)."[115]

Na Allaah (Ta'ālā) Amemuamrisha Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam),

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

"Sema: (Ee Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam): Enyi watu! Ikiwa mna shaka kutokana na Dini yangu, basi (tambueni kuwa) mimi siabudu ambavyo mnaviabudu badala ya Allaah; lakini (tambueni) namwabudu Allaah Ambaye Anakufisheni. Na nimeamrishwa niwe miongoni mwa Waumini."[116]

Na *Shaykh Al-Islām* Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb (RahimahuLlaah) amesema, "Na Ewe ambaye Allaah amekukirimu (amekubariki) kwa Uislam, na umetambua kwamba hapana kitu ambacho kina haqq ya kuabudiwa, isipokuwa Allaah: Usifikiri kwamba ikiwa utasema *'Hii (Tawhīd) ni Haqq na nimeacha Shirk, lakini siwakanushi (siwakufuru/siwakatai) Washirikina, wala sizungumzi dhidi yao'* – Usidhani kwamba hili litakufanya kuwa katika Uislam. Kinyume chake, ni lazima (Wajib) Kuwachukia, na kwamba Umchukie yeyote mwenye kuwapenda, na kuwatusi/kuwafedhehesha, na kuwa na Uadui dhidi yao.

---

115 Shaykh ameyasema maneno haya katika sura "Wat-Taghlīth 'Alā Dhālik" kuhusu Shirk, katika kitabu chake "'Asl Dīn Al-Islām"

116 Yūnus : 104

Kama baba yako Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām na wale (Anbiyā’ na maswahabah wao) waliokuwa pamoja naye walivyosema,

إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

“Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi (daima) mpaka mumuamini Allaah Pekee.”[117]

Na pia Allaah Anasema,

فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا

“Basi atakayemkanusha (atakayemkufuru) *Tāghūt* na akamwamini Allaah kwa hakika atakuwa ameshikilia imara kishikilio madhubuti kisichovunjika.”[118]

Na kama Anavyosema,

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“Na kwa yakini Tulituma katika kila ummah Rasuli (alinganie) kwamba: ‘Mwabuduni Allaah (Pekee) na jiepusheni na *Tāghūt*’.”[119]

Hivyo ikiwa mtu atasema, *‘Namfuata Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) na nashuhudia (nakiri) kwamba yuko katika Haqq, lakini sikanushi (sikufuru masanamu) ‘Al-Lāt’ na ‘Al-‘Uzzā’, wala simpingi Abū Jahl na mfano wake’* – hivyo *Uislam* wa mtu kama huyu Unatenguka (ni batili).”[120]

---

117 Al-Mumtahinah : 04

118 Al-Baqarah : 256

119 An-Nahl : 36

120 “Ad-Durar As-Saniyyah” (2/109)

Na hili ni Shart la tatu la kukanusha (Nafī), na umuhimu wake na uzito wake unakuja moja kwa moja baada ya Shart la pili.

d) *Shart la Nne – Kumfanyia Takfīr yeyote mwenye kuifanya Shirk.*

Kwani Allaah ameamrisha takfīr,

وَجَعَلَ لِلَّهِ أَندَادًا لِّيُضِلَّ عَن سَبِيلِهِ قُلْ تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

"Na wanamfanyia Allaah wanaolingana Naye, ili apotoshe (watu) njia Yake. Sema: *'Starehe kwa kufuru yako kidogo tu; hakika wewe ni miongoni mwa watu wa motoni.'"*[121]

Naa Allaah Anaamrisha,

قُل لِّلَّذِينَ كَفَرُوا سَتُغْلَبُونَ وَتُحْشَرُونَ إِلَىٰ جَهَنَّمَ وَبِئْسَ الْمِهَادُ

"Waambie waliokufuru: 'Mtashindwa na mtakusanywa katika Jahannam, na ni pabaya mno mahala hapo pa kupumzika.'"[122]

Na kama Ibrāhīm 'Alayhis-Salām, *Khalīl* wa Allaah, alivyowafanyia Takfīr *Mushrikīn*,

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee."[123]

---

121 Az-Zumar : 8

122 Āl 'Imrān : 12

123 Al-Mumtahinah : 04

Kadhalika Allaah Ta'ālā Amemuamrisha Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam),

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

"Sema: 'Enyi makafiri! Siabudu yale mnayoyaabudu. Na wala nyinyi si wenye kuabudu Yule Ninayemwabudu. Na wala mimi si mwenye kuabudu yale mnayoabudu. Na wala nyinyi si wenye kuabudu Yule Ninayemwabudu. Nyinyi mna dini yenu; nami nina Dini yangu.'"[124]

Imām 'Abdur-Rahmān bin Hasan (RahimahuLlaah) amesema, "Na Allaah amewasifia watu wa *Shirk* kwa '*Kufr*' katika Āyah nyingi. Hivyo ni wajib kufanya *Takfīr* juu yao (kuwakufurisha), kwa kuwa hili ni shart la *Lā Ilāha Illā Allāh*, *kalimah* ya *Ikhlāsw*, maana yake haikamiliki bila Kumfanyia Takfīr yeyote mwenye kumshirikisha Allaah katika '*Ibādah*. Kama ilivyo katika Hadithi, 'Yeyote atakaye sema *"Hapana apasaye kuabudiwa kwa haqq, illa Allaah" na akakanusha (akakufuru) chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah, mali yake na Damu yake imesalimika, na ujira (malipo) wake upo kwa Allaah.'*[125] Kwa hiyo Kauli ya Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) *'na akakanusha (akakufuru) chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah'* - Huu ni msisitizo wa sehemu ya ukanusho (wa *kalimah*). Hivyo, Damu na mali ya mtu hazijasalimika bila huo Ukanushaji [126] – na akitia shaka au wasiwasi (katika Takfīr), (basi) mali na Damu yake havijasalimika – kwani haya ni mas-ala ambayo yanahusiana na ukamilifu wa *Tawhīd*."[127]

---

124 Al-Kāfirūn : 1 - 6

125 Imesimuliwa na Muslim katika Sahīh yake (23). Kutoka kwa Abū Mālik, kutoka kwa baba yake Tāriq.

126 Tena Imām anaonesha kwamba damu na mali hazisalimiki bila kuwakufurisha Mushrikīn. Pia rejea katika Kiambatanisho "Kutokumkufurisha Kāfir".

127 Rejea "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/205 – 206).

Imām Sulaymān Ibn ʻAbdillāh An-Najdī *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah) amesema kuhusiana na wale ambao hawawafanyii *Takfīr Mushrikīn* wale ambao wametamka *Kalimah*, "Na akisema '*(Hao) Siyo makuffār, lakini wale walio kinyume chao (ambao hawajatamka kalimah) ndiyo makuffār*' – hivyo hii ni hukmu itokayo kwake kwamba hawa ni Waislam, kwani hakuna njia ya kati na kati, kati ya *Kufr* na *Uislam*. Kwa hiyo wakiwa si *Makuffār*, ni *Waislam*; Na yeyote mwenye kuiita *Kufr* '*Uislam*', au akawaita *Makuffār* (kuwa ni) '*Waislam*' – mtu huyo anakuwa *Kāfir*."[128]

Na *Imām* Abā Batīn (RahimahuLlaah) amesema kuhusiana na wale ambao wanayaomba makaburi na kuchinja kwa ajili ya Waja wema walokwisha fariki, "Yeyote mwenye kufanya hivi ni *Kāfir*. Na wale wenye kufanya matendo haya ya ʻIbādah kwenye makaburi, ni *Makafiri* bila Shaka. Na madai ya watu wajinga kwamba 'Mnawafanyia *Takfīr Waislam*' – mwenye kusema haya hajaufahamu *Uislam* wala (hajaifahamu) *Tawhīd*; Lakini , lililowazi kuhusu mtu huyu mjinga ni kwamba *Uislam* wake ni batili[129]. Kwani yeyote asiyekataza (Inkār) matendo wanayoyafanya *Mushrikīn* zama hizi, na haoni kwamba huo ni Uovu – huyo si *Muislam*."[130]

Imām Abā Batīn (RahimahuLlaah) kadhalika amesema, "Waislam wameafikiana (*Ijmā'*) juu ya Ukafiri wa mtu ambaye hawafanyii *Takfīr* Mayahudi na Wakristo, na pia wameafikiana juu ya Ukafiri wa yule mwenye kuitilia shaka *kufr* (ya Mayahudi na Wakristo). Na tuna hakika kwamba wengi wa watu hawa (ambao hawawafanyii *Takfīr*) ni Wajinga."[131]

---

128 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/161).

129 Kumbuka hili – Ewe ndugu Muislam – zingatia fatwa hii kutoka kwa Imām kuhusu wale wanaotoa kauli hii chafu "Mnawakufurisha Waislam", japokuwa ukweli ni kuwa tunawakufurisha Mushrikīn na Murtaddīn.

130 Rejea katika "Majmū'āt Ar-Rasā'il Wal-Masā'il An-Najdiyyah" (1/654 – 655), na "Ad-Durar As-Saniyyah" (10/416).

131 "Ad-Durar As-Saniyyah" (12/69).

Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema, "Yeyote mwenye Kuwalaani (kuwatukana) *Maswahābah* (RadhwiyaLlaahu 'Anhum), au mmoja wao, na pia akadai kwamba 'Alī (RadhwiyaLlaahu 'Anhu) ana haqq ya kuabudiwa, na kwamba Jibrīl ('Alayhis-Salām) alikosea – hivyo hakuna shaka juu ya *Kufr* ya mtu huyo – Na siyo tu hili, (pia) hakuna shaka juu ya *kufr* ya mtu ambaye hamfanyii *Takfīr* mtu huyo."[132]

Imām Is-hāq Ibn Rāhawayh (RahimahuLlaah) amesema, "Na katika wale ambao ma-'Ulamā wameafikiana juu ya *Kufr* yao, na wamewahukumu kama walivyomhukum mwenye kukufuru (*Tawhīd*) – ni juu ya mtu ambaye anamuamini Allaah, na katika alivyoviteremsha (Wahy), lakini kisha Wakaua Nabī (Mtume), au wakasaidia katika mauaji ya Mtume – hata kama anamuamini (Mtume), na akakiri kwamba 'Ni haram kuua Mitume' – Mtu huyo ni *Kāfir*. Na hivyo hivyo kwa yeyote mwenye kumtukana (kumshtumu, kumlaani) Mtume."[133]

Na *Imām* 'Abdur-Rahmān Bin Hasan (RahimahuLlaah) amesema, "Na ikiwa mtu atatambua maana ya 'Hapana anayestahiq kuabudiwa kwa haqq, isipokuwa Allaah', Kisha atatambua pia kwamba yeyote anayetilia shaka *Kufr* ya wale wanaomshirikisha Allaah - kwamba mtu huyo hajamkufuru *Tāghūt*."[134]

Na hili ndilo shart la nne la Kukanusha (Nafī), na umuhimu wake unakuja moja kwa moja baada ya Shart la tatu.

---

132 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (12/69), na 'Aqīdah Al-Muwahhidīn (23)

133 Rejea katika "Ta'dhīm Qadr As-Salāt" (2/930).

134 "Ad-Durar As-Saniyyah" (11/523).

Kwa hiyo ***Uthibitisho*** na ***Ukanusho*** kwa pamoja ndivyo vinavyojulikana kama **Msingi wa *Uislam* na Nguzo zake** – ambayo ijulikanayo kama *Millat Ibrāhīm*.

Na Uthibitisho na Ukanusho huo ndiyo ilikuwa Da'wah ya Anbiyā' wote, kama Allaah anavyosema,

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

"Na kwa yakini Tulituma katika kila ummah Rasuli (alinganie) kwamba: *'Mwabuduni Allaah na jiepusheni na Tāghūt'*"[135]

Na kwa ufupisho wa *Millat Ibrāhīm*, *Shaykh Al-Islām* Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb (RahimahuLlaah) amesema katika Barua kwa baadhi ya *Muwahhidīn*.

"Naapa kwa ALlaah! WaLlaah! Enyi Ndugu (zangu)! Shikamaneni bara bara katika Msingi wa *Dīn* yenu, mwanzo wake na mwisho wake, msingi wake na kichwa chake: Na ni kalimah ya *'Lā Ilāha Illā Allāh'*. Kwa hiyo itambueni, Ifahamuni maana yake – wapendeni watu wake na wafanyeni ndugu zenu, ijapokuwa wako mbali, na mkufuruni *Tāghūt*, kuweni wakali dhidi yake, na mchukieni (mdharauni, mdhalilisheni) yeyote anayewapenda, au anayewatetea, au hawakufurishi, au anasema *'Sina tabu nao (hawanikeri, hawaniudhi, hawanibughudhi)'* au anasema *'Allaah hajanipatia mimi wajib / jukumu lolote juu yao (hawanihusu)'* – kwa hakika msemaji huyo amemzulia Allaah Uongo! Kinyume chake Allaah amempa jukumu dhidi yao, na amefaradhisha (amewajibisha) Kuwakufuru na kuwatenga (kuwatupa /kuwatelekeza) japokuwa ni ndugu zake wa damu na watoto wake. Naapa kwa Allaah! Kwa ajili ya Allaah! Thubutuni (Shikamaneni) na Msingi wa *Dīn* yenu – ili mkutane na Rabb wenu bila kumfanyia *Shirk* (Kumshirikisha). Ewe Allaah! tufishe sisi hali ya kuwa ni Waislam, na utuweke pamoja na (waja) Wema."[136]

---

135 An-Nahl : 36

136 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/119 – 120).

MSINGI WA UISLĀM NA NGUZO ZAKE HUFAHAMIKAJE?

Unafahamiwa kwa kupitia *Da'wah* ya Mitume wote (kuita) katika hilo na kuungana kwao wote katika hilo.

Kama ambavyo Allaah (Ta'ālā) ametufahamisha sisi kwamba,

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

"Na kwa yakini Tulituma katika kila ummah Rasuli (alinganie) kwamba: *'Mwabuduni Allaah na jiepusheni na Tāghūt'*"[137]

Kwa hiyo Mitume na ma-Nabī wote waliwajia watu wao na wakawaamrisha wao kuwa *'Mwabuduni Allaah pekee na jiepusheni na Tāghūt'*

Na kama Alivyosema Allaah (Ta'ālā),

وَالَّذِينَ اجْتَنَبُوا الطَّاغُوتَ أَن يَعْبُدُوهَا وَأَنَابُوا إِلَى اللَّهِ

لَهُمُ الْبُشْرَىٰ فَبَشِّرْ عِبَادِ

"Na wale waliojitenga kuabudu *Tāghūt* wakarejea kutubia kwa Allaah (pekee), watapata bishara njema. Basi wabashirie waja Wangu."[138]

Na Allaah anasema,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ

يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ

وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

---

137 An-Nahl : 36

138 Az-Zumar : 17

“Je, huoni wale wanaodai kwamba wao wameamini yaliyoteremshwakwako (Ewe Muhammad SwallaLlaah ‘Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kabla yako; wanataka wahukumiane kwa twaghuti (ubatilifu) na hali wameamrishwa wakanushe hiyo. Na shaytwaan anataka awapoteze upotofu wa mbali.”[139]

Na kama Allaah anavyo ahidi,

قَد تَّبَيَّنَ الرُّشْدُ مِنَ الْغَيِّ فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ لَا انفِصَامَ لَهَا

“Hakika imekwishabainika kati ya uongofu na upotofu. Basi atakayemkanusha Tāghūt na akamwamini Allaah kwa hakika atakuwa ameshikilia imara kishikilio madhubuti kisichovunjika.”[140]

Na Āyah hizi zina maelezo (ufafanuzi) ya *Kalimah* ya *Tawhīd*.

---

139 An-Nisā’ : 60. Na hii ni Shirk ya Wazi katika haqq ya Allaah pekee ya Kuhukumu (kutunga sheria). Na aina hii ya Shirk imeenea sana Duniani. Kwa hiyo Hākimiyyah, haqq pekee ya Allaah ya Kuhukumu na kutunga Sheria na mamlaka/utawala, ni sehemu ya “Tawhīd katika Īmān” na “Tawhīd katika Vitendo” – kama anavyosema Allaah,

وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

“Na wala Hamshirikishi katika hukumu Zake yeyote.” (Al-Kahf : 26)

إِنِ الْحُكْمُ إِلَّا لِلَّهِ أَمَرَ أَلَّا تَعْبُدُوا إِلَّا إِيَّاهُ ذَٰلِكَ الدِّينُ الْقَيِّمُ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

“Hakuna hukumu isipokuwa ya Allaah. Ameamrisha kwamba msiabudu isipokuwa Yeye Pekee. Hiyo ndio Dini iliyonyooka, lakini watu wengi hawajui.”(Yūsuf : 40).

140 Al-Baqarah : 256

Zina **Ukanusho** (Zinakanusha) na **Uthibitisho** (zinathibitisha). **Ukanusho** *(Nafī)* ni **"atakayemkanusha (atakayemkufuru)** ***Tāghūt"*** - ambayo inayoelezea *"Hakuna apasae Kuabudiwa"* na **Uthibitisho** *(Ithbāt)* ni **"na akamwamini Allaah" inayoelezea** ***"Isipokuwa Allaah"*****[141]**

Na hii ndiyo maana ya *kalimah* ya *Tawhīd 'Lā Ilāha Illā Allāh'*. Kama inavyofafanuliwa katika Āyah,

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ

أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

"Na Hatukutuma kabla yako (Ewe Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) Rasuli yeyote isipokuwa Tulimfunulia Wahy ya kwamba: ***'Hakika hapana Muabudiwa wa haki ila Mimi; basi Niabuduni (mimi pekee na si mwingine yeyote).'"*****[142]**

---

141 Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema katika kitabu chake "Ad-Dīmuqrātiyyah Dīn", "Na fikiria kwa kina jinsi Allaah alivyosema "Kumkufuru Tāghūt" na kumkataa Tāghūt kabla hajataja "Kumuamini Allaah". Na kwa namna hiyo hiyo ametanguliza Ukanusho kabla ya Uthibitisho katika Kalimah ya Tawhīd "Lā Ilāha Illā Allāh" (Hakuna anayestahiki kuabudiwa kwa haqq isipokuwa Allaah). Na hakuna sababu ya kufanya hivi isipokuwa kutokana na umuhimu wa nguzo hii kubwa ya Kishikio Madhubuti. Kwa hiyo Īmān juu ya Allaah haikubaliki, wala haina manufaa – mpaka itanguliwe na Kumkufuru (kumkataa) Tāghūt."

Na Shaykh Sālih Al-Fawzān anasema hivyo hivyo, "Kufr Bit-Tāghūt lazima ije kabla ya Īmān Bil-Lāh". "I'ānat Al-Mustafīd" (1/104).

Kwa sababu kumuamini tu Allaah, pasi na Kumkataa Tāghūt, bado inamfanya mtu kuwa ni Mushrik; kwani Allaah amebainisha, وَلَا تَكُونَنَّ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Na wala usijekuwa miongoni mwa washirikina." [Yūnus : 105]

142 Al-Anbiyā' : 25

Na kama Mjumbe wa Allaah (SwallaLlahu 'Alayhi wa Sallam) alivyosema,

'Yeyote atakaye sema *"Hapana apasaye kuabudiwa kwa haqq, illa Allaah" na akakanusha (akakufuru) chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah, mali yake na Damu yake imesalimika, na ujira (malipo) wake upo kwa Allaah.'* [143]

Kwa hiyo kila Nabī na Mtume alitumwa na Ukanusho (Nafī) huu *"Hapana mwenye haqq ya kuabudiwa"* na Uthibitisho (Ithbāt) *"Isipokuwa Allaah pekee"*. Na hii ni *kalimah* ya *Tawhīd*; inayoendana na *"Mwabuduni Allaah pekee na jiepusheni na Tāghūt."* Na hii ni Nguzo ya *Uislam*.

Na kama Allaah (Ta'ālā) anavyosema pia,

شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ

"Amekuamuruni katika Dini yale Aliyomuusia kwayo Nuwh, na ambayo Tumekufunulia Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na Tuliyomuusia kwayo Ibraahiym, na Muwsaa na 'Iysaa kwamba: *Simamisheni Dini na wala msifarikiane humo. Yamekuwa magumu kwa washirikina yale (Tawhīd) unayowalingania."* [144]

Kwa hiyo Nabī Nūh 'Alayhis-Salām akasema,

وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُسْلِمِينَ

"Nimeamrishwa niwe miongoni mwa Waislamu" [145]

---

143 Imesimuliwa na Muslim katika Sahīh yake (23). Kutoka kwa Abū Mālik, kutoka kwa Baba yake Tāriq.

144 Ash-Shūrā : 13

145 Yūnus : 71 - 72

Kama ilivyosemwa na *Khalīl* wa Allaah, Baba yetu *Ibrāhīm ʻAlayhis-Salām*,

إِذْ قَالَ لَهُ رَبُّهُ أَسْلِمْ قَالَ أَسْلَمْتُ لِرَبِّ الْعَالَمِينَ

"Rabb wake Alipomwambia: *Jisalimishe na utii*! (Ibraahiym) Akasema: *Nimejisalimisha na kutii (kama Muislam) kwa Rabb wa walimwengu.*"[146]

Na haya ndiyo yale yale ambayo *Ibrāhīm ʻAlayhis-Salām* na *Ya'qūb ʻAlayhis-Salām* waliwaamrisha watoto wao,

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"Na Ibraahiym akawausia hayo wanawe na (kadhalika) Ya'quwb (akawaambia): "Enyi wanangu! Hakika Allaah Amekukhitarini nyinyi Dini; basi msife isipokuwa nyinyi ni Waislamu."[147]

Na ndiyo ʻAqīdah ile ile kama ya *Mūsā ʻAlayhis-Salām*,

وَقَالَ مُوسَىٰ يَا قَوْمِ إِن كُنتُمْ آمَنتُم بِاللَّهِ فَعَلَيْهِ تَوَكَّلُوا إِن كُنتُم مُّسْلِمِينَ

"Na Muwsaa akasema: 'Enyi watu wangu! Ikiwa mmemwamini Allaah; basi Kwake mtawakali, mkiwa ni Waislamu.'"[148]

Na hii ndiyo Īmān (ʻAqīdah) ya *Al-Masīh ʻĪsā Ibn Maryam ʻAlayhis-Salām,* kama wanafunzi wake (maswahabah) walivyomwambia,

---

146 Al-Baqarah : 131

147 Al-Baqarah : 132

148 Yūnus : 84

نَحْنُ أَنصَارُ اللَّهِ آمَنَّا بِاللَّهِ وَاشْهَدْ بِأَنَّا مُسْلِمُونَ

"Sisi ni wasaidizi wa Allaah. Tumemwamini Allaah na shuhudia kwamba sisi ni Waislamu (tunajisalimisha Kwake)."[149]

Na kadhalika *Shaykh Al-Islām* Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema, "Kwa hiyo *Uislam* ni Dini ya Mitume na Anbiyā' wote, na wote waliowafuata wao katika Ummah mbalimbali – kama Allaah anavyotaja katika kitabu chake katika sehemu (Āyah) zaidi ya moja. Amesema kwamba Nūh 'Alayhis-Salām, Ibrāhīm 'Alayhis-Salām, na Ya'qūb 'Alayhis-Salām wote walikuwa ni Waislam, kwani walikuwa ni Wafuasi wa Mūsā 'Alayhis-Salām, na 'Īsā 'Alayhis-Salām, na wengine. Hivyo *Uislam* maana yake ni Kujisalimisha kwa Allaah pekee, na si yeyote kinyume na YEYE (Allaah); Kumuabu YEYE (Allaah) peke, bila kumshirikisha na mshirika yeyote; Kumpenda YEYE (Allaah) mapenzi timilifu na kamilifu, mapenzi ambayo hakuna kiumbe mwenye kupendwa kama hivyo. Kwa hiyo yeyote mwenye kuchukia Kumuabudu Allaah Pekee, basi huyo si Muislam; na Yeyote mwenye kuelekeza '*Ibādah* zake kwa asiye kuwa Allaah – au pamoja na Allaah (akazielekeza kwa Allaah na pia akazielekeza kwa kiumbe kingine) basi mtu huyo si Muislam."[150]

Na hili limejumuishwa katika Lengo la Ujumbe wa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), *"Nimeamrishwa nipigane na watu, mpaka washuhudie kwamba 'Hapana mwenye Haqq ya Kuabudiwa, isipokuwa Allaah'. Wakitamka (neno) hili, Damu zao na Mali zao zimesalimika (zimehifadhika), isipokuwa kwa haqq yake (kwa haqq ya kalimah), na Ujira (hisabu) wake uko kwa Allaah."*[151]

---

149 Āl 'Imrān : 52

150 "Kitāb An-Nubuwwāt" (127).

151 Imesimuliwa kutoka kwa Ibn 'Umar, Anas Ibn Mālik, Abū Hurayrah, Mu'ādh Ibn Jabal na Aws. Imepokewa na Al-Bukhārī katika Sahīh yake (1399), Muslim katika Sahīh yake (33, 35), At-Tirmidhī (3341), Ibn Mājah (3928). Kadhalika Imesimuliwa na An-Nasā'ī, Abū Dāwūd, na Ahmad. Kadhalika inafahamika kama Al-Hanīfiyyah. Mwenye kuifuata Millat Ibrāhīm anaitwa Hanīf; ambapo wingi wake ni Hunafā'. Kila Muislam wa kweli ni Hanīf na ni Muwahhid (mtu ambaye anaamini kikweli-kweli katika Tawhīd na anaifanyia kazi vizuri), na kinyume chake. Swalah na Salām na Barakah za Allaah zimwendee Khalīl wake, Imām wa Hunafā' – Baba yetu Ibrāhīm.

MILLAT IBRĀHĪM[152]

Njia [153]

Allaah (Ta'ālā) Anasema,

وَاذْكُرْ فِي الْكِتَابِ إِبْرَاهِيمَ إِنَّهُ كَانَ صِدِّيقًا نَّبِيًّا

"Na mtaje katika Kitabu *Ibraahiym*. Hakika yeye alikuwa mkweli wa dhati, Nabiy."[154]

Na tena,

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ إِبْرَاهِيمَ

"Na wasomee (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) habari za *Ibraahiym*."[155]

Na Allaah (Ta'ālā) anasema bada ya kuamrisha kufanya Jihād dhidi ya *Shirk*,

مِّلَّةَ أَبِيكُمْ إِبْرَاهِيمَ

"Mila ya baba yenu *Ibraahiym*."[156]

---

152 Millat Ibrāhīm 'Alayhis-Salām : Inaweza kutafsiriwa kama "Dini ya Ibrāhīm", "Īmān ya Ibrāhīm", "Njia ya Ibrāhīm", "Dīn ya Ibrāhīm", au hata "Īmān ya Abraham". Kadhalika inafahamika kama Al-Hanīfiyyah. Mwenye kuifuata Millat Ibrāhīm anaitwa Hanīf; ambapo wingi wake ni Hunafā'. Kila Muislam wa kweli ni Hanīf na ni Muwahhid (mtu ambaye anaamini kikweli-kweli katika Tawhīd na anaifanyia kazi vizuri), na kinyume chake. Swalah na Salām na Barakah za Allaah zimwendee Khalīl wake, Imām wa Hunafā' – Baba yetu Ibrāhīm.

153 Hii ni sehemu ya kwanza ya "Millat Ibrāhīm". Mwishoni mwa Kitabu, mada hii imeendelezwa kama "Millat Ibrāhīm: Vikwazo".

154 Maryam : 41

155 Ash-Shu'arā : 69

156 Al-Hajj : 78

Na Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) amesema,

“Dini inayopendeza zaidi mbele ya Allaah ni ‘Al-Hanīfiyyah As-Samhah’ (Uislam).”[157]

Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu asrahu) ameandika[158], “Na Allaah (Ta’ālā) anasema kuhusu *Millat Ibrāhīm:*

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ

“Na ni nani atakayejitenga na mila ya *Ibraahiym* isipokuwa anayeitia nafsi yake upumbavu?”[159]

---

157 Imesimuliwa na Al-Bukhārī kwa njia ambayo ni Mu’allaq (bila Sanad). Pia imesimuliwa na Imām Ahmad kutoka kwa Ibn ‘Abbās, kwamba aliulizwa Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), “Ni Dini gani inayompendeza zaidi Allaah?” Akasema: Al-Hanīfiyyah As-Samhah”. Kadhalika imesimuliwa kwa lafdh: “Hakika nimetumwa (pamoja) na Al-Hanīfiyyah As-Samhah (Upole/huruma)”. Baadhi ya lafdh zimekubaliwa na Ibn Hajar katika “Fat-h Al-Bārī” (1/116) na “Kashf As-Sitr” (1/37); na Ash-Shawkānī katika “Al-Maqāsid Al-Hasanah” (136) na “Al Fat-h Ar-Rahmānī” (6/3207); na Al-Albānī katika “Sahīh Al-Jāmi’” (160). Lafdh hii “Al-Hanīfiyyah As-Samhah” imekuja pia katika hadithi nyingine nyingi zinazokubalika pia.

158 Haya ni machaguo kutoka katika kitabu chake kuhusu mada nzima, inayoitwa “Millat Ibrāhīm”. **Tanbihi**: Kitabu hiki kilitolewa na At-Tibyān Publications baada ya nakala halisi ya kitabu hiki.

159 Al-Baqarah : 130

Na Allaah (Ta'ālā) anasema akimwambia Mtume wake, Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam):

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Kisha Tukakufunulia Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwamba fuata *Millat Ibrāhīm* (kama Hanīf) aliyeelemea haki na hakuwa miongoni mwa *washirikina*."[160]

Kwa hiyo kwa ufafanuzi huu na maelezo haya, Allaah ametuelezea sisi Utaratibu (*Manhaj*) na njia (*Tarīq*) sahihi. Hivyo Njia ya sawa na mwendo ulio wa sawa si mwingine isipokuwa *Millat Ibrāhīm* – hakuna mushkeli (tatizo) wala Shaka katika hili. Na yeyote ambaye asiyefuata hii *Millat Ibrāhīm*, huyo ni Jāhil (Mjinga – kama Allaah alivyowasifia watu kama hao).

Na Allaah amemsifia (amemtukuza – [*Tazkiyyah*]) Ibrāhīm 'Alayhis-Salām kuwa,

وَلَقَدْ آتَيْنَا إِبْرَاهِيمَ رُشْدَهُ مِن قَبْلُ وَكُنَّا بِهِ عَالِمِينَ

"Na kwa yakini Tulimpa *Ibrāhīm* uongofu wake kabla, na Tulikuwa Wenye kumjua vizuri."[161]

Na kadhalika Amesema kuhusu Ibrāhīm,

وَلَقَدِ اصْطَفَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ

"Na kwa yakini sisi tulimchagua (Ibrāhīm kama rafiki mwandani, khalīl) katika Dunia, naye Aakhirah atakuwa miongoni mwa Swalihina (watu wema)."[162]

---

160 An-Nahl : 123

161 Al-Anbiyā' : 51

162 Al-Baqarah : 130

Na Allaah Ameisifia *Da'wah* yake kwetu sisi, na akamuamrisha mwisho wa mitume na Anbiyā' kumfuata *Ibrāhīm*; na amewaelezea wale ambao hawaifuata *Manhaj* na *Tarīqah* ya Ibrāhīm, kama Wajinga.

Na Millat Ibrāhīm - ni kama *Shaykh Muhammad Ibn 'Abd Al-Wahhāb* alivyoielezea,

"Msingi na Nguzo ya *Dini* ya *Kiislam* iko katika mambo mawili –

Kwanza: Kuamrisha Kuabudiwa (kuelekeza aina zote za *'Ibaadah* kwa) Allaah pekee bila mshirika (*Tawhīd*), kuthubutu/kushikamana nayo, kufanya urafiki kwa ajili yake, na kufanya *Takfīr* kwa yeyote mwenye kujitenganayo (mwenye kuiacha).

Pili: Kutomshirikisha (kumtofanyia washirika) Allaah katika *'Ibaadah* na Kujihadhari nayo, kuwa mkali katika hilo, kuwa na uadui kwa ajili ya hiyo (*shirk*), na kumfanyia *Takfīr* yeyote mwenye kuifanya (hiyo *shirk*)."[163]

Na hii ndiyo ilikuwa *Tawhīd* ambayo kila Mtume na kila Nabī aliilingania, Swalah na Salām za Allaah ziwaendee wote. Na hii ndiyo maana ya *Lā Ilāha Illā Allāh.* Kujitenga mbali na *Shirk* (kuwa na Ikhlāsw) na (kuwa na) *Tawhīd*; na Kumpwekesha Allaah katika *'Ibādah*, kufungamana (kuipenda) na *Dīn* yake na *Awliyā'* wake; na kukufuru na kukataa chochote kinachoabudiwa kinyume na YEYE (Allaah), na Kuwa na Uadui dhidi ya Maadui WAKE (Allaah).

Ni *Tawhīd* katika vyote Īmān *(I'tiqād)* na Matendo *(A'māl)* kwa pamoja. *Sūrat Al-Ikhlās* ni dalili katika *Tawhīd ya Īmān*; na *Sūrat al-Kāfirūn* ni dalili katika *Tawhīd ya Matendo*."

---

163 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (2/22).

Shaykh Swālih Al-Fawzān amesema katika kuielezea Āyah,

وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Nami si miongoni mwa wasshirikina."[164]

"Hii ni *Barā'ah* (Tangazo/Tamko la Kujitenga) ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kutokana na *Mushrikīn*, kama Khalīl wa Allaah, Ibrāhīm 'Alayhis-Salām (alivyofanya),

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Hakika Ibraahiym alikuwa ni *Ummah*[165], *Qānit*[166] kwa Allaah na *Hanīf* (aliyeelemea haki) na wala hakuwa miongoni mwa *Mushrikīn* (washirikina)."[167]

---

164 Allaah anamuamrisha Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kusema haya katika Surat Yūsuf: 108. Na haya pia yalisemwa na Ibrāhīm 'Alayhis-Salām katika Surat Al-An'ām : 79

165 Shaykh Sālih Al-Fawzān anaelezea maana ya maneno haya katika "I'ānat Al-Mustafīd" (1/77 – 78). "Na baadhi ya sifa za Ibrāhīm 'Alayhis-Salām zimetajwa katika Āyah hii –

1) Alikuwa ni Ummah: hapa inamaanisha mfano (Ruwaza) na Kiongozi Bora kabisa.
2) Alikuwa ni Qānit kwa Allaah : Alikuwa madhubuti katika Kumtii Allaah, na alikuwa na Ikhlāsw kwa Allaah katika matendo yake.
3) Alikuwa ni Hanīf : Alimkubali Allaah Pekee, na alikataa kuabudu kitu kingine chochote.

Na utambuzi wa Tawhīd una mambo haya."

166 Rejea Tanbihi hiyo hapo juu.

167 An-Nahl : 120

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Kisha Tukakufunulia Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) kwamba: Fuata *Millat Ibrāhīm Hanīf* (aliyeelemea haki) na hakuwa miongoni mwa *Mushrikīn* (washirikina).”[168]

Hivyo Āyah hizi zina tamko la *Barā’ah* (Kujitenga) na *Mushrikīn* (Washirikina), (*Barā’ah*) maana yake – (Kujiondoa, kujiweka mbali,) kujitenga katika:

a) Mapenzi / kupendana [*Mahabbah*]
b) Kujaliana [*Mawaddah*]
c) Kusaidiana [*Munāsarah*] kati yako na *Mushrikīn*.

Kwani ni Maadui wa Allaah na Mitume wake, hivyo hairuhusiwi kuwapenda wao kwa Moyo (Nafsi) wako, wala Kushirikiana nao, wala kuwanusuru (kuwasaidia).

Allaah Anasema,

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

“Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: ‘Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, Tumekukufuruni (tunakukanusheni)[169] , na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee.’”[170]

---

168 An-Nahl : 123

169 *Kafarnā Bikum:* Inaweza kutafsiriwa kama “Tumekukataeni” au pia “Tumekukufuruni”. Āyah hii hutumiwa kama dalili na Ma-Imām wa Ahl As-Sunnah Wal-Jamā’ah katika kuwakufurisha Mushrikīn na Kuwa ni sehemu ya Uislam na Millat Ibrāhīm.

170 Al-Mumtahinah : 04

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu zao, au jamaa zao."[171]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ

"Enyi walioamini! Msifanye adui Wangu na adui wenu kuwa *Awliyā'* (marafiki wandani) mkiwapa mapenzi"[172]

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni *Awliyā'* (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya marafiki wao wandani; basi hakika yeye ni miongoni mwao. Hakika Allaah Haongoi watu *madhalimu*."[173]

Kwa hiyo Āyah hizi zinawajibisha Kutangaza Barā'ah dhidi ya Mushrikīn.

Na katika misingi ('*Usūl*) ya *Da'wah* (katika njia) ya Allaah ni *Barā'ah* dhidi ya *Mushrikīn*. Na *Dā'ī* (Mhubiri, Mlinganiaji, 'Ālim) ambaye hatangazi *barā'ah* dhidi ya *Mushrikīn*, ki-ukweli huyo siyo *Dā'ī* -

---

171 Al-Mujādilah : 22

172 Al-Mumtahinah : 01

173 Al-Mā'idah : 51

wala hayuko katika njia ya Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), haijalishi ni namna gani atadai kwamba anafanya *Da'wah* (katika njia) ya Allaah. Kwani, hakika "Kumkufuru *Tāghūt*" (*Kufr Bit- Tāghūt*) ni wajib kuja mwanzo kabla ya "Kumuamini Allaah" (*Īmān Billāh*). Kama Allaah Anavyosema,

فَمَن يَكْفُرْ بِالطَّاغُوتِ وَيُؤْمِن بِاللَّهِ فَقَدِ اسْتَمْسَكَ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَىٰ

"Basi (atakayemkanusha) atakayemkufuru *Tāghūt* na akamwamini Allaah kwa hakika atakuwa ameshikilia imara kishikilio madhubuti."[174]

Hivyo, (Āyah) hii inafanya kutangaza *Barā'ah* dhidi ya *Mushrikīn* kuwa ni Wajib."[175]

Na hii *"Kufr Bit-Tāghūt"* ilikuwa ni Wahyi wa mwanzo (zamani) kabisa [Wahyi wa nne] kushushwa kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), hata kabla ya Amri ya *Swalah* [176]**,**

يَا أَيُّهَا الْمُدَّثِّرُ قُمْ فَأَنذِرْ وَرَبَّكَ فَكَبِّرْ وَثِيَابَكَ فَطَهِّرْ وَالرُّجْزَ فَاهْجُرْ

"Ewe (Muhammad) mwenye kujigubika! Simama na uonye *(Dhidi ya Shirk)*! Na Rabb wako mtukuze (kwa kulingania na kutenda kwa mujibu wa Tawhīd kwa Ikhlās)! Na nguo zako toharisha (toharisha vitendo vyako kutokana na uchafu kama vile *kufr* na *Shirk*). Na najisi (masanamu) jitenge nayo (epukana nayo) *[Kufr Bit-Tāghūt]*!"[177]

---

174 Al-Baqarah : 256

175 Rejea katika "I'ānāt Al-Mustafīd" (1/103 – 104).

176 Tangu Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipopewa Utume, katika umri wa Miaka 40, aliwalingania watu katika Kufr Bit-Tāghūt na Īmān Billāh – mpaka katika umri wa miaka 50 Swalah ilipofaradhishwa na Allaah katika Al-Isrā' na Mi'rāj. Kwa hiyo hii yaonesha umuhimu wa Millat Ibrāhīm.

177 Al-Muddath-thir : 1 - 5

Na ma-*Imām* wa *Da'wah* wa Najd wameielezea Āyah (hii),

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَآؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: 'Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, Tumekukufuruni (tunakukanusheni) , na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee.'"[178]

Wameielezea kwamba, "Kuna mambo matano yanayowajibishwa na Āyah hii katika Kukanusha 'Ibādah ya asiyekuwa Allaah, nayo ni kama haya:

1) Hakika sisi tumejitenga nanyi
2) Na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah
3) Tumekukufuruni (tunakukanusheni)
4) Na umedhihiri baina yetu na baina yenu uadui
5) Na bughudha abadi (daima)."[179]

Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) amesema akielezea Āyah:

"Kauli yake **"kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibrāhīm…"** ni kama Amri yake:

ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ

"Kisha Tukakufunulia Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwamba fuata *Millat Ibrāhīm*."[180]

---

178 Al-Mumtahinah : 04

179 "Fatāwā Al-A'immah An-Najdiyyah" (1/428).

180 An-Nahl : 123

Kwa hiyo Allaah ametuamrisha sisi kulazimiana na Mwenendo wa *Al-Khalīl* Ibrāhīm (Rafiki mwandani wa Allaah), na wale waliomfuata katika Anbiyā', katika kusema **'Hakika sisi tumejitenga nanyi …'** mpaka mwisho wa Āyah.

Hivyo ikiwa huu ni *Wajib* (Fardh) kwa Muislam kusema haya kwa watu wake, wale walio katika mahala aishipo / watu wa karibu yake (na wana uwezo wa kumdhuru) – hivyo inakuwa wazi na dhahiri zaidi kwamba ni *Wajib* kusema hivyo hivyo kwa wale ambao wako mbali (na hawawezi kumdhuru).

Na hapa, kuna almasi adhwim – katika kauli, **'Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah'**

Na almasi hii ni kwamba Allaah (Ta'ālā) ameamrisha *Barā'ah* dhidi ya *Mushrikīn* – wale wanaoabudu kinyume na Allaah – kabla ya kuamrisha *Barā'ah* dhidi ya *Tawāghīt* [181] ambao wanaabudiwa pamoja na Allaah. Hii iko hivyo kwa sababu la mwanzo ni la muhimu zaidi kuliko la pili. Kwani yawezekana kabisa mtu akakufuru (akayakataa) masanamu, lakini hajawakufuru watu wanaoyaabudu masanamu hayo; na hivyo hatimizi wajib ulio juu yake. Lakini akiwakufuru *Mushrikīn*, yamaanisha kwamba tayari amewakufuru *Tawāghīt* wao.

Na hii ni sawa na Āyah,

وَأَعْتَزِلُكُمْ وَمَا تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

"Na natengana nanyi na mnavyoviomba pasi na Allaah"[182]

---

181 Neno halisi ni "Awthān" na kisha "Ma'būdāt".

182 Maryam : 48. Hii pia ni kauli ya Ibrāhīm 'Alayhis-Salām.

Na Allaah Ameamrisha Kujitenga na Mushrikīn kabla ya Kujitenga na Tawāghīt wao.

Pia katika Āyah ifuatayo,

فَلَمَّا اعْتَزَلَهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ

"Basi alipotengana nao na wanayoyaabudu badala ya Allaah."[183]

Na kadhalika,

وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ

"Na mlipokuwa mmejitenga nao na vile wanavyoviabudu badala ya Allaah."[184]

Kwa hiyo ni juu yenu kuishikilia almasi (tunu) hii vizuri, kwani itakufungulia milango ya kuwa na Uadui dhidi ya Maadui wa Allaah. Kwani hakika, ni watu wangapi ambao hawafanyi *shirk* – lakini bado hawawachukii (siyo wakali kwa) *Mushrikīn*, na hivyo wao si *Waislam* kwani wameiacha *Dīn* ya Mitume wote [185].

Kisha akasema (kuhusu kauli ya Ibrāhīm),

'Tumekukufuruni (tunakukanusheni) , na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi'

---

183 Maryam : 49. Allaah anamkusudia Ibrāhīm ('Alayhis-Salām).

184 Al-Kahf : 16. Vijana wa Watu wa Pangoni waliambizana maneno haya.

185 Kauli hii ya Mwisho ya Shaykh inapasa ifahamike kwa mujibu wa Āyah hizi,

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ

"Na lau wangelikuwa wanamwamini Allaah na Nabiy (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kwake, wasingeliwafanya hao (Makuffār) kuwa Awliyā' (marafiki wandani)". [Al-Mā'idah : 81]

Na

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake." [Al-Mujādilah : 22]

"Umedhihirika" – maana yake 'Umetambulika (umefahamika) na Umeonekana (unajulikana).'

Na zingatia (Tafakari) jinsi Allaah alivyo amrisha *'Uadui'* kabla ya *'Chuki'*. Na hii ni kwa sababu la mwanzo ni Muhimu zaidi kuliko la pili. Kwani yawezekana kwamba mtu akamchukia *Mushrikīn*, lakini bado hawafanyii Uadui – na kwa hali kama hiyo, atakuwa hatimizi wajib ambao uko juu yake; mpaka sharti (nguzo) zote mbili, *Uadui na Chuki*, azitimize. Na haipingiki kwamba *'Uadui na Chuki'* vyote vinatakiwa **'Kudhihirika'** yaani vyote vinatakiwa Vitambulike na Vionekane.

Na tambua! Kwamba ingawa 'Chuki' inahusiana na Moyo, haitakuwa na maana mpaka dalili au alama zake zitakapowekwa wazi, na ishara zake zikaonekana. Na haiwezi kuwa hivyo mpaka itakapofungamanishwa na 'Uadui' na *Muqāta'ah* (kususia, kugoma) – kwani hapo ndipo Uadui na Chuki vitaonekana. Lakini *Muwālāt* na ushirikiano (muungano) ukiwepo (kati ya *Muislam* na *Mushrik*), basi hili linathibitisha kuwa hakuna chuki (moyoni). Hivyo, ni juu yako kutafakari jambo hili – kwani hakika litakubainishia *shubuhāt* (mashaka) nyingi."[186]

Na kama anavyouliza Allaah,

---

186 Rejea katika "Sabīl An-Najāti Wal-Fikāk" (43 – 45). Na tunamuomba Allaah ampe Imām Hamad Ibn 'Atīq Shafā'ah ya Mtume Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na amfufue pamoja naye na Maswahabah wake.

Kwa hakika kama alivyosema Shaykh, inadhihirisha ukweli wa mashaka na tafsiri potofu zinazofanywa na Murji'ah. Hebu soma kauli hii "Hii inathibitisha kwamba hakuna Chuki". Na kama Shaykh alivyosema mwanzo, Chuki inafungamana na Moyo. Kwa hivyo, tena, hii ni *Radd* kwa Murji'ah wa Ki-*Jahmī*, wanaodai kuwa inajuzu (inafaa) kuungana na maadui wa Allaah dhidi ya Awliyā' wa Allaah, na bado ukau- "penda" Uislam na "Kuwachukia" maadui wa Allaah. Hivyo ielewe nukta hii vizuri – Ewe ndugu yangu katika Tawhīd – na isome tena kama unataka; kwani ni juu yako kulifahamu jambo hili – kwa sababu hakika litakufumbulia mashaka mengi.

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ

"Na ni nani atakayejitenga na *Millat Ibrāhīm* isipokuwa anayeitia nafsi yake upumbavu?"[187]

(Allaah) Anauliza,

وَمَنْ أَحْسَنُ دِينًا مِّمَّنْ أَسْلَمَ وَجْهَهُ لِلَّهِ وَهُوَ مُحْسِنٌ وَاتَّبَعَ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا

"Na nani aliye bora zaidi kwa Dini kuliko yule aliyejisalimisha kwa Allaah (kwa kushikamana na Tawhīd) naye ni *Muhsin*[188] (mtendaji mazuri) na akafuata *Millat Ibrāhīm Hanīf* (aliyejiengua na upotofu akaelemea Dini ya haki)? Na Allaah Amemchukua Ibraahiym kuwa ni *khalīl* (kipenzi)."[189]

Na Ibrāhim 'Alayhis-Salām amesifiwa na Allaah kuwa,

إِنَّ إِبْرَاهِيمَ كَانَ أُمَّةً قَانِتًا لِّلَّهِ حَنِيفًا وَلَمْ يَكُ مِنَ الْمُشْرِكِينَ شَاكِرًا لِّأَنْعُمِهِ اجْتَبَاهُ وَهَدَاهُ إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ وَآتَيْنَاهُ فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً وَإِنَّهُ فِي الْآخِرَةِ لَمِنَ الصَّالِحِينَ ثُمَّ أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ أَنِ اتَّبِعْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Hakika Ibraahiym alikuwa Imaam mtiifu kwa Allaah, aliyeelemea haki na wala hakuwa miongoni mwa *washirikina*. (Alikuwa) Mwenye kushukuru neema Zake (Allaah); (Naye Allaah) Akamteua (yeye kama khalīl) na Akamuongoza kuelekea njia iliyonyooka. Na Tukampa duniani mazuri. Na hakika yeye Aakhirah bila shaka ni miongoni mwa Swalihina. Kisha Tukakufunulia Wahy (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwamba: Fuata *Millat* (Dini ya) *Ibrāhīm Hanīf* (aliyeelemea haki) na hakuwa miongoni mwa *washirikina*."[190]

---

187 Al-Baqarah : 130

188 Muhsin: Mtenda mema mwenye kufanya matendo mema kwa ikhlāsw kabisa kwa ajili ya Allaah tu, pasipo kujionyesha au kutaka sifa au umaarufu, n.k; Na kwa shart kwamba anafanya mema haya kulingana na Sunnah ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)

189 An-Nisā' : 125

190 An-Nahl : 120 – 123

Na Allaah (Ta'ālā) hakumwambia Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwamba afuate tu *Millat Ibrāhīm*, bali alimuamrisha yeye (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) awaambie (awatangazie) wafuasi wake Wafuate *Millat Ibrāhīm* –

قُلْ صَدَقَ اللَّهُ فَاتَّبِعُوا مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

"Sema: Allaah Amesema kweli. Basi fuateni Millat (Dini ya) Ibrāhīm Hanīf (aliyejiengua na upotofu akaelemea Dini ya haki) na hakuwa miongoni mwa washirikina."[191]

Na hii ni amri ya Jumla kwa Waislam wote, sio tu Maswahabah (RadhiyaLlaahu 'Anhum).

Na huyu *Khalīl* wa Allaah, *Ibrāhīm* Hanīf 'Alayhis-Salām, aliwaambia baba yake na Watu wake:

أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

"Je, mnaona hivyo mlivyokuwa mkiviabudu? Nyinyi na baba zenu waliotangulia? Basi hakika hao ni adui zangu isipokuwa Rabb wa walimwengu."[192]

Na Allaah pia Anasema,

وَإِذْ قَالَ إِبْرَاهِيمُ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ إِنَّنِي بَرَاءٌ مِّمَّا تَعْبُدُونَ إِلَّا الَّذِي فَطَرَنِي فَإِنَّهُ سَيَهْدِينِ وَجَعَلَهَا كَلِمَةً بَاقِيَةً فِي عَقِبِهِ لَعَلَّهُمْ يَرْجِعُونَ

---

191 Āl 'Imrān : 95

192 Ash-Shu'arā : 75 - 77

“Na Ibraahiym alipomwambia baba yake na kaumu yake: ‘Hakika mimi nime Barā’[193] (nimejitoa katika dhima) na yale mnayoyaabudu - Isipokuwa YEYE (Allaah) Ambaye Ameniumba, basi hakika Yeye Ataniongoza.’ Na akalifanya neno (lā ilāha illā Allāh) lenye kubakia katika kizazi chake ili wapate kurejea (katika Tawhīd).”[194]

Mufassirūn wote wameielezea Āyah hii **‘Hakika mimi nimejitoa katika dhima na yale mnayoyaabudu. Isipokuwa YEYE (Allaah)’** kuwa inalandana na kalimah ya *Tawhīd* – ***Lā Ilāha Illā Allāh*.** Na hiki ndicho kinachomaanishwa na **‘Na akalifanya neno (lā ilāha illā Allāh) lenye kubakia katika kizazi chake.’[195]**

Na hii *“Kalimah ya Milele“* Ilikuwa ni *Da’wah* ya Mitume na Anbiyā’ wote. Kama Allaah Anavyosema,

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“Na kwa yakini Tulituma katika kila ummah Rasuli (alinganie) kwamba: *‘Mwabuduni Allaah na jiepusheni na Tāghūt.’*”[196]

Na,

وَمَا أَرْسَلْنَا مِن قَبْلِكَ مِن رَّسُولٍ إِلَّا نُوحِي إِلَيْهِ أَنَّهُ لَا إِلَٰهَ إِلَّا أَنَا فَاعْبُدُونِ

---

193 Barā’ : Mwenye kufanya Barā’ah. Kama anavyofafanua Shaykh Al-Fawzān kwamba inamaanisha kukata (kutokuwa na) Mapenzi (Mahabbah), Kujali (Mawaddah), na Nusura (Munāsarah)” baina ya Mtu na Mushrikīn. Imām Is-hāq Ibn ‘Abdir-Rahmān (RahimahuLlaah) anaelezea, “Msingi wa Barā’ah uko katika Utengano, ambao ni lazima uchipukie katika Moyo, Ulimi, na Kiwiliwili.” “Ad-Durar As-Saniyyah” (8/305).

194 Az-Zukhruf : 26 - 28

195 Zingatia namna ambavyo Āyah zote zina Ukanusho na Uthibitisho. Rejea katika Kipengele cha, “MSINGI WA UISLAM NA NGUZO ZAKE”.

196 An-Nahl : 36

"Na Hatukutuma kabla yako (Ewe Muhammad) Rasuli yeyote isipokuwa Tulimfunulia Wahy ya kwamba: *'Hakika hapana Muabudiwa wa haki ila Mimi (Allaah); basi Niabuduni mimi (pekee na si mwingine).'"*[197]

Na Maana ya *Kalimah* hii ya *Tawhīd* inafafanuliwa zaidi pindi inapofahamiwa kupitia Ibrāhīm na wale waliokuwa pamoja naye waliposema kuwaambia watu wao,

إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, Tumekukufuruni (tunakukanusheni) , na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee."[198]

Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) amesema baada ya kutaja Āyah hii (hapo juu), "Hivyo, yeyote atakayeitazama kiundani Āyah hii, basi ataiona *Tawhīd* ambayo Allaah kawatuma kwayo Mitume wake, na Akateremsha kwayo Vitabu; Kadhalika ataweza kuuona ukweli (uhakika) wa wale ambao huyapinga yale ambayo walikuwa juu yao (walikuwa wakiyatenda na kushikamana nayo) Mitume na ma-Swahabah wao – (Ukweli wa) Wapingaji ambao ni Wajinga, Waliodanganyika, na waliohizika (wenyekudharauliwa) sana."[199]

Na Kuhusu swali, "Kwa nini iitwe, *'Millat Ibrāhīm'*, imhusishe Ibrāhīm 'Alayhis-Salām tu – japokuwa Anbiyā' na Mitume wote walikuwa katika Njia moja na (Dīn) Īmān Moja?"

---

197 Al-Anbiyā' : 25

198 Al-Mumtahinah : 04

199 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/93), Kipengele cha Jihād.

Hivyo *Shaykh* ‘Alī Al-Khudhayr (FakaLlaahu Asrahu) amejibu hili kwa kusema, “Sababu ya kuhusisha hili moja kwa moja na Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām ni kwa kuwa Muhammad (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) amekuja katika vikundi na Makundi, ambayo yote yalikuwa yanadai kwamba yanamfuata Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām. Yote yalijinasibisha na Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām ; Kama vile ma-Quraysh walikuwa wakisema *“Tunafuata Millat Ibrāhīm, na sisi (ndio ambao Ibrāhīm) anatuhusu zaidi.”* Na Mayahudi na wakristo nao waliwaendea (ma-Quraysh) na wakadai kwamba wanafuata *Millat Ibrāhīm*, na wakasema kwamba alikuwa ni Baba yao. Kwa hiyo, ndiyo maana ufafanuzi huu umekuja ndani ya Kitabu, ukielezea hasa ni nini *Millat Ibrāhīm*, na ni nani anayestahiki kujinasibisha naye.”[200]

Na Allaah Anasema kuhusu Khalīl wake,

مَا كَانَ إِبْرَاهِيمُ يَهُودِيًّا وَلَا نَصْرَانِيًّا وَلَٰكِن كَانَ حَنِيفًا مُّسْلِمًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Hakuwa Ibraahiym Yahudi wala Naswara; lakini alikuwa Hanīf (mwenye kujiengua na upotofu akaelemea Dini ya haki) na Muislamu, na hakuwa miongoni mwa washirikna.”[201]

وَقَالُوا كُونُوا هُودًا أَوْ نَصَارَىٰ تَهْتَدُوا قُلْ بَلْ مِلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ

“Na wakasema: ‘Kuweni Mayahudi au Manaswara (Wakristo) mtaongoka.’ Sema (Ewe Muhammad SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam uwaambie): ‘Bali (tunafuata) Millat Ibrāhīm Hanīf (aliyeelemea haki) na wala hakuwa katika washirikina.’”[202]

Na kama Allaah alivyoelezea,

---

200 Rejea mwanzo wa Sharh ya Shaykh ya “Thalāthat Al-Usūl” inayoitwa “Al-Wajāzah”

201 Āl ‘Imrān : 67

202 Al-Baqarah : 135

إِنَّ أَوْلَى النَّاسِ بِإِبْرَاهِيمَ لَلَّذِينَ اتَّبَعُوهُ وَهَٰذَا النَّبِيُّ وَالَّذِينَ آمَنُوا
وَاللَّهُ وَلِيُّ الْمُؤْمِنِينَ

"Hakika watu walio karibu zaidi kwa Ibraahiym ni wale waliomfuata na huyu Nabiy (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na wale walioamini. Na Allaah ni *Walī*[203] (Mlinzi Msaidizi) wa *Waumini*."[204]

Na vipi mtu adai kumfuata Ibrāhīm 'Alayhis-Salām, bila kupita katika njia aliyopita yeye – bila kuenenda kama alivyofanya yeye?

Na Allaah anasema kuhusiana na mwenendo wa Ibrāhīm Al-Khalīl Al-Hanīf,

وَتَاللَّهِ لَأَكِيدَنَّ أَصْنَامَكُم بَعْدَ أَن تُوَلُّوا مُدْبِرِينَ فَجَعَلَهُمْ جُذَاذًا إِلَّا كَبِيرًا لَّهُمْ
لَعَلَّهُمْ إِلَيْهِ يَرْجِعُونَ

"(Ibrāhīm akasema): *Na naapa kwa Allaah, bila shaka nitafanyia hila masanamu yenu baada ya mkishageuka kwenda zenu*[205]. Basi akayavunja vipande vipande[206], isipokuwa kubwa lao ili wapate kulirejea.

قَالُوا مَن فَعَلَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا إِنَّهُ لَمِنَ الظَّالِمِينَ

Wakasema: Nani amefanya hivi kwa waabudiwa (miungu) wetu? Hakika yeye ni miongoni mwa madhalimu[207].

---

203 *Walī* : Rafiki, Mlinzi, Mlezi, Msaidizi…

204 Āl 'Imrān : 68

205 Hivyo hii inaonesha kuwa *Hunafā'* hupanga kwa siri kuwaangamiza Tawāghīt na Mushrikīn.

206 Allaah Anasema kuhusiana na vitendo vya Ibrāhīm 'Alayhis-Salām "

فَرَاغَ عَلَيْهِمْ ضَرْبًا بِالْيَمِينِ

"Akayakabili kwa siri akawapiga kwa mkono wa kulia." [As-Sāffāt : 93]. Na ni watu wangapi wanataka kuwafanyia hivi *Tawāghīt* wa zama hizi – na pengine utawajua ni akina nani *Ghurabā'*. *Fa Tūbā Lil Ghurabā'*…

207 Na Allaah ni Shahidi kwamba Khalīl wake hakuwa *Dhālim* kwa namna yoyote – Lakini badala yake *Mushrikūn* ndio Madhalimu. Ni kama zama hizi, *Muwahhidūn* si Madhalimu, lakini wenyewe *Mushrikūn* ndio Madhalimu. Ni *Sunnah* ya *Mushrikūn*, kuwaita *Muwahhidūn* kuwa ni Madhalimu. Lakini Allaah ni Shahidi dhidi yao – na ni *Walī* wa *Muwahhidīn*.

قَالُوا سَمِعْنَا فَتًى يَذْكُرُهُمْ يُقَالُ لَهُ إِبْرَاهِيمُ قَالُوا فَأْتُوا بِهِ عَلَىٰ أَعْيُنِ النَّاسِ لَعَلَّهُمْ يَشْهَدُونَ قَالُوا أَأَنتَ فَعَلْتَ هَٰذَا بِآلِهَتِنَا يَا إِبْرَاهِيمُ قَالَ بَلْ فَعَلَهُ كَبِيرُهُمْ هَٰذَا فَاسْأَلُوهُمْ إِن كَانُوا يَنطِقُونَ فَرَجَعُوا إِلَىٰ أَنفُسِهِمْ فَقَالُوا إِنَّكُمْ أَنتُمُ الظَّالِمُونَ ثُمَّ نُكِسُوا عَلَىٰ رُءُوسِهِمْ لَقَدْ عَلِمْتَ مَا هَٰؤُلَاءِ يَنطِقُونَ قَالَ أَفَتَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكُمْ شَيْئًا وَلَا يَضُرُّكُمْ أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ

Wakasema: Tulimsikia kijana akiwataja anaitwa Ibrāhīm. Wakasema: Mleteni mbele ya macho ya watu ili wapate kushuhudia.

Wakasema: Je, ni wewe uliyefanya hivi kwa waabudiwa wetu, ee Ibraahiym?

(Ibrāhīm)Akasema: Hapana, bali amefanya hayo hili kubwa lao. Hivyo waulizeni wakiwa wanaweza kunena!

Basi wakajirudia nafsi zao, wakasema: ***Hakika nyinyi ndio madhalimu.*** **Kisha wakarudia hali yao ya mwanzo ya upotofu: (Wakasema):** ***Hakika (wewe Ibrāhīm) Umekwishajua kwamba hawa hawasemi.***

(Ibrāhīm) Akasema: Je, basi mnaabudu badala ya Allaah isiyokunufaisheni kitu chochote na wala kukudhuruni? Aibu yenu nyinyi! Na vile mnavyoviabudu badala ya Allaah. Je, hamtii akilini?

Wakasema: Muunguzeni na mnusuru waabudiwa wenu, mkiwa ni wafanyao (kunusuru)."[208]

---

208 Al-Anbiyā' : 57 - 68

Na,

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

"Wakasema: 'Mjengeeni jengo kisha mtupeni katika moto uwakao vikali mno.'"[209]

Kuhusu (kauli ya) ***"kijana akiwataja (akiwasema vibaya miungu yetu)"*** Wanazuoni wa *Tafsīr* wameelezea kwamba hii inamaanisha kuwa *Ibrāhīm 'Alayhis-Salām* aliwatukana *Tawāghīt*, aliwakebehi, aliwashutumu, na aliwalaani (na hatimaye akayavunja)[210].

Shaykh 'Abdur-Rahmān Ibn Nāswir As-Sa'dī (RahimahuLlaah) anaelezea Āyah **"Aibu yenu nyinyi!..."** kwamba, "Ni nani aliyempotevu zaidi yenu; aliyeangamia (kwa ujinga) zaidi yenu; Muovu zaidi yenu? (Ni) Nyinyi na Mnavyoviabudu kinyume na Allaah. Jaribuni kutafakari hali ya maradhi yenu haya. Kwani unapopoteza akili zako, na ukazama katika mambo ya kijinga na upotevu badala ya (kushikamana na) *Haqq* – hapo ndipo hayawani (mnyama) huwa ni bora zaidi yako wewe."[211]

---

209 As-Saffāt : 97

210 Na kama mtu akimfuata Ibrāhīm 'Alayhis-Salām katika hili, hautasikia kitu kutoka kwa Jahmiyyah isipokuwa makelele ya "Fitnah". Japokuwa Allaah ameshabainisha kwamba Shirk ni fitnah na dhulmah kubwa, na kwamba ni mbaya zaidi kuliko Kuua.

211 Rejea katika "Taysīr Al-Karīm Ar-Rahmān" (475 – 476), Katika Al-Anbiyā' : 57 – 68. Kauli ya Shaykh kuhusiana na wanyama inaegemea katika Āyah

أُولَٰئِكَ كَالْأَنْعَامِ بَلْ هُمْ أَضَلُّ

"Hao ni kama wanyama, bali wao ni wapotovu zaidi." [Al-A'rāf: 193]

Na Allaah (Ta'ālā) Anasema kuhusu Ibrāhīm 'Alayhis-Salām na baba yake,

يَا أَبَتِ لَا تَعْبُدِ الشَّيْطَانَ إِنَّ الشَّيْطَانَ كَانَ لِلرَّحْمَٰنِ عَصِيًّا يَا أَبَتِ إِنِّي قَدْ
جَاءَنِي مِنَ الْعِلْمِ مَا لَمْ يَأْتِكَ فَاتَّبِعْنِي أَهْدِكَ صِرَاطًا سَوِيًّا يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَن
قَالَ أَرَاغِبٌ أَنتَ عَنْ يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا
آلِهَتِي يَا إِبْرَاهِيمُ لَئِن لَّمْ تَنتَهِ لَأَرْجُمَنَّكَ وَاهْجُرْنِي مَلِيًّا قَالَ سَلَامٌ
سَأَسْتَغْفِرُ لَكَ رَبِّي إِنَّهُ كَانَ بِي حَفِيًّا

"Ee baba yangu! Hakika mimi imekwishanijia elimu isiyokufikia wewe; basi nifuate nikuongoze njia iliyonyooka.

Ee baba yangu! Usimwabudu shaytwaan. Hakika shaytwaan kwa Ar-Rahmaan daima ni muasi.

Ee baba yangu! Hakika mimi nakhofu kukushika adhabu kutoka kwa Ar-Rahmaan, utakuja kuwa *walī* (rafiki) kwa shaytwaan.

Akasema: "Unachukia waabudiwa wangu ee Ibrāhīm? Usipokoma, bila shaka nitakupiga mawe; na niondokelee mbali kwa muda mrefu!"

"(Ibrāhīm) Akasema: سَلَامٌ عَلَيْكَ *Amani iwe juu yako* [212] *Nitakuombea maghfirah kwa Rabb wangu. Hakika Yeye daima kwangu ni Mwenye huruma sana."*[213]

---

212 Wanazuoni wanasema kuwa hii ilikuwa ni salamu ya maagano. Lakini umekatazwa Ummah wa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kuwapa salamu Makuffār, kama inavyodhihirika katika hadithi ambapo Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amekataza hilo. Imesimuliwa kutoka kwa Abū Hurayrah (RadhiyaLlaahu 'Anhu) kwamba Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema: "Msianze kuwasalimia Mayahudi na Wakristo, na mkikutana na mmoja wao njiani, basi mbaneni katika sehemu mbaya" Imesimuliwa na Muslim na At-Tirmidhī.

213 Maryam : 43 - 47

Lakini baadaye Allaah alikataza moja kwa moja kuwatakia Maghfirah (Msamaha) Mushrikīn,

مَا كَانَ لِلنَّبِيِّ وَٱلَّذِينَ ءَامَنُوٓاْ أَن يَسۡتَغۡفِرُواْ لِلۡمُشۡرِكِينَ وَلَوۡ كَانُوٓاْ أُوْلِي قُرۡبَىٰ مِنۢ بَعۡدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمۡ أَنَّهُمۡ أَصۡحَٰبُ ٱلۡجَحِيمِ وَمَا كَانَ ٱسۡتِغۡفَارُ إِبۡرَٰهِيمَ لِأَبِيهِ إِلَّا عَن مَّوۡعِدَةٖ وَعَدَهَآ إِيَّاهُ فَلَمَّا تَبَيَّنَ لَهُۥٓ أَنَّهُۥ عَدُوّٞ لِّلَّهِ تَبَرَّأَ مِنۡهُۚ إِنَّ إِبۡرَٰهِيمَ لَأَوَّٰهٌ حَلِيمٞ

"Haimpasi Nabī na wale Walioamini kuwaombea Maghfirah Mushrikīn Japokuwa ni Jamaa zao wa karibu baada ya kuwabainikia kwamba wao ni watu wa moto uwakao vikali mno.

Wala haikuwa Ibrāhīm kumuombea Maghfirah baba yake, isipokuwa kwa sababu ya ahadi aliyoahidiana naye. Kwa Yakini Ibrāhīm alikuwa ni *Awwāh*[214] (Mwingi wa kurejea kwa Allaah), (na) Mvumilivu."[215]

Na baada ya hili, akawaambia watu wake, pamoja na baba yake,

إِنَّا بُرَءَآؤُاْ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee."[216]

---

214 *Awwāh :* Mtu mwenye kumuomba Allaah kwa Unyenyekevu, Anamtukuza, na Anamdhukuru sana.

215 At-Tawbah : 113 - 114

216 Al-Mumtahinah : 04

Shaykh Abū Muhammad al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema:

"Kuna baadhi ya watu wanadhani kuwa kuita kwa *Millat Ibrāhīm* katika zama hizi kunafanywa kwa kusoma *Tawhīd* tu na vigawanyo vyake vitatu, na kuizingatia ki-nadharia – ili hali wako kimya wamewanyamazia *Mushrikīn*, bila kutangaza na kuwaonyesha uadui, wao na *Shirk* zao. Hivyo tunawaambia watu kama hawa - *Millat Ibrāhīm* ingekuwa kama hivyo – Kwa nini watu wake walimtupa Motoni kwa ajili ya Millah hii?

Angeweza kuongea nao kwa upole, na akazinyamazia *Shirk* zao. Asingeidhalilisha Miungu ya Watu wake, wala asingeonyesha Uadui dhidi yao.

Ingemtosha yeye kuwafundisha "*Tawhīd*" wafuasi wake kwa nadharia, ambayo isingehitaji vitendo vyovyote, kama *Al-Walā'* (kushirikiana na kushikamana na yeyote aliyeshikamana na Tawhīd), *Al-Barā'* (Kujitenga na Mushrikīn), *Al-Hubb* (Kuwapenda watu wa *Tawhīd*), *Al-Bughdh* (Chuki dhidi ya *Mushrikīn* na *Shirk* zao), *Al-Mu'ādāt* (Uadui dhidi ya *Mushrikīn*), *Al-Hijrān* (Kujitenga/ Kuwahama *Mushrikīn*)?"[217]

Imām 'Abdil-Latīf Ibn 'Abdur-Rahmān (RahimahuLlaah) amesema "Haiwezekani mtu akaifahamu *Tawhīd* na akaitendea kazi, na asiwe na Uadui dhidi ya *Mushrikīn*. Kwa hiyo, yeyote ambaye hana uadui (si mkali) na washirikina, basi haiwezi kusemwa kuwa anatenda kwa mujibu wa *Tawhīd*, wala kwamba anaifahamu."[218]

---

217 Rejea katika Kitabu cha Shaykh kiitwacho, "Millat Ibrāhīm". (Tanbihi ya Mfasiri: uk.17)

218 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/167), Kipengele cha Jihād.

Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anaendelea: "Na kwa Hakika *Ibrāhīm 'Alayhis-Salām* alimfanyia *Barā'ah* mtu ambaye alikuwa karibu naye sana (baba yake), baada ya kumbainikia yeye kwamba baba yake hakutaka kuiacha *Shirk* na *Kufr* – *"Lakini ilimpombainikia yeye kwamba yeye (baba yake) ni adui wa Allaah, alijitenga naye."* Na hii ilikuwa baada ya yeye ameshamlingania baba yake kwa *Hikmah* na *mawaidha mazuri*; na ndiyo maana utamuona yeye akisema kabla,

يَا أَبَتِ إِنِّي أَخَافُ أَن يَمَسَّكَ عَذَابٌ مِّنَ الرَّحْمَٰنِ فَتَكُونَ لِلشَّيْطَانِ وَلِيًّا

"Ee baba yangu! Hakika mimi nakhofu kukushika adhabu kutoka kwa Ar-Rahmaan, utakuja kuwa *walī* (rafiki) kwa shaytwaan."[219]

Na mambo kama haya yalitokea kwa *Mūsā 'Alayhis-Salām* dhidi ya Fir'awn, baada ya Allaah kumtuma *Mūsā Alayhis-Salām* kwa Fir'awn, Allaah alimuamrisha,

فَقُولَا لَهُ قَوْلًا لَّيِّنًا لَّعَلَّهُ يَتَذَكَّرُ أَوْ يَخْشَىٰ

"Mwambieni maneno laini, huenda akawaidhika au akamkhofu (Allaah)."[220]

Basi, *Mūsā Alayhis-Salām* akaanza kumlingania *Fir'awn* katika Tawhīd kwa maneno laini (hikmah), akitii amri ya mwanzo ya Allaah; Hivyo akamwambia:

هَل لَّكَ إِلَىٰ أَن تَزَكَّىٰ وَأَهْدِيَكَ إِلَىٰ رَبِّكَ فَتَخْشَىٰ

"Je, unataka utakasike (kutokana na *Kufr* na *Shirk* kwa kusilimu)? Na nikuongoze kwa Rabb wako, (ili) umuogope?"[221]

---

219 Maryam : 41 - 50

220 Tāhā : 44

221 An-Nāzi'āt : 18 - 19

Na alimuonyesha *Fir'awn* ishara na miujiza mbalimbali.

Lakini *Fir'awn* alipodhihirisha kukanusha, Kiburi na Ukaidi katika *bātil* – basi *Mūsā 'Alayhis-Salām* alisema kama anavyosema Allaah,

لَقَدْ عَلِمْتَ مَا أَنزَلَ هَٰؤُلَاءِ إِلَّا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ بَصَائِرَ وَإِنِّي لَأَظُنُّكَ يَا فِرْعَوْنُ مَثْبُورًا

"Kwa yakini umekwishajua kwamba hakuna Aliyeteremsha haya (ishara hizi) isipokuwa Rabb wa mbingu na ardhi kuwa ni dalili za kuonekana dhahiri, na hakika mimi nakuona ewe *Fir'awn* kuwa bila shaka ni mwenye kuangamizwa."[222]

Kisha mwisho *Mūsā 'Alayhis-Salām* akamuomba Allaah dhidi ya *Fir'awn*, akasema:

رَبَّنَا إِنَّكَ آتَيْتَ فِرْعَوْنَ وَمَلَأَهُ زِينَةً وَأَمْوَالًا فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا رَبَّنَا لِيُضِلُّوا عَن سَبِيلِكَ رَبَّنَا اطْمِسْ عَلَىٰ أَمْوَالِهِمْ وَاشْدُدْ عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ فَلَا يُؤْمِنُوا حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

"Ee Rabb Wetu! Hakika Wewe Umempa *Fir'awn* na wakuu wake mapambo na mali katika uhai wa dunia. Ee Rabb wetu, ili wapoteze (watu) njia Yako. Rabb wetu! Ziangamize mali zao na fanya nyoyo zao ziwe ngumu kwani hawatoamini mpaka waone adhabu iumizayo."[223]

---

222 Al-Isrā' : 102

223 Yūnus : 88

Kwa hiyo wale ambao wanaendelea kurudia-rudia Āyah za huruma na upole, na wanazichukua katika maana mbovu, na wanaziweka mahala ambapo si pake – wanatakiwa wasimame katika jambo hili (walisome) kwa muda mrefu, na walizingatie, na walitie akilini kwa ufahamu madhubuti: Ikiwa wana taqwa."

Na ilikuwa hivi hivi kwa Nabī wa kwanza, Nūh 'Alayhis-Salām. Na Da'wah ya Mitume wote na ma-Nabī wote ilikuwa ni ile – Hanīfiyyah [224], kama asemavyo Allaah,

سَلَامٌ عَلَىٰ نُوحٍ فِي الْعَالَمِينَ إِنَّا كَذَٰلِكَ نَجْزِي الْمُحْسِنِينَ إِنَّهُ مِنْ عِبَادِنَا الْمُؤْمِنِينَ ثُمَّ أَغْرَقْنَا الْآخَرِينَ وَإِنَّ مِن شِيعَتِهِ لَإِبْرَاهِيمَ

"Amani iwe juu ya Nuwh ulimwenguni. Hakika hivyo ndivyo Tunavyolipa wafanyao ihsaan. Hakika yeye ni miongoni mwa waja Wetu Waumini. Kisha Tukawagharikisha wengineo. Na hakika katika waliomfuata njia yake (ya tawhiyd) bila shaka ni *Ibrāhīm.*"[225]

---

224 Kama Anavyosema Allaah,

شَرَعَ لَكُم مِّنَ الدِّينِ مَا وَصَّىٰ بِهِ نُوحًا وَالَّذِي أَوْحَيْنَا إِلَيْكَ وَمَا وَصَّيْنَا بِهِ إِبْرَاهِيمَ وَمُوسَىٰ وَعِيسَىٰ أَنْ أَقِيمُوا الدِّينَ وَلَا تَتَفَرَّقُوا فِيهِ كَبُرَ عَلَى الْمُشْرِكِينَ مَا تَدْعُوهُمْ إِلَيْهِ

"Amekuamuruni katika Dini yale Aliyomuusia kwayo Nuwh, na ambayo Tumekufunulia Wahy (ee Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na Tuliyomuusia kwayo Ibraahiym, na Muwsaa na 'Iysaa kwamba: "Simamisheni Dini na wala msifarikiane humo. Yamekuwa magumu kwa washirikina yale (Tawhīd) unayowalingania." [Ash-Shūrā : 13]

225 As-Sāffāt : 79 – 83. Hivyo hii inathibitisha kwamba Millat Ibrāhīm, ingawa inafungamanishwa na Nabī Ibrāhīm 'Alayhis-Salām – ilikuwa ni Manhaj ya Anbiyā' wote kabla yake, kama vile Nūh 'Alayhis-Salām.

Na Nūh ‘Alayhis-Salām amesema kumhusu mwanae ambaye hakuikubali Hanīfiyyah,

وَنَادَىٰ نُوحٌ رَّبَّهُ فَقَالَ رَبِّ إِنَّ ابْنِي مِنْ أَهْلِي وَإِنَّ وَعْدَكَ الْحَقُّ وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ قَالَ يَا نُوحُ إِنَّهُ لَيْسَ مِنْ أَهْلِكَ ۖ إِنَّهُ عَمَلٌ غَيْرُ صَالِحٍ ۖ فَلَا تَسْأَلْنِ مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ ۖ إِنِّي أَعِظُكَ أَن تَكُونَ مِنَ الْجَاهِلِينَ

“’Rabb wangu! Hakika mwanangu ni katika ahli zangu, na hakika ahadi Yako ni ya kweli [226] , Nawe ni Mwadilifu zaidi wa wanaohukumu kuliko mahakimu wote.’ Akasema: ‘Ee Nūh! Hakika huyo si miongoni mwa ahli zako. Hakika yeye ni (mwenye) ‘amali zisizokuwa njema. Basi usiniombe yale usiyokuwa na elimu nayo. Hakika Mimi nakuwaidhi usijekuwa miongoni mwa majahili.’”[227]

---

226 Shaykh ‘Abdur-Rahmān As-Sa’dī anasema katika Tafsīr yake (uk.338) ya sura hii, “Ahadi yako ni ya kweli, kwani uliniambia

احْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ

“Beba humo (jahazini) katika kila aina ya jozi; jike na dume na ahli zako.” [Hūd : 40]

Yawezekana kwamba Nūh ‘Alayhis-Salām alikuwa akiihurumia familia yake, na alifikiri kuwa Allaah amemuahidi kwamba ataikoa familia yake yote – akidhani kwamba Ahadi ilikuwa ni ya Jumla – wote Waumini na Makuffār katika familia yake. Kwa hiyo ndiyo maana aliomba Du’ā hii. Lakini bado, alirejesha jambo lake kwa Allaah, kwa kusema,

وَأَنتَ أَحْكَمُ الْحَاكِمِينَ

“Nawe ni Mwadilifu zaidi wa wanaohukumu kuliko mahakimu wote.” [Hūd : 45].

Āyah hiyo kiuhalisia inakamilka kama

احْمِلْ فِيهَا مِن كُلٍّ زَوْجَيْنِ اثْنَيْنِ وَأَهْلَكَ إِلَّا مَن سَبَقَ عَلَيْهِ الْقَوْلُ

“Beba humo (jahazini) katika kila aina ya jozi; jike na dume na ahli zako; isipokuwa yule ambaye imemtangulia kauli ya hukmu” [Hūd : 40].

227 Hūd : 45 – 46. Tazama jambo hili linavyofanana na jambo la Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām na baba yake, na Muhammad (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) na Abū Tālib.

Na Nūh ʻAlayhis-Salām, Nabī wa kwanza alimuomba Allaah dhidi ya watu wake washirikina, akasema

وَقَدْ أَضَلُّوا كَثِيرًا وَلَا تَزِدِ الظَّالِمِينَ إِلَّا ضَلَالًا مِّمَّا خَطِيئَاتِهِمْ أُغْرِقُوا فَأُدْخِلُوا نَارًا فَلَمْ يَجِدُوا لَهُم مِّن دُونِ اللَّهِ أَنصَارًا وَقَالَ نُوحٌ رَّبِّ لَا تَذَرْ عَلَى الْأَرْضِ مِنَ الْكَافِرِينَ دَيَّارًا إِنَّكَ إِن تَذَرْهُمْ يُضِلُّوا عِبَادَكَ وَلَا يَلِدُوا إِلَّا فَاجِرًا كَفَّارًا

"ʻNa wamekwishawapoteza wengi. Na wala Usiwazidishie madhalimu isipokuwa upotofu. Kutokana na hatia zao; walizamishwa, kisha wakaingizwa motoni, basi hawakupata mwenye kuwanusuru yeyote yule badala ya Allaah.ʼ Na Nūh akasema tena: ʻRabb wangu! Usimwache juu ya ardhi mkaazi yeyote yule kati ya makafiri. Hakika Wewe Ukiwaacha, watawapoteza waja Wako, na wala hawatozaa isipokuwa mtendaji dhambi, kafiri mkanushaji mno.ʼ "[228]

Na kufanana kwa tamko la *Imām wa Hunafāʼ ʻAlayhis-Salām* kwa watu wake, (tamko) lenye Uadui na Chuki, Allaah Anasema,

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ نُوحٍ إِذْ قَالَ لِقَوْمِهِ يَا قَوْمِ إِن كَانَ كَبُرَ عَلَيْكُم مَّقَامِي وَتَذْكِيرِي بِآيَاتِ اللَّهِ فَعَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ فَأَجْمِعُوا أَمْرَكُمْ وَشُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ لَا يَكُنْ أَمْرُكُمْ عَلَيْكُمْ غُمَّةً ثُمَّ اقْضُوا إِلَيَّ وَلَا تُنظِرُونِ

"Na wasomee habari ya Nūh, alipoiambia kaumu yake: ʻEnyi kaumu yangu! Ikiwa kukaa kwangu na kukumbusha kwangu Āyāt (ishara, hoja) za Allaah kumekuwa ni mashaka juu yenu basi kwa Allaah nategemea. Basi pangeni jambo lenu na washirika wenu (mnidhuru), kisha jambo lenu lisifichike kwenu; kisha mpitishe kwangu wala msinipe muhula.ʼ "[229]

---

228 Nūh : 24 - 27

229 Yūnus : 71

Na maneno kama haya yalisemwa na Mitume wote, Wakifuata *Millat Ibrāhīm* na (millat) *Nūh*.

Kama ambavyo Allaah anatufahamisha sisi kuhusu Mtume *Hūd ʻAlayhis-Salām*, mwanzo aliwalingania wao kwa mawaidha mazuri (kwa upole), akiwaambia,

يَا قَوْمِ اعْبُدُوا اللَّهَ مَا لَكُم مِّنْ إِلَٰهٍ غَيْرُهُ إِنْ أَنتُمْ إِلَّا مُفْتَرُونَ...

اسْتَغْفِرُوا رَبَّكُمْ ثُمَّ تُوبُوا إِلَيْهِ..

"Ee kaumu yangu! Mwabuduni Allaah (pekee), hamna *Ilāh* (Muabudiwa wa haki) ghairi Yake. Nyinyi si chochote isipokuwa watungao uongo... Mwombeni maghfirah Rabb wenu, kisha tubieni Kwake…."[230]

Lakini pindi watu wake walipomkataa na kumkanusha, *Hūd* ʻAlayhis-Salām akasema,

إِنِّي أُشْهِدُ اللَّهَ وَاشْهَدُوا أَنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ مِن دُونِهِ فَكِيدُونِي جَمِيعًا ثُمَّ لَا تُنظِرُونِ إِنِّي تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ رَبِّي وَرَبِّكُم مَّا مِن دَابَّةٍ إِلَّا هُوَ آخِذٌ بِنَاصِيَتِهَا إِنَّ رَبِّي عَلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ

"Hakika mimi namshuhudisha Allaah, na (nyinyi nyote) shuhudieni kwamba mimi *Barī*[231] (niko mbali) na ambavyo mnashirikisha (Pamoja Naye Allaah). Basi nifanyieni njama (nyote) kisha msinipe muhula. Hakika mimi nimetawakali kwa Allaah, Rabb wangu na Rabb wenu. Hakuna kiumbe chochote kitembeacho isipokuwa Yeye (Allaah) Anamkamata kwa kipaji chake. Hakika Rabb wangu Yuko juu ya njia iliyonyooka."[232]

---

230 Hūd : 50 - 60

231 Barī' : Kisawe cha Barā'.

232 Hūd : 54 - 56

Na kwa kuwa Allaah amemuamrisha Mjumbe wake Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kufuata Millat Ibrāhīm – pia Amemuamrisha yeye,

قُلِ ادْعُوا شُرَكَاءَكُمْ ثُمَّ كِيدُونِ فَلَا تُنظِرُونِ إِنَّ وَلِيِّيَ اللَّهُ الَّذِي نَزَّلَ الْكِتَابَ وَهُوَ يَتَوَلَّى الصَّالِحِينَ

"Sema: 'Waiteni washirika wenu, kisha nifanyieni njama; wala msinipe muhula. Hakika Mlinzi wangu ni Allaah Ambaye Ameteremsha Kitabu, Naye Ndiye Anayewalinda na kuwasaidia Swalihina.'"[233]

Na Allaah pia amemuamrisha Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam),

قُلْ يَا أَيُّهَا النَّاسُ إِن كُنتُمْ فِي شَكٍّ مِّن دِينِي فَلَا أَعْبُدُ الَّذِينَ تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ وَلَكِنْ أَعْبُدُ اللَّهَ الَّذِي يَتَوَفَّاكُمْ وَأُمِرْتُ أَنْ أَكُونَ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ

Sema: (Ee Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) "Enyi watu! Ikiwa mna shaka kutokana na Dini yangu, basi mimi siabudu ambavyo mnaviabudu badala ya Allaah; lakini (fahamuni kwamba) namwabudu Allaah Ambaye Anakufisheni. Na nimeamrishwa niwe miongoni mwa Waumini."[234]

Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) amesema wakati akielezea Āyah hiyo hapo juu, "Kwa hiyo Allaah Amemuamrisha Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kuwatangazia *Mushrikīn*: Enyi watu! Kama mnashaka na Dini yangu nilonayo - basi tambueni kwamba sihusiki na kwa chochote na Dini yenu. Na nimeamrishwa niwe Miongoni mwa *Waumini*, watu ambao ni Maadui zenu; na nimekatazwa kuwa miongoni mwa *Awliyā'* wenu, *Washirikina*."[235]

Na kama ilivyo kwa Watangu wake katika Anbiyā', Nabī wa Mwisho aliamrishwa kutangaza *Barā'ah* kwa *Makuffār*.

---

233 Al-A'rāf : 195 - 196

234 Yūnus : 104

235 "Sabīl An-Najāti Wal-Fikāk" (92 – 95), katika kipengele cha "Idh-hār Ad-Dīn".

قُلْ يَا أَيُّهَا الْكَافِرُونَ لَا أَعْبُدُ مَا تَعْبُدُونَ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ وَلَا أَنَا عَابِدٌ مَّا عَبَدتُّمْ وَلَا أَنتُمْ عَابِدُونَ مَا أَعْبُدُ لَكُمْ دِينُكُمْ وَلِيَ دِينِ

"Sema: Enyi makafiri! Siabudu yale mnayoyaabudu. Na wala nyinyi si wenye kuabudu Yule Ninayemwabudu. Na wala mimi si mwenye kuabudu yale mnayoabudu. Na wala nyinyi si wenye kuabudu Yule Ninayemwabudu. Nyinyi mna dini yenu; nami nina Dini yangu."[236]

Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) amesema wakati akielezea Sūrat Al-Kāfirūn "Hivyo Allaah amemuamuamuru Mjumbe wake Kuwaambia *Makuffār*: Sihusiki kabisa na Dini yenu; Na nyinyi hamhusiki kabisa na Dīn yangu.

Maana (kusudio) yake ni kuonyesha kwamba *Mushrikīn* ni Makuffār, na kwamba yeye (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) yuko mbali nao (hahusiki nao) na (yuko mbali na) Dini yao. Na yeyote ambaye ni Mfuasi wa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), basi ni wajib juu yake kusema hivi – la si hivyo, atakuwa hajaitekeleza dini yake. Na hii ndiyo sababu kwamba wakati ma-*Swahabah* (RadhiyaLlaahu 'Anhum) waliposhikamana na hili, walishambuliwa – na ndipo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akawaamrisha *Wahājir* (wafanye *Hijrah*) kwenda Uhabeshi (Ethiopia). Lakini ikiwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alitambua kuwa yaruhusiwa kuwanyamazia *Mushrikīn* - Kwa nini aliwaamrisha wao wahame waende ugenini nchi ya mbali?"[237]

---

236 Al-Kāfirūn : 1- 6

237 "Sabīl An-Najāti Wal-Fikāk" (92 – 95), Katika kipengele cha "Idh-hār Ad-Dīn". Ukweli huu unatakiwa uzingatiwe kwa kina, hasa hasa baada ya kujua kwamba Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alikuwa ni mtu mwenye huruma zaidi [Kama asemavyo Allaah,

وَمَا أَرْسَلْنَاكَ إِلَّا رَحْمَةً لِّلْعَالَمِينَ

"Na Hatukukutuma (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) isipokuwa ni rahmah kwa walimwengu". Al-Anbiyā' : 107]

- Na nukta hii imetajwa na Shaykh Al-Islām katika kitabu chake "Sittatu Mawādhi' Min As-Sīrah". Baada ya kuitaja Āyah,

Na *Imām Hamad Ibn ʻAtīq An-Najdī (RahimahuLlaah)* pia amesema katika barua aliyomtumia ʻAbdullāh Ibn Sālih:

"Kwa hiyo hebu mwenye akili afikirie vizuri, na mwenye Taqwa achunguze kiundani – kutafuta ni sababu gani iliyowafanya ma-Quraysh wakamtoa mji wa Makkah (wakamfukuza) Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) na ma-Swahabah wake (RadhiyaLlaahu ʻAnhum), ingawa ulikuwa ni Mji Mtukufu zaidi (Duniani). Kisha itafahamika kuwa ma-Quraysh hawakuwafukuza wao [Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) na ma-Swahabah wake (RadhiyaLlaahu ʻAnhum)] , mpaka walipoitukana Dini yao (dini ya ma-Quraysh), na wakawaambia kuwa babu zao waliotangulia ni wapotevu; Na ma-Quraysh walimtaka Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) aache mambo haya, la si hivyo watamfukuza yeye na ma-Swahabah wake.[238]

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu zao, au jamaa zao. Hao (Allaah) Amewaandikia katika nyoyo zao iymaan, na Akawatia nguvu kwa Ruwh (Wahyi) kutoka Kwake." [Al-Mujādilah : 22]

Kisha Shaykh anaasema, "Kama umeshaielewa Āyah hii kwa ufahamu madhubuti na ulio sahihi, basi utatmbua kuwa wengi wa wanaodai (kuwa wamo katika) Dīn hii hawalitambui hili. Ni kitu gani kingine kilichowafanya Waislam kuwa na Subira katika Mateso hayo, kutekwa, madhila na kutolewa mji kwenda Ethiopia; Wakati huo tukumbuke kwamba Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) alikuwa ni binadamu mwenye huruma zaidi, lakini hakuwaruhusu (kujenga urafiki na Mushrikīn). Na kwa hakika kama angefahamu kuwa yafaa kufanya kinyume chake, bila shaka angewaruhusu wao kufanya hivyo (kujenga urafiki na Mushrikīn)." "Majmūʻat At-Tawhīd" (19).

238 Baadhi ya watu wajinga wanadai kuwa ma-Swahabah (RadhiyaLlaahu ʻAnhum) walishambuliwa, waliteswa, na walitolewa mji kwa sababu tu walimuabudu Allaah Pekee na walikataa kumuabudu mwingine yeyote. Lakini huu ni Uongo mbaya sana. Kwa hakika kulikuwa na Hunafāʼ wengi mno waliokataa Miungu na walimuabudu Allaah tu, kama vile Waraqah Ibn Nawfal (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) na Zayd Ibn ʻAmr Ibn Nufayl (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) na wengine wengi. Lakini bado, hakuna kafiri aliyewatoa mji wala kuwashambulia, wala kuwatishia; Na hii ni kutokana na ukweli kuwa hawakuonesha/kudhihirisha Uadui na Chuki na Barāʼah dhidi ya Makuffār –

Na wakati huo huo, ma-*Swahabah* walikuwa wakimjia na wakimlalamikia juu ya Mateso na Adhabu kali walizokuwa wakizipata kupitia mikono ya Mushrikīn, lakini aliwaamrisha kuwa na Subira na msimamo (Thabāt), kwani wale wa kabla yao (Mitume waliopita) pia waliteswa, na Walisubiri mpaka mwisho. Hakuwaambia *"(Sawa, haina neno) Acheni Kuikanusha (kuitukana) dini yao, na kuyabeza masanamu yao"* – Kinyume chake, alikhiyari kuhama pamoja na ma-*Swahabah* wake, na akakhiyari kuiacha ardhi (mji) yake aliozaliwa, ingawa ulikuwa ni Mji bora katika uso wa Dunia;

Na

لَّقَدْ كَانَ لَكُمْ فِي رَسُولِ اللَّهِ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ وَذَكَرَ اللَّهَ كَثِيرًا

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Rasuli wa Allaah kwa mwenye kumtaraji Allaah na Siku ya Mwisho na akamdhukuru Allaah kwa wingi."[239]

Mwisho wa Maneno ya Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) [240].

Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) amesema akielezea ni namna gani As-hābu Al-Kahf (Watu wa Pangoni) walivyokuwa juu ya Millat Ibrāhīm, "Na ukitaka kufahamu ni nini Allaah Amefaradhisha juu ya Waja wake, katika yaliyopita – basi tafakari Kauli YAKE kuhusu watu wa pangoni,

---

na kwa hivyo walichukuliwa hali yao tofauti na ya ma-Swahabah. Kwa nini? Kwa sababu ma-Swahabah walikuwa wanafuata Millat Ibrāhīm kiukamilifu kulingana na Wahy (kitabu), chini ya mwongozo wa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam). Lakini wasingefanya hivi, wasingeteseka katika mikono ya Makuffār, kama Waraqah Ibn Nawfal. Kwa hiyo ewe ndugu yangu Muislam! Fahamu manhaj ya ma-Swahabah, na ifuate kisawasawa – kwani hakika, ni njia ya hekima (busara), njia ya Jannah.

239 Al-Ahzāb : 21

240 Barua hii inapatikana katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/199).

وَرَبَطْنَا عَلَىٰ قُلُوبِهِمْ إِذْ قَامُوا فَقَالُوا رَبُّنَا رَبُّ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ لَن نَّدْعُوَ مِن دُونِهِ إِلَٰهًا لَّقَدْ قُلْنَا إِذًا شَطَطًا هَٰؤُلَاءِ قَوْمُنَا اتَّخَذُوا مِن دُونِهِ آلِهَةً لَّوْلَا يَأْتُونَ عَلَيْهِم بِسُلْطَانٍ بَيِّنٍ فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّنِ افْتَرَىٰ عَلَى اللَّهِ كَذِبًا وَإِذِ اعْتَزَلْتُمُوهُمْ وَمَا يَعْبُدُونَ إِلَّا اللَّهَ فَأْوُوا إِلَى الْكَهْفِ يَنشُرْ لَكُمْ رَبُّكُم مِّن رَّحْمَتِهِ وَيُهَيِّئْ لَكُم مِّنْ أَمْرِكُم مِّرْفَقًا

"Na Tukazitia nguvu nyoyo zao [241] waliposimama wakasema: 'Rabb wetu, ni Rabb wa mbingu na ardhi. Hatutomuomba muabudiwa asiyekuwa Yeye, kwani hakika hapo tutakuwa tumesema kauli ya kufuru ya kuvuka mpaka.

Hawa watu wetu wamejichukulia waabudiwa pasi Naye (Allaah) . Kwa nini hawaleti juu yao hoja bayana? Basi nani dhalimu zaidi kuliko anayemtungia Allaah uongo?

(Wakaambiana) Na mlipokuwa mmejitenga nao na vile wanavyoviabudu badala ya Allaah; basi kimbieni pangoni; Rabb wenu Atakufungulieni rahmah Zake, na Atakutengenezeeni wepesi katika jambo lenu.' "[242]

---

241 Shaykh Taqiyyuddīn Al-Hilālī na Shaykh Muhammad Muhsin Khān wamesema kuhusu nguvu na msimamo huu, "Kwa nuru ya Īmān juu ya Allaah iliyomiminwa juu yao, Subira ili kuvumilia kutengana na ndugu na jamaa zao na makazi/majumba yao."

242 Al-Kahf : 14 – 16. Na kama Allaah anavyoahidi,

وَمَن يُهَاجِرْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ يَجِدْ فِي الْأَرْضِ مُرَاغَمًا كَثِيرًا وَسَعَةً وَمَن يَخْرُجْ مِن بَيْتِهِ مُهَاجِرًا إِلَى اللَّهِ وَرَسُولِهِ ثُمَّ يُدْرِكْهُ الْمَوْتُ فَقَدْ وَقَعَ أَجْرُهُ عَلَى اللَّهِ

"Na anayehajiri (anayefanya Hijrah) katika njia ya Allaah atapata katika ardhi mahali pengi pa kukimbilia kujihifadhi na rizki. Na atakayetoka nyumbani kwake akiwa ni mwenye kuhajiri kwa ajili ya Allaah na Rasuli Wake, kisha mauti yakamfikia, basi ujira wake umehakikika kwa Allaah." [An-Nisā' : 100]

Kwa hivyo walifahamu kwamba Dini yao haisihi bila Kujitenga na *Mushrikīn*, na kujitenga na *Tawāghīt*. Na walifahamu kwamba wanatakiwa kufanya hivi hata kama hawatapata mahala pakwenda isipokuwa pangoni ndani ya Mlima ufukweni.

Kwani walisema, *"Je, Tunatakiwa kuhājir kwenda wapi… Hakuna nchi ya Kiislam… Hatuna Imām… Hatuna wa kutuunga mkono???"* Je? Walilamika kuhusu mambo haya, kama watu hawa Wajinga, ambao wamekhiyari Maisha ya Dunia Juu ya Dini, wanavyolalamika?"[243]

Na Nabī Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ametuarifu kwamba "Hakika Allaah Amenifanya mimi *Khalīl*, kama alivyomfanya *Ibrāhīm* kuwa *Khalīl*."[244]

Kwa hiyo Allaah (Ta'ālā) Amemuamrisha Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kufuata *Millat Ibrāhīm*, kama ilivyotangulia (kutajwa) – na akafanya hivyo.

Kama ambavyo *Ibrāhīm Al-Khalīl 'Alayhis-Salām* alivyowatukana na kuwalaani *Tawāghīt* wa watu wake – (Naye) Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alifuata (mwendo huo).

Kama Anavyosema Allaah(Ta'ālā),

وَإِذَا رَآكَ الَّذِينَ كَفَرُوا إِن يَتَّخِذُونَكَ إِلَّا هُزُوًا أَهَٰذَا الَّذِي يَذْكُرُ آلِهَتَكُمْ

"Na wanapokuona wale *waliokufuru* (Ewe Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hawakuchukulii isipokuwa mzaha (Wakisema): 'Je, huyu ndiye anayewataja (vibaya) waabudiwa wenu?' "[245]

---

243 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/92-93), Kipengele cha Jihād. Allaah Amrahamu Shaykh, ni kama vile alikuwa anajadiliana na Murji'ah wa leo…

244 Imesimuliwa kutoka kwa Jundub, Rejea katika Muslim (532). Hadithi hii pia imesimuliwa na Ibn Mājah kutoka kwa 'Abdullāh Ibn 'Amr katika hadithi dhaifu.

245 Al-Anbiyā' : 36

Ma-'Ulamā wa Tafsīr wamesema kwamba hii *'huyu ndiye anayewataja (vibaya) waabudiwa wenu?'* ina maana kwamba Nabī (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliilaani, aliitukana na aliibeza (aliidharau) miungu yao [246].

---

246 Kuhusu kinachomaanishwa na Āyah,

وَلَا تَسُبُّوا الَّذِينَ يَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ فَيَسُبُّوا اللَّهَ عَدْوًا بِغَيْرِ عِلْمٍ

"Na wala msiwatukane wale wanaowaomba asiyekuwa Allaah; wasije nao kumtukana Allaah kwa uadui bila ya ujuzi." [Al-An'ām : 108].

Āyah hii inakataza tu kuitusi miungu yao pasi na hekima, na kutumia Lugha chafu. Lakini kuitukana kwa hekima, ili kuwafanya wao waitambue Tawhīd, kama walivyofanya Anbiyā' wote, hakika huu ni Wajibu (lazima). Kama ambavyo Allaah anaelezea kuhusu Miungu ya Mushrikīn,

إِنَّ الَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِ اللَّهِ لَن يَخْلُقُوا ذُبَابًا وَلَوِ اجْتَمَعُوا لَهُ
وَإِن يَسْلُبْهُمُ الذُّبَابُ شَيْئًا لَّا يَسْتَنقِذُوهُ مِنْهُ

"Hakika wale mnaowaomba badala ya Allaah hawawezi kuumba nzi japo wakijumuika kwa hilo. Na nzi akiwapokonya kitu chochote kile hawawezi kukiambua tena." [Al-Hajj : 73] ,

Na,

وَالَّذِينَ تَدْعُونَ مِن دُونِهِ لَا يَسْتَطِيعُونَ نَصْرَكُمْ وَلَا أَنفُسَهُمْ يَنصُرُونَ

"Na wale mnaowaomba (na kuwaabudu) badala ya Allaah hawawezi kuwanusuru na wala hawawezi kujinusuru nafsi zao wenyewe." [Al-A'rāf : 197] ,

Na kama ambavyo Ibrāhīm 'Alayhis-Salām alivyowalaani Mushrikīn akisema,

لَقَدْ كُنتُمْ أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمْ فِي ضَلَالٍ مُّبِينٍ

"Kwa yakini mlikuwa nyinyi na baba zenu katika upotofu bayana." [Anbiyā' : 54].

Vivyo hivyo hii leo, hairuhusiwi kuwashutumu (kuwatusi) Tawāghīt pasi na hekima. Badala yake, tunatakiwa kuwalaani wao kwa namna ambayo watu watafahamu jinsi ambavyo Tawāghīt ni Murtaddīn na hivyo wanatakiwa kutengwa; kwa kudhihirisha muungano/ushirikiano wao na Makuffār dhidi ya Waislam, kwa kubainisha Kasoro zao na Mateso yao dhidi ya Mujāhidīn. Na wakati Murji'ah wanapotumia Āyah hii kuwatukuza/kuwasifu Tawāghīt – basi inatakiwa ikumbukwe kuwa mtu ambaye Āyah hii

Na hii inadhihirika katika Āyah kama,

أَفَرَأَيْتُم مَّا كُنتُمْ تَعْبُدُونَ أَنتُمْ وَآبَاؤُكُمُ الْأَقْدَمُونَ فَإِنَّهُمْ عَدُوٌّ لِّي إِلَّا رَبَّ الْعَالَمِينَ

"Je, mnaona hivyo mlivyokuwa mkiviabudu? Nyinyi na baba zenu waliotangulia? Basi hakika hao ni adui zangu isipokuwa Rabb wa walimwengu."[247]

Kama ambavyo *Ibrāhīm*, Imām wa *Hunafā'* alivyosema,

إِنَّمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَوْثَانًا وَتَخْلُقُونَ إِفْكًا

---

iliteremka kwa ajili yake – ndiye ambaye aliyewaua Tawāghīt, na aliyavunja Masanamu. Je yaweza kusemwa kuwa hakuifahamu/ hakuielewa hii Āyah? Na hata Mushrikīn walimsema Mtume Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kuwa ni mtu ambaye, "… Amewakebehi wakubwa (Mabwana) wetu, amewalaani mababu zetu, ameitusi dini yetu, ameigawa Jamii yetu, na ameishambulia Miungu yetu". Je yaweza kusemwa kuwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuelewa maana ya Āyah hii? Lakini aliielewa vizuri kabisa Āyah hii – na Qur-ān haigongani yenyewe. Āyah hii inakataza tu kuwashutumu/kuwatukana Tawāghīt bila hekima, kwani matokeo yake yanaweza kuwa hasi (mabaya). Lakini kwa kutumia busara/hekima katika kuwakebehi na kuwatusi Tawāghīt wao - basi hili litawafanya Mushrikīn kutafakari juu ya uovu (ubaya) wa Shirk na Kufr. Na kama Ibrāhīm 'Alayhis-Salām alivyosema,

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ

"Aibu yenu nyinyi na vile mnavyoviabudu badala ya Allaah. Je, hamtii akilini?" [Al-Anbiyā' : 67].

Je yaweza kusemwa kuwa hakuna aliyejua miongoni mwa Anbiyā' (SwallaLlaahu 'Alayhim wa Sallam)? Wa na'ūdhu BiLlāh!

247 Tanbihi ya Mfasiri: Ash-Shu'arā : 75 - 77

"Hakika mnaabudu badala ya Allaah *masanamu*[248], na mnaunda uzushi."[249]

Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) pia alisema,

إِنْ هِيَ إِلَّا أَسْمَاءٌ سَمَّيْتُمُوهَا أَنتُمْ وَآبَاؤُكُم مَّا أَنزَلَ اللَّهُ بِهَا مِن سُلْطَانٍ

"Hayo si chochote isipokuwa ni majina mmeyaita nyinyi na baba zenu, wala Allaah Hakuyateremshia dalili yoyote."[250]

Na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliwatukana *Tawāghīt* wao kiasi ambacho *Washirikina* wakasema, "Karibu angetupotoa na miungu yetu, lau tusingelikuwa wenye subira na wenye kudumu kuwaabudu!"

Na viongozi wa Mushrikīn walilalamika Kuhusu Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) wakisema, "Hatujawahi kumvumilia mtu kama tulivyofanya kwa Muhammad… Amewakebehi wakubwa wetu, amewalaani Wazee wetu, ameitukana dini yetu, ameigawa (ameigombanisha) Jamii yetu, na ameituhumu (ameishambulia) miungu yetu! Tumemvumilia sana katika Jambo kubwa (la hatari)." Baada ya kusema haya, Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akawajibu akiwa mbele yao,

---

248 Katika Sharī'ah, kitu chochote chenye kuishi, mtu au kitu, chenye kuelekezewa 'Ibādah badala ya Allaah, kinaweza kuitwa "Sanamu". Kwa hiyo kwa maana hii, "Sanamu" ni sawa na Tāghūt. Na ushahidi wa hili ni hadithi iliyosimuliwa na Abū Hurayrah (RadhiyaLlaahu 'Anhu), kwamba Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema, "Ee Allaah! Usilifanye kaburi langu ni Sanamu lenye kuabudiwa (kufanyiwa 'Ibādah)." Imepokewa na Imām Mālik Katika "Al-Muwattā" (414), Imām Ahmad Katika "Al-Musnad" (7352), Ibn Sa'd Katika "At-Tabaqāt" (2/241 – 242), na Abū Nu'aym katika "Al-Hilyah" (7/317). Imesahihishwa na Imām Ibn 'Abdil-Barr katika "At-Tamhīd" (5/41), Shaykh Al-Albānī katika "Ghāyat Al-Marām" (126), "Mishkāt Al-Masābīh" (715), "Fiqh As-Sīrah" (53), na Ibn Taymiyyah amesema kwamba hadithi hii ni "Thābit" (imethibishwa) katika "Huqūq Āl Al-Bayt" (58).

249 Al-'Ankabūt : 17

250 An-Najm : 23

“Sikilizeni (maneno haya) – Enyi kundi la ma-Quraysh! Naapa kwa yule ambaye Nafsi ya Muhammad iko mkononi mwake! Hakika, Nimekuja kuwachinja.”[251]

Kama ambavyo *khalīl* wa Allaah, *Ibrāhim ʻAlayhis-Salām* alivyosema,

مَّوَدَّةَ بَيْنِكُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا ثُمَّ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَكْفُرُ بَعْضُكُم بِبَعْضٍ
وَيَلْعَنُ بَعْضُكُم بَعْضًا وَمَأْوَاكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن نَّاصِرِينَ

“Mapenzi baina yenu ni hapa tu Duniani, lakini Siku ya Qiyaamah, Mtakataana (mtakanushana) wenyewe kwa wenyewe, na mtalaaniana nyinyi kwa nyinyi, na makazi yenu yatakuwa motoni na hamtopata wa kukunusuruni.”[252]

Kadhalika Muhammad (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam), khalīl wa Allaah, amesema,

تَمَتَّعْ بِكُفْرِكَ قَلِيلًا إِنَّكَ مِنْ أَصْحَابِ النَّارِ

“Starehe kwa kufuru yako kidogo tu; hakika wewe ni miongoni mwa watu wa motoni.”[253]

---

251 Imesimuliwa na Ahmad Ibn Hanbal (RahimahuLlaah) katika Musnad yake (11/203, na 7036). Imām Ahmad Shākir (RahimahuLlaah) amesema sanad yake ni Sahīh, na amesema, “Isnāduhu Sahīh”. Pia amesema kwamba imetajwa na Ibn Hajar Al-Haythamī katika Mujma’ Az-Zawā’id (6/15 – 16), na imetajwa na Ibn Hajar Al-ʻAsqalānī katika Al Fat-h (7/128), na Ibn Kathīr amesema kwamba imesimuliwa na Al-Bayhaqī katika At-Tārīkh (3/46). Kutoka kwa ʻAbdullāh Ibn ʻAmr Ibn Al-ʻĀs. Na Shaykh Al-Albānī amesema kuwa ni “Hasan” katika “Sahīh Al-Mawārid (1404). Hi ni hadithi inayojulikana kama “Laqad Ji’tukum Bidh-Dhabh”.

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَىٰ

“Na wala hatamki kwa hawaa. Hayo si chochote isipokuwa ni Wahy unaofunuliwa.” [An-Najm : 3 – 4]

252 Al-ʻAkabūt : 25

253 Az-Zumar : 08

Hebu tutazame (tuangalie) jinsi *Ibrāhīm ʻAlayhis-Salām* alivyowaharibu *Tawāghīt* ya watu wake – na kisha akawakebehi wao zaidi baada ya kuwaua *Tawāghīt* wao [254]. Vilevile Nabī (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) aliwaua *Tawāghīt* wengi kipindi yuko Makkah [255].

Kama ilivyo katika hadithi ifuatayo iliyosimuliwa na *ʻAlī bin Abī Tālib (RadhiyaLlāhu ʻAnhu),* "Mimi na Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) tulienda Al-Ka'bah, kisha Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) akaniambia "chuchumaa chini" kisha akapanda mabegani kwangu, nami nikamnyanyua juu; Lakini Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) akaona kwamba mimi nilikuwa dhaifu (siwezi kumnyanyua juu vizuri). Hivyo akashuka, na kisha akachuhumaa – na akaniambia, "Ewe ʻAlī! Panda mabegani kwangu." Basi nikapanda katika mabega yake, na akaninyanyua juu kabisa mpaka nikahisi kwamba ningetaka kufika angani ningeweza kufanya hivyo. Kisha nikapanda juu ya Al-Ka'bah, na kulikuwapo baaadhi ya masanamu. Kulikuwa na mataa yaliyoyazunguka kulia

---

254 Neno "kuwaua *Tawāghīt*" linafaa kwa kuwa Yahūdī Ka'b Ibn Al-Ashraf aliitwa Tāghūt – na ma-Swahabah waliamrishwa na Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) kumuua. Kwa hiyo pia inafaa kusema "Kuwaua *Tawāghīt*" ni katika Millat Ibrāhīm. Rejea katika kitabu cha Shaykh Abū Jandal Al-Azdī (Fāris Az-Zahrānī) "Tahrīdh Al-Mujāhidīn Al-Abtāal ʻAlā Ihyā' Sunnat Al-Ightiyāl".

255 Yaani kipindi cha kabla ya Hijrah. Inafahamika kwamba Waislam walikuwa Madhaifu na wachache katika kipindi hiki – Lakini bado Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) alikuwa madhubui katika Millat Ibrāhīm – pasipo kujali Lawama za wenye kulaumu. Ni muhimu kuujua ukweli huu, kwani wapotevu wengi wanadai kwamba Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) hakuwahi kuwashambulia Tawāghīt katika kipindi cha Makkah (alipokuwa Makkah), Lakini aliwaharibu Tawāghīt baada ya Fat-h Makkah; Lakini huu ni Uongo. Aliwaharibu Tawāghīt hata alipokuwa miongoni mwa Makuffār, hata wakati Waislam walipokuwa Madhaifu – bila kuogopa lawama za wenye kulaumu. Kwa sababu kuwaua/kuwaharibu Tawāghīt ni sehemu muhimu ya Hanīfiyyah na Tawhīd – bila kuwaharibu Tawāghīt, hakuna mtu atadai kiukweli kuwa yuko katika Millat Ibrāhīm ʻAlayhis-Salām.

na kushoto, mbele na nyuma yao. Basi Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akaniambia "Yatupe!" Hivyo nilipoyatupa (nilipoyavunja), yalivunjika-vunjika kama vile yalikuwa yametengenezwa kwa vioo vyepesi. Nikashuka katika mabega ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na sote tukaondoka taratibu, ili wasije (watu) wakatuona."[256]

Na katika hadithi nyingine, "Kulikuwako na Masanamu juu ya al-Ka'bah; hivyo nikamnyanyua juu Nabī SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam (ili ayavunje), lakini sikuweza. Hivyo akaninyanyua mimi juu, na kisha nikayavunja (yote)."[257] Na katika usimulizi mwingine (kuna maneno), "Na hayakurudishiwa (hayakuwekwa juu ya al-Ka'bah) tena."[258]

Kwa hiyo hivi ndivyo Waislam walivyoitekeleza *Tawhīd* kipindi cha Makkah. Na inajulikana ni namna gani kilikuwa kipindi cha Madīnah kuhusiana na *Hanīfiyyah*:

فَاقْتُلُوا الْمُشْرِكِينَ حَيْثُ وَجَدتُّمُوهُمْ وَخُذُوهُمْ وَاحْصُرُوهُمْ وَاقْعُدُوا لَهُمْ كُلَّ مَرْصَدٍ

"Basi waueni *washirikina* popote muwakutapo, na wachukueni (mateka) na wahusuruni, na wakalieni katika kila sehemu ya uvamizi."[259]

---

256 Kwa hiyo tena, hii inaonesha wajibu wa kupanga kwa siri (kuwaua) kuwaangamiza Tawāghīt na Mushrikīn. Hadithi hii imepokelewa katika "Musnad Ahmad" (1/84), katika Musnad ya 'Alī (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Pia hadithi kama hii imesimuliwa na Al-Khatīb Al-Baghdādī katika "Tārikh Baghdād" (13/302 – 303). Katika hadithi hii Masanamu yalikuwa yamefungwa imara kwa chuma; na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alimuamuru yeye "Kuyavunja (vipande vipande)." Muhaddith Ahmad Shākir (RahimahuLlaah) amesema, "Isnad yake ni Sahīh… na ni dhahiri kwamba tukio hili lilitokea kabla ya Hijrah."

257 "Musnad Ahmad" (1/151)

258 Imepokewa na Al-Haythamī katika "Mujma' Az-Zawā'id" (6/23), Sura ya "Taksīruhu Al-Asnām". Kisha akasema kuwa Wasimulizi wake wote ni madhubuti (wa kuaminika).

259 At-Tawbah : 05

Na,

فَخُذُوهُمْ وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأُولَٰئِكُمْ جَعَلْنَا لَكُمْ عَلَيْهِمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا

"Basi wakamateni na waueni popote muwapatapo. Na hao Tumekufanyieni hoja zilizo bayana dhidi yao (za kujuzu kupigana nao na kuwaua)."[260]

Na baada ya yote haya, hebu tuseme kile ambacho Baba wa *Hunafā'* aliamini kilikuwa ni *Amani* na *Usalama*. Hili ni Muhimu kwa sababu watu wengi hivi sasa wana mawazo potofu kuhusu maana ya *Usalama*, na hawajui ni nani ambaye ndiye hasa anafanya kazi ya kuweka *Usalama*.

Baba wa Waislam, Hanīf, Khalīl, amesema;

رَبِّ اجْعَلْ هَٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ

"Ee Rabb wangu! Ujaalie mji huu (Makkah) uwe wa amani; na Uniepushe na wanangu kuabudu masanamu[261]**. Rabb wangu! Hakika hao (masanamu) wamepoteza wengi sana katika watu."**[262]

Kwa hiyo tazama kwa macho yako, na sikia kwa masikio yako – Jinsi Nabī huyu alivyoambatanisha Usalama na *Kufr Bit-Tāghūt* na *Tawhīd* . . .Na itazame Āyah tena – Na Je, unaona kwamba amebainisha kuwa *Tawāghīt* ndio ambao hupoteza watu, na kwamba ndio ambao huondoa Usalama kwa watu?

---

260 An-Nisā' : 91

261 Kumbuka yale yaliyosemwa mwanzo – sanamu ni sawa na Tāghūt.

262 Ibrāhīm : 35 – 36. Al-'Allāmah Ibrāhīm At-Taymī (RahimahuLlaah) alikuwa akipenda kusema, "Nani atathubutu kuhisi amani kutokana na Shirk hali yakuwa Nabī Ibrāhīm ('Alayhis-Salām), Khalīl wa Allaah, anaogopa kwani anamuomba Rabb wake, **"Niepushe mimi na wanangu kuabudu masanamu**". Imesimuliwa na At-Tabarī na Al-Qurtubī katika Tafsīr zao za Āyah hii.

Na ndiyo maana *Imām Muhammad bin ʻAbdul-Wahhāb (RahimahuLlaah)* amesema wakati akielezea hadithi inayohusiana na jambo hili [263], "Hivyo hili ni moja ya Jambo kubwa (Muhimu) sana linalobainisha maana ya *Lā Ilāha Illā Allāh*. Kwani hakika, Muhammad (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) hajafanya kuwa *"kutamka"* kalimah hii inatosha kuhifadhi damu na Mali ya mtu; Badala yake, hajafanya hata *"kuijua maana"* ya *kalimah* hii kuwa yatosha [264];

Badala yake hajafanya hata *"Kuiamini"* kalimah hii kuwa yatosha; Badala yake hajafanya kwamba *"Mtu asipomuabudi yeyote isipokuwa Allaah"* kuwa yatosha kuhifadhi Uhai wake na Mali yake [265]. Kinyume chake – Nabī (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) hajatoa hifadhi ya damu na mali ya mtu, *mpaka watimize Kufr Bit-Tāghūt*. Na yeyote atakaye tia shaka au wasiwasi (katika kumkufurisha *Tāghūt*), basi Damu yake na Mali yake haijahifadhika."[266]

---

263 Anakusudia hadithi, "Atakayesema, "Hakuna anayestahiki kuabudiwa kwa haqq isipokuwa Allaah", na akakufuru chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah, basi Damu yake na Mali yake zimehifadhika, na ujira wake uko kwa Allaah." Imepokewa na Muslim katika "Sahīh" yake (23). Kauli "Na akakufuru chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah…" inaonyesha kwamba Kufr Bit-Tāghūt ni shart ya kuhifadhika kwa Mali na Maisha ya mtu.

264 Hii ni *Radd* ya wazi kwa wale wanaaoisoma Tawhīd na Shirk kwa Nadharia – Lakini kiuhalisia hawenendi katika Njia ya Ibrāhīm na Muhammad (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) – na wanaacha vitendo na Jihād ya ma-Swahabah na Salaf; na hawaishii tu hapa – wanawatukana/ kuwakashifu wafuasi halisi wa Salaf, kwa kuwaita majina mabaya kama "Khawārij" n.k.

265 Hii ni *Radd* kwa wale wanaolingania katika ʻIbādah ya Allaah Pekee – Nguzo ya Pili ya *Tawhīd* (*Ithbāt*), lakini hawalinganii katika Nguzo ya Kwanza, Kufr Bit-Tāghūt (*Nafī*).

266 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/103). Ni kama vile Shaykh alikuwa anazungumzia zama hizi. Allaah awanufaishe Waislam wote kwa Hekima/Busara na Vitabu vyake. Na Allaah amjaalie Imām kuwa miongoni mwa wale watakaokuwa katika Kivuli cha Allaah, Siku ambayo hapatakuwa na Kivuli isipokuwa kivuli chake Allaah. Haya yangesemwa na Mmoja wetu hii leo, haraka sana angeitwa "Khawārij" kwani hatufanyi Taqlīd ya Qusūriyyah Ki – Upofu.

Na inafahamika, kuna makundi mawili – Awliyā’ Ar-Rahmān dhidi ya Awliyā’ Ash-Shaytān. Mabrigedia wa Tawhīd, au Kundi la Shirk. Wafuasi wa Mūsā ‘Alayhis-Salām, au Wafuasi wa Fir’awn. Nabī SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam na Wafuasi wake, au Wafuasi wa Abū Lahab na Abū Jahl. Maswahabah dhidi ya Musaylamah al-Kadh’dhāb. Wafuasi wa Ahmad Ibn Hanbal dhidi ya Jahmiyyah. Jeshi la Ibn Taymiyyah dhidi ya Tatār. Ma-Imām wa Najd dhidi ya Wa- Ottoman. Muwahhidīn dhidi ya Makuffār na Murtaddīn.[267]

Na hii *Millat Ibrāhīm* ndiyo inayotofautisha makundi haya mawili.

Na ni kutokana tu na hii *Tawhīd* tukufu, pamoja na Ukanushaji kabla ya Uthibitishaji, ndivyo vinavyotenganisha watu katika makundi mawili tofauti. Kama Allaah Anavyotufahamisha sisi,

وَلَقَدْ أَرْسَلْنَا إِلَىٰ ثَمُودَ أَخَاهُمْ صَالِحًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ
فَإِذَا هُمْ فَرِيقَانِ يَخْتَصِمُونَ

“Na kwa yakini Tuliwapelekea kina Thamuwd ndugu yao *Swālih* kwamba: ‘Mwabuduni Allaah (Pekee, na Mumkufuru *Tāghūt*)!’ [268] Tahamaki wakawa makundi mawili yanayokhasimiana.”[269]

---

267 Na leo hii iko dhahiri kama jua lenyewe (lilivyodhahiri) – Mayahudi, Wakristo, Wahindu, ma-Qaddiyān, Munāfiqūn, na Murtaddīn wote wako upande mmoja dhidi ya Muwahhidūn. Na kila mmoja atakubaliana na hili – isipokuwa mtu ambaye ana wazimu wa kuwapenda Tawāghīt.

268 Kwa kuwa Sālih ‘Alayhis-Salām alikuwa ni Nabī, alilingania katika kitu kilekile ambacho kila Nabī na Rasūl alikilingania,

أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ

“Mwabuduni Allaah na jiepusheni na twaghuti.” [An-Nahl : 36]

269 An-Naml : 45

Kadhalika Anasema,

وَادْعُوهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ كَمَا بَدَأَكُمْ تَعُودُونَ فَرِيقًا هَدَىٰ وَفَرِيقًا حَقَّ عَلَيْهِمُ الضَّلَالَةُ

"Na mumuombe Yeye Pekee, muwe wenye kumtakasia Yeye Dini (na wala si *Tāghūt*). Kama Alivyokuanzisheni mtarudi (tena Kwake Siku ya Qiyāmah). Kundi Ameliongoa, na kundi (lingine) limethibiti juu yao upotofu."[270]

Na,

لِيَمِيزَ اللَّهُ الْخَبِيثَ مِنَ الطَّيِّبِ

"Ili Allaah Apambanue waovu na wema."[271]

Na Inafahamika kwamba Da'wah ya Mitume haikuwa tu kuwalingania watu katika 'Ibādah ya Allaah – na yeyote mwenye kusema hivi, ni (Mjinga) haifahamu *Da'wah* ya Mitume. Inafahamika wazi kutokana na *Qur-ān* kuwa *Washirikina* wakubwa ambao Allaah aliwapelekea Mitume – walikuwa wakimwabudu Allaah [272] (pamoja na *Tāghūt*), na pia tayari walikuwa wanaamini kuwa YEYE (Allaah) ndiye *Rabb* Pekee, *Khāliq*, *Rāziq*, *Mālik* wa kila kitu kilichopo. [273] Lakini kilichosababisha Utengano ni ukweli kwamba Nabī (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliwaita katika *Kufr Bit-Tāghūt* – Kuwakanusha na kuwatupilia mbali *Tawāghīt* wote. *Mushrikīn* wakawaambia Mitume,

---

270 Al-A'rāf : 29 – 30

271 Al-Anfāl : 37

272 Al-An'ām : 40 -41, 63 – 64, Yūnus : 12, 22 – 23, Al-Isrā : 67, Al-'Ankabūt : 65, Ar-Rūm : 33, Luqmān : 32, Az-Zumar : 38; "Sahīh Muslim" katika kitabu cha Hajj (2671). Pia Rejea katika "Kashf Ash-Shubuhāt" na Maelezo yake.

273 Al-Anfāl : 48, Yūnus : 31, Al-Isrā : 102, Al-Mu'uminūn : 84 – 89, Al-'Ankabūt : 61 – 63, Luqmān : 25, Az-Zumar : 38, Az-Zukhruf : 09 na 87, Al-Hashr : 16, Yūsuf : 106. Na Rejea za Tafsīr za Salaf za Āyah za Al-'Ankabūt : 61 – 63 zitakuthibitishia kuwa wengi wa Mushrikūn kamwe hawakuamini kwamba yeyote kinyume na Allaah alikuwa ni Al-Khāliq (Muumba), Mwenye Kuruzuku, Mmiliki, Msimamizi.

أَجِئْتَنَا لِنَعْبُدَ اللَّهَ وَحْدَهُ وَنَذَرَ مَا كَانَ يَعْبُدُ آبَاؤُنَا

"Je, umetujia ili tumwambudu Allaah Pekee (īmān Billāh) na tuache yale waliyokuwa wakiabudu baba zetu (Kufr Bit-Tāghūt)?"[274]

Na Allaah Anawaelezea *Washirikina* hawa kuwa,

إِنَّهُمْ كَانُوا إِذَا قِيلَ لَهُمْ لَا إِلَٰهَ إِلَّا اللَّهُ يَسْتَكْبِرُونَ وَيَقُولُونَ أَئِنَّا لَتَارِكُو آلِهَتِنَا لِشَاعِرٍ مَّجْنُونٍ

"Hakika wao walipokuwa wakiambiwa: *'Lā ilāha illā Allāh'*, Hapana Muabudiwa wa haki ila Allaah, hutakabari (*kibr*). Na wanasema: 'Je, sisi kweli tuache waabudiwa wetu kwa ajili ya mshairi *majnuni*?!' "[275]

Na Allaah Amebainisha kuwa, ni Ukanushaji na Uthibitishaji huu wa *Tawhīd*, ndio ambao uliwagawa watu katika Makundi mawili,

وَلَقَدْ بَعَثْنَا فِي كُلِّ أُمَّةٍ رَّسُولًا أَنِ اعْبُدُوا اللَّهَ وَاجْتَنِبُوا الطَّاغُوتَ فَمِنْهُم مَّنْ هَدَى اللَّهُ وَمِنْهُم مَّنْ حَقَّتْ عَلَيْهِ الضَّلَالَةُ

"Na kwa yakini Tulituma katika kila ummah Rasuli (alinganie) kwamba: *'Mwabuduni Allaah (Pekee) na jiepusheni na Tāghūt'*. Basi wako miongoni mwao ambao Allaah Amewaongoa, na miongoni mwao ambao umethibiti juu yao upotofu."[276]

---

274 Al- A'rāf : 70

275 As-Sāffāt : 35 – 36. Kwa hiyo kauli ya Mushrikūn **'Je, sisi kweli tuache waabudiwa wetu kwa ajili ya mshairi *majnuni*?!'** – inaonesha kwamba Kalimah ina "Kufr Bit-Tāghūt".

276 An-Nahl : 36

Na wale ambao waliongolewa walikuwa ni watu waliofuata *Millat Ibrāhīm*, wakatangaza (wakadhihirisha) *Barā'ah* kwa *Mushrikīn*; Lakini wale ambao waliopotea – na hawakuwaacha *Tawāghīt*, badala yake wakawafanya wao kuwa ni Watawala (viongozi) wa Jamii zao, wakawarejelea wao katika mizozo yao (pindi wanapokhitilafiana), na Wakawapenda sana. Pamoja na tofauti hizi, makundi yote (mawili), yalikuwa yakimwabudu Allaah.

Na ukitambua haya – utafahamu kwa nini *Kufr Bit-Tāghūt* inatangulia (inaanza) kabla ya *Īmān Billāh*.[277]

Na hii ni *Sunnah* ya Allaah katika kuumba kwake – Kwamba kutakuwa na Makundi mawili yanayopingana yenyewe. Allaah alimfundisha *Sunnah* hii Nabī wake wa kwanza, *Ādam 'Alayhis-Salām* – Kama Asemavyo Allaah,

يَا آدَمُ إِنَّ هَٰذَا عَدُوٌّ لَّكَ

"Ee Aadam! Hakika huyu (Ibliys) ni adui wako."[278]

Na hii ni Sunnah ya Wote ambao hufuata *Da'wah* ya Mitume (SwallaLlaahu 'Alayhim wa Sallam), Kama Asemavyo,

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا مِّنَ الْمُجْرِمِينَ وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

"Na hivyo ndivyo Tumemfanyia kila Nabiy adui miongoni mwa (*Mujrimīn)* wahalifu. Na Rabb wako Anatosheleza kuwa ni Mwenye kuongoza na Mwenye kunusuru."[279]

---

277 Ni kama alivyosema Allaah,

وَمَا يُؤْمِنُ أَكْثَرُهُم بِاللَّهِ إِلَّا وَهُم مُّشْرِكُونَ

"Na wengi kati yao hawamwamini Allaah isipokuwa wao ni wenye kufanya shirki." [Yūsuf : 106]

278 Tāhā : 117

279 Al-Furqān : 31

Na,

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

"Na hivyo ndivyo Tulivyojaalia kwa kila Nabiy maadui - mashaytwaan katika wanadamu na majini wakidokezana wenyewe kwa wenyewe maneno ya kupambapamba na ya ghururi. Na lau Angetaka Rabb wako wasingeliyafanya hayo. Basi waachilie mbali na wanayoyatunga."[280]

Na Allaah Anawaamrisha Wanadamu kwa Ujumla,

إِنَّ الشَّيْطَانَ لَكُمْ عَدُوٌّ فَاتَّخِذُوهُ عَدُوًّا

"Hakika shaytwaan kwenu ni adui, basi mfanyeni kuwa ni adui."[281]

Na hii ndiyo sababu Malaika walimuelezea Nabī (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kama, "Muhammad kama ni mfarikishaji (mtenganishaji) miongoni mwa watu."[282] Kwa hiyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipotumwa, Dunia nzima iligawanyika katika makundi mawili: Waumini na Makuffār. Na yeye (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), kwa Idhini ya Allaah, alimgawa baba na mwanae, na mtu na baba yake – na walikutana uso kwa uso katika uwanja wa vita – kila mmoja wao anatamani kumuua mwenzake. Na Allaah akateremsha (Āyah),

---

280 Al-An'ām : 112

281 Fātir : 06

282 Rejea katika "Sahīh Al-Bukhārī" (6852), kitabu cha "Al-I'tisām Bil-Kitābi Was-Sunnah".

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Enyi walioamini! Msiwafanye baba zenu na ndugu zenu Awliyā' (marafiki wandani) ikiwa wanapendelea *Kufr* (ukafiri) badala ya *Īmān*. Na yeyote miongoni mwenu atakayewafanya *awliyā* (marafiki wandani) basi hao ndio madhalimu."[283]

Na Akateremsha,

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَٰئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu (kaka) zao, au jamaa zao. Hao (Allaah) Amewaandikia katika nyoyo zao iymaan, na Akawatia nguvu kwa Ruwh (Wahyi) kutoka Kwake, na Atawaingiza Jannaat zipitazo chini yake mito ni wenye kudumu humo. Allaah Ameridhika nao, nao wameridhika Naye. Hao ndio kundi la Allaah. Tanabahi! Hakika kundi la Allaah ndio lenye kufaulu."[284]

Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) ameeleza, "Imehadithiwa kuwa Sehemu ya Āyah 'Japo wakiwa ni baba zao' - iliteremshwa ikimlenga *Abū 'Ubaydah (RadhiyaLlaahu 'Anhu)* ambaye alimuua baba yake siku ya *(vita vya) Badr*; Na 'watoto wao' iliteremshwa ikimlenga *Abū Bakr As-Siddīq (RadhiyaLlaahu 'Anhu)* ambaye alitaka kumuua mwanae,

---

283 At-Tawbah : 23

284 Al-Mujādilah : 22

'Abdur-Rahmān [285]; Na 'ndugu zao' Iliteremshwa kumhusu *Mus'ab Ibn 'Umayr (RadhiyaLlaahu 'Anhu)* ambaye alimuua kaka yake (wa damu), 'Ubaydah Ibn 'Umayr, siku hiyo (ya Badr); Na 'au jamaa zao' Iliteremshwa kumhusu *'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu)* ambaye siku hiyo, alimuua mmoja wa wanafamilia wake – Pia inasemekana kwamba iliteremshwa kumhusu *Hamzah (RadhiyaLlaahu 'Anhu)* na *'Alī (RadhiyaLlaahu 'Anhu), na 'Ubaydah Ibn Al-Hārith*, na siku hiyo pia waliwaua 'Utbah, Shaybah na Al-Walīd Ibn 'Utbah – na Allaah ndiye Mjuzi zaidi…. Na kauli ya Allaah 'Allaah Ameridhika nao, nao wameridhika Naye' – Maana yake Furaha ya hali ya Juu kwani wamewadhalilisha Ndugu na Jamaa (marafiki) zao kwa ajili ya Allaah – na Allaah akawazawadia Radhi zake, na Akawafanya wao waridhike NAYE."[286]

Hivyo sasa, Je kuna yeyote atadai kwamba Kipindi cha kabla ya *Uislam*, Kipindi cha *Jāhiliyyah* – wakati akina baba na watoto (wao) walipokuwa pamoja – walikuwa ni bora na wenye *Amani* kuliko wakati wa *Uislam* – wakati ambapo baba na watoto walikuwa wanauana wenyewe [287] –

---

285 Kabla ya Mapigano yoyote katika Vita, kulikuwa na *Mubārazah* unaokaribiana na kifo. 'Abd Ar-Rahmān alisimama akiomba Muislam wa kupambana nae. Hapo ndipo baba yake, Abū Bakr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alimkimbilia kwenda kumuua, lakini Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alimrejesha. Tukio hili lilitokea kabla 'Abdur-Rahmān (RadhiyaLlaahu 'Anhu) hajasilimu.

286 "Tafsīr : Al Qur-ān Al-'Adhīm" (4/330 – 331)

287 Pengine Mateso ya 'Abdullāh Ibn 'Ubayy Ibn Salūl yanayojulikana hasa yanatakiwa kurejelewa hapa. Imesimuliwa kuwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alimuita 'Abdullāh – mwana wa 'Abdullāh Ibn 'Ubayy Ibn Salūl (Kiongozi wa Munāfiqūn huko Madīnah) – na akasema "Hauoni alichokisema baba yako?" Abdullāh akauliza, "Anasemaje!? Nimkose baba yangu na mama yangu kwa ajili yako!" Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akamjibu, " Amesema: Tukirudi Madīnah (kutoka vitani), hakika mwenye kuheshimiwa (mtukufu) zaidi (yaani 'Abdullāh Ibn 'Ubayy Ibn Salūl) atamfukuza mwenye kudharauliwa (yaani Mtume wa Allaah). Kisha 'Abdullāh akasema, "WaLlaahi! Ameongea ukweli! Ewe Mjumbe wa Allaah! Wewe ndiye Mtukufu zaidi, na yeye ndiye mwenye kudharauliwa! Ewe Mjumbe wa Allaah! Watu wa Yadhrib wanafahamu kuwa kabla haujafika Al-Madīnah, hakuna aliyekuwa mtiifu kwa baba yake kama mimi. Lakini Sasa Akitaka Allaah na Mtume wake, mimi nikuletee kichwa chake, basi nitafanya hivyo (nitakileta). Mtume (SwallaLlaahu

wala siyo *makāfir* (wanaowaua)?! Je, kuna yeyote ambaye atadai kwamba Mtume (SwallaLlaahu 'alayhi wa Sallam) alisababisha *"Fitnah"? Wa Na'ūdhu biLlāhi min-dhālika.*

Kwa hiyo hebu turudi katika swali hilo, "Amn (Amani na Usalama) ya kweli ni Ipi kwa Mujibu wa ma-Khalīl wawili, Ibrāhīm 'Alayhis-Salām na Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)?"

Kama ilivyotangulia (kusemwa), *Ibrāhīm 'Alayhis-Salām* alisema,

رَبِّ اجْعَلْ هَـٰذَا الْبَلَدَ آمِنًا وَاجْنُبْنِي وَبَنِيَّ أَن نَّعْبُدَ الْأَصْنَامَ رَبِّ إِنَّهُنَّ أَضْلَلْنَ كَثِيرًا مِّنَ النَّاسِ

"Ee Rabb wangu! Ujaalie mji huu (Makkah) uwe wa amani (na salama); na Uniepushe na wanangu kuabudu masanamu. Rabb wangu! Hakika hao (masanamu) wamepoteza wengi sana katika watu."[288]

'Alayhi wa Sallam) akajibu "Hapana". Pindi Waislam waliporudi Al-Madīnah, 'Abdullāh alisimama mlangoni (getini) akiwa na upanga wake ameuelekeza katika kichwa cha baba yake, na akamuuliza "Je, ulisema kuwa Tukirudi Madīnah, hakika mwenye kuheshimiwa zaidi atamfukuza mwenye kudharauliwa? Wallaah! Sasa utajua kwa hakika kwamba utukufu ni wako, au ni wa Mjumbe wa Allaah! Wallaahi kamwe hautaingia Al-Madīnah, isipokuwa kwa idhini ya Allaah na Mtume wake!" Ibn 'Ubay Ibn Salūl alipiga ukelele na akasema, "Enyi watu wa Khazraj! Mwanangu ananizuia kuingia katika Mji wangu! Enyi watu wa Khazraj! Mwanangu ananizuia kuingia katika Mji wangu! Hivyo 'Abdullāh akasema (tena), Wallaahi! Hautapata pa kukimbilia (usalama) humo, isipokuwa kwa idhini ya Mtume." Hivyo baadhi ya watu wakakusanyika na wakaanza kushauriana na 'Abdullāh, basi akawajibu, "Wallaahi! Hataingia! isipokuwa kwa idhini ya Allaah na Mtume wake." Hivyo wakaenda kwa Mtume na kuhudhurisha tukio hili. Akawaamuru, "Nendeni kwake ('Abdullāh), na mwambieni awaache baba yake na familia yake waende nyumbani." Hivyo wakamueleza 'Abdullāh jambo hili, hivyo akamwambia (baba yake), "Kwa kuwa amri ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) imenifikia, basi sawa (unaweza kuingia)." Kwa tukio zima, rejea katika "Tafsīr Al Qur-ān Al-'Adhīm" ya Ibn Kathīr (8/159), na "Sīrat Ibn Hishām" (2/292).

288 Ibrāhīm : 35 - 36

Kwa hiyo *Du'ā* hii kutoka kwa *Ibrāhīm 'Alayhis-Salām* inaonyesha khofu yake na kujali kwake Usalama wa Watoto wake. Hivyo, aliwafundisha watoto wake kushikilia vizuri msingi wa *Uislam*, kama Allaah alivyosema,

وَوَصَّىٰ بِهَا إِبْرَاهِيمُ بَنِيهِ وَيَعْقُوبُ يَا بَنِيَّ إِنَّ اللَّهَ اصْطَفَىٰ لَكُمُ الدِّينَ فَلَا تَمُوتُنَّ إِلَّا وَأَنتُم مُّسْلِمُونَ

"Na Ibraahiym akawausia hayo wanawe na (kadhalika) Ya'quwb (akawaambia): 'Enyi wanangu! Hakika Allaah Amekukhitarini (amekuchagulieni) nyinyi Dini; basi msife isipokuwa nyinyi ni Waislamu.' "[289]

Na kwa hakika watoto wake wengi waliendelea kuenenda katika *Millat Ibrāhīm*, kama *Nabī Yūsuf 'Alayhis-Salām* alivyyowaambia jamaa (Sahibu) zake waliokuwa wamefungwa Jela pamoja naye,

إِنِّي تَرَكْتُ مِلَّةَ قَوْمٍ لَّا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَهُم بِالْآخِرَةِ هُمْ كَافِرُونَوَاتَّبَعْتُ مِلَّةَ آبَائِي إِبْرَاهِيمَ وَإِسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ مَا كَانَ لَنَا أَن نُّشْرِكَ بِاللَّهِ مِن شَيْءٍ ذَٰلِكَ مِن فَضْلِ اللَّهِ عَلَيْنَا وَعَلَى النَّاسِ وَلَٰكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَشْكُرُونَ يَا صَاحِبَيِ السِّجْنِ أَأَرْبَابٌ مُّتَفَرِّقُونَ خَيْرٌ أَمِ اللَّهُ الْوَاحِدُ الْقَهَّارُ

---

289 Al-Baqarah : 132

“Hakika mimi sifuati mila ya watu wasiomwamini Allaah na wao wakawa hawaiamini Aakhirah. Na nimefuata *millah* ya baba zangu; *Ibraahiym,* na *Is-haaq* na *Ya’quwb*. Haikutupasa kumshirikisha Allaah na kitu chochote. Hiyo ni katika fadhila za Allaah juu yetu na juu ya watu, lakini watu wengi hawashukuru. Enyi masahibu wangu wawili wa jela! Je, miungu wengi wanaofarakana ni bora (kuabudiwa) au Allaah, Mmoja Pekee, Mwenye Nguvu (kudhibiti na kudhalilisha, Asiyepingika).”[290]

Ibrāhīm ‘Alayhis-Salām anafafanua zaidi juu ya uhalisia wa *Usalama (amani),* alipotamka wazi mbele ya *Mushrikīn* kuhusu *Tawāghīt* wao,

يَا قَوْمِ إِنِّي بَرِيءٌ مِّمَّا تُشْرِكُونَ إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ وَحَاجَّهُ قَوْمُهُ قَالَ أَتُحَاجُّونِّي فِي اللَّهِ وَقَدْ هَدَانِ وَلَا أَخَافُ مَا تُشْرِكُونَ بِهِ إِلَّا أَن يَشَاءَ رَبِّي شَيْئًا وَسِعَ رَبِّي كُلَّ شَيْءٍ عِلْمًا أَفَلَا تَتَذَكَّرُونَ وَكَيْفَ أَخَافُ مَا أَشْرَكْتُمْ وَلَا تَخَافُونَ أَنَّكُمْ أَشْرَكْتُم بِاللَّهِ مَا لَمْ يُنَزِّلْ بِهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا فَأَيُّ الْفَرِيقَيْنِ أَحَقُّ بِالْأَمْنِ إِن كُنتُمْ تَعْلَمُونَ الَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يَلْبِسُوا إِيمَانَهُم بِظُلْمٍ أُولَٰئِكَ لَهُمُ الْأَمْنُ وَهُم مُّهْتَدُونَ

290 Yūsuf : 37 - 39

" 'Enyi watu wangu! Hakika mimi simo (*Barī*) katika yale mnayoyashirikisha (na Allaah). Hakika mimi nimeelekeza uso wangu kwa Ambaye Ameanzisha mbingu na ardhi nimeelemea haki, nami si katika *washirikina*.'

Na watu wake wakabishana naye. Akasema: 'Je, mnabishana nami kuhusu Allaah na hali Ameniongoa? Na wala sikhofu mnayomshirikisha Naye (kwani sitodhurika) isipokuwa *Rabb* wangu Akitaka jambo. *Rabb* wangu Amezunguka kila kitu kwa Ujuzi. Je, basi hamkumbuki?

Na vipi nikhofu yale mnayoyashirikisha, na wala hamkhofu kwamba mnamshirikisha Allaah kwa ambayo Hakuyateremshia kwenu hoja. Je, basi kundi gani kati ya mawili linastahiki zaidi kuwa katika amani kama nyinyi mnajua?'

Wale walioamini na hawakuchanganya iymaan zao na *dhulma*; hao ndio watakaopata amani nao ndio walioongoka."[291]

Kwa hiyo *Baba wa Waislam, Ibrāhīm Al-Hanīf 'Alayhis-Salām*, amebainisha kwa maneno ya wazi, maana ya Usalama (amani) – na pia ameonyesha *"Ni akina nani"* watu wa *Usalama (amani)* – Wale wanaopigana *Jihād* dhidi ya *Tawāghīt*, hawajali lawama za wenye kulaumu, wanapigana kuinyanyua na kuifanya iwe juu *Tawhīd* ya Allaah, na Kuifuta (kuizima) *Shirk* – kwani hawa ndio watu ambao wanaleta amani na usalama – wale wanaoitikia Amri ya Allaah:

فَقَاتِلُوا أَئِمَّةَ الْكُفْرِ

"Basi wapigeni vita viongozi wa ukafiri."[292]

- Ambayo moja kwa moja inawahusu *Tawāghīt*.

---

291 Al-An'ām : 78 - 82

292 At-Tawbah : 12

Na Nabī wa Mwisho (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alilifafanua hili vizuri zaidi. Zilipoteremshwa Āyah hizi ***"Wale walioamini na hawakuchanganya iymaan zao na dhulma."*** *Ma-Swahabah (RadhiyaLlaahu 'Anhum)* wakauliza "Ni nani kati yetu hajajidhulumu?" Hivyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akawajibu, "Hiyo (Dhulmah) siyo kama mnavyodhania. Je hamkumsikia Mja wa Allaah (Luqmān) alivyosema,

يَا بُنَيَّ لَا تُشْرِكْ بِاللَّهِ إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

"Ewe mwanangu! Usimshirikishe Allaah, hakika shirki ni dhulma kubwa mno!"[293]

Hivyo *ma-Khalīl* wawili hawa wameelezea mambo mawili – Kwamb *Tawhīd ndiyo Njia pekee ya kupata Usalama (amani),* na kwamba *Hunafā'* tu ndio wanaostahili Usalama (amani), na kwamba *dhulmah kubwa ni Shirk*.

Na *Shirk* hii imeelezwa zaidi na Allaah katika Qur-ān. Allaah anaielezea *Shirk* kuwa ni *"Fitnah"*[294] katika Āyah mbali mbali kwamba ni mbaya kuliko Kuua na Kumwaga Damu. Kama Allaah anavyowaamrisha *Hunafā'*,

---

293 Luqmān : 13. Hadithi imesimuliwa na Al-Bukhārī (32, imerudiwa-rudiwa), Muslim (197, 198), na Ahmad (1/378). Pia imesimuliwa na At-Tirmidhī, zote zikiwa na lafdh yenye kufanana. Zote kutoka kwa Ibn Mas'ūd isipokuwa zilizosimuliwa na Ahmad, ambazo ni kutoka kwa Jarīr Ibn 'Abdillāh.

294 Mufassirūn wote wanasimulia kutoka kwa Tābi'ūn kwamba "Fitnah" iliyotajwa ni Shirk na Kufr. Na Imām Ahmad (RahimahuLlaa) amesema kauli kama hii.

وَاقْتُلُوهُمْ حَيْثُ ثَقِفْتُمُوهُمْ وَأَخْرِجُوهُم مِّنْ حَيْثُ أَخْرَجُوكُمْ وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ

"Na wauweni popote muwakutapo, na watoeni popote walipokutoeni. Na *fitnah* ni *(Ashadd)* mbaya zaidi kuliko kuua."[295]

Na Allaah Anatilia mkazo zaidi kwamba Shirk ni mbaya kuliko kuua, Akisema

وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ

"Na *fitnah* ni (Akbar) mbaya zaidi kuliko kuua."[296]

Na Anasema,

وَالَّذِينَ كَفَرُوا بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ إِلَّا تَفْعَلُوهُ تَكُن فِتْنَةٌ فِي الْأَرْضِ وَفَسَادٌ كَبِيرٌ

"Na wale waliokufuru ni *Awliyā'* (marafiki wandani) wao kwa wao. (Nanyi Waislamu) Msipofanya hivi [297] itakuweko *fitnah* katika ardhi na (fasād) ufisadi mkubwa."[298]

---

295 Al-Baqarah : 191. Imām At-Tabarī anaelezea, "Hii inamaana kwamba Kufanya Shirk ni vibaya zaidi kuliko Kuua." Rejea katika Tafsīr yake (2/197).

296 Al-Baqarah : 217. Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah amesema, "Ingawa kuua watu ni vibaya (si vizuri) – Kufr na watu wake (Makuffār), na Ushindi wa Makuffār ni mbaya zaidi kuliko kuua. "Kwa hiyo, lililo dogo kati ya mawili hutumika kuzuia lililo kubwa kati ya mawili." Rejea katika "Majmū' Al-Fatāwā" (10/513).

297 Yaani (Awliyā') marafiki kama jengo moja lililoshikana.

Al-Hāfidh Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) ameeleza, “*(Nanyi Waislamu) Msipofanya hivi*” kuwa ni “Msipowakufuru (msipowakanusha) *Mushrikīn*, na mkashirikiana wenyewe na Waumini wenzenu, basi *Fitnah* itaenea. Na “Ufisadi” maana yake ni mkanganyiko wa mambo – ambao hutokea kwa sababu ya kuchanganya *kufr* miongoni mwa Waislam, na hivyo Uovu kuenea.”[299]

Na *Imām ‘Abdul-Latīf Ibn ‘Abdir-Rahmān Āl Ash-shaykh (RahimahuLlaah)* ameielezea Āyah (hii) kuwa, “Na fitnah hii si nyingine isipokuwa ni *Shirk*. Na “Dhulmah kubwa” ni (kupotea) kuharibika kwa *‘Aqīdah ya Uislam* na *Tawhīd*, na kuacha (kupuuza) Shari’ah na maamrisho ya *Qur-ān*.”[300]

Na pia Allaah anaamrisha,

وَقَاتِلُوهُمْ حَتَّىٰ لَا تَكُونَ فِتْنَةٌ وَيَكُونَ الدِّينُ كُلُّهُ لِلَّهِ

“Na piganeni nao mpaka kusiweko *fitnah* (shirki na mateso) na Dini yote iwe kwa ajili ya Allaah (Pekee Duniani kote).”[301]

---

298 Al-Anfāl : 73

299 Rejea katika “Tafsīr Al Qur-ān Al-‘Adhīm” ya Ibn Kathīr (2/331).

300 Hii radd kwa wale wanaosema kuwa Īmān ni “Kuamini” tu na haihusishi matendo (A’māl) ndani yake. Na radd hii iko wazi kutokana na maneno ya Shaykh kabla ya haya, “Na yaliyokuja katika Qur-ān kuhusu makatazo na adhabu kali kutokana na kufanya urafiki na kushirikiana/kuungana na Makuffār – haya yanathibitisha kuwa mama wa misingi yote (Asl Al-Usūl, yaani ‘Aqīdah na Tawhīd) haisimami wala haiwi madhubuti – mpaka kuwepo (pamoja nayo) kuwasusa Makuffār, kupambana nao, Kupigana nao Jihād, Kutangaza Barā’ah dhidi yao, na kujikurubisha kwa Allaah (Taqarrub) kwa kuwachukia na kuwatukana (kuwakashifu).” Rejea katika “Ad-Durar As-Saniyyah” (8/324 – 326). Na dhahiri hili ni tatizo kwa Murji’ah, ambao hata hawawasusi (hawawapingi) makuffār, wala hawapambani nao, wala hawapigani nao Jihād, wala kutangaza Barā’ah dhidi yao – na kusema kuwa “Si Busara” kuwachukia Makuffār na kuwakashifu, Wa Lā Hawla Wa lā Quwwata Ilā BiLlāh.

301 Al-Anfāl : 39; pia inafanana na Al-Baqarah : 193.

Kwa hiyo imedhihirika sasa, kwamba *ma-Khalīl* wawili wameelezea kuwa: *Shirk* na kuwafuata *Tawāghīt* ni dhulmah kubwa iliyopo, na hakuna dhulmah mbaya kama *Shirk*, ni *fitnah* mbaya zaidi, na ndiyo maana ni mbaya zaidi kuliko kuua na Kumwaga Damu[302] – Lakini tumeamrishwa kumwaga Damu za *Mushrikīn* na *Tawāghīt* – tubaki Imara katika *Millat Ibrāhīm* – Shirk ikome (iishe na isionekane) kwa namna yoyote. Na wakati huohuo – *Anbiyā' wawili (SwallaLlaahu 'Alayhimaa wasallam) wametufundisha kwamba haptakuwa na Amani, wala Usalama, wala utulivu bila Tawhīd.* Kwa hiyo *Amani* imeambatanishwa khaswah na *Īmān*.

Na baada ya kufahamu hili, kadhalika unatakiwa ufahamu kuwa wale *Tawāghīt* na *Murtaddīn* wanaotamani (wanaohitaji) usalama (amani) ilihali wakizama katika *Shirk*, kulia , kushoto na kati – utaona kwamba wanataka mambo yasowezekana. Na wanapoyaita majeshi ya Tawāghīt Murtaddīn kuwa ni *"Rijāl al-Amn"*[303] basi unajua kuwa wanawadanganya walio wapumbavu (wajinga).

---

302 Na kuhusu mauaji ya haramu, Allaah anasema,

أَنَّهُ مَن قَتَلَ نَفْسًا بِغَيْرِ نَفْسٍ أَوْ فَسَادٍ فِي الْأَرْضِ فَكَأَنَّمَا قَتَلَ النَّاسَ جَمِيعًا

"Kwamba; atakayeiua nafsi bila ya nafsi (kuua), au kufanya ufisadi katika ardhi; basi ni kama ameua watu wote." [Al-Mā'idah : 32]

Kwa hiyo ikiwa hii ni kuhusiana na Kuua, Jambo ambalo Allaah yuko tayari kusamehe – Je vipi Shirk na Kufr – na ni dhahiri kutoka katika Qur-ān kwamba Allaah anasamehe kila dhambi isipokuwa Kufr na Shirk! Hivyo Kufr na Shirk hailinganishwi na kumwaga damu: Kwa hiyo kumbuka hili Ewe ndugu katika Tawhīd!

303 Baadhi ya hawa Murji'ah na Jahmiyyah wavukao mipaka wanadiriki kuyaita majeshi haya 'Mujāhidīn". Vipi wawe Mujāhidīn – Wanawalinda (wanawatetea) Wavamizi wa Kiyahudi, wanawasaidia Wavamizi wa Kiyahudi kuwaua Waislam, na majeshi haya yaliyoritadd hayajawahi kumuua Kāfir hata mmoja kokote kule Duniani, na wanasaidia Kujiimarisha kwa Mayahudi katika Peninsula ya Arabia (katika Sheria/mkataba wa uasi wa Shari'ah za Mjumbe wa Allaah – katika hali ya kutaka kuona "Nani anastahiki Kutiiwa, Muhammad au Fahd!"), achilia mbali suala la mauaji ili kutotawaliwa na Shari'ah. Na operesheni zao zote (dhidi ya Mabrigedia wa Uislam) husifiwa na Al-Umam Al-Muttahidah Al-Mulhidah (Umoja wa Nchi za Kikafiri (Kipagani))? … Hivyo isemwe kuwa hawa ni Mujāhidīn? Badala yake sema (hawa ni) – Murtaddīn, Mushrikīn.

Wanadhani kuwa watakuwa na Usalama hata wakati wakipigania kuimarisha Shirk! Na pindi ndugu zetu wakipigana nao kwa ajili ya Kuisimamisha *Tawhīd* – Wanabweka kuwa “*Fitnah*” – Na Allaah amekwisha sema kuhusu watu kama wao;

وَمِنْهُم مَّن يَقُولُ ائْذَن لِّي وَلَا تَفْتِنِّي أَلَا فِي الْفِتْنَةِ سَقَطُوا وَإِنَّ جَهَنَّمَ لَمُحِيطَةٌ بِالْكَافِرِينَ

“Na miongoni mwao yuko anayesema: ‘Niruhusu (nisiende vitani) na wala usinifitini’. Tanabahi! Wamekwishaanguka katika fitnah! Na hakika Jahannam bila shaka itawazunguka makafiri.”[304]

Na kwa hakika hivi ndivyo ilivyo hivi sasa – baadhi ya watu wanadhani kuwa kuwaua na kumwaga damu za Tawāghīt na Murtaddīn ni fitnah – Lakini kwa hakika wameanguka katika Shirk ambayo ni shari (mbaya) zaidi kuliko kumwaga damu. Na sisi tunapigana kwa ajili tu ya kukomesha shirk hii. Kwani Allaah ameamuru **“Na piganeni nao mpaka kusiweko fitnah (shirk na mateso)”.** Kwa hiyo ikiwa waovu hawa, kwa uongo wanaiita Jihād na Qitāl inayokusudia kuondoa fitnah kuwa ni ‘fitnah’- basi kuna yeyote ambaye atakuwa na shaka juu ya upotevu wao?

Na *Shaykh* Sulaymān Ibn Sahmān (RahimahuLlaah) aliwahi kusema kuhusu yote haya kuwa: “Ukishafahamu kuwa *Tahākum* (kutaka shari’ah - hukmu) kutoka kwa Tāghūt ni Kufr – kisha unatakiwa kufahamu kuwa Allaah ametaja katika kitabu chake kwamba *kufr* ni mbaya zaidi kuliko kumwaga damu. Kwani amesema,

---

304 At-Tawbah : 49

“Na fitnah ni mbaya zaidi kuliko kuua.”[305] وَالْفِتْنَةُ أَشَدُّ مِنَ الْقَتْلِ

Na akasema tena,

وَالْفِتْنَةُ أَكْبَرُ مِنَ الْقَتْلِ

“Na fitnah ni (mbaya) kubwa zaidi kuliko kuua.”[306]

Na fitnah si kingine isipokuwa Kufr. Hivyo ikiwa kijiji na mji ingepigana vita mpaka wote wafe – bila shaka hili lingekuwa bora kuliko kumuweka Tāghūt katika ardh atawale kinyume na Shari’ah ya Kiislam, Sharia’h ambayo kwayo Allaah Amemtuma Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam).”[307]

Wala si suala la mjadala kuwa - Millat Ibrāhīm ni Jihād isiyo na huruma (vita kali) dhidi ya Mushrikīn na Tawāghīt wao, kwa niyyah thabiti ya Kuisimamisha Tawhīd katika Dunia nzima [308] –

---

305 Al-Baqarah : 191

306 Al-Baqarah : 217

307 Rejea katika “Ad-Durar As-Saniyyah” (10/509 – 511). Allaah Amuingize Shaykh katika Jannāt Al-Firdaws. Je, ni ma-‘Ulamā wangapi, achilia-mbali watu wa kawaida – wako tayari kushikama na Fatwā yake? Na labda pengime utawajua ni akina nani Hunafā’ na Ghurabā’…

308 Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema katika “Hidāyāt Al-Halīm Ilā Anna Ahamm Al-Muhimmāt Fī Millat Ibrāhīm” kuwa Khilāfah si kingine isipokuwa ni njia ya Kueneza na Kuimarisha Tawhīd na kuondoa Shirk. Lakini Khilāfah; yenyewe kama yenyewe siyo lengo, ndiyo maana siyo sawa kujiingiza katika Shirk na Kufr kwa ajili ya Khilāfah; kwa kuwa lengo la Khilāfah ni kueneza Tawhīd kwanza. Allaah anasema katika Qur-ān,

وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ إِنَّ اللَّهَ لَقَوِيٌّ عَزِيزٌ الَّذِينَ إِن مَّكَّنَّاهُمْ فِي الْأَرْضِ أَقَامُوا الصَّلَاةَ وَآتَوُا الزَّكَاةَ وَأَمَرُوا بِالْمَعْرُوفِ وَنَهَوْا عَنِ الْمُنكَرِ وَلِلَّهِ عَاقِبَةُ الْأُمُورِ

“Na bila shaka Allaah Atamnusuru yeyote yule anayenusuru Dini Yake. Hakika Allaah bila shaka ni Mwenye nguvu zote, Mwenye enzi ya nguvu Asiyeshindika. Ambao Tukiwamakinisha katika ardhi, husimamisha Swalaah na hutoa Zakaah, na huamrisha mema na hukataza munkari. Na kwa Allaah Pekee ndio hatima ya mambo yote.” [Al-Hajj : 40 – 41]

Na Ma’rūf kubwa zaidi ni Tawhīd na Kupigana Jihād ili kuifanya (Dīn) iwe Juu; na Munkar Mbaya zaidi ni Shirk na Kufr. Kwa hiyo Khilāfah ni namna tu ya kuharibu (kuua) Tawāghīt – yenyewe kama yenyewe siyo lengo.

ili aabudiwe Allaah Ta'ālā tu, aabudiwe pekee, na kwamba hapana atakaye abudiwa kwa aina yoyote ya 'Ibaadah –

Iwe ni katika *Tawakkul*, *Khashyah*, *Du'ā*, *Tahākum*, *Istighāthah*, *Rukū'*, Qitāl [309]. Ni kuishi kwa ajili ya Allaah pekee, Kupenda kwa ajili ya Allaah pekee, Kuchukia kwa ajili ya Allaah pekee, Kuua kwa ajili ya Allaah pekee, na kujitolea maisha kwa ajili yake Allaah Pekee [310] na Kufa kwa ajili ya Allaah Pekee.

قُلْ إِنَّنِي هَدَانِي رَبِّي إِلَىٰ صِرَاطٍ مُّسْتَقِيمٍ دِينًا قِيَمًا مِّلَّةَ إِبْرَاهِيمَ حَنِيفًا وَمَا كَانَ مِنَ الْمُشْرِكِينَ قُلْ إِنَّ صَلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ لَا شَرِيكَ لَهُ وَبِذَٰلِكَ أُمِرْتُ وَأَنَا أَوَّلُ الْمُسْلِمِينَ

---

309 Ndiyo, Qitāl ni aina ya 'Ibādah. Allaah anasema,

الَّذِينَ آمَنُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَالَّذِينَ كَفَرُوا يُقَاتِلُونَ فِي سَبِيلِ الطَّاغُوتِ فَقَاتِلُوا أَوْلِيَاءَ الشَّيْطَانِ إِنَّ كَيْدَ الشَّيْطَانِ كَانَ ضَعِيفًا

"Wale walioamini hupigana katika njia ya Allaah. Na wale waliokufuru hupigana katika njia ya twaghuti (uvukaji mipaka, ufisadi). Basi wapigeni marafiki wandani wa shaytwaan. Hakika hila za shaytwaan ni dhaifu." [An-Nisā' : 76]

Inajulikana kwamba wale wenye kupigana katika njia ya Allaah wako Kwenye 'Ibādah, na kwamba Jihād na Qitāl ni aina mbili kubwa za 'Ibādah ya Allaah, na ni ishara (dalili) kubwa mno kwamba mtu anampenda Allaah. Hivyo, wale wanaopigana vita katika njia isiyokuwa ya Allaah – kama vile utaifa, ukabila au kuwaridhisha Wavamizi (wa Msalaba), n.k. – basi wamemuabudu asiyekuwa Allaah. Na hili lilibainishwa na Shaykh Abū Basīr katika kitabu chake "At-Tāghūt".

310 Allaah anasema,

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَشْرِي نَفْسَهُ ابْتِغَاءَ مَرْضَاتِ اللَّهِ وَاللَّهُ رَءُوفٌ بِالْعِبَادِ

"Na miongoni mwa watu yupo anayeiuza nafsi yake kutafuta radhi za Allaah. Na Allaah ni Mwenye huruma mno kwa waja." [Al-Baqarah : 207]

“Sema (Ewe Muhammad SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam): ‘Hakika mimi, Ameniongoza Rabb wangu kuelekea njia iliyonyooka, Dini iliyosimama thabiti, mila ya Ibraahiym aliyeelemea haki na hakuwa miongoni mwa washirikina.’

Sema: ‘Hakika Swalaah yangu, na kuchinja kafaara na ‘ibaadah zangu na uhai wangu na kufa kwangu ni kwa ajili ya Allaah Pekee Rabb wa walimwengu.’

Hana mshirika, na kwa hayo ndio nimeamrishwa, nami ni Muislamu wa kwanza.”[311]

Na katika kumalizia hili, napenda kuirejea kauli iliyosemwa na mmoja wa maadui wa Millat Ibrāhīm miongoni mwa viongozi wa Murji’ah katika moja ya vitabu vyake: “Soma Da’awah yoyote ya madh-hab na makundi – tofauti na yale yanayofuata (na kuitekeleza) Millat Ibrāhīm – Je unaiona ‘Aqiydah hii au alama (dalili ya milla hii) katika mafundisho yao, sheria zao, au mikutano yao? Basi nionyeshe ukiwa ni mkweli. Lakini mimi sijakuta katika madh-hab na makundi haya isipokuwa kwamba wanapigana vita vikali dhidi ya ‘Aqiydah hii na wafuasi wake. Sioni isipokuwa dharau na kebehi za ‘Aqiydah hii pamoja na watu wake. Sioni isipokuwa ni Uadui na Chuki dhidi ya ‘Aqiydah hii na watu wake, na sioni isipokuwa salamu nzuri (za Uchangamfu) na Heshima kutoka kwao kuwaendea wapotevu na watu ambao wamepotea, na Mayahudi na Wavamizi (wa msalaba), murtaddīn, na Tawāghīt wao wenyewe.”

وَمَن يَرْغَبُ عَن مِّلَّةِ إِبْرَاهِيمَ إِلَّا مَن سَفِهَ نَفْسَهُ

“Na ni nani atakayejitenga na mila ya Ibrāhīm isipokuwa anayeitia nafsi yake upumbavu……?”[312] [Al-Baqarah : 130]

---

311 Al-An’ām : 161 - 163

312 Huu ndio mwisho wa Sehemu ya kwanza ya “Millat Ibrāhīm”. Sehemu ya Pili “Vikwazo” iko mwishoni mwa Kitabu, In shā Allāh.

DALILI JUU YA HUKMU
YA
KUSHIRIKIANANA MAKAFIRI
NA
MAS-ALA YAHUSIANAYO

KUHUSU MTUNZI

Yeye ni *Imām* Sulaymān Ibn ʻAbdillāh Ibn Muhammad Ibn ʻAbd Al-Wahhāb (RahimahuLlāh) - Mjukuuu wa *Mujaddid*, *Shaykh* Al-Islām Muhammad Ibn ʻAbd Al-Wahhāb (RahimahuLlāh). Ni mashuhuri sana kutokana na kitabu chake maarufu cha *"Taysīr Al-ʻAzīz Al-Haamīd sharh Kitāb At-Tawhīd."*

Alizaliwa mwaka 1200 huko Ad-Dir'iyyah, Makao makuu ya Salafiyyah, ambao ulikuwa na Wanazuoni (ma-ʻUlamā) wakubwa.

Alihifadhi Qur-ān na alisoma *Farā'idh* (Shari'ah ya Mirathi) kutoka kwa *Shaykh* ʻAbdur-Rahmān Ibn Khumīs.

Shaykh ʻAbdur-Rahmān alikuwa si wa kawaida katika ʻIlm yake, na alikuwa ni alama ya *Hifdh* (kumbukumbu) na akili sana. Alikuwa na ujuzi mkubwa sana wa Sayansi ya Hadithi, Wasimulizi wake, *Sanad* zake, *Sahīh*, *Hasan* na *Dha'if* kiasi kwamba palikuwa pakisemwa kuwa "Ni Mjuzi zaidi wa Wasimulizi wa Hadithi kuliko wengine hapo nchini." Alikuwa ni *ʻĀlim*, *Faqīh*, *Mufassir* na *ʻUsūlī*. Na Uandishi wake (kaligrafia) ulikuwa mzuri sana kulinganisha na yeyote yule wakati wa zama zake.

Na *Shaykh* (RahimahuLlaah) alijulikana sana kwa Ukali wake katika Haqq, na kuamrisha kwake mambo mema na kukataza kwake mambo ya Munkar na alijulikana sana kwa *Ghīrah* (hamu) yake katika Dini.

Kuna vitabu vingi vikubwa na Risala (makala) zilizoandikwa na *Shaykh*, kwa uchache tu tukivitaja ni;

- *Ad-Dalā'il Fī hukm Muwālāt ahl al-Ishrāk* (hiki kilicho mbele yako)
- *Awthaq ʻUrā Al-Īmān* (Mshikio madhubuti wa Imani). Kuhusu Wajib na fadhila za Kushirikiana na Waumini, na kuwahishimu, na kuwapenda, na Kuwasaidia.
- *Hāshiyat ʻAlā Al-Muqni' fī Al-Fiqh* katika mijallad mitatu mikubwa.

- *At-Tawdhīh 'An Tawhīd Al-Khallāq* [313]

Mnamo mwaka 1233, baada ya Abraham Pasha – Mgiriki, mtoto wa Mahomet Ali – Mgiriki kuvamia ardhi za Arabuni na akafanya mashambulizi dhidi ya *Muwahhidīn*, na baada ya wa-Ottoman kuufanyia ghasia mji wa Wanazuoni wa Kiislam wa Ad-Dir'iyyah; baadhi ya watu walishirikiana na Abraham Pasha na wakawasaliti *Muwahhidīn*. Hivyo Abraham Pasha alimwita *Shaykh* na akamleta mbele ya mkusanyiko mkubwa. Akaamrisha vitu mbalimbali vibaya na viovu viletwe mbele ya Shaykh, ili kumuudhi *shaykh* na kumkasirisha.

Na hatimaye Abraham Pasha aliamuru majeshi yake yamsulubu shaykh katika Msalaba [314], na kisha wamchome moto. Na wanajeshi wake wakammiminia risasi shaykh, ilihali amevumilia, mpaka walipoutoboa - toboa mwili wake kipande – kipande. Baada ya hapo, Kichwa chake kilipelekwa kama zawadi katika Mji mkuu wa Ottoman huko Istambul [315].

مِّنَ الْمُؤْمِنِينَ رِجَالٌ صَدَقُوا مَا عَاهَدُوا اللَّهَ عَلَيْهِ فَمِنْهُم مَّن قَضَىٰ نَحْبَهُ
وَمِنْهُم مَّن يَنتَظِرُ وَمَا بَدَّلُوا تَبْدِيلًا

"Miongoni mwa Waumini, wapo wanaume wamesadikisha yale waliyomuahidi Allaah; basi miongoni mwao aliyetimiza nadhiri yake; amekufa shahidi, na miongoni mwao wanaongojea na hawakubadilisha (ahadi) hata kidogo."[316]

Tunamuomba Allaah amkubali Imām huyu kama Shahīd katika njia yake.[317]

---

313 Baadhi ya watu wamekinasibisha kitabu hiki na *Imām* Sulaymān (RahimahuLlaah), lakini huenda si sawa. Lakini lililosawa ni kuwa kiliandikwa na baba yake pamoja na ma-'Ulamā wengine wawili; Rejea katika kitabu *"Da'āwā Al-Munāwi'īn"*.

314 Aidha Pasha alifanya hivi kutokana na uadui wake dhidi ya Tawhīd na Uislam, au alifanya hivi kwa kuwa aliamrishwa na *mabwana* wake wa Kiingereza. Tazama kipengele *"Muwahhidūn si Khawārij."*

315 Kwa wasifu kamili wa Imām (RahimahuLlaah), rejea katika "'Ulamā' Najd" (1/293), na "Al-A'lām" (3/129), na pia "'Unwān Al-Majd Fī Tārīkh Najd".

316 Al-Ahzāb : 23

317 Na ni kutokana na sababu hii, kuuawa kwake, kwamba Imām aliicha dunia hii bila kukamilisha *Sharh* yake ya "Kitāb At-Tawhīd".

UTANGULIZI WA RISALA *"AD-DALĀ'IL"*

Tafsiri hii ya '*Ad-Dalā'il*' imeegemea katika *Tahqīq* ya *Shaykh* Al-Walīd Ibn 'Abdir-Rahmān Ibn Muhammad Āl-Furyān (RahimahuLlaah). Anasema katika utangulizi wa *Tahqīq* yake " *Al-Walā na Al-Barā* ni misingi miwili mikubwa katika nguzo za Uislam. Na ni kipambanuzi kati ya Ahl As-Sunnah wal-Jamā'ah na makundi mengine. Na hii ni kutokana na ukweli kwamba ni nguzo katika nguzo muhimu kabisa za *Lā ilāha illā Allāh*."

Na makala hii ni maalumu kwa wale wenye kuwasaidia makuffār dhidi ya Waislam. Iliandikwa na *shaykh* Sulaymān Ibn 'Abdillāh (RahimahuLlaah) Dola ya kikafiri ya Ottoman na washirika wao wa-Misri walipovamia ardhi za *Muwahhidīn* ndani ya Peninsula ya Arabia.

Shaykh Nāswir Ibn Hammād Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) anasema katika *At-Tibyān* "Kati ya mwaka 1226 na 1233 majeshi (ya Otoman) yalifanya mashambulizi (yalivamia) ardhi ya Najd yakitaka kuizima Da'awah ya Tawhīd. Na zama hizo wengi waliojinasibisha na Uislam waliwasaidia hawa jeshi la Makuffār dhidi ya Waislam. Hivyo ma-'Ulamā wa Najd walitoa *Fatwā* kwamba yeyote mwenye kuwasaidia Makuffār (dhidi ya Waislam, atakuwa) ni *Murtadd*. Kisha *Shaykh* Sulaymān Āl Ash-shaykh (RahimahuLlaah) akaandika Risala '*Ad-Dalā'il*.' Na katika Risala hii amebainisha kuwa yeyote mwenye kuungana na makuffār ni *Murtadd*. Na alitaja dalili 21 katika kuthibitisha hili."[318]

---

318 Rejea katika "At-Tibyān Fī Kufr Man A'ān Al-Amrīkān" (uk. 66 – 67) cha At-Tibyān Publications. Na takriban miaka khamsini baada ya Shaykh kuandika Risala yake, Waottoman kwa mara nyingine tena walianzisha uvamizi dhidi ya Da'wah ya Tawhīd – na hapo ndipo Shaykh Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah) aliandika kitabu kingine akibainisha hukm juu ya wale wenye kushirikiana/kuungana na Mushrkīn dhidi ya Waislam; Na pia anawafanyia Takfīr (anawakufurisha) wote wenye kushirikiana/kuungana (na Mushrkīn). Kitabu kinaitwa "Sabīl An-Najātī Wal-Fikāk". Vitabu hivi viwili ndiyo vitabu hasa vinavyohusu mada ya Ushirikiano (Muwālāt) vilivyoandikwa na *Salaf*. "Ad-Dalā'il" na "Sabīl An-Najāh".

Na kuhusiana na Suala la *Mudhāharah* (kuwasaidia makuffār dhidi ya Waislam), hakuna kitabu kilichowahi kuandikwa kabla ama baada ya hiki chenye ufafanuzi mzuri kama huu. Na ma-Imām wa Najd walikuwa wakiwashauri Tullāb Al-'Ilm (wanafunzi wenye kutafuta 'Ilm) wahifadhi Risala hii kwa moyo, kana kwamba iko katika ncha za ndimi zao [319]. Na ndiyo maana *shaykh* Al-Walīd Āl-Furyān (RahimahuLlaah) alisema "*Shaykh* Al-Mu'ammar 'Abdul-'Azīz Al-Murshad alimsomea kwa Moyo (Risala hii) Imām 'Abdullāh Ibn 'Abdil-Latīf Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) mara nyingi. Na ukweli kwamba kuhifadhi Risala hii ilikuwa ni suala la msingi kwa ma-'Ulamā wa Najd, unadhihirika kutokana na maneno ya *Shaykh* Qāsim katika *"Ad-Durar As-Saniyyah"* (12/48), na *Shaykh* Ibrāhīm Ibn Muhammad Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) katika utangulizi wa *"Taysīr Al-'Azīz Al-Hamīd"* (13)."

Kwa kuwa Risala hii imezagaa (imesambaa) sana katika madāris za 'Ilm, wanafunzi wameiita Risala hii kuwa ni *"Ad-Dalā'il"* – Dalili.

Wa Ba'd ……….

319 Neno halisi lililotumika katika kiarabu ni "*'Alā Dhahr Al-Qalb*" – yaani "Katika mgongo wa Moyo".

Ad-Dalā'il Fī Hukm Muwālāt Ahl Al-Ishrāk

"Dalili Juu Ya Hukm Ya Kushirikiana Na Makuffār"

Na *Imām*, *Muwahhid*, *Muhaddith*, *Faqīh*, *Mujāhid*, *Shahīd*,

Shaykh al-Islām

Sulaymān Ibn 'Abdillāh Ibn Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb

(Allaah awarahamu wao na watu wote wa Tawhīd)

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَٰنِ الرَّحِيمِ

Hakika Himdi zote anastahiki Allaah, Rabb wa Walimwengu wote.

KUHUSU WALE WENYE KUIACHA

MILLAT IBRĀHĪM [320]

Fahamu! Allaah akurahamu, kwamba:

Mtu akidhihirisha (akionesha) *Muwāfaqah* [321] na *Mushrikīn* katika Dini yao [322] -

---

320 Kwani Allaah Anasema,

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَآؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: "Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee." [Al-Mumtahinah : 04]

321 Muwāfaqah : Amani (Kupatana), makubaliano, Ridhaa.

322 Katika muktadha huu, Dīn ina maana ya "Mwenendo wa Maisha" au "Matamanio"; Na Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) katika kitabu chake "Sabīl An-Najāti Wal-Fikāk" anabainisha hili kwa dalili nyingi sana. Kwa mfano, Āyah

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

"Na hawatoridhika nawe (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) Mayahudi wala Manaswaara mpaka ufuate mila zao. Sema: ***"Hakika mwongozo wa Allaah (Tawhīd) ndio mwongozo (pekee)."*** **Na (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ukifuata hawaa zao baada ya yale ambayo yaliyokujia katika elimu (Yaani Qur-ān), basi hutopata kutoka kwa Allaah mlinzi yeyote wala mwenye kunusuru." [Al-Baqarah : 120]**

pasi na *khawf* kutoka kwao [323], *Mudārah* [324] kwao wao, au *Mudāhanah* [325] ili kuondoa uovu wao: Basi, kwa hakika yeye ni *kāfir* kama wao [326], -

---

Na Imām Hamad anatoa Āyah nyingi kabisa ambazo zinathibitisha kuwa kinachomaanishwa katika kauli "Kufuata Dīn yao" ni "Kufuata matamanio yao" – kwani dini ya makuffār si kingine isipokuwa ni matamanio (Hawā). Kama Anavyosema Allaah,

وَأَنِ احْكُم بَيْنَهُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ وَلَا تَتَّبِعْ أَهْوَاءَهُمْ

"Na wahukumu baina yao kwa yale Aliyoyateremsha Allaah, na wala usifuate hawaa zao." [Al-Mā'idah : 49]

Yaani fuata Sharī'ah ya Tawhīd, na si sheria za Kufr, Shirk, Nifāq, na Riddah. Hivyo rejea katika "Sabīl An-Najāh".

323 Khawf : Khofu, Uoga.

324 Mudārah : Usuhuba, Urafiki, Upole (huruma).

325 Mudāhanah : Kutafuta maridhiano, kujipendekeza, kusifu mno, Nifāq, Uongo.

326 Ma-Imām wametofautisha baina ya Mudārah na Mudāhanah. Kudhihirisha/kuonesha Mudārah kwa Mushrikīn inasamehewa kama kuna sababu (udhr) maalum zilizotajwa katika Nusūs. Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (5/35). Na pia "Al-Ghurabā" (70) cha Al-Ājurrī.

Neno Mudāhanah limetumika katika Āyah ifuatayo likiwa na maana ya "Kutafuta maridhiano":

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ وَلَا تُطِعْ كُلَّ حَلَّافٍ مَّهِينٍ

"Basi (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) usiwatii wanaokadhibisha (Tawhīd). Wanatamani lau kama ungelilegeza (afikiana/kubaliana/ridhiana) nao pia walegeze." [Al-Qalam : 08 – 09]

Al-Hāfdh Ibn Hajar Al-'Asqalānī anasema katika "Fat-h Al-Bārī" (10/454): "Al-Qurtubī amesema, akimfuata 'Iyādh: Tofauti kati ya Mudārah na Mudāhanah ni – Mudārah inahusisha kujitolea muhanga jambo la kidunia kwa ajili ya kuhuisha aidha jambo lingine la kidunia au jambo la Dīn, au yote mawili. Na Mudāhanah ni kuacha jambo la Dīn kwa ajili ya kuboresha (kuimarisha) mambo ya Kidunia." Na katika (10/528) anasema: "Ibn Battāl anasema: Mudārah ni Heshima ya Waislam (kwa Waislam wengine), na kuwa na adabu (staha) kwa watu, kwa kuongea nao kwa upole, na kutoongea nao kwa lugha chafu (ukali), na hii ni moja ya njia madhutbuti za kudumisha umoja (mshikamano). Baadhi ya watu wanadhani kwamba Mudārah ndio Mudāhanah; Lakini si sawa… Tofauti ni kuwa Mudāhanah inatokana na Dihān (Uongo, kupaka mafuta) – kwa maana kwamba mtu anadhihirisha kitu (tabia) fulani, ilihali anaficha yaliyomo katika nafsi yake. Na ma-'Ulamā wameelezea Mudāhanah wakifananisha Urafiki na mtu Fāsiq (mtu muovu, mtenda madhambi, mwenye kibri) na (Rafiki mwema) kwa nje anadhihirisha kuridhika na kile anachokifanya (Fāsiq), pasi na kumkataza yeye kutokana na hilo". Lakini Mudārah ni kuwa na huruma/upole kwa mtu mjinga ilihali unamfundisha (unamuelekeza), au Fāsiq (ambaye ni Muislam) wakati unapomkanya (unapomkataza), na kutomkaripia kwa aidha maneno au vitendo – hasa ikiwa itapelekea katika umoja (kuungana).

hata[327] kama anachukia Dini yao na anawachukia wao, na anapenda Uislam na Waislam.

Hivi ni ikiwa hakuna kinachotoka kwake isipokuwa hilo; Je, vipi angekuwa katika ardhi ya mapambano (dhidi ya *muwahhidīn*), na akajisalimisha kwao, na akaingia katika utiifu wao (akawatii wao), na akaonesha mapenzi (akaridhia) ya Dini yao potofu, na akawasaidia katika hilo kwa hali na mali [328] na akashirikiana nao na akavunja mapenzi/Urafiki (Muwālāt) baina yake na Waislam, na akawa katika wanajeshi wa *Shirk* na *Qibāb* [329] na watu wake [330] – baada ya kuwa katika watu wa *Ikhlāsw* [331] na *Tawhīd* na watu wake?

Kuhusu mtu huyu, hapana Muislam ambaye atakuwa na Shaka kuwa huyo ni kāfir – katika watu wabaya kabisa kwa uadui wao dhidi ya Allaah na Mtume wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam). Na hakuna anayepewa udhru katika hili, isipokuwa Mukrah[332].

---

327 Hii ni Radd kwa Murji'ah, wanaosema kuwa kama mwenye kushirikiana nao "Anachukia kufr" na "Anapenda Uislam" - basi mtu huyo bado ni Muislam.

328 Shaykh Ibn Bāz (RahimahuLlaah) anasema katika kitabu chake "Majmū' Al-Fatāwā" (1/274), "Ma-'Ulamā wa Uislam wamekubaliana juu ya ukweli kuwa Yeyote mwenye kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, akashirikiana/kuungana nao kwa aina yoyote ya msaada, basi mtu huyo ni Kāfir kama wao."

329 Kuba (Juu ya makaburi, mapango, makaburi makubwa yalopambwa, au juu ya majumba na majengo/majumba ya Serikali). Umoja wake ni Qubbah, yaani kuba.

330 Ili kufahamu kuwa imām anawakusudia akina nani anaposema "Mushrikūn" rejea katika kiambatanisho "Muwāhhdūn si Khawārij".

331 Ikhlāsw, safi kutokana na Shirk na watu wake na kuwa nao mbali kabisa.

332 Limetokana na neno "Ikrāh" yaani "Kwa Nguvu, lazimisha, Shurutisha. n.k" "Mukrah" maana yake "Mtu aliyelazimishwa, aliyeshurutishwa…" Mtu wa aina hii tu ndio anapewa udhr kutokana na Āyah:

مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَـٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

NI NANI MUKRAH? [333]

Huyu ni yule ambaye ametekwa /amekamatwa na Mushrikūn, kisha wakamwambia *"kufuru! Au fanya hivi na vile…. Usipofanya, tutakufanya hivi na vile na tutakuua."* Au wakamchukua na kumtesa mpaka akakubaliana nao. Hivyo anaruhusiwa yeye kukubaliana nao kwa Ulimi na hali Moyo wake umetulia katika Imani[334].

"Atakayemkufuru Allaah baada ya iymaan yake - isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan - lakini aliyekifungulia ukafiri kifua chake, basi hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu. Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu makafiri." [An-Nahl : 106 – 107]

Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) anasema kuhusiana na Āyah, "(Baada ya kuitaja Āyah hii) Hivyo Allaah hakumsamehe yeyote isipokuwa Mukrah ambaye moyo wake umetua juu ya Īmān na Tawhīd. Na inafahamika wazi kuwa haiwezekani kumlazimisha mtu kubadilisha imani yake; lakini inawezekana kumbadilisha maneno yake na vitendo vyake. Kwa hiyo Āyah hii imebainisha kuwa yeyote mwenye kutamka neno la kufr, au akafanya kitendo cha kufr – basi hakika amekuwa Kāfir – isipokuwa Mukrah ambaye amegandamana na Tawhīd ndani ya Moyo wake. Na kama ilivyotajwa katika Āyah, alikuwa Kāfir kwa sababu alikhiyari maisha ya Dunia, si kwa sababu alibadilisha imani yake." Tazama "Tārikh Ibn Ghannām" (344).

333 Pia tazama kitabu cha Shaykh Abū Basīr kiitwacho "Hālāt Yajūzu Fīhā Idh-Hār Al-Kufr" yaani "Hali ambazo yafaa kudhihirisha Kufr". Na moja ya hali hizi ilikuwa ni wakati Swahabah Muhammad Ibn Maslamah (RadhiyaLlaahu 'Anhu) aliposema mambo ambayo yalikuwa yanamshusha hadhi (matusi) Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ili kuweza kujikaribisha na kumuua Tāghūt, Ka'b Ibn Al-Ashraf. Hivyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alimruhusu kusema kauli hizo ili kuwadanganya Mushrikīn wafikiri kuwa (Ibn Maslamah) alikuwa katika wao (Makuffār) – na wakati uilipowadia, alikamilisha misheni (mpango) yake aliyotumwa kwayo (yaani kumuua Tāghūt). Kadhalika tazama "Tahrīdh Al-Mujāhidīn Al-Abtāl 'Alā Ihyā' Sunnat Al-Ightiyāl" cha Shaykh Abū Jandal (Fāris Az-Zahrānī) AlAzdī (FakaLlaahu Asrah).

334 Inaruhusiwa, si Lazima (Wajib). Ni vizuri na bora zaidi (Afdhal) kwa Mukrah kuwa na Subrah na kuwa imara/kutotetereka katika Tawhīd – hasa akiwa ni mtu wa 'Ilm, ili kuwa mfano [Kiigizo] kwa wengine. Kwani imetajwa katika hadithi ya Abū Dardā', "Rafiki yangu (Mtume SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliniusia mimi kuwa "Usifanye Shirk, hata ukikatwa viungo au kuchomwa (moto)." Imesimuliwa na Ibn Mājah, Al-Bayhaqī, tazama "Sahīh At-Targhīb" (566). Pia hadithi maarufu, 'Watu watatu wataonja ladha ya Īmān… na (miongoni mwa hawa watatu ni) mwenye kuchukia kurejea katika Kufr, kama anavyochukia kutupwa katika Moto." Imesimuliwa na Al-Bukhārī na Muslim.

Na ma-'Ulamā wameafikiana kwamba mwenye kutamka maneno ya Ukafiri kwa Istihizai (kwa mzaha), amekwisha Kufuru. Je, itakuwaje hukmu kuhusu mtu mwenye kudhihirisha kufru kwa sababu ya khofu na tamaa/uroho wa mambo ya kidunia?[335]

Na nitataja baadhi ya dalili katika hilo, bi idhniLlaah.

---

335 Shaykh Sālih Al-Fawzān anasema: Kwa hiyo kwa ufupi, wale wanaofanya kufr hawapindukii katika hali nne:

a) Anaamini ndani ya Moyo wake kile anachokisema. Hakuna shaka juu ya ukafiri wake (Riddah).

b) Haamini ndani ya Moyo wake kile anachokisema, lakini hakulazimishwa kusema hivyo. Lakini amesema hivyo kwa sababu tu ya tamaa yake ya maisha ya dunia, au kuwaridhisha watu na kupatana nao (kuwa nao vizuri ili kutogombana nao). Hivyo kwa hakika mtu huyu ni Kāfir kwa mujibu wa Āyah ya Qur-ān

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

"Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah"

Na vivyo hivyo hiyo ndio hukm ya mtu mwenye kufanya Kufr au Shirk, ili aishi vizuri na watu (awaridhishe) – hata kama hapendi kufr wala Shirk, na haiamini; lakini anafanya hivyo kwa ajili tu ya mapenzi ya nchi yake, mali yake, au Jamaa zake.

c) Anatamka maneno ya Kufr kwa mzaha/Istihizai, kwa mchezo – kama ilivyoonekana katika mlolongo uliopita. [Tazama Tafsīr ya Āyah katika At-Tawbah : 65 – 66]

d) Anasema au kufanya kufr kwa sababu amelazimishwa (amekirihishwa), si kwa kuwa anapenda, hali ya kuwa moyo wake uko madhubuti katika Īmān na Tawhīd. Kwa hiyo huyu ndiye mtu ambaye atasamehewa, alikirihishwa.

Lakini katika hali tatu za mwanzo, mtu anakuwa Kāfir, kama invyodhihirika kutokana na Āyah. Na hii inawa*radd* wale wanaosema kuwa mtu hawezi kukufurishwa, hata kama aongee kufr au afanye vitendo vya kufr, mpaka yajulikane yaliyomo katika moyo wake. Na hii ni kauli mbaya inayopingana na Qur-ān na Sunnah. Na, kauli hii ni ya Murji'ah Wazushi." "Sharh Kashf Ash-Shubuhāt" (163 – 164).

DALILI DHIDI YA MWENYE KUSHIRIKIANA NAO

Dalili ya kwanza.

Kauli ya Allaah Ta'ālā:

وَلَن تَرْضَىٰ عَنكَ الْيَهُودُ وَلَا النَّصَارَىٰ حَتَّىٰ تَتَّبِعَ مِلَّتَهُمْ

"Na hawatoridhika nawe Mayahudi wala Manaswaara mpaka ufuate mila zao."[336]

Kwa hiyo yeye Allaah Ta'ālā anatujulisha sisi kwamba Mayahudi na Wakristo, na vilevile Mushrikūn, hawataridhika na Mjumbe wa Allaah SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam mpaka atakapofuata Dini yao, na kukiri kwamba wako katika haqq.

Kisha Anasema :

قُلْ إِنَّ هُدَى اللَّهِ هُوَ الْهُدَىٰ وَلَئِنِ اتَّبَعْتَ أَهْوَاءَهُم بَعْدَ الَّذِي جَاءَكَ مِنَ الْعِلْمِ مَا لَكَ مِنَ اللَّهِ مِن وَلِيٍّ وَلَا نَصِيرٍ

"Sema: 'Hakika mwongozo wa Allaah ndio mwongozo (pekee).' Na ukifuata hawaa zao baada ya yale ambayo yaliyokujia katika elimu, basi hutopata kutoka kwa Allaah mlinzi yeyote wala mwenye kunusuru."[337]

Na katika Āyah nyingine:

إِنَّكَ إِذًا لَّمِنَ الظَّالِمِينَ

336 Al-Baqarah : 120

337 Al-Baqarah : 120

“Hakika hapo utakuwa miongoni mwa Dhālimīn [338] (madhalimu).”[339]

Kwa hivyo kama Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) angefuata Dini yao – kwa nje tu, bila kuamini kwa moyo [340], tena pasipo na khawf kutokana na uovu wao na pasi na *Mudāhanah* – angekuwa miongoni mwa *Dhālimīn*. Je, vipi yule mwenye kudhihirisha kuwa waabudu makaburi (*Qubūr*) [341] na *Qibāb*, kwamba wako katika haqq na Uongofu wa sawa? Hakika, hawawezi kuridhika isipokuwa kwa mambo haya!

---

338 Neno hili linamaanisha “Wale wenye kufanya dhulmah (kudhulumu) – yaani ukandamizaji, kufanya maovu, n.k. Na aina mbaya zaidi ya dhulmah imetajwa katika Āyah

إِنَّ الشِّرْكَ لَظُلْمٌ عَظِيمٌ

“Hakika shirki ni dhulma kubwa mno!” [Luqmān : 13]

Na pia katika Āyah

وَلَا تَدْعُ مِن دُونِ اللَّهِ مَا لَا يَنفَعُكَ وَلَا يَضُرُّكَ فَإِن فَعَلْتَ فَإِنَّكَ إِذًا مِّنَ الظَّالِمِينَ

“Na wala usiombe badala ya Allaah visivyokufaa wala visivyokudhuru. Na ukifanya, basi hakika utakuwa miongoni mwa madhalimu.” [Yūnus : 106]

Na pia katika Āyah

وَمَن لَّمْ يَحْكُم بِمَا أَنزَلَ اللَّهُ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

“Na yeyote asiyehukumu kwa yale Aliyoyateremsha Allaah, basi hao ndio madhalimu.” [Al-Mā’idah : 45]

339 Al-Baqarah : 145

340 Kwa kuwa amepata ‘Ilm kutoka kwa Allaah, itakuwa ni vigumu (haiwezekani) Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) kuamini Dini isiyokuwa ya Uislam.

341 Makaburi, Mapango, Makaburi makubwa (yalopambwa), n.k.

<u>Dalili ya Pili</u>.

Kauli ya Allaah Ta'ālā:

وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"Na wala hawatoacha kukupigeni vita mpaka wakutoeni katika Dini yenu (Uislam) wakiweza. Na atakayeritadi miongoni mwenu kutoka Dini yake, akafariki hali ya kuwa ni kafiri, basi hao zimeporomoka 'amali zao katika dunia na Aakhirah. Na hao ni watu wa motoni, wao humo ni wenye kudumu."[342]

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā Anatuambia kuwa makuffār hawatakoma (hawataacha) kupigana na Waislam mpaka watakapowatoa katika Dini yao kama wataweza kufanya hivyo.

Na Allaah hakuruhusu kuridhiana na makuffār kwa ajili ya mtu kukhofia maisha yake, mali, na utukufu. Badala yake Ametufahamisha kuwa yeyote mwenye kuridhika nao baada ya kuwa wameshampiga vita – ili kuepusha madhara – huyo atakuwa *murtadd*. Hivyo akifa katika *Riddah* hii baada ya *Mushrikūn* kwishampiga, basi atakuwa katika watu wa Moto ambao watakuwa humo Milele.

Je, vipi mtu anayewaridhia *Mushrikūn* bila hata kupigwa vita? Kama hamna udhru kwa yule mwenye kuwaridhia baada ya kwisha kupigwa – basi unatambua kuwa mwenye kuwaendea na kupupia kuridhiana nao bila khofu yoyote wala mapigano – basi hao hawastahili kabisa kupata udhru; na kwamba wao ni *makuffār, murtaddīn*.

---

342 Al-Baqarah : 217

Dalili ya Tatu.

Ni kauli yake Tabāraka wa Ta'ālā:

لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً

"Waumini hawawafanyi makafiri kuwa Awliyā' [343] **kuwa(marafiki) wandani badala ya Waumini. Na atakayefanya hivyo, basi hatokua na chochote mbele ya Allaah, isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao."**[344]

Kwa hiyo Allaah Mtukufu amewapiga marufuku (amewakataza) Waumini kuwafanya makuffār ni *Awliyā'*, marafiki, na wenza badala ya Waumini – hata kama wanawaogopa (kutokana na shari yao). Kisha anasema kwamba yeyote atakayefanya hivyo "basi hatokua na chochote mbele ya Allaah" (hatonusuriwa/ hatosaidiwa na Allaah kwa lolote): Kwa maneno mengine, hatakuwa katika *Awliyā'* wa Allaah walioahidiwa kunusuriwa (kukombolewa) huko Aakhirah. "Isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao.": Na ni kwamba mtu amebanwa (wamemkabili kisawa-sawa), na haiwezekani kuwa mkali kwao, na hivyo -

---

343 Awliyā' : Marafiki, Washirika, Wasaidizi, Wafuasi, n.k. Umoja wake ni Walī : Rafiki, n.k.

344 Āl 'Imrān : 28

akaonyesha mapenzi/urafiki nao [345], hali ya kuwa moyo wake bado umethibiti katika *Baghdhā'* na *'Adāwah* [346], akisubiri kikwazo kiishe – na kikiisha, anarejea katika *Baghdhā'* na *'Adāwah*.

---

345 Lakini hii haina maana kwamba inaruhusiwa kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam (Mudhāharah). Kwani Ikrāh (kulazimishwa), ikiwa ni kulazimishwa kweli, basi inaruhusiwa kusema maneno ya Kufr, na kufanya vitendo vya Kufr – alimuradi tu haihusishi kumdhuru Muislam Mwingine; Na kama inahusisha kumdhuru Muislam mwingine, basi hairuhusiwi kwa mujibu wa Ijmā' – kwa sababu mtu haruhusiwi kumuua nduguye Muislam kwa ajili ya (kuikoa) nafsi yake. An-Nawawī (RahimahuLlaah) anasema, "Lakini kumuua (Muislam), hairuhusiwi hata kama ni kwa Ikrāh – kwa mujibu wa Ijmā'." [Al-Minhāj Sharh Sahīh Muslim Ibn Al-Hajjāj 18/16 – 17]. Ibn Rajab Al-Hanbalī (RahimahuLlaah) amesema, " Ma-'Ulamā wameafikiana juu ya ukweli kuwa ikiwa mtu amekirihishwa (analazimishwa) kumuua Muislam - basi bado (hata kwa hali hiyo) hairuhusiwi kumuua. Kwa sababu (atakuwa) amechagua kumuua mtu huyo mwingine ili kunusuru maisha yake asiuawe. Na hili lina Ijmā' ya Wanazuoni kwamba ni Kuvuka mpaka." [Jāmi' Al-'Ulūmi Wal-Hikam 2/371]. Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amezungumzia kuhusu wale wanaolazimishwa na Tatars kuwasaidia dhidi ya Waislam, " Hata kama atalazimishwa kupigana (dhidi ya Waislam) wakati huu wa fitnah, bado hairuhusiwi yeye kupigana. Badala yake, ni Wajib juu yake kuziharibu silaha zake, na kuwa na Subira mpaka atakapokufa Shahīd… Hakuna shaka kuwa ni wajib juu yake kutopigana, kama atalazimishwa kuhudhuria (kuwepo katika uwanja wa vita) – hata kama huenda Waislam watamuua. Kwa hakika yeye haruhusiwi kumuua Muislam mwingine kwa mujibu wa Ijmā'. Hivyo ikiwa atalazimishwa na kutishiwa kwamba atauawa asipomuua Muislam mwingine – kadhalika bado hairuhusiwi kwake yeye kumuua Muislam ili yeye asiuliwe. Hairuhusiwi kumdhulumu mtu [Muislam] ili yeye asiuawe." [Majmū' Al-Fatāwā 28/538 – 539]. Pia tazama mwisho wa Sharh ya "Kashf Ash-Shubuhāt" ya Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī iitwayo "At-Tawdhīh Wa At-Tatimmāt", kwani amefafanua hili kwa kina.

346 Baghdhā : Chuki. 'Adāwah : Ukali, Uadui. Kama inavyoonekana katika Āyah:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَآءُ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: "Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni, na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee." [Al-Mumtahinah : 04]

Je, vipi anayewafanya wao ni *Awliyā'* badala ya Waumini bila sababu (udhru) yoyote – isipokuwa tu amekhiyari maisha haya ya Dunia badala ya yale ya Aakhirah, na kwa sababu amewaogopa Mushrikūn, badala ya kumuogopa Allaah? Allaah hajawafanyia wao Khawf kuwa ndiyo udhru wenye kukubaliwa. Badala yake, Allaah Ta'ālā Anasema:

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

"Hakika huyo ni shaytwaan anawakhofisha marafiki wake wandani (yaani Mushrikūn). Basi msiwakhofu, na nikhofuni Mimi mkiwa ni Waumini."[347]

Dalili ya Nne.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ

"Enyi walioamini! Mkiwatii wale waliokufuru watakurudisheni nyuma juu ya visigino vyenu, kisha mtageuka mkiwa wenye kukhasirika."[348]

---

347 Āl 'Imrān : 175. Na pia Anasema,

فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا

"Basi msiwaogope watu, bali Niogopeni Mimi, na wala msibadilishe Aayaat Zangu kwa thamani ndogo." [Al-Mā'idah : 44]

Hii ni *Radd* ya wazi kutoka katika Qur-ān dhidi ya wale wanaoruhusu kuuza Āyah za Allaah kwa ajili ya Khofu na hawaa za Dunia. Na endelea kuirudia-rudia Āyah hii mara nyingi, na utatambua uovu wa *Qusūriyyah* na *Murji'ah*.

348 Āl 'Imrān : 149

Hivyo Allaah Ta’ālā amebainisha kwamba Waumin wakiwatii Makuffār, basi hakuna shaka kwamba watawarudisha nyuma juu ya visigino vyao (na kutoka) katika Uislam. Kwa sababu hakika, hawaridhiki nao kwa lolote lisilokuwa kufr.

Na amebainisha kuwa ikiwa watafanya hivyo, watakuwa ni wenye hasara hapa Duniani na Aakhirah, na hakuruhusu kuwaridhia na kuwatii wao kutokana na khawf inayotokana nao.

Na hii ndiyo hali ilivyo sasa, hawaridhiki na wale wenye kukubaliana nao mpaka wathibitishe kwamba wako katika haqq, wadhihirishe Uadui na Chuki dhidi ya Waislam, na wasitishe misaada kwao.[349]

Kisha Allaah Anasema:

بَلِ اللَّهُ مَوْلَاكُمْ وَهُوَ خَيْرُ النَّاصِرِينَ

“Bali Allaah ndio *mawlā* [350] (Mola Mlinzi) wenu. Naye ni Mbora kabisa wa wenye kunusuru.”[351]

Kwa hiyo Allaah anatujulisha kuwa Allaah ni mawlā wa Waumini na ni msaidizi wao, na kwamba yeye ni mbora wa wenye kunusuru. Kwa hiyo kwa kumtii yeye Allaah na kuwa chini ya Tā’ah yake ni sadaka tosha na yatosha dhidi ya Tā’ah kwa Makuffār.

Ole kwa waja! Wale wanaoijua Tawhīd na wamelelewa katika Tawhīd na wameichukua kuwa ni Dini kwa muda tu; Vipi watoke katika Tā’ah ya Rabb wa Walimwengu, msaidizi aliye bora kabisa – na kuingia katika tā’ah ya Qibāb na watu wake; na wameridhika na hili kwa kubadilishana na Tā’ah ya Yule ambaye katika mkono wake kuna Ufalme wa Kila Kitu?

---

349 Na hii ndiyo hali ilivyo sasa – Mayahudi na Wavamizi, hawaridhiki na Waislam mpaka wahakikishe kuwa Mayahudi na Wavamizi wako katika haki isiyo na kikomo, wanadhihirisha chuki na Uadui dhidi ya Mujāhidīn na kukata misaada juu yao. Ili waritadd, na kutoka katika *Uislam*.

350 Mlezi, Rabb (bwana), Msaidizi, Mlinzi.

351 Āl ‘Īmrān : 150

بِئْسَ لِلظَّالِمِينَ بَدَلًا

"Ubaya ulioje mbadala kwa madhalimu."[352]

Dalili ya Tano.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

أَفَمَنِ اتَّبَعَ رِضْوَانَ اللَّهِ كَمَن بَاءَ بِسَخَطٍ مِّنَ اللَّهِ وَمَأْوَاهُ جَهَنَّمُ وَبِئْسَ الْمَصِيرُ

"Je, aliyefuata radhi za Allaah ni kama aliyestahiki ghadhabu kutoka kwa Allaah?! Na makazi yake ni Jahannam; na ubaya ulioje mahali pa kuishia."[353]

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā amebainisha kuwa hawako sawa – yule mwenye kufuata radhi za Allaah na yule mwenye kufuata (mwenye kustahiki) ghadhabu (laana) za Allaah na ambaye siku ya Qiyāmah mafikio yake yatakuwa katika moto wa Jahannam.

Hapana shaka kuwa kuelekeza 'Ibādah kwa Ar-Rahmān [354] Pekee na kuitetea, na mtu huyo kuwa katika watu wa 'Ibādah – ni katika (mambo yenye) Radhi za Allaah. Na hapana shaka kuwa kuelekeza 'Ibādah kwa Qibāb na Wafu, na kutetea mambo haya, na kuwa katika watu wenye kufanya haya – ni katika mambo yenye Kumuudhi Allaah.[355]

---

352 Al-Kahf : 50. Ole wao wanadamu! Namna gani watu ambao mwanzo waliifahamu Tawhīd na walilelewa katika Tawhīd na waliichukua kama Dīn yao kwa muda mrefu kiasi hicho; Jinsi gani walivyoondoka katika Ulinzi wa Rabb wa Walimwengu, Mbora wa Wasaidizi, na wakaenda katika ulinzi wa Msalaba na Wavamizi… ni biashara mbaya ilioje kwa *Murtaddīn*…

353 Āl 'Imrān : 162

354 Moja ya Majina ya Allaah, linalomaanisha "Mpole, mwenye Huruma, Mwenye Rahmah".

355 Na pamoja na hili, hakuna shaka kuwa Kuelekeza 'Ibādah kwa Viongozi na Mayahudi na Wavamizi, kuwasaidia watu hawa, na kuwa upande wao dhidi ya Muwahhidīn – hiki ni kitu kinachomuudhi Allaah.

Kwa hivyo hawako sawa mbele ya Allaah wale wenye kutetea (kuipigania) Tawhīd yake, na Da'wah yake kwa Ikhlāsw, na ni *Waumini* – (hawa hawafanani) na wale wenye kutetea Shirk na (kutetea) kuwaomba Wafu, na ni *Washirikina*.

Hivyo wakisema "(udhru wetu ni kwamba) Tunaogopa!" Patasemwa kwao "Mmedanganya!" Na pia "Allaah hajafanya khawf kuwa ni sababu ya kufuata yale yenye kumuudhi YEYE na kuacha yale yenye kumridhisha YEYE. Na wengi katika watu wa upotevu huacha kufuata haqq kwa sababu ya khofu (uoga) kwamba watapoteza mambo yao ya Kidunia; lakini bado wanaijua haqq na wanaiamini [356] haqq hiyo [357] – lakini pamoja na haya, hawakuwa ni Waislam."

Dalili ya Sita.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

إِنَّ الَّذِينَ تَوَفَّاهُمُ الْمَلَائِكَةُ ظَالِمِي أَنفُسِهِمْ قَالُوا فِيمَ كُنتُمْ

"Hakika wale ambao Malaika wamewafisha, hali wamejidhulumu nafsi zao (kwani waliishi miongoni mwa *Mushrikūn* ingawa Hijrah [358] ilikuwa ni Wajib kwao); (Malaika) watawaambia: "Mlikuwa katika hali gani?" [359]

---

356 Neno la Kiarabu lililotumika ni "Ya'taqidūn" – Limetokana na maneno " 'Aqīdah na I'tiqād".

357 Kama Allaah anavyosema kuhusiana na Fir'awn kuwakataa Mūsā na Hārūn ('Alayhimus-Salām):

وَجَحَدُوا بِهَا وَاسْتَيْقَنَتْهَا أَنفُسُهُمْ ظُلْمًا وَعُلُوًّا فَانظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الْمُفْسِدِينَ

"Wakazikanusha kwa dhulma na majivuno na hali kuwa nafsi zao zimeziyakinisha. Basi tazama vipi ilikuwa hatima ya mafisadi (Makuffār, Watenda Maovu)." [An-Naml: 14]

358 Hijrah: (**Tanbihi ya Mfasiri**) Kuhama na kuwagura Mushrikīn

359 An-Nisā' : 97

Kwa maneno mengine "Mlikuwa katika hali gani?" "Mlikuwa katika kundi gani? Kundi la Waumini, au Kundi la Mushrikīn?"

Hivyo kwa kuwa hawakuwa katika Kundi la Waislam, walitoa udhru kwamba walikuwa ni madhaifu na Wenye kukandamizwa (kunyanyaswa); Lakini Malaika hawakuwapa wao udhru (hawakukubali udhru huo walioutoa) – na wakawaambia:

أَلَمْ تَكُنْ أَرْضُ اللَّهِ وَاسِعَةً فَتُهَاجِرُوا فِيهَا فَأُولَئِكَ مَأْوَاهُمْ جَهَنَّمُ وَسَاءَتْ مَصِيرًا

"Je, kwani ardhi ya Allaah haikuwa ya wasaa mkahajiri? Basi hao makazi yao yatakuwa ni Jahannam, na uovu ulioje mahali pa kuishia."[360]

Na hapana yeyote mwenye akili timamu atakuwa na shaka kwamba watu wa mataifa ambayo yanapigana na Waislam wako pamoja na Mushrikīn, katika makundi yao na katika jamā'ah (jamii) zao.

Ingawa Āyah iliteremshwa ikiwalenga baadhi ya watu wa Makkah waliosilimu, lakini (hawakufanya Hijrah) hawakuhājir [361]. Kwa hiyo pindi Mushrikīn walipotoka kwenda Badr, waliwalazimisha waislam hawa kuungana katika safu zao; Kwa hivyo, kwa khofu (nao) walitoka wakaenda (Badr pamoja na Mushrikīn).

---

360 An-Nisā' : 97. Na Āyah nyingine inayohusiana,

يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ أَرْضِي وَاسِعَةٌ فَإِيَّايَ فَاعْبُدُونِ

"Enyi waja Wangu walioamini! Hakika ardhi Yangu ni pana, basi Mimi Pekee Niabuduni." [Al-'Ankabūt : 56]

361 Kama katika Āyah:

وَالَّذِينَ آمَنُوا وَلَمْ يُهَاجِرُوا مَا لَكُم مِّن وَلَايَتِهِم مِّن شَيْءٍ حَتَّىٰ يُهَاجِرُوا

"Na wale walioamini lakini hawakuhajiri, hamna nyinyi wajibu wa kuwalinda lolote mpaka wahajiri." [Al-Anfāl : 72]

Hivyo Waislam (waliohājir kwenda Madīnah) waliwaua (waislam hawa ambao hawakuhājir) siku ya Badr, na baada ya kutambua kwamba wamekwisha waua walihuzunika sana, na wakasema "Tumewaua ndugu zetu!" Kwa hiyo Allaah akateremsha Āyah hii kuhusu wao [362].

Kwa hivyo vipi watu wa mataifa, wale ambao wako katika Uislam, kisha wakaivua imani yao katika shingo zao na wakaonyesha ridhaa kwa watu wa Shirk kuhusiana na Dini yao, na wakaingia katika Tā'ah yao, na wakawapa wao makazi na wakawatetea, na wakawatenga (wakawahama) watu wa Tawhīd, na wakafuata njia nyingine isiyo ya watu Tawhīd, na wakawaona wao kwamba Wamekosea, na ikasambaa miongoni mwao (Mushrikīn) wakiwaapiza, wakiwatukana, wakiwakashifu, na wakiwakebehi wao kwa sababu tu wako imara katika Tawhīd yao na wenye Subira katika hilo na juu ya Jihād katika njia yake; Na wakawasaidia wao (Mushrikīn) dhidi ya Watu wa Tawhīd – tena kwa kujitolea, siyo kwa kulazimishwa; Kwa hiyari yao, na si kwa kukandamizwa?

Kwa hiyo hawa wanastahili zaidi "kukufurishwa" – na wanastahili zaidi kutupwa Motoni – kuliko wale ambao hawakufanya Hijrah kwa sababu ya kukamatana kwao mno na majumba yao tena pasi na khawf kutokana na makuffār, na ambao walijiunga na jeshi kwa kulazimishwa na kwa kukhofia.

---

362 Imesimuliwa na Al-Bukhārī (4596, 7085), An-Nasā'ī katika kitabu chake "As-Sunan Al-Kubrā" – "Kitāb At-Tafsīr", kama ilivyo katika "Tuhfat Al-Ashrāf" (5/166), At-Tabarī katika Tafsīr yake (5/234), Al-Bayhaqī katika kitabu chake "As-Sunan Al-Kubrā" (9/12), At-Tabarānī katika "Al-Awsat" na Ibn Rāhawayh na Al-Ismā'īlī na Ibn Al-Mundhir kama ilivyo katika "Fat-h Al-Bārī" (8/263), Ibn Abī Hātim na Ibn Mardawayh kama ilivyo katika "Ad-Durr Al-Manthūr" (2/206), Al-Bazzār katika Musnad yake kama ilivyo katika "Mujma' Az-Zawā'id" (7/10) cha Al-Haythamī.

Na mtu akiuliza "Je, haikuwa *Ikrāh* [363] ndiyo udhru kwa wale walio uliwa siku ya Badr, (*Ikrāh*) Iliyowafanya wao wakatoka (wakishirikiana na *Mushrikīn* dhidi ya Waislam)?"

Kisha patajibiwa "Haukukubaliwa udhru wao kwa kuwa hawakuwa na sababu (hiyo) mwanzo wa jambo, wakati walipokhiyari kuishi miongoni mwa makuffār, kwa hiyo hawapewi udhru kwa hilo kwa sababu ya Ikrāh, kwa kuwa wao wenyewe ni sababu ya hilo (yaani wao ndiyo waliochagua kuwa miongoni mwa Mushrikīn mwanzo), kwani waliishi nao na wakaacha Hijrah (kutokana na uamuzi wao)."

Dalili ya Saba.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

وَقَدْ نَزَّلَ عَلَيْكُمْ فِي الْكِتَابِ أَنْ إِذَا سَمِعْتُمْ آيَاتِ اللَّهِ يُكْفَرُ بِهَا
وَيُسْتَهْزَأُ بِهَا فَلَا تَقْعُدُوا مَعَهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ
إِنَّكُمْ إِذًا مِّثْلُهُمْ

"Na kwa yakini Amekwishakuteremshieni katika Kitabu kwamba mnaposikia Aayaat za Allaah zinakanushwa na zinafanyiwa istihzai, basi msikae pamoja nao mpaka waingie katika mazungumzo mengineyo. Au sivyo mtakuwa kama wao."[364]

---

363 Kulazimishwa, Kutwezwa / Kushindwa nguvu, Kushurutishwa.

364 An-Nisā' : 140

Hivyo Allaah Tabāraka wa Ta'ālā anasema kwamba ameteremsha amri juu ya Waumini, katika kitabu[365], kwamba pindi wanaposikia kitabu cha Allaah kikikanushwa na kutukanwa, hawatakiwi kukaa nao watu hao mpaka watakapobadili mazungumzo yao; na kwamba yeyote atakaye kaa pamoja na wale wenye kuzikanusha (kuzikufuru) Āyah za Allaah na kuzikebehi, wakati wa kufr na istihizai zao - basi mtu huyo atakuwa kama wao. Na hakubagua (hakutofautisha) baina ya *Khā'if* [366] au mtu yeyote mwingine isipokuwa *Mukrah*.

Haya ni wakati walipokuwa wote wako katika nchi (mji) moja wakati wa mwanzo wa Uislam. Je, vipi yule ambaye yuko katika wasaa (popote aweza kwenda), Heshima, na kuna nchi nyingi za Kiislam – na kisha anawakaribisha makuffār na wenye kuzifanyia Istihizai Āyah za Allaah kuja katika miji yake, na akawakaribisha (akawaridhia) kama washirika, jamaa, na marafiki; Na anasikia kufr zao na kebehi zao na anaridhika nazo – na anawafukuza watu wa Tawhīd, na anawaweka mbali?![367]

---

365 Makatazo ambayo Āyah hii inayarejelea ni:

وَإِذَا رَأَيْتَ الَّذِينَ يَخُوضُونَ فِي آيَاتِنَا فَأَعْرِضْ عَنْهُمْ حَتَّىٰ يَخُوضُوا فِي حَدِيثٍ غَيْرِهِ وَإِمَّا يُنسِيَنَّكَ الشَّيْطَانُ فَلَا تَقْعُدْ بَعْدَ الذِّكْرَىٰ مَعَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ

"Na unapowaona wale wanaoshughulika kupiga porojo katika Aayaat Zetu; basi jitenge nao mpaka watumbukie kwenye mazungumzo mengineyo. Na kama shaytwaan akikusahaulisha, basi baada ya kukumbuka, usikae pamoja na watu madhalimu." [Al-An'ām : 68]

Rejea katika "Tafsīr Al-Qr-ān Al-'Adhīm" ya Ibn Kathīr (1/567).

366 Mtu mwenye *Khawf*.

367 SubhānaLlāh! Ni kama vile Imām alikuwa anazungumzia zama hizi – kuhusu wale wenye kuwaomba Mayahudi na Wavamizi kuja katika ardhi ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na kuwataka waikalie Peninsula ya Arabia, na kuwataka wao Wawaue Muwahhidīn…

<u>Dalili ya Nane</u>.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni awliyā' (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya awliyā (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao. Hakika Allaah Haongoi watu Dhālimīn [368] (madhalimu)."[369]

Kwa hivyo Allaah Mtukufu amewakataza Waumini kuwafanya Mayahudi na Wakristo Awliyā'.

---

368 Swahabah aitwaye Hudhayfah (RadhiyaLlaahu 'Anhu) amesema, "Kila mmoja wenu anatakiwa kuogopa kwamba anaweza kuwa Yahudi au Mkristo pasipo kujijua", na kisha akasoma "**Na yeyote atakayewafanya Awliyā' (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao.**" Rejea katika "Ad-Durr Al-Manthūr" (3/100).

369 Al-Mā'idah : 51. Katika Āyah ya 52 53, Allaah anafafanua zaidi,

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ... وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

"Basi utawaona wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (ya unafiki) wanakimbilia kwao wakisema: Tunakhofu isitusibu mgeuko… Na wale walioamini wanasema: Je, hawa ndio wale (Wanafiki) ambao waliapa kwa Allaah kwa viapo vyao vya nguvu, kwamba hakika wao wapo pamoja nanyi (Enyi Waislam)?" Zimeporomoka 'amali zao, na wamekuwa wenye kukhasirika."

Na amesema kwamba yeyote miongoni mwa Waumini atakayeshirikiana nao, basi naye ni Miongoni mwao [370]. Na kadhalika hukmu hiyo hiyo inatumika kwa atakayeshirikiana na makuffār, katika Majusi na Waabudu Masanamu – atakuwa katika Wao.

Na kama mtu atabisha kwamba, kuelekeza 'Ibādah kwa Qibāb na Kuwaomba Wafu siyo Shirk – na kwamba watu wenye kufanya hivyo siyo Mushrikūn; basi jambo lake limeshadhihirika [371] na upuuzi wake na Kufr yake imeshabainika.

Na Allaah Tabāraka wa Ta'ālā hajatofautisha baina ya Khāif na wengine tofauti na yeye. Badala yake Allaah Ta'ālā amebainisha [372] kwamba wale wenye maradhi katika nyoyo zao hufanya hivyo kutokana na khofu ya kupata madhara [373].

---

370 Kuhusu Āyah "**Na yeyote atakayewafanya Awliyā' [Tawallī]; basi hakika yeye ni miongoni mwao.**" [Al-Mā'idah : 51] – Al-'Allāmah Ibn Hazm (RahimahuLlaah) anasema katika "Al-Muhallā" (11/138); "Ni sahihi kwamba Āyah hii yatakiwa ichukuliwe kwa udhahri wake, yaani kwamba ni Kāfir miongoni mwa makundi ya Makuffār; na hii ni haqq, hakuna Waislam (hata) wawili watapingana na jambo hili."

371 Kwa kujadili badala ya wale wanaoabudu asiyekuwa Allaah, anakuwa miongoni mwa Awliyā'.

372 Katika Al-Mā'idah : 52, Allaah anasema kuhusu wao,

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ

"Basi utawaona wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (ya unafiki) wanakimbilia kwao wakisema: Tunakhofu isitusibu mgeuko."

373 Tena, Imām anafafanua kuwa Uoga na Khawf si nyudhr, lakini bado Wenye kushirikiana na Makuffār wanakanusha (wanakataa), ambayo ni radd ya wazi dhidi ya Murji'ah wa sasa…

Na kadhalika hii ndiyo hali ya wale *Murtaddīn* – walioogopa madhara. Na chochote kilichosalia katika nyoyo zao kuhusu Īmān juu ya Ahadi ya kweli ya Allaah ya kuwapa Ushindi Watu wa Tawhīd kiliondolewa [374] . Kwa hiyo walifanya haraka na kuwakimbilia watu wa Shirk, kwa khofu ya madhara.

Allaah Ta'ālā amesema,

فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ

"Basi asaa Allaah Akaleta ushindi au jambo (jengine) litokalo Kwake; wakawa wenye kujuta kwa waliyoyaficha katika nafsi zao."[375]

<u>Dalili ya Tisa</u>.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ

"Utawaona wengi miongoni mwao (Mayahudi) wanawafanya awliyā' (marafiki wandani) wale waliokufuru. Ubaya ulioje yale yaliyowatangulizia nafsi zao, (ndipo ikawa) kwamba Allaah Amewaghadhibikia na katika adhabu wao ni wenye kudumu."[376]

---

374 Na inajulikana kuwa Kulazimishwa hakubadili Īmān ndani ya Moyo (kama vile Kupenda Uislam, na Kuchukia Ukafiri, n.k) – Hivyo yatakiwa iwe wazi zaidi kwamba "Khawf" tu ya kawaida haibadili Īmān katika moyo. Kwa hiyo mtu anayewaogopa Makuffār huenda akawa bado "anapenda Uislam" na "Kuchukia Ukafiri" – lakini Imām anawaona wao kuwa ni "Murtaddīn" kwa sababu Īmān yao inapotea wanaposhirikiana na Makuffār dhidi ya Waislam.

375 Al-Mā'idah : 52

376 Al-Mā'idah : 80

Kwa hivyo Allaah Ta'ālā ameweka wazi kwamba kuwa tu na Muwālāt [377] na Kuffār kunapelekea kupata laana (ghadhabu) ya Allaah na kudumu katika Adhabu (ya moto wa Jahannam)[378], hata kama mtu huyo ni *khāif*. (Hakuna mwenye udhru katika hukmu hii) Isipokuwa *Mukrah*, kwa sharti zake (halisi).

Je, vipi hili (la kuwapenda) lingejumuisha pamoja na kufru ya wazi na uadui wake dhidi ya Tawhīd na watu wake, kuungana na kushirikiana kuondoa 'Ibādah ya Allaah pekee, na kuimarisha kuabudiwa kwa Asiyekuwa Allaah?[379]

---

377 (Muwālāt) Kilugha: Urafiki, Kufanya Urafiki, Ushirikiano, Tā'ah, n.k.

378 Ingawa kuna tofauti ndogo kilugha, ma-Īmām wametofautisha kati ya "Tawallī" na "Muwālāt". Tazama "Awthaq 'Urā Al-Īmān" (133), na "Ad-Durar As-Saniyyah" (5/201).

Muwālāt iliyotajwa katika sentensi hii ya mwisho iko katika maana ya Kilugha, siyo maana yake ya ki-Sharī'ah. Katika Sharī'ah, ma-Īmām wametofautisha maana ya maneno haya mawili– Tawallī maana yake "Tā'ah, ushirikiano, n.k.); Ilihali Muwālāt maana yake "Urafiki, kufanya Urafiki, n.k."

Hivyo, Muwālāt ni ya Ujumla zaidi, ilihali Tawallī ni maalumu kabisa. Yatakiwa izingatiwe kuwa kila aina ya Tawallī ni Muwālāt; lakini si kila aina ya Muwālāt ni Tawallī. Pia rejea katika Kiambatanisho mwishoni mwa tafsiri hii, kiitwacho "Mpaka baina ya Muwālāt na Tawallī". **Tanbihi:** Kuna rai kwamba aina hii ya maneno si sawa, na kwamba maneno na vitendo ambavyo vinaonekana kuwa ni Muwālāt Sughrā, au Ushirika Mdogo, si Muwālāt hasa. Wanaoshikilia msimamo huu wanasema kuwa watu walipoanza kuita vitendo hivi Muwālāt au Tawallī, hapo kulikuwa na haja ya kuyatofautisha kutokana na kauli na vitendo ambavyo vinamtoa mtu katika Uislam, hivyo utofautishaji kati ya Muwālāt na Tawallī ulianzishwa. Mjadala zaidi juu ya hili utazungumzwa katika kipengele "Mpaka baina ya Muwālāt na Tawallī".

379 Na vipi kuhusu kushirikiana na kuwasaidia katika Kutokomeza Sharī'ah ya Allaah – Qur-ān na Sunnah – na kusaidia kuimarisha sheria inayopinga Sharī'ah yake Allaah – kama sheria za Kutungwa na Watu, au Yāsiq?

Dalili ya Kumi.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ

"Na lau wangelikuwa wanamwamini Allaah na Nabiy (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kwake, wasingeliwafanya hao (makuffār) awliyā' (marafiki wandani), lakini wengi miongoni mwao ni mafasiki."[380]

Hivyo Allaah Ta'ālā ametaja kwamba *Muwālāt* na makuffār ni kitu kinachobatilisha Īmān juu ya Allaah, Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na yale yaliyoteremshwa kwake. Kisha Allaah akasema kuwa sababu ya hilo (kwamba waliwafanya vipenzi makuffār) ni kwa sababu ya ukweli kwamba wengi wao ni *Mafāsiq*. Na hakutofautisha baina ya aliyeogopa madhara na yule ambaye hakuogopa. Na hivi ndivyo ilivyo hali ya *Murtaddīn* hii leo – kabla ya *Riddah* yao, wengi wao walikuwa ni Mafāsiq. Basi hilo (la Ufasiq) liliwapelekea kushirikiana na *makuffār*, na ku*ritadd* katika Uislam. *Wa na'ūdhu biLlaahi mindhālika!*

380 Al-Mā'idah : 81

Dalili ya Kumi na Moja.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

وَإِنَّ الشَّيَاطِينَ لَيُوحُونَ إِلَىٰ أَوْلِيَائِهِمْ لِيُجَادِلُوكُمْ وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Na hakika mashaytwaan wanadokeza marafiki wao wandani wabishane nanyi. Na mtakapowatii hakika mtakuwa washirikina."[381]

Na Āyah hii iliteremshwa wakati *Mushrikūn* walipowaambia Waislam "Mnakula katika vile mlivyoviua, lakini hamli katika vile Alivyoviua Allaah?" Kwa hiyo Allaah aliteremsha Āyah hii.[382]

Hivyo ikiwa mtu aliyewatii *Mushrikīn* kwa kuhalalisha *Maytah* (nyamafu), alikuwa *Mushrik* – bila kutofautisha ni *Khā'if* au ni mtu mwingine tofauti, isipokuwa *Mukrah*; Je, vipi mtu anayewatii wao katika kuhalalisha *Muwālāt* [383] wao, kuwa pamoja nao, kuwasaidia, kushuhudia/kukiri kwamba wapo katika haqq, kuhalalisha umwagaji wa damu za Waislam na (kuzitwaa) Mali zao, na Kujitenga na jamaa ya Waislam na kujiunga na jamaa ya *Mushrikīn*?!

Hakika hao ni wenye Kufr na Shirk (mbaya) zaidi kulinganisha na wale waliokubaliana nao katika kuhalalisha *Maytah*.

---

381 Al-An'ām : 121

382 Imesimuliwa na Ibn 'Abbās (RadhiyaLlaahu 'Anhumā), Mtazame Abū Dāwūd katika "Sunan" yake (2818), An-Nasā'ī katika "Al-Mujtabā" (7/237), At-Tirmidhī katika "Al-Jāmi'" na amesema: "Hasan Gharīb" (3069), Al-Hākim katika "Al-Mustadrak" (4/233), At-Tabarī katika Tafsīr yake (8/17), Al-Bayhaqī katika "As-Sunan Al-Kubrā" (9/241); na Al-Furyābī, Ibn Abī Shaybah, 'Abd Ibn Humayd, Ibn Al-Mundhir, Ibn Abī Hātim, An-Nuhās, Abū Ash-Shaykh, Ibn Mardawayh, na At-Tabarānī kama inavyoonekana katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (3/43).

383 Hivyo kumbuka swali hili na majibu yake – Ewe ndugu yangu katika Tawhīd! Ni nini hukmu ya wale ambao wanaruhusu *Mudhāharah* kwa Makuffār kwa ajili tu ya "Khawf"?

Dalili ya Kumi na Mbili.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

وَاتْلُ عَلَيْهِمْ نَبَأَ الَّذِي آتَيْنَاهُ آيَاتِنَا فَانسَلَخَ مِنْهَا فَأَتْبَعَهُ الشَّيْطَانُ فَكَانَ مِنَ الْغَاوِينَ

"Na wasomee (ee Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) habari za yule Tuliyempa Aayaat (hoja, dalili) Zetu; Lakini akajivua nazo na shaytwaan akamfuata na akawa miongoni mwa waliopotoka."[384]

Na Āyah hii ilitermshwa kuhusu Mchamungu na 'Ālim (Mwanazuoni) mtukufu wakati wa zama za Wana wa *Isrāil*, ambae jina lake lajulikana kama Bal'ām [385]. Alikuwa akifahamu *Al-Ism Al-A'dham.*[386]

Ibn Abī Talhah [387] amesimulia kutoka kwa Ibn 'Abbās (RadhiyaLlaahu 'Anhu): Pindi Mūsā 'Alayhis-Salām alipowajia wao – kwa maneno mengine alipowajia Jabbārīn [388], watoto wa ammi zake na watu wake wakamjia na wakamwambia "Hakika Mūsā 'Alayhis-Salām ni mtu mwenye nguvu, na anao wanajeshi wengi. Na ikiwa atatuvamia sisi, atatuangamiza. Basi mwombeni Allaah na Muombeni YEYE atukinge dhidi ya Mūsā pamoja na wale walio pamoja naye." Basi Bal'ām akajibu: "Hakika nikiomba dhidi ya Mūsā nitaharibikiwa hapa Duniani na Aakhirah." Lakini waliendelea kumshawishi mpaka alipowaombea (badala yao) dhidi ya Mūsā. Hivyo Allaah alimtupilia mbali licha ya wema aliokuwa akiutenda;

---

384 Al-A'rāf : 175

385 Bal-'ām Ibn Bā'ūrā, na mahala pengine "Bal-'am" bila Alif. Na mahala pengine, Bal-'ām Ibn 'Āmir.Tazama Tafsīr ya At-Tabarī (13/257), na Al-Hākim katika "Al-Mustadrak" (2/325).

386 Kilugha "Jina adhimu/tukufu" (la Allaah).

387 Yeye ni Abū Al-Hasan 'Alī Ibn Sālim, mtumishi wa Ibn 'Abbās (RahimahumuLlaah). Amefariki mwaka 143. Tazama "At-Taqrīb" (402).

388 Kilugha, "Watu wenye Nguvu sana". Watu hawa wametajwa katika Āyah za Al-Mā'dah : 20 – 26.

nayo ni kauli YAKE **'Lakini akajivua nazo na shaytwaan akamfuata na akawa miongoni mwa waliopotoka.'** [389]

Na Ibn Zayd [390] amesema "Matamanio yake na mawazo yake yalikuwa yako kwa watu wake."- yaani wale waliopigana dhidi ya Mūsā 'Alayhis-Salām na watu wake.

Hivyo Allaah Ta'ālā ametaja suala la Msaliti huyu aliyezitelekeza Āyah za Allaah; baada ya kuwa Allaah ameshampatia yeye, japokuwa alizifahamu na alikuwa miongoni mwa watu wake (wenye kuzisoma na kuzifanyia kazi) – 'lakini kisha alizitupa' yaani aliacha kuzifanyia kazi Āyah hizo. Na palisemwa kwamba 'Kuzitelekeza (kuziacha) kwake Āyah za Allaah' maana yake kuwasaidia *Mushrikūn* na kuwaungamkono kwa rai zake, kwa kuomba Du'ā dhidi ya Mūsā 'Alayhis-Salām pamoja na ma-Swahabah wake kuwa Allaah awageuze /awaepushe na watu wake, kutokana na *khawf* yake na huruma kwa watu wake;

---

389 Imesimuliwa na Ibn Al-Mundhir, na Ibn Abī Hātim, kama ilivyo katika "Ad-Durr Al-Manthūr" (3/145), kutoka kwa Ibn 'Abbās (RadhiyaLlaahu 'Anhumā). Al-Hāfidh Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) anasema katika Tafsīr yake (2/65), "Haya ndiyo maarufu kuhusiana na sababu (sabab) ya kuteremshwa Āyah hii. Na ajabu, yuko mbali, amekosea mtu anayedai kuwa "Alipewa Utume, lakini aliutupa." **Tanbihi**: Sanad inayomuhusisha 'Alī Ibn Abī Talhah kutoka kwa Ibn 'Abbās ni dhaifu, kwani 'Alī Ibn Abī Talhah hakuwahi kukutana na Ibn 'Abbās. Ibn Hajar anasema katika "Taqrīb At-Tahdhīb" (4754): "'Alī Ibn Abī Talhah Sālim, alikuwa mtumishi wa watoto wa Al- Abbās. Aliishi huko Homs. Amesimulia kutoka kwa Ibn Abbās kama *Mursal* na hakukutana naye." Pia ametaja katika "Tahdhīb At-Tahdhīb" (474), alipokuwa akiwataja wale waliosimulia kutoka kwa Ibn Abbās, amesema: "Na 'Alī Ibn Abī Talhah kama *Mursal*." Pia , Ibn Hajar (RahimahuLlaah) amesema katika "Fat-h Al-Bārī" (7/189), "Na Ibn Mardawayh amesimulia kwa sanad yenye nguvu, kutoka kwa 'Abdullāh Ibn 'Amr Ibn Al-'Ās kuwa amesema kuhusu kauli yake Allaah: **"Na wasomee (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) habari za yule Tuliyempa Aayaat (hoja, dalili) Zetu; Lakini akajivua nazo**" Akasema: "Iliteremshwa kuhusu Umayyah Ibn Abī As-Salt."

390 Yeye ni 'Abdur-Rahmān Ibn Zayd Ibn Aslam Al-'Adawī. Amefariki mwaka 182. Tazama "At-Taqrīb" (340).

Japokuwa aliifahamu haqq na alikuwa na hakika nayo, aliizungumza, na aliikiri haqq hiyo, na alimwabudu Allaah. Lakini Tā'ah yake kwa watu wake na Jamaa zake na matamanio yake, na kujishika kwake na Dunia, kulimzuilia yeye na kushikamana na haqq – na hii ilikuwa ni *"Kuzitelekeza Āyah za Allaah"*

Na haya ndiyo yaliyopo kwa wale *Murtaddīn*, na huenda ni mabaya zaidi. Kwa sababu hakika Allaah alishawateremshia wao Āyah zake zenye amri ya Tawhīd, kulingania katika njia ya Allaah pekee pasi na Washirika; Na makatazo ya Kumshirikisha yeye Allaah na kulingania kwa asiyekuwa Allaah; Na amri ya Muwālāt na Waumini, kuwapenda na kuwasaidia, kushikamana kisawa-sawa na kamba ya Allaah wote kwa pamoja, kuwa pamoja na Waumini; Na amri ya chuki (na uadui) dhidi ya *Mushrikīn*, kuwachukia, kupigana Jihād dhidi yao, na kuwatenga; Na amri ya kuyavunja Masanamu, kuondoa zinaa (umalaya na Ukahaba), Ndoa za Jinsia moja, na vitu vyote viovu. Na wanafahamu na wanakubali hilo (kwamba sharī'ah/amri hizi zinatoka kwa Allaah), lakini wanaziacha/wanazitelekeza zote. Hakika hawa wanastahili zaidi kupewa jina la "Utelekezaji wa Āyah za Allaah." Wanastahili zaidi *Kufr* na *Riddah* kuliko Bal'ām – au (kwa uchache sana) wako kama yeye [391].

---

391 Na hii ndiyo halisi halisi iliyoka kwa tawala/Serikali zilizo ritadd za zama hizi, bali ni mbaya zaidi.

Dalili ya Kumi na Tatu.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

وَلَا تَرْكَنُوا إِلَى الَّذِينَ ظَلَمُوا فَتَمَسَّكُمُ النَّارُ وَمَا لَكُم مِّن دُونِ اللَّهِ مِنْ أَوْلِيَاءَ ثُمَّ لَاتُنصَرُونَ

"Na wala msielemee kwa wale waliodhulumu utakuguseni moto, na hamtokuwa na walinzi badala ya Allaah, kisha hamtonusuriwa."[392]

Kwa hivyo Allaah Ta'ālā amesema kwamba kuwafuata (kuwaheshimu na kuwanyenyekea) Wafanya maovu miongoni mwa *Makuffār* na *Madhālim* inapelekea kuugusa (kuuingia) Moto; na Allaah hakutofautisha baina ya mwenye *khawf* miongoni mwao ama vinginevyo – isipokuwa *Mukrah*.

Je, vipi mtu anayewaelekea wao kwa kuwafanya ndiyo njia yake ya maisha, au kama ndiyo wenye mawazo mazuri (washauri wake); na akawasaidia kwa chochote awezacho katika mali na ushauri; na anatamani (anapenda) kuona *Tawhīd* pamoja na watu wake inakoma (inapotea), na anatamani kuwaona watu wa *Shirk* wakiwavamia (na kuwatawala watu wa Tawhīd)? Hakika hii ni katika *Kufr* na kuwaelekea *Mushrikīn* kwa hali ya juu kabisa!

---

392 Hūd : 113

Dalili ya Kumi na Nne.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Atakayemkufuru Allaah baada ya Īmān yake - isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya Īmān - lakini aliyekifungulia kifua chake ukafiri [393], basi hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu.

Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu makafiri."[394]

Kwa hiyo Allaah Aliweka Hukmu isiyobadilika – Kwamba yeyote atakayeigeuzia Dini mgongo wake akaielekea kufr (akakufuru), basi yeye ni Kāfir. Bila kujali ikiwa ana udhru wa *khawf* ya uhai wake, mali yake, familia yake, au la. Na au awe alikufuru kwa hali zote, kwa ndani (kwa moyo) au kwa nje (kwa vitendo, si kwa moyo); Au awe alifanya kufru kwa vitendo vyake na maneno yake, au kwa kimojawapo bila kingine, au awe alifanya kufru pasi na matamanio au kwa matamanio yake ili kupata thamani ya kidunia kutoka kwa *Mushrikīn*;

---

393 Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema kuhusu hili, "Yeyote mwenyekutamka kufr pasipo kulazimishwa kutamka, kwa hakika amekifungulia kifua chake Ukafiri." "Majmū' Al-Fatāwā" (7/599). Na katika (7/220) anasema, "Yeyote mwenye kufanya Kufr pasipo kukirihishwa kufanya hivyo, kwa hakika amekifungulia kifua chake Kufr."

394 An-Nahl : 106 - 107

Anakuwa *Kāfir* kwa kila hali na namna yoyote – isipokuwa *Mukrah*. Na yeye kwa lugha yetu ni *'Maghsūb.'* [395]

Kwa hiyo mtu akilazimishwa kufanya *Kufr*, na akaambiwa "(Fanya) Kufuru! La si hivyo tutakuua, au tutakutesa" Au *Mushrikīn* wakamchukua na kumtesa (sana) – na hawezi kuondokana na adhabu hii isipokuwa kwa kukubaliana nao; Basi ni ruhusa yeye kukubaliana nao kwa nje tu (kwa vitendo na maneno) – kwa shart kwamba Moyo wake utuwe katika *Īmān* – yaani moyo wake uthubutu katika Īmān na uamini katika Īmān. Lakini yeye akikubaliana nao kwa Moyo, basi yeye ni *Kāfir* – hata kama ni *Mukrah*.

Na yaliyodhahiri kutoka katika maneno ya *Imām* Ahmad [396] (RahimahuLlaah), ni kwamba katika hali ya kwanza, hatakuwa ni *Mukrah* – labda *Mushrikīn* wawe wamemtesa. Kwa sababu Yahyā Ibn Ma'īn [397] aliingia kwake (kwa Imām Ahmad) wakati alipokuwa mgonjwa [398], (Yahyā) akamtolea salām lakini hakumjibu salām yake.

---

395 Imetokana na neno "Ghasaba Yaghsibu" – linalomaanisha "Lazimisha, kandamiza, shinikiza, ghusubu (pokonya), vamia, baka, shinda/dhibiti n.k." Na Maghsūb ni mtu ambaye "amelazimishwa, amekandamizwa, ameshinikizwa, ameshindwa nguvu, n.k." Kwa mujibu wa Wataalamu wa Lugha: "Mtu ambaye amelazimishwa kufanya jambo asilolipenda kwa kushindwa nguvu (kudhibitiwa) na kushurutishwa". Tazama "Lisān Al-'Arab" na Al-Misbāh Al-Munīr" (2/729)

396 Yeye ni Shaykh Al-Islām, Abū 'Abdillāh, Ahmad Ibn Muhammad Ibn Hanbal Ibn Hilāl Ibn Asad Ash-Shaybānī Al-Marwazī. Aliishi Baghdād, na amefariki mwaka 241. Tazama "At-Taqrīb" (14).

397 Yeye ni Abū Zakariyyā Yahyā Ibn Ma'īn Ibn 'Awn Al-Ghatfānī, Imām wa Jarh na Ta'dīl. Amefariki mwaka 233. Tazama "At-Taqrīb" (597)

398 Wakati wa fitnah aliyokumbana nayo Imām Ahmad (RahimahuLlaah), wanafunzi wake wengi wa karibu na ma-'Ulamā wenzake walikuja kwake kumkumbusha kwamba inaruhusiwa kudhihirisha kufr kwa maneno ili mtu kununsuru maisha yake. Hii ni moja ya matukio ambayo aliombwa kufanya hivyo.

Kwa hiyo Yahyā akaanza kumnasihi akimwambia: "Hadithi ya 'Ammār [399] (Ewe Ahmad)! Na Allaah Amesema **'isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya Īmān.'** Hivyo Ahmad akageuza uso wake upande mwingine; Yahyā akashangaa 'Anakataa udhru?!' Wakati alipokuwa Yahyā anaondoka Imām Ahmad akasema 'Anatumia hadithi ya 'Ammār kama dalili, na *hadithi* ya 'Ammār ni "Niliwapitikia (*Mushrikīn*) walipokuwa wakikutukana wewe (Ewe Mjumbe wa Allaah) – basi nikawakataza (kutoa matusi hayo), kisha wakanitesa..." Na wewe pamesemwa kukuambia

---

399 Tukio lake limenukuliwa na At-Tabarī (14/184), Al-Hākim katika "Al-Mustadrak" (2/357) na Adh-Dhahabī amesema kuwa ni "Sahīh", Al-Bayhaqī katika "As-Sunan Al-Kubrā" (8/208), Abū Nu'aym katika "Al-Hilyā" (1/140), Ibn As-Sa'd katika "At-Tabaqāt" (3/249), 'Abdur-Razzāq kutoka kwa Is-hāq Ibn Rāhawayh kama inavyoonekana katika "Nasb Ar-Rāyah" (4/159), Ibn Abī Hātim, Ibn Mardawayh, Ibn Al-Mundhir na Ibn 'Asākir kama ilivyo katika "Ad-Durr Al-Manthūr" (4/132), na kitabu chake "Al-Matālib Al-'Āliyah (3/347), 'Abd Ibn Humayd, Al-Fākihī, Ibn Sīrīn, Abū Al-Mutawakkil na Qatādah kama ilivyoandikwa na Al-Hāfidh Ibn Hajar katika "Fat-h Al-Bārī" (12/312), na Al-Hāfidh amesema katika "Al-Isābah" (7/65), "Ni Ijmā' kuwa Āyah **"isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan**", imeteremshwa kuhusu 'Ammār." Ufupisho wa Rejea zote zilizoajwa hapo juu unapatikana katika tafsiri ya kitabu "Rijāl Hawl Ar-Rasūl – (166 – 167): "'Ammār hakuwahi kabisa kuhisi kuangamia isipokuwa siku hiyo ambapo Watesi wake walitumia ushetani wao wote wa jinai na unyanyasaji. Walimchoma ngozi yake kwa moto, wakamlaza katika mchanga wa moto wa Jangwani chini ya mawe ya moto, wakamzamisha katika maji mpaka alipopumua kwa tabu na mpaka vidonda vyake na majeraha yalipochunika. Siku hiyo alipozimia kwa vitisho walimwambia, "Tamka neno zuri (isifie) kuhusu miungu yetu." Wakaendelea kusema maneno ambayo aliendelea kuyasema pasipo kutambua alichokuwa akikisema.

Alipozinduka kidogo baada ya kuzimia (kukosa fahamu) kutokana na mateso yao, akakumbuka alichokisema na aliudhika sana kuhusu hilo. Kosa hili likawa baya sana kwake na akahisi kuwa ni dhambi isiyosameheka, ambayo inahitaji adhabu. Muda mchache tu baadaye hisia zake za ukosaji zikampelekea yeye kuumia sana kiasi ambacho mateso ya Mushrikīn yalikuwa kwake ni baraka na faraja." Kisha baadaye, Allaah akateremsha Āyah hizi kuhusu kumsamehe *Mukrah*.

‘Tunataka kukutesa.’”[400] Hivyo Yahyā akasema “Naapa Wallaahi! Sijapata kuona mtu yeyote chini ya mbingu ya Allaah anayefahamu vizuri Dini ya Allaah kuzidi wewe.”[401]

Kisha Allaah Ta’ālā Anasema kuwa wale *Murtaddīn*, waliozifungulia Nyoyo zao *kufr*, japokuwa wanaijua haqq vizuri; na kwamba walisema “Hatukufanya hivi isipokuwa kutokana na *Khawf* “ – Lakini bado **“… hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu.”**

Kisha Allaah Ta’ālā Anasema kwamba sababu ya *Kufr* hii pamoja na adhabu ya Milele – si kwa sababu waliiamini Shirk; wala si kwa sababu ya kutoijua *Tawhīd*; wala si kwa sababu ya kuichukia *Dīn*; wala si kwa sababu ya Kuipenda *Kufr*… Lakini, ni kwa sababu tu ya thamani ndogo miongoni mwa thamani ndogo za Dunia, ambayo aliipendelea zaidi kuliko Dini na Radhi za Rabb wa Walimwengu.[402]

Vilevile Allaah Anasema,

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

“Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu *makafiri*.” [403]

---

400 Yaani ‘Ammār (RadhiyaLlaahu ‘Anhu) kwa hakika aliteswa , na Imām Ahmad alikuwa asema kuwa wao wenyewe hawakuwa katika hali hiyo, lakini walitishwa tu. Kwa hiyo vitisho tu siyo Ikrāh inayokubalika katika kufanya kufr. Rejea katika maneno ya Imām Hamad Ibn ‘Atīq (RahimahuLlaah) katika kipengele cha “Ma-Imām wa Najd dhidi ya Murji’ah”.

401 Tukio hili limenukuliwa na Ibn Abī Ya’lā katika “At-Tabaqāt” (1/404), na Ibn Al-Jawzī katika “Manāqib Al-Imām Ahmad” kutoka kwa Abū Bakr Al-Mardhī (474).

402 Ni *Radd* nyingine dhidi ya Mur-ji’ah wanaodai kuwa “Kupenda Uislam” na “Kuchukia Kufr” ni vikwazo vya Takfīr kwa Wenye kushirikiana na Makuffār. Na hawa Wapotevu waovu wanadai kuwa alimuradi sababu ya Mudhāharah ni kwa ajili tu ya “Sababu za Kidunia”, hakuwezi kukawa na Takfīr.

403 An-Nahl : 107 - 109

Hivyo Allaah Ta'ālā amewafanyia wao *Takfīr* [404]. Na Amesema kwamba hatawaongoza, ingawa wanataka kujitetea na udhru kwamba walifanya hivyo bila matamanio ya *Dunia* [405].

Kisha Allaah Ta'ālā anasema kwamba hawa ni *Murtaddīn*, kwa sababu walikhiyari (maisha ya) *Dunia* badala ya *Aakhirah*; Hawa ni katika wale ambao Nyoyo zao, masikio na macho yao Allaah ameyatia vifuniko (ameyaziba), hivyo wao ni Watu wasiotambua (watu wasiojua/hawana akili). Tena akatuambia (sisi kuhusu) hali yao:

أَنَّهُمْ فِي الْآخِرَةِ هُمُ الْخَاسِرُونَ

"Kwamba wao Aakhirah ni wenye kukhasirika."[406]

Dalili ya Kumi na Tano.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

"Hakika wao wakikugundueni [407], watakupigeni mawe (mpaka mfe) au watakurudisheni katika mila zao; na hapo hamtofaulu abadani."[408]

---

404 Yaani Allaah amewaita watu hao ni Makuffār – kama ilivyo katika kipande cha Āyah **"Na kwamba Allaah Haongoi watu *makafiri*."**

405 Na pengine utatambua kwamba ni kwa nini hawa Mur-ji'ah wa sasa nao pia ni Qusūriyyah.

406 An-Nahl : 109

407 Limetokana na neno "Dhahara Yadh-haru". Pia laweza kutafsiriwa kama "Wakikutambueni", kama ilivyofanywa na Hilāl au Khān.

408 Al-Kahf : 20

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā amesema kuhusu watu wa Pangoni (As-hāb Al-Kahf), kuwa walisema kuhusu *Mushrikīn*, "Wakikushindeni na kukudhibiti, basi watakufanyieni kati ya mambo mawili:

1) Watakupigeni mawe. Watakuueni kwa namna mbaya kabisa, kuuawa kwa kupigwa mawe.

2) Au watakurudhisheni katika njia yao na *Dini* yao; na kisha katika hali kama hiyo hamtafuzu. Maana yake: Kama mtaridhika na *Dini* yao, baada ya kukushindeni na kukudhibitini, basi hapo hamtafanikiwa (hamtafaulu – yaani hamtaingia *Jannah*)."[409]

---

409 Imām Ash-Shanqītī amesema katika Tafsīr yake ya Āyah hii: "Baadhi ya ma-'Ulamā wameonelea kutokana na Āyah hii kuwa udhru wa Ikrāh ni katika sifa maalum za Ummah huu, kwa sababu kauli yake Allaah kuhusu watu wa Panogni: **"Hakika wao wakikugundueni, watakupigeni mawe (mpaka mfe) au watakurudisheni katika mila zao"** iko wazi kuhusu kulazimishwa kwao na wao kufanya hivyo pasipokupenda (kwa kulazimishwa), licha ya hivi, Allaah anasema kuhusu wao, "**Na hapo hamtofaulu abadani."** Kwa hiyo hii inaonesha kuwa Ikrāh siyo udhr (sababu). Na maana hii imethibitishwa na hadithi ya Tāriq Ibn Shihāb kuhusiana na mtu ambaye aliingia motoni kutokana na kumtoa muhanga nzi wakati alipokuwa katika Ikrāh kwa ajili ya kukhofia kuuliwa, kwa sababu walimuua mwenzake aliyekataa kukitoa muhanga kitu chochote, hata nzi. "Na hii pia inaungwa mkono na "Dalīl Al-Khitāb" kwa maneno mengine "Mafhūm Al-Mukhālafah" katika kauli ya Mtume: "Hakika Allaah amenisamehe mimi pamoja na Ummah wangu kukosea, Kusahau, pamoja na yale waliyokirihishwa (waliyolazimishwa) kuyafanya." Hivyo inafahamika kutokana na kauli yake "amenisamehe mimi pamoja na Ummah wangu…" kwamba tofauti na ummah wake katika ummah zingine, Allaah hakuwasamehe kutokana na hilo. Na hadithi hii, japokuwa Imām Ahmad na Ibn Abī Hātim wamesema kuwa ina dosari, ma-'Ulamā wa zamani na wa sasa wameikubali, na imepata nguvu kutoka katika Qur-ān Tukufu na Sunnah (Hadithi) Sahīh. Lakini kwa Ummah huu, Allaah Ta'ālā ametaja wazi kabisa udhr wao wa Ikrāh, katika kauli yake: **"isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan**" "Adhwā' Al-Bayān" : (4/72 – 73). Hadithi ya nyudhuru za aina tatu imesimuliwa na Ibn Mājah, Al-Hākim, Al-Bayhaqī, Ad-Dārqutnī, At-Tabarānī katika "Al-Kabīr" na katika "As-Saghīr". Imām An-Nawawī amesema ni "Hasan" kama ilivyotajwa katika "Jāmi' Al-'Ulūmi Wal-Hikam": uk. 350 na ameisahihisha Al-Albānī katika maelezo ya chini ya kitabu (footnotes) katika "Al-Mishkāt" (6264) na katika "'Irwā' Al-Ghalīl" (82). Na kadhalika imesahihishwa na Ahmad Shākir katika Tahqīq yake katika "Al-Ahkām" cha Ibn Hazm.

Kwa hiyo hii ndiyo hali ya yule mwenye kukubaliana nao baada ya kwisha kushindwa. Je, vipi yule mwenye kuridhiana nao na kuwatumia ujumbe kutoka mbali; na kuwakubalia lolote walitakalo bila kukirihishwa au kulazimishwa?! Na kubwa zaidi ya hili,

وَيَحْسَبُونَ أَنَّهُم مُّهْتَدُونَ

"Wanadhani kwamba wao wameongoka."[410]

Dalili ya Kumi na Sita.

Kauli Yake (Allaah Ta'ālā) :

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

"Na miongoni mwa watu yuko anayemwabudu Allaah ukingoni. Inapompata kheri, hutumainika kwayo; Na inapompata mtihani hugeuka nyuma juu ya uso wake (kurudia kufru). Amekhasirika duniani na Aakhirah. Hiyo ndiyo khasara bayana."[411]

Kwa hivyo Allaah Ta'ālā anasema "**Na miongoni mwa watu yuko anayemwabudu Allaah ukingoni"** yaani anayumbayumba katika ukingo (mpaka); **"Inapompata kheri**" – kama vile Ushindi, heshima (utukufu), Afya, wasaa, amani, nafuu (mwenye faraja), na mambo kama hayo; **"hutumainika kwayo**" – kwa maneno mengine huthubutu (huwa imara), na husema 'Hii ni dini nzuri (bora).. hatuoni chochote (katika dini hii) isipokuwa kheri (uzuri)'; **"Na inapompata mtihani**" – kamav ile wasiwasi (uoga), maradhi, umasikini, na mambo kama hayo; **"hugeuka nyuma juu ya uso wake (hurudi katika kufru)**" – kwa maneno mengine: *huritadd* (hukufuru) katika Dini yake, na hurudi nyuma kwa watu wake wa *Shirk*.

---

410 Imechukuliwa kutoka katika Āyah ya Al-A'rāf : 30

411 Al-Hajj : 11

Āyah hii inaendana kabisa na hali ya wale waliorudi nyuma katika Dini yao katika kipindi hiki cha *fitnah* [412]. Kwa sababu hakika, kabla ya hii *fitnah*, walimuabudu Allaah Ukingoni, kwa maana nyingine wakiyumbayumba katika ukingo. Hawakuwa katika wale waliomuabudu Allaah kwa ikhlāsw na msimamo. Kwa hivyo pindi fitnah ilipowakumba, walirudi nyuma (waliritadd) katika Dini yao na wakadhihirisha (wakaonyesha) *Muwāfaqah* na *Mushrikīn*; Na waliwapa Tā'ah; na waliacha makundi (jama'ah) ya Waislam na wakaungana na ya *Mushrikīn*. Hivyo watakuwa nao pamoja katika Aakhirah – kama ambavyo wako pamoja katika Dunia hii [413]. Hivyo waliipoteza Dunia hii na Aakhirah – na **"Hiyo ndiyo khasara bayana."**

Hivi (ndivyo walivyo), ingawa wengi wao wako katika raha (wameridhika), na adui hajawavuruga. Hata hivyo dhana yao juu ya Allaah ni mbaya. Basi wanadhani kwamba "Ataipa ushindi Bātil na watu wake, badala ya (kuipa Ushindi) Haqq na watu wake." Basi wataangamizwa kwa sababu ya Dhana zao mbaya dhidi ya Allaah, kama ambavyo Allaah Ta'ālā amesema kuhusiana na wale ambao humdhania Allaah dhana mbaya –

---

412 Kilugha (*Fitnah* ni) "Mafarakano/Ugomvi, adha/maudhi, mabishano/migongano, majaribu n.k." Na kama ambavyo Imām anavyoielezea (kuwa ni) "Khawf, magonjwa, umasikini, n.k". Lakini katika maana yake ya Ki-sharī'ah pia inaweza kumaanisha Shirk, Kufr, au Bid'ah. Tazama "Tafsīr At-Tabarī" (2/194 – 195). Lakini hapa neno *Fitnah* limetumika kwa maana ya kilugha. Anazungumzia kuhusu vita iliyotokea wakati dola ya Ottoman ilipokalia miji ya Tawhīd, Peninsula ya Arabia.

413 Hakika, kama ambavyo Murtaddīn hawa huwalinda na kuwakinga Wavamizi wa Kiyahudi hapa Duniani – Tunamuomba Allaah awajaalie Murtaddīn na Makuffār hawa waangamizane wao kwa wao ilihali wote wakiiungua katika moto.

وَذَٰلِكُمْ ظَنُّكُمُ الَّذِي ظَنَنتُم بِرَبِّكُمْ أَرْدَاكُمْ فَأَصْبَحْتُم مِّنَ الْخَاسِرِينَ

"Na hivyo dhana yenu mliyokuwa mkimdhania Rabb wenu, imekuangamizeni, mmekuwa miongoni mwa waliokhasirika!"[414]

Hivyo, Ewe ambaye Allaah amekuthibitisha (amekuimarisha) juu ya Uislam – tahadhari isije ikakupata shaka ya aina yoyote katika moyo wako, au furaha yoyote ya mambo ya wale *Murtaddīn*, wala usifikiri kwamba kuonyesha *Muwāfaqah* (kukubaliana) na Tā'ah kwa *Mushrikīn* ni jambo zuri, kwa ajili tu ya watu fulani, mali, au vitu vyenye kuheshimiwa. Kwa sababu, kwa hakika *Shubhah* [415] hii ndiyo ambayo imewapoteza wengi wa mwanzo (waliopita) na pia wale waliowafuata wao – (ikawapepelekea) katika kumshirikisha Allaah; Lakini hata hivyo Allaah hakuwapa udhuru (hakuwasamehe) kutokana na hilo [416].

---

414 Fussilat : 23. Na yafanana pia kama katika Āyah kuhusiana na Vita vya Al-Ahzāb:

إِذْ جَاءُوكُم مِّن فَوْقِكُمْ وَمِنْ أَسْفَلَ مِنكُمْ وَإِذْ زَاغَتِ الْأَبْصَارُ وَبَلَغَتِ الْقُلُوبُ الْحَنَاجِرَ وَتَظُنُّونَ بِاللَّهِ الظُّنُونَا هُنَالِكَ ابْتُلِيَ الْمُؤْمِنُونَ وَزُلْزِلُوا زِلْزَالًا شَدِيدًا وَإِذْ يَقُولُ الْمُنَافِقُونَ وَالَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ مَّا وَعَدَنَا اللَّهُ وَرَسُولُهُ إِلَّا غُرُورًا

"Walipokujieni (Mushrikūn) kutoka juu yenu, na kutoka chini yenu, na macho yalipokodoka, na nyoyo zikafikia kooni na mkamdhania Allaah dhana nyingi. Hapo ndipo Waumini walipojaribiwa na wakatetemeshwa tetemesho kali kabisa. Na pale waliposema wanafiki na wale ambao nyoyoni mwao mna maradhi: "Allaah na Rasuli Wake Hawakutuahidi isipokuwa ni ghururi tu." [Al-Ahzāb : 10 – 12]

415 *Shubhah* : Shaka, mjadala, wasiwasi, sio wazi. Wingi *Shubuhāt*.

416 Na ni wazi kuwa shubhah hii bado inatumiwa na Murji'ah na Qusūriyyah – wote wanadai kuwa kufanya Mudhāharah "Kwa ajili tu ya baadhi ya watu, mali, au vitu vyenye kutukuzwa/ kuheshimiwa" siyo *Riddah*. Hakika maneno ya Salaf yanaonekana kama kwamba walikuwa wanazungumza mbele yetu hii leo…

Lakini wengi wao wanaijua Haqq na wanaiamini katika nyoyo zao – lakini bado wanaikumbatia *Shirk* kwa sababu ya *Nyudhuru Nane (zisizokubalika)* [417] ambazo zimetajwa na Allaah katika kitabu chake. Na Allaah Ta'ālā hatamsamehe yeyote kutokana na nyudhuru hizi, ikiwa zimejumuika zote kwa pamoja ama baadhi yake … hivyo Amesema:

قُلْ إِن كَانَ آبَاؤُكُمْ وَأَبْنَاؤُكُمْ وَإِخْوَانُكُمْ وَأَزْوَاجُكُمْ وَعَشِيرَتُكُمْ وَأَمْوَالٌ اقْتَرَفْتُمُوهَا وَتِجَارَةٌ تَخْشَوْنَ كَسَادَهَا وَمَسَاكِنُ تَرْضَوْنَهَا أَحَبَّ إِلَيْكُم مِّنَ اللَّهِ وَرَسُولِهِ وَجِهَادٍ فِي سَبِيلِهِ فَتَرَبَّصُوا حَتَّىٰ يَأْتِيَ اللَّهُ بِأَمْرِهِ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْفَاسِقِينَ

"Sema: Ikiwa [1]baba zenu, [2]watoto wenu, [3]ndugu zenu, [4]wake (au waume) zenu, [5]jamaa zenu, [6]mali mliyoichuma, [7]biashara mnayoikhofia kuharibika kwake, na [8]majumba [418] mnayoridhika nayo, (Ikiwa vitu hivi) ni vipenzi zaidi kwenu kuliko Allaah na Rasuli Wake na kufanya *Jihaad* katika njia Yake; basi ngojeeni mpaka Allaah Alete Amri Yake (ya adhabu). Na Allaah Haongoi watu *mafasiki*."[419]

---

417 Ingawa kuna nyudhru zaidi ya nane (8) ambazo hazikubaliki, hizi ni maarufu.

418 Iwe nyumba, kijiji, mji, taifa (nchi) – vyote vinajulikana kama "Majumba".

419 At-Tawbah : 24

Dalili ya Kumi na Saba.

Kauli yake Allaah Ta'ālā :

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ

"Hakika wale walioritadi kurudi nyuma baada ya kuwa imeshawabainika uongofu, shaytwaan amewafanyia wepesi na akawarefushia matumaini ya uongo[420]. Hivyo kwa sababu wao wamewaambia wale waliokirihika yale Aliyoyateremsha Allaah: 'Tutakutiini katika baadhi ya mambo.' Na Allaah Anajua siri zao. Basi itakuwa vipi pale Malaika watakapowafisha wakiwapiga nyuso zao na migongo yao? Hivyo kwa sababu wao wamefuata ambayo yamemghadhibisha Allaah, na wakachukia radhi Zake, basi Akaziporomosha 'amali zao."[421]

---

420 Āyah hii imebainishwa na Āyah zingine kutoka katika Qur-ān.

فَلَوْلَا إِذْ جَاءَهُم بَأْسُنَا تَضَرَّعُوا وَلَٰكِن قَسَتْ قُلُوبُهُمْ وَزَيَّنَ لَهُمُ الشَّيْطَانُ مَا كَانُوا يَعْمَلُونَ فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ فَتَحْنَا عَلَيْهِمْ أَبْوَابَ كُلِّ شَيْءٍ حَتَّىٰ إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُم بَغْتَةً فَإِذَا هُم مُّبْلِسُونَ

"Basi kwa nini ilipowafikia adhabu Yetu wasinyenyekee? Lakini nyoyo zao zimekuwa ngumu na shaytwaan akawapambia yale waliyokuwa wakitenda. Waliposahau yale waliyokumbushwa nayo; Tuliwafungulia milango ya kila kitu (ya taanisi), mpaka walipofurahia kwa yale waliyopewa; Tukawachukua ghafla (kawaadhibu), basi mara wao wakawa wenye kukata tamaa." [Al-An'ām : 43 – 44]

إِنَّ عِبَادِي لَيْسَ لَكَ عَلَيْهِمْ سُلْطَانٌ إِلَّا مَنِ اتَّبَعَكَ مِنَ الْغَاوِينَ

"Hakika waja wangu huna mamlaka nao isipokuwa ambaye atakayekufuata miongoni mwa wapotofu." [Ibrāhīm : 42]

سَنَسْتَدْرِجُهُم مِّنْ حَيْثُ لَا يَعْلَمُونَ وَأُمْلِي لَهُمْ إِنَّ كَيْدِي مَتِينٌ

"Tutawavuta pole pole adhabuni kwa namna wasiyoijua. Na Ninawapa muhula, hakika mpango Wangu ni thabiti." [Al-Qalam : 44 – 45].

421 Muhammad : 25 - 28

Allaah Ta'ālā ametaja kuhusu wale wenye kurudi nyuma kwa visigino vyao, kwamba baada ya Haqq kuwabainikia wao – walikanusha wali*ritadd* pamoja na kuwa wana 'Ilm. Na 'Ilmu yao pamoja na *Riddah* haikuwanufaisha wao; na Shaytān aliwadanganya kwa ushawishi (upotofu) wake na upambaji wa vitendo vyao vya *Riddah*.

Hali kadhalika kwa *Murtaddīn* katika *fitnah* hii. Shaytān amewashawishi na akawadanganya wao kwa ghururi kwamba *Khawf* ni udhuru wa kufanya *Riddah*, na kwamba kutokana na wao kuijua haqq, kuipenda, na Kuishuhudia (kuikiri haqq hiyo) – kitendo chao [422] hakitawadhuru. Na wanasahau kwamba Mushrikīn wakubwa wengi wanaijua haqq, wanaipenda, na wanaikiri – lakini wameacha kuifuata na kuifanyia kazi kutokana na kuipenda kwao Dunia, na kwa sababu ya *Khawf* ya maisha(uhai), mali, chakula, au nyadhifa za Uongozi."[423]

Kisha Allaah Ta'ālā anasema **"Hivyo kwa sababu wao wamewaambia wale waliokirihika yale Aliyoyateremsha Allaah: 'Tutakutiini katika baadhi ya mambo."**

---

422 Anamaanisha Mudhāharah – Ushirikiano na Makuffār dhidi ya Waislam.

423 Kwani Allaah anasema,

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ
مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ فَإِنَّ الْعِزَّةَ لِلَّهِ جَمِيعًا

"Wabashirie wanafiki kwamba watapata adhabu iumizayo. Wale wanaofanya makafiri kuwa ni *Awliyā'* (marafiki wandani) badala ya Waumini. Je, wanatafuta utukufu kutoka kwao? Basi hakika utukufu wote ni wa Allaah Pekee." [An-Nisā' : 138 -139].

Na katika Āyah,

وَلِلَّهِ الْعِزَّةُ وَلِرَسُولِهِ وَلِلْمُؤْمِنِينَ وَلَٰكِنَّ الْمُنَافِقِينَ لَا يَعْلَمُونَ

"Na hali utukufu ni wa Allaah na wa Rasuli Wake na wa Waumini, lakini wanafiki hawajui." [Al-Munāfiqūn : 08]

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā anasema kuwa sababu ya yale yaliyowapelekea katika Riddah yao, na ghururi za Shaytān, na udhuru waliopewa – ilikuwa ni usemi wao kwa wale wenye kuchukia yale ambayo ameyateremsha Allaah: **'Tutakutiini katika baadhi ya mambo.'**

Hivyo yeyote ambaye ameahidi utii kwa *Mushrikīn* – wale wenye kuchukia aliyoyateremsha Allaah - katika baadhi ya mambo anakuwa *Kāfir*, hata kama hata timiza aliyowaahidi; Vipi hali ya mtu ambaye ameridhika na Mushrkīn - wale wenye kuchukia yale ambayo ameyateremsha Allaah – kuhusiana na Amri ya kuelekeza 'Ibādah Kwake peke yake bila Washirika, na kuacha 'Ibādah za Asiyekuwa Yeye, miongoni mwa Wapingaji, Tawāghīt, na Wafu; na kisha husema kwamba wako katika Uongofu, na *Muwahhidīn* wamo katika makosa kupambana (dhidi ya wenye kuwaabudu Tawāghīt); na husema kwamba kujisalimisha kwao na kuingia katika Dini yao ya Bātil ni Njia ya sawa?!

Hakika, watu hawa wanastahiki zaidi *Riddah* kuliko wale ambao wamewaahidi *Mushrikīn* Tā'ah katika baadhi ya mambo. Kisha Allaah Ta'ālā anatujuza sisi juu ya hali yao mbaya wakati wa vifo vyao, kwani Anasema "**Hivyo** ni" – akikusudia hali mbaya wakati wa kufa kwao; **"kwa sababu wao wamefuata ambayo yamemghadhibisha Allaah, na wakachukia radhi Zake, basi Akaziporomosha 'amali zao."**

Hakuna Muislam atakayetilia shaka kwamba Kuwafuata *Mushrikīn* na kuingia katika kundi lao; na kushuhudia kwamba wako katika haqq; kushirikiana nao katika kuiondosha *Tawhīd* na watu wake; na kusaidia *Qibāb*, Umalaya/Ukahaba, Usagaji (ndoa ya jinsia moja) – ni katika "Kufuata yale yenye kumghadhibisha Allaah na Kuchukia Radhi zake"- Ijapokuwa watadai kwamba ni kutokana tu na *Khawf*. Kwani, Kwa hakika Allaah hawasamehi watu wa *Riddah* kwa sababu ya *Khawf*. Badala yake Amekataza kuwakhofu wao [424] .

---

424 Kama ilivyotangulia kusemwa kabla,

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

"Hakika huyo ni shaytwaan anawakhofisha marafiki wake wandani. Basi msiwakhofu, na nikhofuni Mimi mkiwa ni Waumini." [Āl- 'Imrān : 175]

Hivyo ni wapi hili hulinganishwa na wale ambao husema "Hapana ubaya wowote ulotokana nasi – (Bado) Tuko katika *Dini* yetu?"[425]

---

425 Mufassir wa Zama, Imām Ash-Shanqītī (RahimahuLlaah) amesema katika *Adhwā' Al-Bayān*, katika Tafsīr yake ya Āyah hizi maalumu: "Kila Muislam anapaswa kujua kuwa katika kipindi cha zama hizi (Zamān), ni wajibu juu yake kuzingatia na kutafakari juu ya Āyah za Surat Muhammad – na kutahadhari sana na makemeo (maonyo) yake. Kwa sababu wengi wa wanaojinasibisha (Intisāb) na Uislam, pasi na shaka wameanguka katika makemeo haya makali. Makuffār wa Mashariki na Magharibi wanachukia (hawapendi) yaliyoteremshwa kwa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), nayo ni Qur-ān na Ubainisho wake, Sunnah.Kwa hiyo kila anayewaambia Makuffār hawa, wenye kuchukia alichokiteremsha Allaah **'Tutakutiini katika baadhi ya mambo'** – basi imeingia (*Dākhil*) katika makemeo ya Āyah hii. Na wanaostahiki makemeo zaidi ya Āyah hizi kuliko hawa waliotajwa, ni wale ambao wanawaambia Makuffār **'Tutakutiini katika baadhi ya mambo'** kwa kufuata *Qawānīn Wadh'iyyah* (Sheria za Kutungwa na Binadamu) – wakiwatii wale ambao wanachukia aliyoyateremsha Allaah. Hivyo, hawa bila Shaka Malāikah watawapiga nyuso zao na migongo yao wakati nyoyo zao zinapotolewa. Na pia hakuna shaka kwamba, wamejitakia wenyewe Laana ya Allaah, na walichukia Kumridhisha Yeye Allaah. Hapana shaka kuwa Allaah atazijaalia 'Amali zao kuwa ni zenye kuharibika (ni kama vumbi tu). Kwa hivyo jihadhari kwa kila aina ya tahadhari kuwa miongoni mwa wenye kusema **'Tutakutiini katika baadhi ya mambo'."**

Dalili ya Kumi na Nane.

Kauli yake Allaah Ta'ālā:

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ وَاللَّهُ يَشْهَدُ إِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ

"Je, huoni (Ewe Mtume SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) wale walionafiki wanawaambia ndugu zao (Ikhwān) [426], waliokufuru miongoni mwa Ahlil-Kitaabi: "(Wallaahi!) Mkitolewa bila shaka nasi tutatoka pamoja nanyi na wala hatutomtii yeyote abadani dhidi yenu. Na mkipigwa vita, bila shaka tutakunusuruni." Na Allaah Anashuhudia kwamba wao bila shaka ni waongo."[427]

Hivyo Allaah Ta'ālā amejaalia muungano wa Udugu kati ya *Munāfiqīn* na *Makuffār*. Na ametufahamisha kuwa huwaambia kwa SIRI kuwa **"(Wallaahi!) Mkitolewa bila shaka nasi tutatoka pamoja nanyi" –** Yaani: Ikiwa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) atakushindeni na akakufukuzeni katika mji wenu, nasi pia tutatoka pamoja nanyi; **"Na wala hatutomtii yeyote abadani dhidi yenu." –** Yaani: Hatutasikiliza (hatutakubali) neno la yeyote yule aliye dhidi yenu, wala hatutamtii yeyote aliye dhidi yenu; **"Na mkipigwa vita, bila shaka tutakunusuruni." -** Maana yake: Na kama Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) atapigana dhidi yenu, hakika tutakuungeni mkono (tutakusaidieni) na tutakuwa pamoja na nyinyi. Kisha Allaah Ta'ālā Anathibitisha kwamba wao ni waongo katika kauli yao hii.

---

426 Neno "Ikhwān" linamaanisha "Ndugu". Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema katika Kitabu chake Ash-Shihāb Ath-Thāqib, "Hivyo tafakari namna ambavyo Allaah amewafungamanisha wao (Wanafiq) na Makuffār kwa "udugu". Hivyo Allaah amewaita hawa Wenye kushirikiana nao kuwa ni Makuffār (Takfīr) kwa sababu tu ya kuwaahidi kuwasaidia wao (dhidi ya Waumini).

427 Al-Hashr : 11 - 12

Hivyo, ikiwa kuwaahidi kwa siri *Mushrikīn* kuungana nao, kuwasaidia na kutoka/kuhama mji pamoja nao kama watafukuzwa/ watatolewa mji – ni *Kufr* na *Nifāq* hata kama ni uwongo (kuwadanganya); Je, vipi kwa wale ambao huwaonesha wao mambo haya kwa ukweli (kwa dhati ya nyoyo zao bila kudanganya); na huwaendea, huwa katika Tā'ah yao, na kulingania katika Tā'ah hiyo, na huwasaidia wao, hujisalimisha kwao, huwa sehemu ya kundi lao, na huwasaidia wao kwa hali na mali?!

Pamoja na ukweli kwamba *Munāfiqīn* hawakufanya haya isipokuwa kwa khofu ya (kupatwa na) madhila, Allaah Ta'ālā aliwaambia,

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ

نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ

"Basi utawaona wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (ya unafiki) wanakimbilia kwao kufanya urafiki, wakisema: *'Tunakhofu isitusibu mgeuko* (madhila).'"[428]

Hoja za *Murtaddīn* wengi katika zama hizi za fitnah ni kama hizi. Kwani udhuru/hoja ya wengi wao ni hoja hii hii ambayo Allaah ameitaja kuhusu **"wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (ya unafiki)"** – na hakuwakubalia udhuru wao. Allaah Ta'ālā amesema,

---

428 Al-Mā'idah : 52. Tafakari juu ya kwa nini Imām ameendelea kurudia-rudia hili kwa maneno tofauti "Hili pamoja na ukweli kwamba Munāfiqūn hawafanyi hivi isipokuwa kwa sababu ya kukhofia madhila (madhara)" – Kwa nini? Jibu ni – Imām anapenda kubainisha kuwa "*Khawf*" kamwe si udhr wa Mudhāharah – siyo kama *Qusūriyyah* wa zama hizi wanavyodai kwa (madai ya) Uongo.

فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

"Basi asaa Allaah Akaleta ushindi au jambo (jengine) litokalo Kwake; wakawa wenye kujuta kwa waliyoyaficha katika nafsi zao. Na wale walioamini wanasema: *"Je, hawa ndio wale (wanafiq) ambao waliapa kwa Allaah kwa viapo vyao vya nguvu, kwamba hakika wao wapo pamoja nanyi (enyi Waislam)?"* Zimeporomoka 'amali zao, na wamekuwa wenye kukhasirika."[429]

Kisha Allaah Ta'ālā akasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا مَن يَرْتَدَّ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَسَوْفَ يَأْتِي اللَّهُ بِقَوْمٍ يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ

"Enyi walioamini! Yeyote atakayeritadi miongoni mwenu kutoka Dini yake, basi Allaah Ataleta watu (badala yao) Atakaowapenda nao watampenda; wanyenyekevu kwa Waumini, washupavu juu ya makafiri…"[430]

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā amesema kwamba kukiwepo Murtaddīn, basi bila shaka kutakuwepo na Mujāhidīn, Wapenzi wa Allaah na Vipenzi vya Allaah. Na amewataja wao kwa sifa kwamba ni wapole

---

429 Al-Mā'idah : 52 – 53

430 Al-Mā'idah : 54. Āyah inamalizikia kama,

يُحِبُّهُمْ وَيُحِبُّونَهُ أَذِلَّةٍ عَلَى الْمُؤْمِنِينَ أَعِزَّةٍ عَلَى الْكَافِرِينَ يُجَاهِدُونَ فِي سَبِيلِ اللَّهِ وَلَا يَخَافُونَ لَوْمَةَ لَائِمٍ ذَٰلِكَ فَضْلُ اللَّهِ يُؤْتِيهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ

"…Wanafanya jihaad katika njia ya Allaah na wala hawakhofu lawama za mwenye kulaumu. Hiyo ni fadhila ya Allaah Humpa Amtakaye. Na Allaah ni Mwenye wasaa, Mjuzi wa yote."

na wenye huruma (wanyenyekevu) kwa Waumini; na ni wagumu (mashupavu), wakali na hawana huruma na *Makuffār* [431].

Kinyume na wale ambao huruma, upole na ulaini [432] wao huuelekeza kwa waabudu *Qibāb*, watu wa zinaa (ukahaba na umalaya), na ndoa za jinsia moja; na ambao nguvu zao na ukali [433] wao huelekezwa kwa watu wa *Tawhīd* na *Ikhlāsw* [434].

Na hili latosha kuwa dalili ya kumkufurisha yule mwenye kupatana/kuridhiana nao.

---

431 Pia kama inavyoonekana katika Āyah,

مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

"Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ni Rasuli wa Allaah. Na wale walio pamoja naye ni wakali zaidi dhidi ya makafiri; wanahurumiana baina yao." [Al Fat-h : 29].

432 Tazama jinsi ambavyo Imām hasemi "Mapenzi" au kitu chochote cha sifa ya ndani (ya kutokuonekana) [Bātin]. Lakini, anataja sifa ambazo hudhihirishwa (Dhāhir). Hili linatakiwa kufikiriwa kwa makini kwa kuwa watu wengi wenyekukosea hudai kuwa hisia/hali ya ndani (ya moyo) ni lazima izingatiwe. Watu hawa hudai pia kuwa ikiwa mtu hapendi Kufr, hawi Kāfir hata akiwaunga mkono makuffār dhidi ya Watu wa Tawhīd. Pia fikiri kwa kina juu ya kile alichokitaja imām katika Dalili ya Kumi na Nne, "Kisha Allaah Ta'ālā Anasema kwamba sababu ya *Kufr* hii pamoja na adhabu ya Milele – si kwa sababu waliiamini Shirk; wala si kwa sababu ya kutoijua *Tawhīd*; wala si kwa sababu ya kuichukia *Dini*; wala si kwa sababu ya Kuipenda *Kufr …*"

433 Tena, anazitaja sifa za nje (zenye kudhihirika). Hajataja "Chuki" au sifa za ndani (ya moyo). Shaykh Sālih Al-Fawzān anasema katika Sharh yake ya *Kashf Ash-Shubuhāt*, "Na bado kuna kundi linalosema, "Haijalishi wanasema au wanafanya nini, hawatakiwi kuhukumiwa kuwa ni Makuffār au Mushrikīn, mpaka yajulikane yaliyo katika nyoyo zao."

Yā SubhānaLlāh! Ee Allāh! Umetakasika! Je, ni sisi tunaojua yaliyo katika nyoyo au au ni Allaah? Tunatakiwa tu kuhukumu kwa Dhawāhir (dhahiri/mwonekano); Lakini Bawātin (yaliyofichika/ya siri/ndani), hayo hayafahamiki kwa yeyote isipokuwa Allaah Pekee. Hivyo yeyote atakayefanya Shirk atazingatiwa kuwa ni Mushrik na atahukumkiwa kama Mushrik - mpaka atubie kwa Allaah na ashikamane na Tawhīd kisawasawa. Hivyo hivyo, yeyote atakayetenda kwa Mujibu wa Tawhīd atakubaliwa na atahukumiwa kama Muislam – alimuradi tu hafanyi jambo lolote linalovunja Tawhīd." – Na kuwaunga mkono Mushrikīn dhidi ya Waislam ni katika Mambo Kumi yenye kutengua Uislam.

434 Na hii inadhihirisha wazi hali ya Serikali zilizoritadd za hivi sasa duniani kote. Hivyo hebu zingatia anachokisema tena Shaykh – "Na hili latosha kuwa dalili katika kuthibitisha Kufr ya mwenye kufurahika (kuwapenda/kuridhika) nao."

Na akidai kwamba yeye ni *Khāif*, basi Allaah tayari alikwishasema **"Na wala (hawakhofu) hawaogopi lawama za wenye kulaumu" –** na hili ni kinyume na wale wenye kuacha ukweli (haqq) na *Jihād* kwa sababu ya *Khawf* kutoka kwa *Mushrikīn*.

Kisha Allaah Ta'ālā anasema **"Wanafanya jihaad katika njia ya Allaah" –** Yaani: Kwa ajili ya *Tawhīd* Yake, wakivumilia/wakisubiri katika hilo, (huku) wakitaka Radhi (Waijhi) za Rabb, ILI NENO LAKE ALLAAH LIWE JUU.

"Na wala hawakhofu lawama za mwenye kulaumu" - maana yake: Hawakatishwi tamaa (hawavunjwi moyo) na wale wenye kuwalaumu na kuwadhuru kwa ajili ya Dini yao; badala yake, Wanaendelea juu ya Dini yao kama *Mujāhidīn* katika njia yake; Hawasikilizi lawama za yeyote katika viumbe, wala hasira zake, wala radhi yake; Hamu yao na Lengo lao ambalo wanalihitaji kwa shauku kubwa ni Radhi za *Sayyid* (Bwana) wao, *Ma'abūd* wao, na kuepukana na Hasira zake (Allaah).

Na hili ni dhidi ya wale ambao Lengo lao na hamu yao ni kuwaridhisha Waabudu *Qibāb*, na watu wa zinaa (ukahaba/umalaya), na ndoa za jinsia moja – na kuwatumaini, na kujiepusha na kila lenye kuwaudhi wao! Na hiki ndicho kilele cha Upotevu na udanganyifu (Usaliti).

Kisha Allaah Ta'ālā anasema **"Hiyo ni fadhila ya Allaah Humpa Amtakaye. Na Allaah ni Mwenye wasaa, Mjuzi wa yote." –** Kwa hivyo Allaah Ta'ālā anatufahamisha kuwa fadhila hizi kubwa na tabia hizi bora za watu wa Īmān na thabat (kusimama kidete) katika *Dīn* wakati wa *Riddah* na *Fitnah* – hawawezi kulifikia hili kwa nguvu zao na kutaka wao – lakini ni kutokana tu na Fadhila ya Allaah anayompa yeyote Amtakaye; kama Anavyosema,

يَخْتَصُّ بِرَحْمَتِهِ مَن يَشَاءُ وَاللَّهُ ذُو الْفَضْلِ الْعَظِيمِ

"Humchagua kwa rahmah Yake Amtakaye; na Allaah ni Mwenye fadhila."[435]

Kisha Allaah Ta'ālā anasema,

إِنَّمَا وَلِيُّكُمُ اللَّهُ وَرَسُولُهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا الَّذِينَ يُقِيمُونَ الصَّلَاةَ وَيُؤْتُونَ الزَّكَاةَ وَهُمْ رَاكِعُونَ

"Hakika *Walī* [436] (Mlinzi wenu) ni Allaah na Rasuli Wake na wale walioamini, ambao wanasimamisha *Swalaah* na wanatoa *Zakaah* na hali ya kuwa *Rāki'ūn* [437] (wananyenyekea)."[438]

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā ameamrisha, kwa namna ya taarifa, kuwa na walā' (kuwa na mapenzi na kushikamana) na

1) Allaah
2) Mtume wake
3) Na Waumini.

Na katika hiyo Āyah kuna katazo la *Muwālāt* na Maadui wa Allaah, Mtume wake, na Waumini.

Na haifichiki (iko wazi) kwamba ni kundi gani liko karibu na Allaah, Mtume wake - likisimamisha *Swalah* na kutoa *Zakaah*:
Je, watu wa Masanamu, *Qibāb*, Uzinifu, ukahaba na Umalaya, ndoa za jinsia moja, Pombe, na Mambo maovu; au watu wa *Ikhlāsw*, na kusimamisha *Swalah*, na kutoa *Zakaah*? [439]

---

435 Āl 'Imrān : 74

436 **U**moja wa neno Awliyā' : Walī – Rafiki, Mlezi, Msaidizi, Mlinzi, mwenye Kunusuru, n.k.

437 Rāki'ūn : Wale wenye Kurukuu na kujisalimisha wenyewe kwa kunyenyekea kwa Allaah katika Swalah.

438 Al-Mā'idah : 55

Hivyo wale wenye kuweka mapenzi (walā’) yao pamoja na walio kinyume yao (yaani Makuffār), wanaweka mapenzi (walā’) mahala si pake. Wanabadilisha walā’ ya Allaah, Mtume wake na Waumini – wale ambao husimamisha *Swalah* na hutoa *Zakaah* –na kuwapa walā’ watu wa *Shirk*, masanamu na *Qibāb*.

Kisha Allaah Ta’ālā anasema kuwa Ushindi ni wa *Hizb* (kundi) lake na wale wenye kuwa pamoja nao, kama alivyosema,

وَمَن يَتَوَلَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَالَّذِينَ آمَنُوا فَإِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْغَالِبُونَ

“Na atakayemfanya Allaah kuwa ni Mlinzi na Rasuli Wake na wale walioamini, basi hakika kundi la Allaah ndio washindi.”[440]

<u>Dalili ya Kumi na Tisa</u>.

Uthibitisho (kauli) wake Allaah Ta’ālā:

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

“Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu zao, au jamaa zao.”[441]

---

439 Na haifichiki kwamba ni kundi lipi linalopendwa na Allaah kati ya mawili (haya) – Wale wenye kupigana Jihād dhidi ya Wavamizi wa Kiyahudi, wakipigania kuitawalisha Hukmu (Sharī’ah) ya Allaah na Kulinyanyua juu neno lake (Allaah), wakienenda katika Millat Ibrāhīm kama Hunafā’; au wale wenye kushirikiana/kuungana na Mayahudi, Wahindu, na Wavamizi ili kuwaua Waislam na kuzikalia ardhi za Waislam, wakiwaomba wao waikalie Peninsula ya Muhammad (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), na kujiita wenyewe kwamba ni Watunzi wa sheria pamoja na Allaah.

440 Al-Mā’idah : 56

441 Al-Mujādilah : 22

Kwa hiyo Allaah Ta'ālā amefahamisha kwamba hautaweza kumuona (kumkuta) yeyote ambaye amemuamini Allaah na Siku ya Mwisho (Qiyaamah), akifanya urafiki na wale wenye kumpinga Allaah na Mtume wake – hata kama watakuwa na udugu wa damu wa karibu kiasi gani. Na hivyo huku kupendana *(Mudhāharah*) ni kitenguzi [442] cha *Īmān* na kunapingana nayo; na kwamba huu *Mudhāharah* na *Īmān* haviwezi kuwa pamoja, isipokuwa katika hali kama ya maji na moto yanapowekwa pamoja.

Na Allaah Ta'ālā amesema mahala pengine,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا آبَاءَكُمْ وَإِخْوَانَكُمْ أَوْلِيَاءَ إِنِ اسْتَحَبُّوا الْكُفْرَ عَلَى الْإِيمَانِ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Enyi walioamini! Msiwafanye baba zenu na ndugu zenu *Awliyā'* (marafiki wandani) ikiwa wanapendelea *kufr* badala ya *Iymaan*. Na yeyote miongoni mwenu atakayewafanya *Awliyā'* (marafiki wandani) basi hao ndio *madhalimu*."[443]

Hivyo katika Āyah hizi mbili, kuna onyo la wazi kabisa – kwamba hakuna udhr kwa yeyote kuiridhia (kuifurahia) *kufr*, hata kama iwe kutokana na khawf ya mali yake, baba zake, watoto, Wenza [444] (mume/mke), jamaa, au vitu vingine kama hivi ambavyo watu hutaka kuvitumia kama udhr.

Na kama Allaah hakuruhusu kuwaonyesha watu hawa utii wowote maalum, wala hakuruhusu kuwafanya wao Awliyā' – iwe kutokana na khawf ya madhara kutoka kwao, au kutaka kuwaridhisha wao;

---

442 Neno lenyewe halisi ni – Munāf.

443 At-Tawbah : 23

444 Pia katika Āyah,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِنَّ مِنْ أَزْوَاجِكُمْ وَأَوْلَادِكُمْ عَدُوًّا لَّكُمْ فَاحْذَرُوهُمْ

"Enyi walioamini! Hakika miongoni mwa wake zenu na watoto wenu ni maadui kwenu, basi tahadharini nao." [At-Taghābun : 14]

Hivyo vipi wale ambao huwafanya makuffār wa mbali na wa karibu kuwa ni Awliyā’ na ni jamaa (watu) wao; na kuwaonyesha wao kuiridhia Dini yao, kwa sababu ya kukhofia baadhi ya mambo haya tajwa, na kwa sababu ya kuwapenda?

Na katika yanayoshangaza zaidi ni kuwa wanataka kuuidhinisha[445] (urafiki) huu, na kuuona kuwa ni *halāl* [446]. Kwa hiyo pamoja na *Riddah*, wanakifanya kitu cha *Harām* kuwa ni cha *Halāl*! [447]

Dalili ya Ishirini.

Amri ya Allaah Ta’ālā:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ...

وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

“Enyi walioamini! Msifanye adui Wangu na adui wenu kuwa Awliyā’ (marafiki wandani) mkiwapa mapenzi... [448]

---

445 Istihsān

446 Istihlāl

447 Na hivi ndivyo hasa wanavyofanya Murji’ah. Na nukulu hii ni Radd nzuri iliyoje dhidi ya Murji’ah wa zama hizi. Siyo tu Imām ametenganisha kati ya Istihlāl na Mudhāharah – lakini pia moja ameeita ni Istihlāl na nyingine ni Riddah, kwa hiyo katika hili, hakuna njia kwa Murji’ah kufanya Ta’wīl.

448 Imām (RahimahuLlaah) hakutaja kipande cha katikati cha Āyah. Āyah kamili ni,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

“Enyi walioamini! Msifanye adui Wangu na adui wenu kuwa marafiki wandani mkiwapa mapenzi, na hali wamekwishakufuru yaliyokujieni ya haki; wanamfukuza Rasuli pamoja nanyi kwa sababu mmemuamini Allaah Rabb wenu; Mnapotoka kwa ajili ya jihaad katika njia Yangu na kutafuta radhi Zangu mnawapa siri kwa mapenzi, na hali Mimi Najua zaidi yale mnayoyaficha na yale mnayoyadhihirisha. Na yeyote atakayefanya hivyo miongoni mwenu, basi kwa yakini amepotea njia ya sawa.”

Na yeyote atakayefanya hivyo miongoni mwenu (Waislam), basi kwa yakini amepotea njia ya sawa.”[449]

Hivyo Allaah Ta’ālā amesema kwamba yeyote atakaye wafanya maadui wa Allaah kuwa ni Awliyā’ – hata kama ni wanafamilia – **“basi kwa yakini amepotea njia ya sawa.”** Maana yake kwamba wameteleza katika njia iliyonyooka (*Asw-Swirat al-Mustaqīm*), na Wameiacha na kwenda katika Upotevu. Kwa hiyo huwaje mambo haya – ukilinganisha na mtu ambaye hudai kuwa bado yuko katika njia iliyo nyooka na kiuhalisia haistahili? Hakika huku ni kumkataa Allaah mwenyewe – na yeyote mwenye kumkataa Allaah, ni *Kāfir*. Na ni kufanya kitu ambacho Allaah alishasema kuwa ni Harām – kuwa Halāl: suala la walā’ kwa Makuffār. Na yeyote mwenye kukihalalisha kitu kilicho Harām (au kinyume chake) ni *Kāfir.*

Na Allaah Ta’ālā anataja *shubhah* ya wale ambao hutumia udhr wa ‘Jamaa/marafiki na Watoto’, kama alivyosema,

لَن تَنفَعَكُمْ أَرْحَامُكُمْ وَلَا أَوْلَادُكُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ يَفْصِلُ بَيْنَكُمْ
وَاللَّهُ بِمَا تَعْمَلُونَ بَصِيرٌ

“Hawatokufaeni jamaa zenu wa uhusiano wa damu, na wala watoto wenu Siku ya Qiyaamah (Allaah) Atapambanua baina yenu; na Allaah kwa yale myatendayo ni Mwenye kuona.”[450]

Hivyo Allaah Ta’ālā hakukubali (udhr wa) *khawf* kwa ajili ya (usalama wa) “watoto na jamaa” Wala kwamba kutengana nao ni vigumu, kuwa ni udhr. Kinyume chake, amebainisha kwamba (watoto na jamaa) hawatakuwa na msaada wowote siku ya Qiyaamah, wala hawatatumika kwa namna yoyote kujiokoa na Adhabu ya Milele hata kidogo – kama Allaah Ta’ālā Anavyosema katika Āyah nyingine,

فَإِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ فَلَا أَنسَابَ بَيْنَهُمْ يَوْمَئِذٍ وَلَا يَتَسَاءَلُونَ

“Basi itakapopulizwa baragumu, hakutokuwa na unasaba baina yao Siku hiyo, na wala hawatoulizana.”[451]

---

449 Al-Mumtahinah : 01

450 Al-Mumtahinah : 03

451 Al-Mu’minūn : 101

Dalili ya Ishirini na Moja.

Kutoka katika Sunnah, yale yaliyosimuliwa na Abū Dāwūd na wengine, kutoka kwa Samurah Ibn Jundub (RadhiyaLlaahu 'Anhu) kutoka kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwamba amesema: *"Atakayeshirikiana na Mushrik na akaishi pamoja nae – basi hakika ni kama Yeye."*[452]

Hivyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) katika *hadithi* hii ameweka wazi kuwa, *"Atakayeshirikiana na Mushrik"* – Yaani yeyote atakayeungana na *Mushrikīn*, akachangamana nao, na akaishi nao – basi yeye ni kama wao. Je, vipi mtu ambaye anawaonesha kuridhika na Dini yao, akiwapa amani (hifadhi/mahala pa kukimbilia), na kuwasaidia?![453]

---

452 Imesimuliwa na Imām Abū Dāwūd katika "Sunan" yake (2787), At-Tirmidhī katika "Jāmi'" yake (1605), Ad-Daylamī katika "Musnad" yake (5756), Al-Bayhaqī katika "Sunan" yake (9/142), na hadithi kama hiyo imesimuliwa na Al-Hākim katika "Al-Mustadrak" yake (2/141), na imesimuliwa na At-Tabarānī kama inavyoonekana katika "Al-Mīzān" (4/89) kutoka kwa Marwān As-Samrī, , Abū Nu'aym katika "Tārikh Asbahān" (1/123), na Shaykh Nāswir Al-Albānī katika "Sahīh Al-Jāmi'" (6062), na katika "As-Silsilah As-Sahīhah" (2330).

453 Shaykh Muhammad Ibn 'Abdil-Latīf Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) amesema, "Na Mtume SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema *"Atakayeshirikiana (atakayeungana) na Mushrik na akaishi naye – basi hakika ni kama yeye."* Haipaswi ifikiriwe kwamba yeyote anayekaa na anayeishi na Mushrik ni Kāfir, Lakini kinachokusudiwa (na hadithi hii) ni kwamba yeyote ambaye hawezi kutoka (kujitenga) miongoni mwa Mushrikīn, na wanamlazimisha kutoka pamoja nao (kwenda kuwapiga Waislam), basi hukmu yake ni kama yao (Mushrikīn), katika ruhusa/kufaa kumuua na kuchukua mali yake – lakini hukmu haifanani katika Takfīr yake (yeye si Kāfir). Lakini akitoka pamoja na Makuffār kwenda kupigana na Waislam, kwa sababu ya tamaa (ya manufaa ya Kidunia) au kutokana na kupenda mwenyewe (pasipo kukirihishwa); au akawasaidia kwa hali au mali – basi hakuna shaka juu ya ukweli kwamba hukmu juu ya Kufr yake ni kama ile ya Mushrikīn." "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/456 – 457), na "Majmū'at Ar-Rasā'il Wal-Masā'il" (2/135).

Kisha ikiwa wakisema, "(Udhr wetu ni kuwa) Tuliogopa (tulikuwa katika *khawf*)" – Watajibiwa kuwa – "Mmedanganya!" – na pia Khawf siyo udhr. Kama Allaah Ta'ālā anavyosema,

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَقُولُ آمَنَّا بِاللَّهِ فَإِذَا أُوذِيَ فِي اللَّهِ جَعَلَ فِتْنَةَ النَّاسِ كَعَذَابِ اللَّهِ

"Na miongoni mwa watu wako wasemao: 'Tumemwamini Allaah'; lakini wanapoudhiwa kwa ajili ya Allaah, hufanya *fitnah* za watu kama kwamba ni adhabu ya Allaah."[454]

Hivyo Allaah (Tabārakah wa Ta'ālā) hakumpa udhr yule mwenye kurudi nyuma katika Dini kutokana na kumfikia madhara, wala kwa sababu ya *Khawf*. Hivyo vipi mtu ambaye hakupatwa na madhila wala *khawf* – lakini anaenda tu katika *Bātil* (uovu na munkar) kwa sababu ya kuipenda na kuogopa majanga (madhila).

---

454 Al-'Ankabūt : 10. Imām Ash-Shanqītī (RahimahuLlaah) amesema katika Tafsīr yake ya Āyah hii "**lakini wanapoudhiwa kwa ajili ya Allaah, hufanya *fitnah* za watu kama kwamba ni adhabu ya Allaah.":** "Maana yake, wanapopata tabu/shida/dhiki/maumivu kutokana na madhara yanayoletwa na Makuffār dhidi ya Waislam, wanafanya hizi "***fitnah* za watu"** ni udhr wa kuritadd katika Dīn – Wa Na'ūdhubiLlāh! - kama kwamba (madhara wanayoyapata) ni (mabaya zaidi kuliko) adhabu ya milele ya Allaah. **"Fitnah za Watu"** maana yake Maumivu na madhara wayapatayo kutoka kwa Makuffār." Na kisha Imām anafafanua Āyah hii kwa Āyah ya 11 ya Al-Hajj,

وَمِنَ النَّاسِ مَن يَعْبُدُ اللَّهَ عَلَىٰ حَرْفٍ فَإِنْ أَصَابَهُ خَيْرٌ اطْمَأَنَّ بِهِ وَإِنْ أَصَابَتْهُ فِتْنَةٌ انقَلَبَ عَلَىٰ وَجْهِهِ خَسِرَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةَ ذَٰلِكَ هُوَ الْخُسْرَانُ الْمُبِينُ

"Na miongoni mwa watu yuko anayemwabudu Allaah ukingoni. Inapompata kheri, hutumainika kwayo; Na inapompata mtihani hugeuka nyuma juu ya uso wake (kurudia kufru). Amekhasirika duniani na Aakhirah. Hiyo ndiyo khasara bayana."

HITIMISHO

Na dalili kuhusiana na hili ni nyingi – na hizi zamtosha yeyote ambaye Allaah Anataka Kumuongoa.

Lakini kwa yule ambaye Allaah amemtakia *fitnah* na *Upotevu*, basi ni kama ambavyo Allaah Ta'ālā anavyosema:

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

"Hakika wale ambao neno la (ghadhabu la) Rabb wako limethibiti juu yao, hawataamini. Japokuwa itawajia kila Aayah (mawaidha, zingatio) mpaka waone adhabu iumizayo."[455]

Na tunamuomba Allaah, *Al-Karīm, Al-Mannān*, Kwa Rahmah (huruma) yake, atujaalie sisi kuishi kama Waislam, na atujaalie sisi kufa tukiwa Waislam, na atukusanye (atufufue) pamoja na Wema, siyo waliofedheheshwa, wala siyo kama wale walioanguka katika *fitnah*; Na yeye ni Mwingi wa Rahmah kwa wale wenye Rahmah.

Na tunamuomba Allaah amfikishie Swalah na Salām Mtume wetu Muhammad, na familia yake na juu ya maswahabah wake wote mpaka siku ya Qiyaamah.

Āmīn – Thumma Āmīn.

---

455 Yūnus : 96 – 97

Mwisho wa Maneno ya Imām Sulaymān Ibn ‘Abdillāh Ibn Muhammad Ibn ‘Abdil-Wahhāb, Allaah awarahamu na awasamehe madhambi yao, na awaingize katika Jannāt al-Firdaws. Na tunamuomba Allaah azifanye nzito ‘amali zao katika Mīzān pamoja na vitabu vyao na mafundisho yao ya Tawhīd. Na tunamuomba Allaah awafufue pamoja na Anbiyā’ (SwallaLlaahu ‘Alayhim wa Sallam), Swiddīqīn, Shuhadā’ na Wema. Na tunamuomba Allaah awajaalie Shafā’ah ya Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam). Na tunamuomba Allaah atukubali sisi kama Waumini, Waislam, Muwahhidīn, Hunafā’.

Āmīn.

MPAKA WENYE KUPAMBANUA

BAINA YA

MUWĀLĀT NA *TAWALLĪ* [456]

Shaykh mtukufu, 'Alī Al-Khudhayrī (Allaah amharakishie kutoka gerezani), aliulizwa:

"Ni upi mpaka wenye kupambanua baina ya Muwālāt na Tawallī? Na tunatofautishaje baina ya (mambo haya) mawili?"[457]

---

456 Kipengele hiki asili yake kinatokana na kijitabu kidogo cha Maswali na Majibu cha Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu), kiitwacho "Al-Hadd Al-Fāsil Bayn Al-Muwālāt Wa Tawallī Al-Kuffār". Mwishoni nimeongeza dondoo fupi kutoka katika kitabu "At-Tibyān" cha Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu), na baadhi ya maandiko yenye kuhusiana.

457 Jambo moja linatakiwa kutiwa akilini ni kwamba rai ya kuwepo tofauti baina ya Muwālāt na Tawallī si jambo ambalo limeafikiwa kiukamilifu. Na pia, mgawanyo wa Muwālāt katika Kubwa na Ndogo kadhalika si jambo ambalo limeafikiwa kiukamilifu. Shaykh 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdil-'Azīz amejadili jambo hili katika Kitabu chake "Al-Jāmi' Fī Talab Al-'Ilm Ash-Sharīf" (2/706 – 708). Amesema: "Na suala lingine ni kuwa kuna mambo mengine yanayofanana na Muwālāt kwa sura yake au katika maana yake kilugha, ambayo ni Ukaribu na Usuhuba, lakini mambo haya si Muwālāt , katika msamiati wa Ki-Sharī'ah; Badala yake katika Sharī'ah yameitwa kwa majina mengine. Na masuala haya, miongoni mwayo kuna yanayoruhusiwa katika Sharī'ah, na katika hayo kuna ambayo ni Haram (hayaruhusiwi). Lakini baadhi ya Ma-'Ulamā wameyajumuisha katika aina za Muwālāt, na kisha kuanzia hapo utata ukaanza, na wakaigawa Muwālāt katika Mukaffir na isiyo-Mukaffir. Na mfano ni ule ambao Shaykh Al-Islām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb ameutaja katika aina za Muwālāt, katika Risālah yake "Awthaq 'Urā Al-Īmān", na Al-Qahtānī ameisimulia karibu hadithi yote kutoka kwake lakini ikiwa na tofauti ndogo katika kitabu chake "Al-Walā' Wal-Barā' Fī Al-Islām" (231 – 247) …" Kisha Imām akataja namna saba ambazo zilitajwa na Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb, na ameonesha jinsi ambavyo kwa ustadi si Muwālāt. Kisha akasema: "Hivyo kuyajumuisha mambo haya katika Muwālāt, kama alivyofanya Shaykh Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb na wengine, ili hali wakati mwingine yanaruhusiwa, si sawa. Na hata kama yanafanana na Muwālāt kwa kuwa yanasuhubiana na Makuffār, isipokuwa kwamba Muwālāt ni kitu ambacho ni zaidi ya hivyo." Kisha Imām akataja mfano mwingine

Shaykh mtukufu alijibu: "*Tawallī* kwa *kuffār* ni *kufr* kubwa (*kufr akbar*) [458], na hakuna *Tafsīl* katika hilo. Na (*Tawallī*) ni ya aina nne:

1) **Kuwapenda (*mahabbah*) makuffār kwa sababu ya Dini yao[459].**

Kama vile mtu anayewapenda watu wa Demokrasia kwa ajili ya Demokrasia, na anawapenda wabunge wenye kutunga Sheria, na anawapenda watu wa kisasa na wazalendo (wapigania utaifa) na mfano wao, kutokana na malengo yao na imani (itikadi) zao. Hivyo huyu ni *kāfir* kwa *kufr* ya *Tawallī*.

---

ambao baadhi ya watu hujaribu kuutumia na kujaribu kuunasibisha na Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah, kisha akasema: Na matokeo ni kwamba kujumuisha mambo mengi ambayo hayazingatiwi kuwa ni Muwālāt kutokana na Istilahi ya Ki-Sharī'ah, katika maana ya Muwālāt, hili ndilo ambalo limewafanya baadhi ya watu wagawanye Muwālāt katika Mukaffir na Isiyo-Mukaffir, ilihali Allaah hajaipambanua Muwālāt kwa Makuffār isipokuwa kuwa ni Kufr. Allaah (Ta'ālā) anasema: **"Na yeyote atakayewafanya wao *Awliyā'* (marafiki wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao." [Al-Mā'idah : 51]** kama ambavyo kuhusisha mambo mengi ambayo si ya Muwālāt katika maana ya Muwālāt , ndiyo iliyowafanya ma-'Ulamā' wa Najd watofautishe baina ya Muwālāt na Tawallī, na walifanya Muwālāt kuwa ni Kabīrah (Dhambi Kubwa) ambayo si Mukaffir, na Tawallī kuwa ni Kufr. Na tofauti hii, hakuna dalili inayounga mkono, hakuna katika Sharī'ah wala katika Lugha. Kwa sababu asili yao ya Kilugha ni Moja, na ni Ukaribu na Usuhuba. Na kutokana na hili, baadhi ya ma-'Ulamā wengine Katina ma-'Ulamā wa Najd hawakutofautisha baina ya mawili haya, kama vile Shaykh 'Abdur-Rahmān Ibn Nāswir As-Sa'dī. Na kauli za makundi mawili haya zimetajwa na Muhmās Al-Jal'ūd, katika kitabu chake: "Al-Muwālāt Wal-Mu'ādāt" (1/31 – 42)." Mwisho wa Maneno ya Shaykh 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdul-'Azīz.

458 Kufr Akbar ni Kufr inayomtoa mtu katika Kamba ya Uislam.

459 Aina hii ya Tawallī ni Kufr yenyewe kwa dhati yake (Bi Dhātihi). Kufr/Riddah hii haihitaji kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, wala haihitaji kuwanyanyulia kidole Waislam – bali aina hii ya mapenzi (Hubb) ni Riddah katika Uislam. Na yeyote mwenye kuifanya hii kuwa ni shart katika kufuata aina tatu za Tawallī, basi hiyo ni kauli ya Wafuasi wa Irjā' na Tajahhum.

Allaah Ta'ālā Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni *Awliyā'* (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya wao *Awliyā'* (marafiki wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao."[460]

Kwa kuwa katika maana za "*Walī*" ni "*Muhibb*" (mwenye kupenda); Hili lilisemwa na Ibn Al-Athīr (RahimahuLlaah) katika *'An-Nihāyah'* (5/228).

2) *Tawallī* kupitia Kuwanusuru(*Nusrah*) na kuwasaidia (*I'ānah*).

Kwa hiyo yeyote mwenye kuwasaidia *makuffār* dhidi ya Waislam, basi yeye ni *Kāfir*, *Murtadd*. Mathalani wale wanaowasaidia Wakristo na Mayahudi dhidi ya Waislam.

Allaah Ta'ālā Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni *Awliyā'* (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya wao *Awliyā'* (marafiki wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao."[461]

---

460 Al-Mā'idah : 51

461 Al-Mā'idah : 51

Na mwenye kutaka ufafanuzi wa kina kuhusu suala hili, basi arejee katika kitabu cha *Shaykh* Nāswir Al-Fahd, kiitwacho ***"At-Tibyān Fī Kufri Man A'ān Al-Amrikān"***[462] – kwani ni katika vitabu bora kabisa vilivyoandikwa kuhusu mada hii. Na wala usikughuri udanganyifu (Uongo) wa watu wa Irjā'[463].

3) *Tawallī* kwa kushirikiana (*Tahālluf*).

Kwa hiyo yeyote atakayeungana (atakayeshirikiana) na *makuffār*, na akaweka ushirikiano wa kuwaunga mkono (kuwasaidia) – hata kama kiuhalisia usaidizi haufanyiki – lakini ameahidi (kuwaunga mkono/kuwasaidia), pia kuwainua na akaweka mkataba na kiapo katika hilo – (basi ni kama) Allaah Ta'ālā anavyosema,

---

462 Kilugha inatafsiriwa kama **"Ubainifu Juu ya Kufr ya Mwenye Kuwasaidia Waamerika"** Kilichoandikwa na Shaykh mwanzoni mwa Uvamizi wa Mayahudi mwaka 2001. **Tanbihi:** Kitabu hiki pia kimetafsiriwa na At-Tibyān Publications, na kinapatikana kwa Kiingereza ***"The Exposition Regarding The Disbelief Of The One That Assists The Americans"***.

463 Shaykh anarejelea hoja wanayoitoa watu wa Irjā' na Tajahhum; Wanadai kuwa "Kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam siyo Kufr, labda ifanyike kwa kuipenda Kufr, au Kuuchukia Uislam – basi hapo itakuwa ni Riddah. Lakini kama imefanywa kwa manufaa ya Kidunia, basi siyo Riddah." Kuna namna nyingi za Kujibu Shubhah hii, na njia rahisi zaidi ya kujibu ni: Hata kama mtu hajanyanyua kidole chake kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, lakini tu anauchukia Uislam – au anapenda Kufr – basi hiyo ni Riddah kwa dhati yake, haihitaji kuwasaidia Makuffār, hata kwa Senti. Hasha! Ewe ndugu uliyekwisha nusa harufu ya Īmān! Hata kama mtu atapigana na Makuffār, na akawasaidia Waislam kwa kila njia iwezekanayo – lakini moyo wake unachukia Uislam, au unapenda Kufr – basi yeye ni Kāfir kwa Kufr ya Tawallī. Hata kama atakufa kwenye mikono ya Makuffār kwamba alikuwa anapigana vita! Hivyo Ewe Ndugu katika Tawhīd! Kama umekwisha tambua hili, basi sasa utakuwa umejua kuwa hawa Murji'ah hawaoni Mudhāharah (Kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam) kuwa ni Kitenguzi cha Uislam. Basi Yasikudanganye mambo ya Watu wa Irjā'!

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ نَافَقُوا يَقُولُونَ لِإِخْوَانِهِمُ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ أَهْلِ الْكِتَابِ لَئِنْ أُخْرِجْتُمْ لَنَخْرُجَنَّ مَعَكُمْ وَلَا نُطِيعُ فِيكُمْ أَحَدًا أَبَدًا وَإِن قُوتِلْتُمْ لَنَنصُرَنَّكُمْ

"Je, huoni (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) wale walionafiki wanawaambia (*Ikhwān*) ndugu zao waliokufuru miongoni mwa Ahlil-Kitaabi: (*Wallaahi*) Mkitolewa bila shaka nasi tutatoka pamoja nanyi na wala hatutomtii yeyote abadani dhidi yenu. Na mkipigwa vita, bila shaka tutakunusuruni."[464]

Na Ahadi (kiapo hiki) hii ilitolewa na Wanafiq kwa baadhi ya Mayahudi huko Madīnah.

Na Al-Qāsim Ibn Salām amesema katika "*Al-Gharīb*" (3/142), "Na *Halīf* (yule anayeahidi utiifu) na (pia) anaitwa *Walī*." Na Ibn Al-Athīr (RahimahuLlaah) amesema (maneno kama haya) katika "*An-Nihāyah*" (5/228).

Na maneno kama haya yanaonekana katika kuunda mgongano (ili) kupiga vita *Jihād* na *Mujāhidīn*, na ndicho kitu ambacho kwa uongo wamedanganya kuwa ni *Irhāb* (Ugaidi).

4) *Tawallī* kwa makubaliano (*Muwāfaqah*).

Kama wale wanaoifanya Demokrasia ndiyo njia ya Kutawala (kuongoza), kama *Makuffār*, au wanatengeneza Mabunge, kama wao (*Makuffār*), au Mabaraza ya (kutunga) Sheria, au Kamati, au Mashirika; kama matendo ya *Makuffār* – hivyo huyu amewafanyia wao *Tawallī*.

---

464 Al-Hashr : 11

Na hili lilielezwa na ma-*Imām* wa *Da'wah* wa Najd kwa namna iliyo bora kabisa. Hata vitabu Viliandaliwa kwa ajili ya hili, (hasa) mwenye kuridhiana (kukubaliana) na *Mushrikīn* na *Makuffār* katika *kufr* na *Shirk* zao. Kama vile Sulaymān Ibn 'Abdillāh Ibn Muhammad Ibn 'Abd Al-Wahhāb alitunga kitabu "*Ad-Dalā'il*" kiitwacho "*Hukm Muwālāt Ahlil-Ishrāk*"[465], na Hamad Ibn 'Atīq ametunga kitabu "*An-Najāti wal-Fikāki Min Muwālāt Al-Murtaddīn Wa Ahlil-Ishrāk.*"

Na kila aina kati ya hizi nne za *Tawallī*, ni *kufr* kubwa (inamtoa mtu katika kamba ya Uislam) haijalishi mtu anaamini nini[466], kinyume na isemwavyo na watu wa *Irjā'*.

Muwālāt (na hii ni pana zaidi kuliko *Tawallī*), iko ya aina mbili:

1) Aina iitwayo ***Tawallī***; na ni aina ambayo tumeshaitaja mwanzo. Na wakati mwingine huitwa ***"Al-Muwālāt Al-Kubrā"***[467], au ***"Al-'Udhmā"***[468], au ***"Al-'Ammah"***[469], au ***"Al-Mutlaqah"***[470] – na yote haya yana maana sawa na *Tawallī*.

2) ***Muwālāt*** **ndogo au yenye mipaka (shart).**

Na ni kila kitu kinachomtukuza *Kuffār*, katika kuwaheshimu (kuwakirimu) wao, au kuwaruhusu wao kukaa mbele kwenye mikutano/mikusanyiko; au kuwafanya wao kuwa Waajiriwa (wafanya kazi badala ya Waislam), na mambo kama hayo. Hivyo haya ni katika maovu na ni katika madhambi makubwa.

---

465 Hiki ni Kitabu ambacho kimo katika Mjaladi huu.

466 "Dūn An-Nadhar Ilā Al-I'tiqād".

467 Muwālāh Kuu

468 Muwālāh Kubwa

469 Muwālāh ya Jumla

470 Muwālāh yenyewe hasa.

Allaah Ta'ālā Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ

"Enyi walioamini! Msifanye adui Wangu na adui wenu kuwa Awliyā' (marafiki wandani) mkiwapa mapenzi…"[471]

Kwa hiyo Allaah ameita "**kuwapa mapenzi**" kuwa ni *Muwālāt* – na hakuwaita wao *Makuffār* kutokana na hilo, badala yake amewaita wao kwa nembo ya Īmān [472].

Na Āyah hizi (za *Al-Mā'idah: 51*) zilibainishwa na 'Umar, kuhusu kumfanya Mkristo kuwa Mwandishi wa barua, pindi alipomtukana (alipomkashifu) Abū Mūsā Al-Ash'arī [473].

---

471 Al-Mumtahinah : 01

472 Tanbihi: Kuna rai kutoka kwa baadhi ya Wanazuoni, kuwa ukweli kwamba Allaah amewasifia wao kwa alama ya Īmān haithibitisha hasa kwamba kitendo hicho ni Kufr Kubwa. Hili limebainishwa na Shaykh 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdul-'Azīz katika kitabu chake "Al-Jāmi' Fī Talab Al-'Ilm Ash-Sharīf" Madala wake katika suala hili umetafsiriwa kwa Kiingereza, na unapatikana katika Kiambatanisho katika Kitabu "Millat Ibrāhīm", kinachopatikana katika Website ya At-Tibyān Publications.

473 Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu) anaikusudia hadithi iliyosimuliwa na Abū Mūsā Ash-'arī (RadhiyaLlaahu 'Anhu), "Nilimwambia 'Umar "Nina mwandishi (wa barua) ambaye ni Mkristo." 'Umar akajibu "Una nini (tatizo gani) wewe? Allaah akulaani wewe! (Qātalak Allaah)! Je haujamsikia Allaah Akisema **"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni *Awliyā'* (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya wao *Awliyā'* (marafiki wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao."** Kwa nini usimchukue Hanīf (Muislam)? Abū Mūsā Akasema "Ewe Amīr wa Waumini! Namuhitajia yeye aniandikie tu, na dini yake ni yake (yaani hainihusu)." Hivyo 'Umar akajibu "Allaah amewafedhehesha (amewawatweza) wao, hivyo siwaheshimu. Siwatukuzi (Siwaheshimu), kwa sababu Allaah ndiye aliyewatweza. Siwafanyi watu wa karibu (yangu), kwa kuwa Allaah ndiye aliyewaweka mbali (nasi)." Imesimuliwa na Ibn Taymiyyah, na yeye mwenyewe ameipa daraja ya "Sahīh", kutoka kwa Imām Ahmad, katika "Iqtidhā' As-Sirāt Al-Mustaqīm" (50), na Al-Bayhaqī katika "As-Sunan Al-Kubrā" (10/127).

Allaah Ambariki Amīr Al-Mu'minīn 'Umar Ibn Al-Khattāb, na twamuomba Allaah Atufufue pamoja na 'Umar na Rafiki zake Wawili. Ni jibu kali zuri lilioje la 'Umar kwa mtu aliyechanganya Amri ya Allaah! Tafakari juu ya tukio hili na fikiria juu ya hali iliyopo hivi sasa. Fikiria juu ya kauli ya Amīr Al-Mu'minīn "Qātalak Allāh". Na hivi leo, kama ukimkataza ndugu yako kwa makemeo kama haya ya 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu), utaitwa "Bannāwī" na "Qutubī". Wa Lā Hawla Wa Lā Quwwata Illā BiLlāh.

Na yeyote anayetaka kupanua ufahamu wake kuhusu mada hii, basi na arejee kitabu "*Awthaq 'Urā Al-Īmān*" cha *Imām* Sulaymān Ibn 'Abdillāh Ibn Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb katika "*Majmū'at At-Tawhīd*", na Makala "*Al-Muwālāh*" ya 'Abdul-Latīf Ibn 'Abdir-Rahmān, inayopatikana katika makala yake "*Majmū' Ar-Rasā'il wal-Masā'il.*"

- Mwisho wa maneno ya *Shaykh* 'Alī Ibn Khudhayr Al-Khudhayrī (*FakaLlaahu Asrahu*),

Shaykh 'Abdullāh Ibn Humayd (RahimahuLlaah) amesema, "Ni wajibu wa lazima juu ya kila Muislam mwenye taqwa yeye binafsi kufahamu ma-'*Ulamā* nini wamesema kuhusu tofauti kati ya *Tawallī* na *Muwālāt* – *Muwālāt* ni, kwa mfano, kuongea kwa Upole na kuffār, kuwatabasamia, kusafisha wanavyovimwaga, na vitu vingine kama hivi ambavyo vinakubalika (vinaruhusiwa); na haya, wakati huo ukiendelea kudhihirisha kuwakataa wao na Dini yao, nao wakijua ukweli huu – ni *Kabīrah* (Dhambi kubwa) katika madhambi makubwa, na mtu huyu yuko katika hatari kubwa.

Na kuhusu *Tawallī*, inahusisha kuwatukuza/kuwasifu, kuwabembeleza/kuwafurahisha (kujipendekeza), kuwasaidia dhidi ya Waislam, kufanya urafiki nao, kutowatupa (kutowatenga) waziwazi – (lolote kati ya haya) ni *Riddah* kwa mwenye kufanya hivyo, na ni wajibu kupitisha hukmu ya *Murtadd* juu yake – kwani imethibiti kutoka katika *Kitāb*, *Sunnah* na *Ijmā'* ya *Ummah*."[474]

Shaykh Nāswir Ibn Hamad Al-Fahd (Allaah amtoe haraka gerezani) amesema, "Hivyo kujamihiana (*Mu'āmalah*) na *kāfir* kuko kwa namna tatu:

1) Aina ya kwanza: Kuamiliana kunakojumuisha mambo ya *kufr* inayomtoa mtu katika Uislam.

---

474 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (15/479)

Na baadhi ya ma-*'Ulamā* wameuita Mu'āmalah huu *'Tawallī'*. Kwa hiyo kila aina ya ushirikiano wenye dalili inayothibitisha kuwa ni *kufr* na *Riddah* – basi mu'āmalah huo unaingia katika aina hii. Na ni kama vile kupenda Dini ya *Makuffār*, au kutaraji/kupenda kuwaona wao wameshinda (dhidi ya Uislam) na mifano mingine kama hiyo. Na katika hayo ni hili suala letu , nalo ni: Kuwasaidia (*Mudhāharah*) wao - makuffār dhidi ya Waislam.

2) Aina ya Pili: *Mu'āmalah* ambao ni *Haram*, lakini hauna *kufr*.

Na baadhi ya ma-*'Ulamā* wameiita aina hii kuwa ni *'Muwālāt'*. Kwa hivyo kila aina ya *mu'āmalah* ambayo ina dalili inayoonesha kuwa hairuhusiwi – lakini katazo lake halijafikia *Kufr* – basi ni katika aina hii. Na hii (mfano wake) ni kama kuwapendelea wao kukaa mbele ya mikusanyiko/mikutano, kuanza kuwasalimia, na kuonesha (aina ya) upendo ambao haufikii daraja ya *Tawallī*, na mambo kama hayo.

3) Aina ya tatu: *Mu'āmalah* unaoruhusiwa (*Jā'iz*).

Na aina hii haijumuishwi katika *Muwālāt*, na ni ule ambao dalili zinaonesha kuruhusiwa/kufaa kwake, kama vile kuwatendea haqq na uadilifu[475] wale wasiopigana vita (na Uislam na Waislam) [476], na kulinda uhusiana na jamaa ambao ni *Makuffār*[477], na mfano wa hayo.

---

475 Kwa hakika huu ni Wajib. Kwani Allaah Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا كُونُوا قَوَّامِينَ لِلَّهِ شُهَدَاءَ بِالْقِسْطِ وَلَا يَجْرِمَنَّكُمْ شَنَآنُ قَوْمٍ عَلَىٰ أَلَّا تَعْدِلُوا اعْدِلُوا هُوَ أَقْرَبُ لِلتَّقْوَىٰ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ خَبِيرٌ بِمَا تَعْمَلُونَ

"Enyi walioamini! Kuweni wasimamizi madhubuti kwa ajili ya Allaah mkitoa ushahidi kwa uadilifu. Na wala chuki ya watu isikuchocheeni kutokufanya uadilifu. Fanyeni uadilifu; hivyo ni karibu zaidi na taqwa. Na mcheni Allaah; hakika Allaah ni Mwenye upeo wa khabari za dhahiri na za kufichika kwa yale myatendayo." [Al-Mā'idah : 08].

Na hakuna Uadilifu, isipokuwa katika Sharī'ah ya Allaah – Siyo katika Sheria za Kutungwa za Binadamu, wala zile zinadaiwa kuwa ni "Haki za Binadamu" au Kufr na dhulmah kama hizo. Na yeyote atakayedai kuwa Sheria nyingine kinyume na Sharī'ah inafaa (ni adilifu) au ni sawa au "Zina utu zaidi", basi hiyo ni Riddah, kama inavyodhihirika katika Vitenguzi Kumi.

- Mwisho wa maneno ya Shaykh Nāswir al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) [478].
- Na aina hii ya mwisho ya *mu'āmalah* ina *Tafsīl* nyingi ndani yake kutoka katika vitabu vya *Fiqh*. Baadhi ya mifano itatajwa hapa.
- *Shaykh* al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema, "Hukmu ni kwamba hapana muamala wa kibiashara anaoutaka binadamu ambao umekatazwa, isipokuwa ule ambao Kitabu na Sunnah vimesema kuwa umekatazwa. Kama ambavyo hakuna 'Ibādah iliyohalalishwa kwao, isipokuwa ile ambayo imeamrishwa katika Kitabu na Sunnah. Kwa hiyo Dini ni chochote kilichoamrishwa na Allaah, na chochote alichokikataza Allaah, ni *Harām*. Kinyume na wale ambao Allaah ameonya –

---

476 Kama ilivyo katika Āyah,

لَّا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ لَمْ يُقَاتِلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَلَمْ يُخْرِجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ أَن تَبَرُّوهُمْ وَتُقْسِطُوا إِلَيْهِمْ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُقْسِطِينَ إِنَّمَا يَنْهَاكُمُ اللَّهُ عَنِ الَّذِينَ قَاتَلُوكُمْ فِي الدِّينِ وَأَخْرَجُوكُم مِّن دِيَارِكُمْ وَظَاهَرُوا عَلَىٰ إِخْرَاجِكُمْ أَن تَوَلَّوْهُمْ وَمَن يَتَوَلَّهُمْ فَأُولَٰئِكَ هُمُ الظَّالِمُونَ

"Allaah Hakukatazeni kuwafanyia wema na uadilifu wale wasiokupigeni vita katika Dini, na wala hawakukutoeni kutoka majumbani mwenu. Hakika Allaah Anapenda wafanyao uadilifu. Hakika Allaah Anakukatazeni tu kuhusu wale waliokupigeni vita katika Dini, na wakakutoeni kutoka majumbani mwenu, na wakasaidiana juu ya kukutoeni ndio msiwafanye Awliyā' (urafiki) nao. Na yeyote atakayewafanya Awliyā' (marafiki), basi hao ndio madhalimu." [Al-Mumtahinah : 8 – 9]

477 Kwani Allaah anawaambia wale ambao wazazi wao ni Makuffār,

وَإِن جَاهَدَاكَ عَلَىٰ أَن تُشْرِكَ بِي مَا لَيْسَ لَكَ بِهِ عِلْمٌ فَلَا تُطِعْهُمَا وَصَاحِبْهُمَا فِي الدُّنْيَا مَعْرُوفًا وَاتَّبِعْ سَبِيلَ مَنْ أَنَابَ إِلَيَّ

"Lakini wakikushikilia kuwa Unishirikishe (katika 'Ibādah) na ambayo huna elimu nayo, basi usiwatii. Na suhubiana nao kwa wema duniani, na fuata njia ya anayerudi kutubia Kwangu." [Luqmān : 15]

478 Rejea katika "At-Tibyān Fī Kufri Man A'ān Al-Amrikān" (41 – 42). Kitabu hiki pia kimetafsiriwa chote kwa Kiingereza na At-Tibyān Publications, na kinapatikana katika tovuti yao.

wale wenyekuharamisha ambayo Allaah hakuharamisha, hivyo kufanya Shirk, na kuhalalisha/kutunga Dini ambayo Allaah hakuitolea ruhusa."[479]

- Kadhalika anasema, "Kwa hiyo ni ruhusa mtu (muislam) kununua katika mifugo na farasi wao (makuffār), kama ilivyo yafaa kununua mifugo ya Mabedui, Waturuki, na Wakurd; na ni halali kuwauzia wao chakula, nguo, na bidhaa/vitu kama hivyo. Lakini kuwauzia wao vitu ambavyo vitawasaidia wao kufanya *Harām* – kama vile kuwauzia wao farasi au silaha wanazoweza kuzitumia katika mapigano (dhidi ya Waislam) na kufanyia *Harām* mbalimbali – basi hili limekatazwa [480]. Allaah Ameamrisha,

- وَتَعَاوَنُوا عَلَى الْبِرِّ وَالتَّقْوَىٰ وَلَا تَعَاوَنُوا عَلَى الْإِثْمِ وَالْعُدْوَانِ وَاتَّقُوا اللَّهَ إِنَّ اللَّهَ شَدِيدُ الْعِقَابِ

"Na shirikianeni katika wema na taqwa, na wala msishirikiane katika dhambi na uadui. Na Mcheni Allaah; hakika Allaah ni Mkali wa kuakibu."[481]"[482]

Pia amesema, "Haifai (hairuhusiwi) kuwauzia makuffār (kitu chochote kinachoweza kutumika kama) silaha ambazo watazitumia kuwapiga Waislam."[483]

---

479 "As-Siyāsah Ash-Shar'iyyah" (155)

480 Kuwauzia silaha Maadui wa Allaah, au kitu chochote kinachohitajika moja kwa moja kutumika katika Magari ya Kivita, ni katika aina ya Tawallī. Kwa kuwa "Kuuza" katika hali hii, kunatazamwa kuwa ni "Kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, kwa thamani (ndogo) ya Kidunia." Na inafaa ifahamike, baada ya kusoma "Ad-Dalā'il", kwamba huu si udhr – bado huu ni Mudhāharah, Kitenguzi cha Nane. Hivyo wale wanaowasaidia Maadui wa Allaah kwa kuwauzia (baadhi ya) vitu ambavyo maadui wanavihitaji – na kisha wanasema "Allaah amehalalisha Biashara", basi jihadhari na Riddah hiyo iliyojificha.

481 Al-Mā'idah : 02

482 "Al-Masā'il Al-Mārdīniyyah" (132 -133)

Ibn Hajar al-'Asqalānī (RahimahuLlaah) anasimulia kuwa *Salaf* waliona kwamba, "Kufanya Biashara na Makuffār inaruhusiwa, isipokuwa kuwauzia vitu ambavyo wanaweza kuwapatia wapiganaji (wanajeshi) wao katika kupigana dhidi ya Waislam."[484]

Na kuna mashart ya kuuziana na makuffār.

1) Biashara (kununua na kuuziana) inatakiwa kuwa ni ya vitu ambavyo ni halali.
2) Vitu hivi visiwe na matumizi yoyote kwa makuffār dhidi ya Waislam.
3) Biashara hizi zisiwe na kitu chochote chenye kumdhalilisha Muislam.[485]

Na Ibn Hajar (RahimahuLlaah) pia anasimulia kuwa *Salaf* walionelea kuwa "Inafaa (ni halali) kuwatembelea *Makuffār* pindi panapokuwa kuna matumaini kuwa wanaweza kuitika wito wa *Uislam* (wanaweza kusilimu). Lakini pakiwa hapana matarajio, basi hairuhusiwi (haifai) kuwatembelea wao."[486]

Na kwa wale wanaotaka *Tafsīl* zaidi, basi warejee katika vitabu vya *Fiqh*.

---

483 Rejea katika "Iqtidhā' As-Sirāt Al-Mustaqīm"

484 "Fat-h Al-Bārī" (4/410)

485 Rejea katika "Fat-h Al-Bārī" (4/452). Lakini kuhusiana na Kuuziana (kufanya biashara) na Murtaddīn – hakuna kingine, isipokuwa Upanga; Rejea katika "Ahkām Ahl Adh-Dhimmah" cha Ibn Al-Qayyim (1/67).

486 "Fat-h Al-Bārī" (10/119). Kisha anasema, "Kinachodhihirika ni kuwa inategemeana na niyyah na manufaa yanayopatikana kutokana na Kuwatembelea Makuffār." Kwa hiyo siyo mara zote ni Harām, wala siyo mara zote inaruhusiwa (halali) – hutegemeana na hali.

KUTOMFANYIA TAKFĪR KĀFIR [487]

(KUTOMKUFURISHA KAFIRI)

Alhamdulillaah, Was-Salātu Was-Salāmu ʻAlā RasūliLlāh;

Wa Ba'd:

Kwa hakika Msingi "Asiyemfanyia *Takfīr Kāfir*, basi naye ni *Kāfir*" ni maarufu, ni kanuni inayofahamika sana na ni Kitenguzi cha Tatu katika Vitenguzi vya *Uislam* ambavyo *Shaykh* Muhammad Ibn ʻAbdul-Wahhāb (RahimahuLlaah Ta'ālā) amevitaja, kama alivyosema, "La tatu: Yeyote asiyewakufurisha *Mushrikīn*, au akatilia shaka *kufr* yao, au akayaunga mkono (akayapenda na kuyasifia) *Madh-hab* yao – basi amekufuru."

Lakini msingi huu umewekewa mipaka (kama unavyoonekana). Lakini kuna *Tafsīl*; na wale wasiouzingatia (msingi huu), huanguka katika *Bātil* – aidha kwa kuwakufurisha *Waislam*, au kwa kutowakufurisha *Makuffār* asilia [488]. Kwa hiyo *Tafsīl* katika jambo hili ni kama ifuatayo:

---

487 Kipengele hiki kimeegemea katika Makala (Risala) fupi iliyoandikwa na Shaykh Nāswir Al-Fahd (FalkaLlaahu Asrahu), iitwayo ***"Hawla Qā'idah: Man Lam Yukaffir Al-Kāfir Fahuwa Kāfir"***.

488 Al-Kuffār Al-Asliyyūn: Makuffār Asili – Wale ambao wamezaliwa (wamelelewa) katika Uyahudi, Ukristo, Uhindu, Upagani, Utabiri Nyota (Ramli), Uqaddiyyān, Ubahai, Usekula (Secularism), Ubudha, Urāfidhah, Ukomuni (Communism), Ujaini (Jainism), Uzayuni (Zionism), Udemokrasia, Uchawi, Usikhi (Sikhism), na dini zingine kama hizo.

Fahamu, kwanza kabisa, kwamba kanuni kuhusu - msingi huu[489] hauhusiani na masuala ya ushirikiano (*muwālah*) na *Makuffār* kwa vitendo na kauli; Lakini ni katika mlengo ambao (kanuni) msingi huu [490] unahusiana na Ukanushaji na *Takdhīb* (kwenda kinyume) ya (maana ya) Maandiko (ya *Qur'ān* na *Hadīth*) [491] . Kwa hiyo yeyote atakayeacha kumkufurisha *kāfir*, basi huu (utakuwa) ni ukanaji wake wa *nusūs* za wazi zinazomkufurisha kafiri.

Hivyo kwa kuzingatia hili, ni lazima maandishi yaliyosimuliwa kuhusu *Takfīr* yawe *sahih* na *Muttafaq*, na inafahamika kwamba yule mwenye kuacha *Takfīr* ni Mkanushaji wa *nusūs* hizi. Na *Mukaffirāt* [492] siyo tu moja, na kuingia katika (mambo) hayo (ya *Mukaffirāt*) siyo tu ni kwa namna moja.

---

489 Anakusudia Msingi, "Yeyote asiyewakufurisha Mushrikīn, au akatilia shaka Ukafiri wao, au akayaridhia Madh-hab yao, amekwisha Kufuru."

490 Kutomkufurisha Kāfir.

491 Shaykh anakusudia Āyah kama,

وَمَا يَجْحَدُ بِآيَاتِنَا إِلَّا الْكَافِرُونَ

"Na hawakanushi Aayaat Zetu isipokuwa makafiri." [Al-'Ankabūt : 47]

Na,

فَمَنْ أَظْلَمُ مِمَّن كَذَبَ عَلَى اللَّهِ وَكَذَّبَ بِالصِّدْقِ إِذْ جَاءَهُ
أَلَيْسَ فِي جَهَنَّمَ مَثْوًى لِّلْكَافِرِينَ

"Basi ni nani dhalimu zaidi kuliko yule aliyemsingizia uongo Allaah, na akaukadhibisha ukweli ulipomjia? Je, kwani sio katika Jahannam makazi kwa ajili ya makafiri?" [Az-Zumar : 32]

492 *Mukaffirāt:* Vitenguzi vya Uislam; Vitendo, Kauli au Itikadi, ambavyo vinamtoa mtu katika kamba ya Uislam. Pia huitwa Kufr Akbar.

Na kwa ufafanuzi wa suala hili, ni muhimu kutofautisha baina yao (*makuffār*), na (*makuffār*) wamegawanyika katika aina mbili:

1) **Aina ya kwanza:** *Kāfir wa asili (Al- Kāfir Al-Aslī)*

Kama vile Mayahudi,Wakristo, Majusi, na watu kama hao. Hivyo yeyote asiyewafanyia *Takfīr* (asiyewakufurisha), au akatilia shaka *kufr* yao, au akayaunga mkono (kuyapenda na kuyasifia) *Madh-hab* yao – basi yeye ni *Kāfir* kwa mujibu wa *Ijmā'*, kwani zaidi ya mtu mmoja katika ma-*'Ulamā* wamelisema [493] (jambo hili). Kwa sababu katika haya *(kutowakufurisha, kutilia shaka ukafiri wao na kuipenda dini yao),* kuna ukanusho wa maandiko *(yaani mtu huyu atakuwa amekanusha maandiko)* yaliyosimuliwa kuhusiana na ubatili wa *'Aqīdah* ya Wasiokuwa Waislam, na *ukafir*i wa wale ambao hawako katika *Dīn* ya *Uislam*.

2) **Aina ya Pili:** *Murtadd katika Uislam (Al-Murtadd 'An Al-Islām)*.

Na hii imegawanyika katika sehemu mbili:

a) *Ya Kwanza:* Mwenye kuonesha Riddah yake waziwazi, na kutoka katika Uislam na kwenda Dini nyingine, kama vile Uyahudi, Ukristo, Upagani na mfano wake. Kwa hiyo hukmu yake ni sawa na ile iliyopita ya 'Kafiri Asilia.'

---

493 Al-Qādhī 'Iyādh (RahimahuLlaah) pia amesema kwamba, "Na ndiyo maana tunamkufurisha yeyote asiyewakufurisha wale wenye kufuata dini zingine kinyume na Uislam kuwa (yeye) ni kuffār; na (pia tunamkufurisha yeyote) mwenye kutilia shaka Ukafiri wao, au akayaridhia Madh-hab yao – hata kama akionesha Uislam na akauamini, na akaamini uongo (uovu) wa kila madh-hab yasiyokuwa Uislam – yeye ni Kāfir tu (kwa kutowakufurisha Makuffār)." "Ash-Shifā'" (2/286). Zingatia – Ewe ndugu Muislam – kwamba maneno haya yanakurubiana sana na ya Shaykh Al-Islām (RahimahuLlaah).

b) *Ya Pili:* Mwenye kukidiriki kitenguzi miongoni mwa vitenguzi vya *Uislam*, na akaendelea kushikilia msimamo kwamba bado yuko katika *Uislam* na si katika *Kufr* kutokana na Kitenguzi hiki. Na hapa wamegawanyika aina mbili:

i) Kwanza: Mwenye kufanya jambo la wazi na lisilo na utata lenye kutengua Uislam, ambalo lina *Ijmā'* juu yake (*Mujma' 'Alayh*) [494] ; Mathalani, Kumtukana Allaah Ta'ālā – huyu amekufuru kwa mujibu wa *Ijmā'* [495]. Na ni watu wa namna mbili tu ambao hawamfanyii *Takfīr* mtu huyu:

- *Wa kwanza)* Watu wanaokubali na kuamini kuwa Kumlaani/Kumtukana Allaah ni *Kufr*, na kwamba kitendo hiki ni *kufr*. Lakini wameepuka kupitisha hukmu kwa muhusika kwa sababu ya kutojua (kutofahamu) hali ya muhusika, au kutokana na (wenye kutoa hukmu) kuwa na shaka (kwamba mtu huyo kiuhalisia hakumtukana Allaah) na mfano wake. Kwa hiyo watu hawa wamekosea, na kauli yao si ya sawa – lakini watu hawa hawajafanya *kufr*, kwani hawajakanusha andiko lolote, wala hawajapotosha; na wamekubaliana na yaliyokuja kutoka kwenye maandiko na *Ijmā'* yanayosema kwamba Kulaani/kutukana (Allaah au chochote kinachohusiana na Dini) ni *kufr*.

---

494 Na moja ya Kitenguzi cha Wazi na kisicho na utata chenye Ijmā', ni kama Shaykh Ibn Bāz (RahimahuLlaah) alivyosema, "Ma-'Ulamā wa Uislam wameafikiana (wamekubaliana) juu ya ukweli kuwa yeyote mwenye kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, akaungana nao kwa aina yoyote ya msaada, basi mtu huyo ni Kāfir kama wao." 'Majmū' Al-Fatāwā" (1/274).

495 Rejea katika "Fatāwā Ash-Shaykh Muhammad Ibn Ibrāhīm" (1/174, 12/195), "Fatāwā Ash-Shaykh Ibn Bāz" (3/165), "Fatāwā Ash-Shaykh Ibn 'Uthaymīn" (1/62). Na Shaykh Sulaymān Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) amesema, "Hivyo yeyote mwenye kumtukana/kumkashifu Allaah, au Kitab Chake, au Nabī/Mtume wake, au Dīn yake – basi anakuwa ni Kāfir kwa Mujibu wa Ijmā', hata kama alikuwa anafanya Mzaha/Utani na hakukusudia kwa moyo Kutukana. Hivyo yeyote atakayefanya jambo katika hayo, ma-'Ulamā wote wamekubaliana kwamba yeye ni Kāfir." "Taysīr Al-'Azīz Al-Hamīd" (617). Na Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) ameiweka katika Mambo Kumi yenye Kutengua Uislam.

- *Wa Pili)* Wale wanaokataa ukweli kuwa Kulaani/kutukana (Allaah) ni Kufr, basi hawa wanakufuru baada ya (kuwafikia) *Bayān* (Uongofu), kwa sababu ni kukanusha maandiko na *Ijmā'*. Na hili ni mfano wa Wale wanao abudu Makaburi miongoni mwa wale wenye kujinasibisha na Uislam. Hivyo yeyote mwenye kukataa kwamba kitendo hiki (cha kuabudu makaburi) ni *Kufr* – basi anakufuru, kwa sababu ni kukanusha maandiko na *Ijmā'*. Na mwenye kukubali kwamba kitendo hiki ni *kufr* lakini asifanye *Takfīr* kutokana na Shaka, hakufuru (kama ilivyotangulia kusemwa).

ii) Pili: Mwenye kufanya jambo la kutengua Uislam ambalo linakhitilaf – mathalani *Tark As-Swalah* (Kuacha *Swalah*). Hivyo *Takfīr* juu ya mtu huyu mwenye kuacha *Swalah* ni suala lenye khitilaf. Na mwenye kukinzana nalo (yaani asiyemkufurisha mwenye kuacha *Swalah*) hakufuru (hawi *kāfir*) wala hawaambiwi kuwa wako katika *Bid'ah* ama *Fisq*, ingawa wamekosea (*Khata'*).

Huu ni ufupisho wa nilichoweza kukiandaa kuhusiana na Msingi huu.

Wa SwallaLlāhu 'Alā Muhammad.

Imeandikwa na ndugu yenu,

Nāswir Bin Hamad Al-Fahd

10/5/1423.[496]

496 Kitabu hiki kiliandikwa kabla ya Shaykh kukamatwa. Twamuomba Allaah Amtoe Jela haraka, na Amhifadhi, na Awanufaishe Waislam kupitia 'Ilm yake.

FATWĀ YA IMĀM AHMAD SHĀKIR[497]

Muffasir, *Muhaddith*, *Muhaqqiq*, *Mufti wa Salafī* wa ardhi ya Misri – *Al-'Allāmah* Ahmad Shākir (1309 – 1377) amesema:

"Kuhusu (kuwa upande mmoja) kuungana/kusaidiana (*Ta'āwun*) na Waingereza (dhidi ya Waislam), kwa namna yoyote (ya ushirikiano) miongoni mwa aina mbalimbali za ushirikiano [498], bila kujali ni ushirikiano mdogo au mkubwa: Hii ni *Riddah* kubwa mno (*Ar-Riddah Al-Jāmihah*), na ni Kufr isiyopingika [ya wazi] (*Al-Kufr As-Sīrah*). Na hakuna udhr wowote wenye kukubalika katika hili, wala *Ta'wīl* yoyote yenye manufaa, wala hakuna Mzalendo Punguani atamsaidia (yeyote) dhidi ya hukmu yake, wala siasa za kijinga [499], wala ili kuonesha *Mujāmalah* (heshima/adabu/staha).

Ni *Nifāq* (*Nifāq* kubwa inayomtoa mtu katika *Uislam*), iwe ni watu binafsi, Serikali au Viongozi – wote wako sawa katika *Kufr* na *Riddah* [500].

---

497 Kipengele hiki kimechukuliwa katika kitabu chake "Kalimatu Haqq" (126 – 137). Hii imechukuliwa katika Fatwā ndefu sana kutoka kwa Shaykh iitwayo, "Anuwani kwa hasa Nchi ya Misri, na Arabia na Nchi za Kiislam kwa Ujumla". Inahusu hukmu ya Kushirikiana na Waingereza na Wafaransa, kipindi cha Uvamizi (utawala) wao na kuchupa kwao mipaka dhidi ya Waislam. (Shaykh) Ni Mkali sana dhidi ya Wafaransa kwa kuwa ndio waliokuwa wabeba bendera ya Uvamizi nchini Misri, kwa wakati huo. Allaah Amrahamu Shaykh, na amuingize Jannah, na aunufaishe Ummah kwa 'Ilm yake.

498 *Bi Ayyi Naw' Min Anwā' At-Ta'āwun*

499 Yaani aina zile za Siasa ambazo kiuhalisia ni Mudāhanah kwa Makuffār.

500 *Sawā'an A'kān Dhālik Min Afrād Aw Hukm Aw Hukūmāt Aw Zu'amā' – Kulluhum Fī Al-Kufr Wa Ar-Riddah Sawā'*

(Hakuna mwenye kupewa Udhr) Isipokuwa yule ambaye Hafahamu (kwamba itawanufaisha Makuffār) au kwa bahati mbaya (hakujua kuwa amewasaidia) [501]. Kisha akifahamu juu ya suala hilo, basi atubie na ashike njia ya Waumini, basi hao ni watu ambao huenda Allaah Atawasamehe – kama watamcha Allaah, siyo (wafanye hivyo) kwa ajili ya Siasa, au kwa ajili ya (kuwaonyesha na kuwaridhisha) watu.

Na naamini kuwa nimeweza kubainisha hukmu ya kupigana na Waingereza, na hukmu kuhusiana na kuungana nao (kushirikiana nao), haijalishi namna ya muungano na Ushirikiano utakavyokuwa – ili kila Muislam anayeweza kusoma Kiarabu ataielewa, bila kujali anatokea katika jamii yenye hadhi gani, na haijalishi anaishi katika upande gani wa Dunia.

Na nataraji kwamba kila msomaji hayuko tena katika Shaka, kwamba ni kitu kilichowazi na hayahitajiki maelezo au dalili zaidi; Kwamba suala la Ufaransa kwa muktadha huu ni sawa na lile la Uingerza, kwa kila Muislam katika Uso wa Dunia. Kwani hakika Uadui wa (Wafaransa) Ufaransa dhidi ya Waislam, na raghba (ghera) yao ya hali ya juu katika kazi yao ya kuuondoa (kuufutilia mbali) *Uislam*, na katika kuupiga vita Uislam, ni mara kadhaa zaidi ya ile raghba na Uadui wa Waingereza. Zaidi, ni madhaifu katika Utaifa na Uadui. Wanawaua ndugu zetu Waislam katika kila nchi ya Kiislam ambayo wana mamla na Ushawishi. Na wanaendeleza Madhambi na ukatili (uovu) huu, ndiyo madhambi na ukatili (mauaji) wa Waingereza unaonekana ni mdogo (wa kawaida) na hafifu ukilinganisha na wa Wafaransa. Kwa hiyo wao na Waingereza wako sawa katika Hukmu:

---

501 Kama vile ulimi kuteleza, kusema kitu bila kukusudia ambacho kimegeuka kuwa ni cha kuwasaidia Makuffār. *WaLlāhu A'lam*.

Damu zao na Mali zao ni *Halāl*, bila kujali wako wapi[502]**.** Na hairuhusiwi kwa Muislam yeyote, bila kujali atakuwa sehemu gani katika ardhi, kushirikiana nao (dhidi ya Waislam) – **haijalishi ni aina gani ya Ushirikiano.** Na hakika, kushirikiana nao kuna hukmu ileile kama kuungana na Waingereeza – ni Riddah na kutoka kabisa katika Uislam; haijalishi itakuwa ni rangi gani ya Mshirika, au aina yake, au utaifa wake…"[503]

Mpaka aliposema: "Hima! Hebu kila Muislam katika kila pande na kona ya Dunia atambue! **Kwamba (akishirikiana/ akiungana na Maadui wa Uislam** – wale wanaowatawala Waislam – miongoni mwa Waingereza, Wafaransa au washirika wao mbalimbali na wale wanaofanana nao – **kwa namna yoyote ya ushirikiano, au akiwapa amani na asipopigana vita dhidi yao kwa vyovyote awezavyo**[504]**, hata kuwasaidia kwa kauli au vitendo dhidi ya ndugu zao katika Dini;** Hivyo yeyote akifanya jambo lolote kati ya haya, kisha akaswali – basi *swalah* yake ni *Bātil* . Au akitaka kujitwaharisha kwa *Wudhū'*, *Ghusl*, au *Tayammum* – Twahara yake ni *Bātil*. Au akifunga *Swiyām* ya Faradh (Ramadhān) au Ya Sunnah – Funga yake ni *Bātil*. Au akitekeleza *Hajj*, basi *Hajj* yake ni *Bātil*. Au akitoa *Zakah* ya Wajib, au *Swadaqah* – basi *Zakah* yake ni *Bātil*, yenye kukataliwa (na kutupwa) kurudishwa kwake;

---

502 *"Dimā'uhum Wa Amwāluhum Halāl Fī Kulli Makān"*. Fatwa hii inafanana na ile ya ma-Shaykh waliyoitoa katika siku za karibuni kuhusiana na Mayahudi na Wavamizi katika makoloni yao kote Duniani.

503 Ewe ndugu Muislam! Iko wapi Ishtirāt (alama) ya Kuipenda Kufr, au Kuuchukia Uislam – ambayo Murji'ah wa Ki-Jahmī wanadai kuwako?

504 Izingatie Fatwa hii moyoni mwako – Ewe mwana wa Ibrāhīm ('Alayhis-Salām)!

Au akimuabudu Rabb wake kwa aina yoyote ya ‘Ibādah – basi ‘Ibādah yake ni *Bātil*, na yenye kurudishwa kwake [505]. Hakuna Ujira kwake yeye kwa lolote katika hayo. Badala yake, ni dhambi na mzigo dhidi yake [506].

Hima! Hebu kila Muislam afahamu! Kwamba akiwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, basi ‘Amali zake zinaporomoshwa (zinabatilika) – yaani kila ‘Ibādah aliyoifanya kwa ajili ya Allaah kabla ya kujitumbukiza katika Uchafu wa Riddah, ambao alioridhika nao [507] –

---

505 Kwa kuwa Allaah hakubali ‘Ibādah ya Makuffār, haijalishi ni wa Asili au Murtadd, bila kujali wanamuabudu yeye (Allaah) kiasi gani – kwani Allaah (Ta’ālā) anasema,

لَئِنْ أَشْرَكْتَ لَيَحْبَطَنَّ عَمَلُكَ وَلَتَكُونَنَّ مِنَ الْخَاسِرِينَ

“Ukifanya shirki bila shaka zitaporomoka ‘amali zako na bila shaka utakuwa miongoni mwa waliokhasirika.” [Az-Zumar : 65]

Na

مَّثَلُ الَّذِينَ كَفَرُوا بِرَبِّهِمْ أَعْمَالُهُمْ كَرَمَادٍ اشْتَدَّتْ بِهِ الرِّيحُ فِي يَوْمٍ عَاصِفٍ لَّا يَقْدِرُونَ مِمَّا كَسَبُوا عَلَىٰ شَيْءٍ ذَٰلِكَ هُوَ الضَّلَالُ الْبَعِيدُ

“Mfano wa wale waliomkufuru Rabb wao, ‘amali zao ni kama jivu linalopeperushwa kwa nguvu za upepo siku ya dhoruba. Hawatoweza kupata chochote katika yale waliyoyachuma. Huo ndio upotofu wa mbali.” [Ibrāhīm : 18],

Na ,

وَقَدِمْنَا إِلَىٰ مَا عَمِلُوا مِنْ عَمَلٍ فَجَعَلْنَاهُ هَبَاءً مَّنثُورًا

“Na Tutayaendea yale waliyoyatenda ya ‘amali yoyote ile, Tutayafanya chembechembe za vumbi zinazoelea hewani zinazotawanyika.” [Al-Furqān : 23]

506 Kumbuka hili Ewe ndugu yangu katika Hanīfiyyah! Haya yako wazi kutoka kwa Imām, kama walivyobainisha Walomtangulia, kwamba hakuna ishara kwamba mtu anatakiwa “Kuipenda Kufr” au Kuuchukia Uislam” ili awe Mshirika (Mudhāhir) – kama wanavyodai Murji’ah.

507 Ikiwa wafuasi wa Irjā’ na Tajahhum wanajaribu kuleta Ta’wīl katika kauli hii… hebu ibainishwe kwa kauli ya Imām Ibn Jarīr At-Tabarī (RahimahuLlaah) katika Tafsīr yake ya

na tunajikinga kwa Allaah, asije Muislam ambaye anastahili sifa kubwa kwamba anamuamini Allaah na Mtume wake akaridhika na hilo.

Hivi ni kwa kuwa *Īmān* ni shart ya kusihi na kukubaliwa kila *'Ibādah*, kama inavyofahamika na inavyodhihirika kwa kawaida katika Dini – na hakuna miongoni mwa Waislam atakayepinga suala hili.

Na hivi ni kwa sababu Allaah Aliyetukuka anasema,

وَمَن يَكْفُرْ بِالْإِيمَانِ فَقَدْ حَبِطَ عَمَلُهُ وَهُوَ فِي الْآخِرَةِ مِنَ الْخَاسِرِينَ

"Na yeyote atakayekanusha iymaan; basi kwa yakini imeporomoka 'amali yake naye Aakhirah atakuwa miongoni mwa waliokhasirika."[508]

Āyah hii "**Na yeyote atakayewafanya wao Awliyā' [marafiki wandani]; basi hakika yeye ni miongoni mwao." [Al-Mā'idah : 51]** – Kwa hiyo yeyote atakayewasaidia (atakayefanyia Tawallī) Mayahudi na Wakristo dhidi ya Waumini, basi hakika ni miongoni mwao (Mayahudi na Wakristo). Kwani hakika, anayewafanyia Tawallī na akawasaidia dhidi ya Waumini, basi hakika ni katika watu wa dini yao na jamii yao. Kwani kwa hakika, hakuna amfanyiaye urafiki (Tawallī) mwenzake, isipokuwa hakika yuko pamoja nae, na dini yake, na ameridhika na yale aliyo juu yake; na kwa kuwa ameridhika naye na Dini yake, hili linahitaji kwamba awe mkali dhidi ya kinachopingana na hiyo kufr (na Uislam ndo unaopinga Kufr). Kwa hiyo hukmu ya Kāfir na yake ni moja na yenye kufanana." At-Tabarī (6/277). Lakini maneno haya ni rai ya Mufassirīn (RahimahuLlaah). Lakini lililo sawa ni kuwa hawakuridhika na Kufr, badala yake walifanya hivyo kwa Khawf. Kwani Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) anasema, "Mufassirīn wamekubaliana kwamba Āyah hizi ziliteremshwa kuhusiana na baadhi ya watu walokuwa na Maradhi ya Khawf, wakiogopa kuwa huenda Waislam wakatushinda, ndiyo maana waliwasaidia Mayahudi na Wakristo kwa sababu ya Khawf katika nafsi zao – si kwa sababu walidhani kuwa Muhammad alikuwa Muongo, wala kwamba Makuffār ni wakweli." "Majmū' Al-Fatāwā" (7/193 – 194).

508 Al-Mā'idah : 05

Na hivi ni kwa kuwa Allaah Aliyetukuka Amesema,

وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا وَمَن يَرْتَدِدْ مِنكُمْ عَن دِينِهِ فَيَمُتْ وَهُوَ كَافِرٌ فَأُولَٰئِكَ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَأُولَٰئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ هُمْ فِيهَا خَالِدُونَ

"Na wala hawatoacha kukupigeni vita mpaka wakutoeni katika Dini yenu wakiweza. Na atakayeritadi miongoni mwenu kutoka Dini yake, akafariki hali ya kuwa ni kafiri, basi hao zimeporomoka 'amali zao katika dunia na Aakhirah. Na hao ni watu wa motoni, wao humo ni wenye kudumu."[509]

Na hivi ni kwa kuwa Allaah Aliyetukuka Amesema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ فَعَسَى اللَّهُ أَن يَأْتِيَ بِالْفَتْحِ أَوْ أَمْرٍ مِّنْ عِندِهِ فَيُصْبِحُوا عَلَىٰ مَا أَسَرُّوا فِي أَنفُسِهِمْ نَادِمِينَ وَيَقُولُ الَّذِينَ آمَنُوا أَهَٰؤُلَاءِ الَّذِينَ أَقْسَمُوا بِاللَّهِ جَهْدَ أَيْمَانِهِمْ إِنَّهُمْ لَمَعَكُمْ حَبِطَتْ أَعْمَالُهُمْ فَأَصْبَحُوا خَاسِرِينَ

---

509 Al-Baqarah : 217

"Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā'* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni *Awliyā'* (marafiki wandani). Na yeyote atakayewafanya *Awliyā'* (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao. Hakika Allaah Haongoi watu *madhalimu*. Basi utawaona wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (ya unafiki) wanakimbilia kwao wakisema: *"Tunakhofu*[510] *isitusibu mgeuko".* Basi asaa Allaah Akaleta ushindi au jambo (jengine) litokalo Kwake; wakawa wenye kujuta kwa waliyoyaficha katika nafsi zao. Na wale walioamini wanasema: *"Je, hawa ndio wale (Wanafiq) ambao waliapa kwa Allaah kwa viapo vyao vya nguvu, kwamba hakika wao wapo pamoja nanyi(Enyi Waislam)?"*[511] Zimeporomoka 'amali zao, na wamekuwa wenye kukhasirika."[512]

---

510 Je, Allaah aliwasamehe kwa sababu ya "Khawf" – kama Murji'ah wanavyodai?

511 Āyah hizi kwa uwazi zinaonyesha kuwa Murtaddīn waliapa kwa maneno kwamba Wanaupenda Uislam na Waislam – lakini viapo vyao havikuwanufaisha chochote, kwani vitendo vyao vya Mudhāharah vilionesha mgongano, na kutenguka kwa madai yao. Ni kama Qubūriyyah wanavyodai "Lā Ilāha Illā Allāh" kwa midomo – lakini hili halina manufaa yoyote, kwani vitendo vyao vinavunja madai yao ya Ulimi. Hii ni radd nyingine dhidi ya Murji'ah kwa wale ambao wanaweza kuzifahamu Āyah hizi vizuri.

512 Al-Mā'idah : 51 – 53. Hivyo Āyah hizi zinamalizikia na Takfīr ya wazi kwa wale wanaofanya Tawallī – kwa kuwa vitendo na A'māl za Makuffār zinabatilika na kuwa bure (vumbi lenye kupeperuka).

Na hivi ni kwa kuwa Allaah Aliyetukuka Amesema,

إِنَّ الَّذِينَ ارْتَدُّوا عَلَىٰ أَدْبَارِهِم مِّن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَى الشَّيْطَانُ سَوَّلَ لَهُمْ وَأَمْلَىٰ لَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمْ قَالُوا لِلَّذِينَ كَرِهُوا مَا نَزَّلَ اللَّهُ سَنُطِيعُكُمْ فِي بَعْضِ الْأَمْرِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ إِسْرَارَهُمْ فَكَيْفَ إِذَا تَوَفَّتْهُمُ الْمَلَائِكَةُ يَضْرِبُونَ وُجُوهَهُمْ وَأَدْبَارَهُمْ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اتَّبَعُوا مَا أَسْخَطَ اللَّهَ وَكَرِهُوا رِضْوَانَهُ فَأَحْبَطَ أَعْمَالَهُمْ أَمْ حَسِبَ الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ أَن لَّن يُخْرِجَ اللَّهُ أَضْغَانَهُمْ وَلَوْ نَشَاءُ لَأَرَيْنَاكَهُمْ فَلَعَرَفْتَهُم بِسِيمَاهُمْ وَلَتَعْرِفَنَّهُمْ فِي لَحْنِ الْقَوْلِ وَاللَّهُ يَعْلَمُ أَعْمَالَكُمْ وَلَنَبْلُوَنَّكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجَاهِدِينَ مِنكُمْ وَالصَّابِرِينَ وَنَبْلُوَ أَخْبَارَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ وَشَاقُّوا الرَّسُولَ مِن بَعْدِ مَا تَبَيَّنَ لَهُمُ الْهُدَىٰ لَن يَضُرُّوا اللَّهَ شَيْئًا وَسَيُحْبِطُ أَعْمَالَهُمْ يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا أَطِيعُوا اللَّهَ وَأَطِيعُوا الرَّسُولَ وَلَا تُبْطِلُوا أَعْمَالَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ كَفَرُوا وَصَدُّوا عَن سَبِيلِ اللَّهِ ثُمَّ مَاتُوا وَهُمْ كُفَّارٌ فَلَن يَغْفِرَ اللَّهُ لَهُمْ فَلَا تَهِنُوا وَتَدْعُوا إِلَى السَّلْمِ وَأَنتُمُ الْأَعْلَوْنَ وَاللَّهُ مَعَكُمْ وَلَن يَتِرَكُمْ أَعْمَالَكُمْ

"Hakika wale walioritadi kurudi nyuma baada ya kuwa imeshawabainika uongofu, shaytwaan amewafanyia wepesi na akawarefushia matumaini ya uongo. Hivyo kwa sababu wao wamewaambia wale waliokirihika yale Aliyoyateremsha Allaah: "Tutakutiini katika baadhi ya mambo." Na Allaah Anajua siri zao. Basi itakuwa vipi pale Malaika watakapowafisha wakiwapiga nyuso zao na migongo yao? Hivyo kwa sababu wao wamefuata ambayo yamemghadhibisha Allaah, na wakachukia radhi Zake, basi Akaziporomosha 'amali zao. Je, wanadhania wale ambao nyoyoni mwao mna maradhi kwamba Allaah ka Hatafichua

kamwe mafundo ya chuki na uhusuda wao? Na lau Tungelitaka, Tungelikuonyesha hao, bila shaka ungeliwatambua kwa alama zao dhahiri. Na bila shaka utawatambua kwa lahani ya kauli (zao). Na Allaah Anajua 'amali zenu. Na bila shaka Tutakujaribuni mpaka Tuwatambue *Mujāhidīn* miongoni mwenu na wenye kuvuta subira (katika *Jihād*) na tutazitahini habari zenu[513]. Hakika wale waliokufuru na wakazuia njia ya Allaah, na wakampinga kwa uadui Rasuli baada ya kuwabainikia uongofu hawatoweza kumdhuru Allaah kwa kitu chochote na Ataziporomosha 'amali zao. Enyi walioamini! Mtiini Allaah na mtiini Rasuli na wala msibatilishe 'amali zenu. . Hakika wale waliokufuru wakazuia njia ya Allaah, kisha wakafa hali wakiwa ni makafiri, Allaah Hatowaghufuria kamwe. Basi msinyong'onyee, mkaomba usalama kwani nyinyi ndio mko juu na Allaah Yu pamoja nanyi na Hatapunguza (thawabu za) 'amali zenu."[514]

Hima! Kila Muislam Mwanamume na Mwanamke Afahamu! Kwamba wale wanaotoka kwenda kupigana dhidi ya Dini yao, na wanawasaidia Maadui zao – kuwa atakayewaoa au kuolewa nao basi ndoa zao ni *Bātil* [515], zimebatilika tangu katika msingi wake, na haiwezekani kuzihalalisha; na hakuna kinachosalia katika ndoa, ushirika na mirathi na mfano wake.

---

513 Wale walio wakweli au Waongo katika madai yao kwamba ni Waislam

514 Muhammad : 25 -35

515 Zingatia – Ewe Ndugu katika Tawhīd – Ni jinsi gani Imām anatilia mkazo kwamba Ndoa ya Murtadd ni Bātil, kama utakavyoona… na hili halifanywi isipokuwa kuonyesha kwamba hakika, Mshirika huyo ni Murtadd.

Na kwamba yeyote ambaye alishaolewa/kuoa, basi ndoa yao inabatilika.

Na vilevile, Wale wanaotubia [516] miongoni mwao – na wakarudi kwa Rabb wao na katika *Dīn* yao, na wakapigana vita dhidi ya Maadui wake Allaah, na Wakausaidia *Ummah* Wake - basi Wenza wao (wake/waume wao) waliowaoa wakati wa Riddah, au katika hali ya Riddah – hao si wake wao, wala hawako katika ulinzi wao (hawako chini yao). Badala yake, baada ya Tawbah, ni wajibu kuirejelea ndoa yao, kwa kufanya mkataba mpya, wa halali, na wa kisharī'ah [517], kama ilivyowazi na inavyojulikana.

Hima! Hebu Waislam Wanawake katika kila kona ya Dunia wazingatie! Ili kabla ya kuolewa, wanatakiwa kuhakikisha kuwa wanaowakubalia kuolewa nao si katika kundi lililotelekezwa ambalo limeiacha *Dīn*. Ili kujilinda wenyewe na heshima yao. Kujihifadhi wenyewe kutokana na kuingiliana na watu ambao wanahisi ni Waume zao, kumbe kiuhalisia siyo Waume zao – kwani hakika ndoa zao ni batili katika *Dīn* ya Allaah.

Hima! Hebu Waislam Wanawake watambue! Wale ambao Allaah amewatahini kwa kuwapa wanaume waliojitupa wenyewe katika uchafu wa *Riddah* -

---

516 Kumbuka Ewe Ghurabā' – Namna gani Imām anatoa maana ya "Tawbah" yenye kukubalika, kuwa ni : "Na wakarudi kwa Allaah na katika Dīn yao, na wakapigana dhidi ya Maadui wake (Allaah), na wakausaidia Ummah wa Kiislam". Kwa kuwa Tawbah inatakiwa idhihirishwe kwa matendo siyo maneno matupu.

517 Ishike fatwā hii kwa magego – Ewe Ghurabā! Kwa sababu yeyote mwenye kuendelea katika hali hiyo ya Riddah, atakuwa tu anafanya Zinā na Murtadd.

nawafahamu kuwa ndoa zao zimebatilika (*Bātil*); na wamekuwa *Harām* kwa wanaume hawa (walioshirikiana na kuungana na Makuffār), na si waume wao tena; mpaka (Washirika hawa) watakapotubia tawbah ya kweli inayotakiwa (*'Amaliyyah*)[518], na kisha wawaoe upya, kwa ndoa halali (sahihi).

Hima! Hebu Waislam Wanawake watambue! Kwamba yeyote miongoni mwao atakayeridhika kuolewa na mume kama huyu, ilihali ajua kuwa yuko hivyo; au akaridhika kuendelea kuwa katika ndoa na mume huyu anayemfahamu kuwa ana *Riddah* – basi naye anahukumu sawa na ya mume wake katika *Riddah* – wako sawa. Na tunamuomba Allaah awaepushe Waislam Wanawake kutokana na kuridhika na kitu chochote kama hiki kwa ajili yao na heshima yao, na kizazi cha watoto wao, na *Dīn* yao.

Hima! Hakika hali ni mbaya mno, na si mzaha[519]. Na ni nini faida ya kuweka Shari'ah zinazowaadhibu wale wenye kuungana na kushirikiana na Maadui – **kwani hakika, kuna mipango mingapi ya kuepuka Sharī'ah Tukufu, na kuna njia ngapi za kuwaepusha *Mujrimīn*[520] na lawama –**

---

518 Haya yako wazi kutoka kwa Imām. Inatakiwa ifanyiwe kazi siyo tu kusema kwa mdomo, "Tunajua kuwa tunafanya dhambi na kuvuka mipaka." Na kauli hii – "'Amaliyyah" – imefafanuliwa mwanzo na Imām pindi aliposema, "Wale wanaotubia miongoni mwao, na wakarejea kwa Rabb wao na katika *Dīn* yao, na wakapigana vita dhidi ya Maadui wake Allaah, na Wakausaidia *Ummah* wa Kiislam".

519 Kinyume na Wafuasi wa Irjā' na Tajahhum, wanavyodai kuwa Vitenguzi Kumi vya Uislam ni madhambi makubwa tu ambayo mwenye kuyafanya hayamtoi katika Uislam labda tuyajue yaliyo ndani ya nafsi yake kama Istihlāl, Hubb Lil Kufr, Bughdh Lil-Islām, n.k. Na Ni katika kundi baya zaidi dhidi ya Hukm 'Alā Adh-Dhawāhir (Kuhukumu kutokana na Dhahiri).

520 Mujrimīn : Wakosaji, Wahalifu, Watenda madhambi. Katika muktadha huu, Shaykh anakusudia Murtaddīn wenye kushirikiana na Makuffār.

kwa kutumia tafsiri za kutungwa, na kauli mahiri (za kiujanja - ujanja).[521] Lakini hata hivyo, *Ummah* unahusika katika kuisimamisha *Dīn* yake, na kuchukua hatua ili kuinusuru, katika kila wakati na kila zama. Na watu wataulizwa watakaposimamishwa mbele ya Allaah siku ya Kufufuliwa (Qiyaamah), kuhusiana na yaliyotangulizwa na mikono yao, na yaliyofanywa na nyoyo zao.

Kwa hiyo kila mtu ajitazame mwenyewe, na awe ni ukuta (wa kinga) wa *Dīn* yake, kuikinga na matusi (kashfa) ya Watukanaji, na kutokana na Usaliti (Uongo) wa Wasaliti; Kwani kila Muislam yuko kwenye Ulinzi katika mji miongoni mwa miji ya *Uislam*, kwa hiyo awe makini usije Uislam ukashambuliwa kutoka Upande wake. Na hakika Ushindi unatoka kwa Allaah.

Na,

وَلَيَنصُرَنَّ اللَّهُ مَن يَنصُرُهُ

"Na bila shaka Allaah Atamnusuru yeyote yule anayenusuru Dini Yake."[522]

– Mwisho wa Maneno ya *Imām* Ahmad Shākir Al-Misrī (RahimahuLlaah).

Kwa kuwa *Imām* Ahmad Shākir (RahimahuLlaah) ameleta moja ya hukmu kuhusu *Riddah*, mathalani Kutenguka/ kubatilika kwa Ndoa zao, itakuwa ni vizuri kutaja hukmu zingine chache ambazo zinaathiriwa pia.

---

521 Kumbuka hili kwani hili ndilo lile-lile walifanyalo Murji'ah kwa ajili ya Wafalme wao, na ni Mujrimīn walioje kutokana na kudhihiri kwa Riddah yao.

522 Al-Hajj : 40

Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu) anataja katika kitabu chake *"Al-Haqā'iq Fī At-Tawhīd"*, baadhi ya hukmu zifuatazo zinazoathiriwa na hivyo inakuwa aidha *Wajibu*, *Mandūb*, *Mubāhah*, *Mak-rūh*, au *Harām* [523], kulingana na hali husika:

Na kinachomaanishwa kuhusu 'Hukmu' ni mfano wa,

- *Munākahah*: Ndoa za Murtaddīn
- *Muwārathah*: Murtaddīn kuwarithi Waislam na Waislam kuwarithi wao.
- *Mahābbah*: Kuwapenda Murtaddīn
- *Muwālah*: Kufanya Urafiki na Murtaddīn
- *Nusrah*: Kuwasaidia [Kuwanusuru] Murtaddīn
- *Mu'ādah*: Chuki dhidi ya Murtaddīn
- *Barā'ah*: Kujitenga na Murtaddīn
- *Swalāt Khalfahu*: Kuswali nyuma yao
- *Swalāt 'Alayhi:* Kuwaswalia swalah ya Janāzah
- *Musākanah*: kuwa pamoja au Kuishi nao
- *Du'ā Lahu:* Kuwaombea Du'ā
- *Du'ā 'Alayhi:* Kuomba Du'ā dhidi yao
- *Sabb*: Kuwatukana
- *La'n*: Kuwalaani
- *Qatl*: Kuwaua
- *Qitāl*: Kupigana na
- *Ta'dhīb*: Kuwaadhibu
- *Hillu Nisāihim:* Ruhusa ya Wake zao
- *Hillu Dhabāihihim*: Ruhusa ya kula vichinjwa vyao
- *Dafn wa Muqābir:* Mazishi ya Murtaddīn.

Anayetaka maelezo zaidi anatakiwa kukirejea kitabu *"Al-Haqā'iq Fī At-Tawhīd"*. Kwa hiyo yaliyotajwa hapo juu ni baadhi tu ya hukum zinazoathiriwa pindi mtu anaporitadd – baadhi zinakuwa Wajib, na baadhi zinakuwa ni *Harām*, n.k.

---

523 Pia zinajulikana kama Hukumu tano za Fiqh: Wajibu, Mandūb, Mubāh, Makrūh, na Harām.

MA – *IMĀM* WA NAJD DHIDI YA *MURJI'AH*[524]

Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) amesema, "Fahamu: Kwamba ni katika hekima ya Allaah (Ta'ālā) kuwa Hakuwahi kumtuma Mjumbe (Mtume) akiwa na *Tawhīd* hii, isipokuwa alimjaalia Maadui dhidi yake. Kama Allaah (Ta'ālā) Anavyosema:

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا

"Na hivyo ndivyo Tulivyojaalia kwa kila Nabiy maadui - mashaytwaan katika wanadamu na *majini* wakidokezana wenyewe kwa wenyewe maneno ya kupambapamba na ya ghururi."[525]

Na Maadui wa Tawhīd wakati mwingine wana 'Ilmu ya aina mbalimbali, vitabu, na hoja (wanazozitumia dhidi ya *Hunafā'*); Kama ambavyo Amesema Allaah,

فَلَمَّا جَاءَتْهُمْ رُسُلُهُم بِالْبَيِّنَاتِ فَرِحُوا بِمَا عِندَهُم مِّنَ الْعِلْمِ

"Basi walipowajia Rusuli wao kwa hoja bayana, walifurahia (kwa kujivunia) kwa yale waliyokuwa nayo katika elimu"[526]

– Mwisho wa maneno ya *Imām* Muhammad Ibn 'Abd Al-Wahhāb (RahimahuLlaah).

Hivyo ni Muhimu mno kwamba mtu anayedhamiria Kufuata *Millat Ibrāhīm*, azifahamu hoja hizi na (afahamu) pia *Ruddūd* zake (hoja za kukanusha)…

---

524 Kipengele hiki kinahusiana na Risala ya Shaykh Abū Muhammad An-Najdī iitwayo "Naqdh Fatwā Al-'Ubaykān Fī Hukmi Mudhāharat Al-Mushrikīn"; na kipengele kingine kutoka kitabu cha Shaykh Nāswir Al-Fahd kiitwacho "At-Tibyān", na kitabu chake "Waqafāt Ma'a Al-Waqafāt", na Kitabu cha Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī kiitwacho "Ash-Shihāb Ath-Thāqib".

525 Al-An'ām : 112

526 Ghāfir : 83. Rejea katika kitabu cha Imām "Kashf Ash-Shubuhāt"

Wengi wa ndugu zetu Wazungumzao Kiingereza wamekuwa wakipotoshwa na Fatwā za huyu ‘Abdul-Muhsin ‘Ubaykān kuhusiana na *Mudhāharah* (Ushirikiano/kuungana na Makuffār dhidi ya Waislam) [527]. Na kwa siku hizi wengi katika *Murji'ah* wa Ki-*Jahmī* ndo wanaoendelea kuifanyia kazi *fatwā* yake [528] – ingawa iko kinyume na *fatwā* ya *Shaykh* Ibn Bāz (RahimahuLlaah) na *Shaykh* Swālih Al-Fawzān (RahimahuLlaah) – (pamoja na ma-*Imām* wote wa *Da'wah* wa Najd).

Kwa namna ya ufupisho, nitataja uwongo na shubuhāt ambazo mtu huyu amezitoa katika *fatwā,* iliyotafsiwa kwa Kiingereza na *Murji'ah* kama "*Muwālāt* and *Mudhāharah* (Loyalty and Support) to the *Mushrikeen*":

---

527 Lakini Ndugu wengi ambao wamevisoma vitabu vilivyotajwa hapo juu bila kasumba (kuegemea upande fulani) wamerejea katika njia ya Tawhīd na Sunnah na ya salaf wengine, Wa Lillāh Al-Hamd.

528 Na kuna kitabu kingine kilichoenezwa na Murji'ah, "Al-Walā' wal Barā' Bayna As-Samāhah Wal-Ghulūww" kimezushwa na Dr. Hātim Ibn ‘Arīf, Qusūrī hasa. Hakuna hata sehemu moja katika kitabu chake aliposema kwamba Kitenguzi cha Nane cha Uislam ni "Mudhāharah". Hakuna hata sehemu moja ambapo ametaja Fatāwā ya Ma-Imām wa Salaf kuhusu Mwenye Kushirikiana (na Makuffār). Badala yake anafanya Ta'wīl zenye Irjā' kuhusiana na Kauli za Wanazuoni kuhusu Āyah na Ahādīth mbalimbali. Lakini harejelei katika Tahqīq zozote za Salaf katika Suala la Mudhāharah, kama Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) alivyofanya katika kitabu chake "At-Tibyān".

1) Analeta nukuu kutoka kwa Muhammad Rāshid Ridhā na Imām Ibn Hāzm (RahimahuLlaah)[529]. Sitapoteza muda kuzikanusha hizi nukuu, kwa kuwa inaeleweka kwamba hazihusiani hata na mada – na zimechukuliwa nje ya muktadha ili kufanya ionekane kwamba inafaa.

2) Hadithi kuhusiana na Hātib Ibn Abī Balta'ah (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Amefanya *Ta'wīl* mbovu (si ya sawa) kuhusu hadithi hii.

3) Hadithi kuhusiana na Abū Jandal. Ameitaja kwa ufupi tu, kwa sababu ni wazi kwamba kama angetaja mkasa wote angekuwa anaji-*radd* (anajikanusha) mwenyewe.

4) Anagawanya *Mudhāharah* katika aina tatu – na ni mtu wa kwanza katika historia kufanya hivi. Hata *shaykh* Swālih Al-Fawzān, alipoulizwa kama kuna *Tafsīl* yoyote kuhusu Muwālā (akikusudia *Mudhāharah*) [530] – alijibu kuwa hakuna *Tafsīl yoyote*, bali *Mudhāharah* ni Kitenguzi za Uislam [531].

Na tofauti na mambo haya , 'Ubaykān amezusha uongo dhidi ya Wanazuoni wa Uislam – ambao utahudhurishwa katika kipengele hiki, In Shaa' Allaah, ngoja tuanze kuchambua/ kuchanganua uongo wa Mtu huyu.

---

529 Kuhusu maneno ya Ibn Hazm (RahimahuLlaah) – Inahusiana na mada ya "Muislam Kuomba Msaada Kwa Kāfir dhidi ya Muislam Mwingine". Na hili halihusiani chochote na suala hili, ambalo lilikuwa kuhusu "Kumsaidia Kāfir dhidi ya Muislam" – ambalo linafahamika kwa Salaf kama Mudhāharah, Kitenguzi cha Nane cha Uislam. Na hata katika mada ya Kuomba Msaada kwa Makuffār – Ibn Hazm anataja Mashart mawili (ili kufanya hivyo): 1) Waislam wawe wana nguvu, na 2) Makuffār wawe ni wafuasi wa Waislam katika Jambo hili [na si vininevyo]. Na pia ndugu wanatakiwa wasome kaitabu cha Shaykh Hamūd Ibn 'Uqalā' Al-Shu'aybī (RahimahuLlaah), kinachoitwa "Al-Qawl Al-Mukhtār Fī Hukmi Al-Isti'ānah Bil-Kuffār". Kuhusu maneno ya Rashīd Ridhā', yamechukuliwa nje ya muktadha (yametumika si mahala pake), hii inadhihirisha hamu ya 'Ubaykān kuificha haqq. Na 'Ubaykān alijua hili vizuri – lakini ajabu alitaka ionekane kwamba Wanazuoni wengi wako pamoja naye, ingawa kauli zot e zinahusiana na mada tofauti.

530 Zingatia tofauti baina ya Muwālāt na Mudhāharah. Muwālāt una Tafsīl ndani yake; Lakini Mudhāharah hauna Tafsīl kabisa. Kila aina ya Mudhāharah ni Muwālāt; Lakini si kila aina ya Muwālāt ni Mudhāharah. Rejea katika Fatwā nambari 9665 katika website yake mwenyewe www.alfauzan.net. Na zaidi katika hili, tazama kipengele "Mpaka wenye kupambanua baina ya Muwālāt na Tawallī".

531 Rejea katika Mambo Kumi Yenye Kutengua Uislam, kitabu cha Shaykh Muahmmad Ibn 'Abd Al-Wahhāb (RahimahuLlaah).

1) KUGAWA MUDHĀHARAH KATIKA NAMNA TATU.

Kwanza kabisa, ndungu mwenye Taqwā anatakiwa kufahamu kuwa mgawanyo huu katika namna tatu ni Uzushi mpya kutoka kwa 'Abdul-Muhsin Al-'Ubaykān [532] mwenyewe; hayuko na *Salaf* yeyote katika hili, yaani hakuna katika Wema Waliopita aliyekuwa na "Akili" kama yeye. Hii ni *bid'ah* kutoka kwake mwenyewe.

Hivyo hii ndiyo hali ya ujanja-ujanja wa 'Ubaykān; Madai yake ni kama yafuatayo:

1) Kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam – hali ya kuridhika na *Kufr*. Anadai ni katika hali hii tu mshirika (mwenye kuungana nao) anatoka katika *Dini*, na kuwa *Murtadd*.

2) Kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam – kwa sababu ya Kidunia, bila sababu yoyote ya Kisharī'ah (kulingana na uzushi wake mpya), kama vile (kutokuwa na) *Khawf*, n.k. Katika hali hii, hii ni dhambi kubwa (*Kabīrah*) – siyo *kufr*.

3) Kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam – kutokana na Sababu ya Msingi (ya kisharī'ah), kama vile *Khawf*. Katika hali hii, inafaa kabisa, hapana dhambi – ndogo wala kubwa – achilia mbali *kufr* na *Riddah*.

Basi huu ndio ufupisho wa Bid'ah yake mpya (Allaah awakinge Waislam kutokana na Uovu wake).

---

532 Mtu huyu ('Abdul-Muhsin Al-'Ubaykān) yuko tayari kufanya chochote, kiasi cha kusema kwamba hakuna Mwanazuoni anayesema kuwa *Mudhāharah* ni Kitenguzi cha Uislam – kama utakavyoona.

Lakini *Salaf*, na wale wanaofuata *Manhaj* yao na *'Aqīdah* yao mpaka sasa wametosheka na yafuatayo:

"Kitenguzi cha Nane cha Uislam: Kuwasaidia Makuffār na kuungana/kushirikiana nao dhidi ya Waislam. Kama Asemavyo Allaah (Ta'ālā),

وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

"Na yeyote atakayewafanya wao (Makuffār)Awliyā' [533] **(marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao (Makuffār)."**[534]

Na inafahamika wazi kwamba Vitenguzi vyote Kumi (10) ni jambo la *Ijmā'* ya Wanazuoni.

Na Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhab (RahimahuLlaah) anasema mwishoni mwa Risala yake, "Hivyo hapana tofauti kuhusiana na Vitenguzi Kumi hivi baina ya mwenye kufanya hivyo kwa Mzaha, au awe amedhamiria, **au kwa *khawf* ya mali yake na hadhi yake (*Khā'if*);** Anayepewa udhru ni *Mukrah* [535] tu.

---

533 Washirika, Jamaa (wa kuungana nao), Walinzi, Marafiki, Wasaidizi.

534 Al-Mā'idah : 51

535 Lakini hii haimaanishi kuwa inaruhusiwa kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam (Mudhāharah). Kwa sababu Ikrāh (Kulazimishwa), kama ni Ikrāh kweli, basi hiyo yaruhusiwa kusema maneno ya Kufr, na kufanya vitendo vya kufr – alimradi tu haihusishi kumdhuru Muislam mwingine; na kama inajumuisha kumdhuru Muislam mwingine, hairuhusiwi kwa mujibu wa Ijmā' – kwani haruhusiwi kumuua ndugu yake kwa ajili ya (kuokoa) Maisha yake. An-Nawawī (RahimahuLlaah) anasema, "Lakini kumuua (Muislam), hili haliruhusiwi hata kwa Ikrāh – kwa mujibu wa Ijmā'."Al-Minhāj Sharh Sahīh Muslim Ibn Al-Hajjāj 18/16 – 17). Ibn Rajab Al-Hanbalī (RahimahuLlaah) anasema, "Wanazuoni wameafikiana kuwa ikiwa mtu atalazimishwa kumuua Muislam – (hata kwa hali kama hii bado) hairuhusiwi kumuua. Kwa sababu (atakuwa) amechagua kumuua mtu huyo mwingine ili kuokoa Maisha yake ili asiuawe. Na jambo hili lina Ijmā' ya Ma-'Ulamā kwamba ni Kuvuka mipaka (ya Allaah)." [Jāmi' Al-'Ulūmi Wal-Hikam 2/371]. Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) anasema kuhusiana na wale ambao wanalazimishwa na Tatar kuwasaidia wao dhidi ya Waislam, "Hata kama atakirihishwa kupigana (dhidi ya Waislam) katika kipindi cha fitnah, bado yeye haruhusiwi kupigana. Badala yake, ni wajibu yeye aziharibu silaha zake, na awe na Subira mpaka atakapopata Shahādah (atakapouawa)… Hakuna Shaka kwamba ni wajib juu yake kuwa akilazimishwa kuwepo (Katika uwanja wa vita), asipigane – hata kama Waislam watamuua… Hakika hairuhusiwi yeye kumuua Musilam mwingine kwa mujibu wa Ijmā'. Kwa hiyo kama atalazimishwa na

Vyote hivi ni hatari kubwa kwa watu wengi. Kwa hiyo Muislam anatakiwa kujihadhari na Vitenguzi hivi, na anatakiwa kuviogopa.[536]

Basi hebu kwanza tutaje, kama ilivyokwishasemwa, kuwa vigawanyo hivi vitatu ni Bid'ah – hakuna ma'Ulamā wa Salaf waliomtangulia katika hili; na yeye tu ndiye aliyezusha mgawanyo huu.

Kwa hiyo hili likishafahamika, - mtu anatakiwa *kuuliza "Kwa nini mtu huyu aliunda Uzushi huu? Na uzushi huu unamuunga mkono nani?"* Je alifanya hivyo kuwaonya wanadamu kutokana na aliyowaonya Allaah, na kusaidia kuhubiri Maneno ya Allaah kwa Wanadamu?

Kama vile,

وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ

"Na lau wangelikuwa wanamwamini Allaah na Nabiy (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kwake, wasingeliwafanya hao (*Makuffār*) *Awliyā'* (marafiki wandani)."[537]

---

kutishwa kwamba atauawa asipomuua Muislam mwingiene – (hata kwa hali hii) bado haruhusiwi kumuua mtu mwingine kwa ili kujiokoa yeye asiuawe. Hairuhusiwi kumdhulumu mtu mwingine ili yeye asiuawe." "Majmū' Al-Fatāwā 28/538 – 539). Pia tazama mwisho wa Sharh ya Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī katika "Kashf Ash-Shubhāt", iitwayo "At-Tawdhīh Wa At-Tatimmāt", kwani ameelezea suala hili kwa kina.

536 Na mwishoni mwa tafsīr ya "Kashf Ash-Shubuhāt" ambayo Murji'ah wenyewe wanaisambaza, ilihali wakizungumza kuhusu wale wanaoshutumiwa kuwa ni Makuffār na Murtaddīn, "Wenye kukirihishwa tu ndio wanaudhr. Wengine wote wanalaumiwa, iwe wamefanya kufr yao kwa sababu ya Khawf, wasiwasi, kwa kuwatii wengine, kupenda fedha, au kwa tamaa tu." Hivyo Murji'ah wanaji*radd* wenyewe.

537 Al-Mā'idah : 81

Au 'Ubaykān alikuwa akijaribu kusema, "Na kama ndani ya Moyo wako, Unampenda [538] Allaah na Mtume, na Yaliyoteremshwa kwake – basi haina tatizo kuwafanya Waizraeli (Mayahudi) na Wapigania Msalaba *Awliyā'* wako."[539]

Lakini Allaah Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا إِن تُطِيعُوا الَّذِينَ كَفَرُوا يَرُدُّوكُمْ عَلَىٰ أَعْقَابِكُمْ فَتَنقَلِبُوا خَاسِرِينَ

"Enyi walioamini! Mkiwatii wale waliokufuru watakurudisheni nyuma juu ya visigino vyenu, kisha mtageuka (Kuiacha *Īmān*) mkiwa wenye kukhasirika."[540]

وَإِنْ أَطَعْتُمُوهُمْ إِنَّكُمْ لَمُشْرِكُونَ

"Na mtakapowatii (Makuffār) hakika mtakuwa washirikina."[541]

Au 'Ubaykān alikuwa anajaribu kusema, "Enyi Mlioamini! Mkiwatii wale wenye kufanya *Kufr*, hawatakurudisheni nyuma ya visigino vyenu, badala yake mtapapa utajiri katika Dunia hii kwa kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam, na huko Aakhirah mtafuzu na kuingia Jannah."[542]

---

538 Je, haishangazi jinsi ambavyo kila mara "mtu" anafanya kosa la Kutengua Uislam – Hawa Murji'ah wa Ki-Jahmī hubwatuka na kuuliza kuhusu ni mambo gani ambayo ni ya ndani ya moyo? Kama vile "Je yeye anaona kuwa ni Halāl? Je, anapenda Kufr? Je, anauchukia Uislam? n.k…." In Shā' Allaah punde tu utaisoma kauli kutoka kwa Shaykh Sālih Al-Fawzān kuhusu suala hili.

539 Ingawa haya siyo maneno halisi kabisa ya 'Ubaykān – maana hizi zimeashiriwa katika Fatwā yake – yeyote atakayesoma Fatwā yake ataona kwamba inamaanisha kwamba anaunga mkono mtazamo huu pia.

540 Āl 'Imrān : 149

541 Al-An'ām : 121

542 Ingawa haya siyo maneno halisi kabisa ya 'Ubaykān – maana hizi zimeashiriwa katika Fatwā yake – yeyote atakayesoma Fatwā yake ataona kwamba inamaanisha kwamba anaunga mkono mtazamo huu pia.

Lakini Allaah anasema,

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ أُولَئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ وَأَيَّدَهُم بِرُوحٍ مِّنْهُ وَيُدْخِلُهُمْ جَنَّاتٍ تَجْرِي مِن تَحْتِهَا الْأَنْهَارُ خَالِدِينَ فِيهَا رَضِيَ اللَّهُ عَنْهُمْ وَرَضُوا عَنْهُ أُولَئِكَ حِزْبُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ حِزْبَ اللَّهِ هُمُ الْمُفْلِحُونَ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu zao, au jamaa zao. Hao (Allaah) Amewaandikia katika nyoyo zao iymaan, na Akawatia nguvu kwa Ruwh (Wahyi) kutoka Kwake, na Atawaingiza Jannaat zipitazo chini yake mito niwenye kudumu humo. Allaah Ameridhika nao, nao wameridhika Naye. Hao ndio kundi la Allaah. Tanabahi! Hakika kundi la Allaah ndio lenye kufaulu."[543]

Au 'Ubaykān alikuwa anajaribu kusema, "Utawakuta watu wengi wanaomwamini Allaah na Siku ya Mwisho, wakifanya Urafiki na wale wenye Kumpinga Allaah na Mtume wake – japo wakiwa Mayahudi, Wapigania Msalaba, Wahindu (Baniani), au *Tawāghīt*. Kwani Wasaliti hawa, Allaah Amewaandikia Īmān katika nyoyo zao, na amewatia nguvu kupitia Wapigania Msalaba na Mayahudi…"[544]

---

543 Al-Mujādilah : 22

544 Ingawa haya siyo maneno halisi kabisa ya 'Ubaykān – maana hizi zimeashiriwa katika Fatwā yake – yeyote atakayesoma Fatwā yake ataona kwamba inamaanisha kwamba anaunga mkono mtazamo huu pia.

Allaah Anabainisha,

بَشِّرِ الْمُنَافِقِينَ بِأَنَّ لَهُمْ عَذَابًا أَلِيمًا الَّذِينَ يَتَّخِذُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَيَبْتَغُونَ عِندَهُمُ الْعِزَّةَ

"Wabashirie *Munāfiqūn* (wanafiki ambao kiuhalisia ni *Makuffār* wanaojifanya ni Waislam) kwamba watapata adhabu iumizayo. Wale wanaowafanya makafiri kuwa ni Awliyā' (marafiki wandani) badala ya Waumini. Je, wanatafuta utukufu (hadhi, nguvu, na sifa) kutoka kwao?"[545]

Lakini bado 'Ubaykān analikataa hili, "Ikiwa yeyote atawasaidia *Makuffār* katika uvamizi dhidi ya Waislam kwa sababu ya Kidunia – kama vile kutaka utukufu (heshima), madaraka, na sifa/fahari kwao – basi mtu huyo si *Munāfiq*, lakini badala yake ni *Mu'min* – alimradi tu 'anaupenda' *Uislam* [546].

Lakini Allaah Anasema,

فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Basi hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu. Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu makafiri."[547]

Na Allaah Anaanuru,

---

545 An-Nisā' : 138 - 139

546 Ingawa haya siyo maneno halisi kabisa ya 'Ubaykān – maana hizi zimeashiriwa katika Fatwā yake – yeyote atakayesoma Fatwā yake ataona kwamba inamaanisha kwamba anaunga mkono mtazamo huu pia.

547 An-Nahl : 106 - 107

فَلَا تَخْشَوُا النَّاسَ وَاخْشَوْنِ وَلَا تَشْتَرُوا بِآيَاتِي ثَمَنًا قَلِيلًا

"Basi msiwaogope watu, bali Niogopeni Mimi, na wala msibadilishe Aayaat Zangu kwa thamani ndogo."[548]

Na Allaah Anaonya,

أَفَتُؤْمِنُونَ بِبَعْضِ الْكِتَابِ وَتَكْفُرُونَ بِبَعْضٍ ....أُولَئِكَ الَّذِينَ اشْتَرَوُا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا بِالْآخِرَةِ فَلَا يُخَفَّفُ عَنْهُمُ الْعَذَابُ وَلَا هُمْ يُنصَرُونَ

"Je, mnaamini baadhi ya Kitabu na mnakufuru baadhi yake?...Hao ndio wale waliobadilisha uhai wa dunia badala ya Aakhirah, basi haitopunguzwa kwao adhabu wala hawatonusuriwa."[549]

Au 'Ubaykān alikuwa anajaribu kupinga na kusema kuwa, "Kama wakipendelea maisha haya ya Dunia kuliko ya Aakhirah – na Wakaiuza Aakhirah kwa kutaka fahari ya Dunia, basi nawaendelee na wawaue wale *Muwahhidīn* – waungane na Klabu ya Mayahudi! Kwanza mtakuwa mnapata utajiri na heshima! Na wale ma-*Khawārij* hawatatutisha tena sisi au ndugu zetu mayahudi! Na Allaah hatakuadhibu wewe ikiwa Unampenda ndani ya moyo wako. Hivyo kama unampenda ndani ya Moyo wako, basi endelea na Wapige na Waue wale wanaomwabudu Yeye Pekee! Ikiwa tu Moyo wako uko pamoja na Waislam, na Moyo wako uko kinyume na *Mushrikīn* – hakuna tatizo ukimuua Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam (Lakini usisahau kumpenda yeye (Muhammad) ndani ya moyo wako!) na kumsaidia Abū Lahab na Abū Jahl dhidi ya Waislam! Na yeyote anayetufanyia sisi *Takfīr* – basi ni katika Ma-*Khawārij* wajinga, Mbwa wa Motoni! [550]

---

548 Al-Mā'idah : 44

549 Al-Baqarah : 85 - 86

550 Ingawa haya siyo maneno halisi kabisa ya 'Ubaykān – maana hizi zimeashiriwa katika Fatwā yake – yeyote atakayesoma Fatwā yake ataona kwamba inamaanisha kwamba anaunga mkono mtazamo huu pia.

Kwa hiyo Je, ‘Ubaykān alikuwa akiendelea kuunga mkono muendelezo wa Makemeo ya Allaah kuhusu kuungana (na kushirikiana) na Makuffār?

Na je, ‘Ubaykān anawasaidia Washirika wa Allaah?; au anawaunga mkono Washirika wa *Tawāghīt*?

Baada ya kujibu maswali hayo – basi tusonge mbele…

Siyo tu yeye ni mwanzilishi wa *Bid'ah* – mgawanyo wake mpya alouanzisha unagongana/unaenda kinyume na *fatwā* za ma-‘Ulamā wakubwa. Anasema katika *fatwā* yake, “Na kutoa *fatwā* katika masuala kama haya ya ujumla ambayo yanahusiana na kuamiliana na kuingiliana baina ya nchi/mataifa na baina ya viongozi - si haki ya kila mtu katika wenye kujifunza ‘Ilm. Badala yake ni maalumu kwa ma-‘Ulamā wakubwa, wale wenye mahusiano na wale walio katika utawala/uongozi na wanaojua uhalisia wa hali, na mara nyingi, mambo yanayoonekana nje huwa kinyume na ukweli ulofichika.”

Kwa hiyo analingania katika kuachana na jumla ya Āyah,

وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنكَرِ

“Na Waumini wanaume na Waumini wanawake ni marafiki wandani wao kwa wao, wanaamrisha mema na wanakataza munkari.”[551]

Na amri kutoka kwa Mjumbe (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), *“Yeyote miongoni mwenu atakayeona Munkar, basi na auondoe kwa mkono wake (auondoe kwa vitendo); kisha kama hawezi kufanya hivyo, basi auondoe kwa Ulimi wake (aukataze kwa maneno);*

551 At-Tawbah : 71

kisha kama hawezi kufanya hivyo, basi (auchukie munkar huo)[552] *kwa moyo wake, na huo ni udhaifu mkubwa wa Īmān."*[553]

Lakini hata hivyo – hebu tukubaliane na Ubaykān kwa maslahi ya hoja. Kisha tunamuuliza yeye, "Ikiwa ma-*'Ulamā* wakubwa ndio wanaojua ukweli wa mambo – basi kwa nini amewakhalifu?

Kwa nini anataka kuipindua hukmu yenye kujulikana kuhusiana na *Mudhāharah*? Kwa nini amegawanya katika namna tatu – ilihali *Salaf* hawakujua chochote kuhusu mgawanyo huu? Kwa nini yeye anatukumbusha sisi juu ya *Qubūriyyah* walioigawanya *Bid'ah* katika makundi mawili "Nzuri - *Bid'ah Hasanah*" na "Mbaya – *Bid'ah Sayyi'ah*" – Ingawa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema "*Kila Bid'ah ni Upotevu!"*[554] Na 'Ubaykān anasema "*Kufr Mudhāharah*, *Mudhāharah* ambao ni Dhambi, na *Mudhāharah* unaoruhusiwa." – Ingawa *Ijmā'* ya *Salaf* imesema "Kila *Mudhāharah* ni *Kufr*!!"

Kwa nini yeye anaipinga *Fatwā* ya *Imām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah)? Au *Imām* hakuwa akikutana (akiwasiliana) na viongozi (Watawala)?

---

552 Na aombe Du'ā kwa Ikhlāsw dhidi ya Munkar huo, auchukie, na asubiri wakati wowote ambao anaweza kutekeleza namna mbili kuu zilizotajwa.

553 Imepokewa katika Sahīh Muslim (49), Abū Dāwūd (1140, 4340), At-Tirmidhī (2172), Ibn Mājah (1275, 4013), Ahmad (3/54). Na hakika, Kufr ni Munkar mbaya zaidi uliopo. Zote kutoka kwa Abū Sa'īd (RadhiyaLlaahu 'Anhu), zikiwa na lafdh inayofanana, na hii ni lafdh ya Imām Muslim. Kuchukia katika Moyo kumetajwa na Imām An-Nawawī katika maelezo yake ya hadīth hii katika Sharh yake ya "Sahīh Muslim".

554 Imesimuliwa na Muslim, An-Nasā'ī, Abū Dāwūd, Ibn Mājah, Ad-Dārmī na Ahmad. Baadhi kutoka kwa Al-'Irbādh Ibn Sāriyah, zingine kutoka kwa Jābir Ibn 'AbdiLlāh na zingine kutoka kwa 'Abdullāh Ibn Mas'ūd; (RadhiyaLlaahu 'Anhum Ajma'īn).

Na *Imām* Sulaymān Ibn 'Abdillāh *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah), na *Salaf* wengineo walikuwa wakikutana/ walikuwa na mawasiliano na watawala (viongozi)? Au yeye atadai kwamba *Imām* Sulaymān (RahimahuLlaah), na *Salaf* wengineo hawakuwa na mawasiliano/wakikutana na watawala?

Au vipi kuhusu *Shaykh* 'Abdul-Azīz Ibn Bāz (RahimahuLlaah)? Je, atadai kuwa naye pia hakuwa na ukaribu (mawasiliano/kukutana) na Watawala? Labda 'Ubaykān angemsahihisha *Shaykh* Ibn Bāz pindi aliposema bila mpaka kwamba "Ma-'*Ulamā* wa *Uislam* wamekubaliana juu ya ukweli kuwa yeyote mwenye kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam, au akiungana/kushirikiana nao kwa namna yoyote ya msaada – basi mtu huyo ni *Kāfir* kama wao."[555]

Au labda *Shaykh* Ibn Bāz si katika Ma-'*Ulamā* ambao 'Ubaykān anadai kuwa:

"… Ma-*Fuqahā'* hawakutaja *al-Muwālāt* na *al-Mudhāharah* (Utii, kuwaunga mkono na kuwasaidia) katika Vitenguzi…"

Na'ām – Enyi ndugu! Haya ni maneno yake kabisa!!

---

555 "Majmū' Al-Fatāwā Ib Bāz" (1/274). Ambayo inafanana na Fatwā ya Shaykh 'AbduLlāh Ibn 'AbdiLlatīf (RahimahuLlaah), "Na yeyote atakayewasaidia wao kwa aina yoyote ya msaada dhidi ya Waislam, basi hii ni *Riddah* ya wazi-wazi (Riddah Sārihah)." Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/242 na 10/429). Na Fatwā hii ya Al-'Allāmah Ahmad Shākir, "Kuhusu kushirikiana na Waingereza (dhidi ya Waislam), kwa aina yoyote (ya ushirikiano) miongoni mwa aina mbalimbali za ushirikiano, bila kujali ni ushirikiano mdogo au mkubwa: Hii ni Riddah kubwa mno (Riddah al-Jāmihah), na ni Kufr isiyo na shaka (Al-Kufr As-Sirāh)." "Kalimatu Haqq" (126).

Ndiyo, *Shaykh* Ibn Bāz amesimulia *Ijmā'* katika hili! Maana yake – Enyi ndugu – kwamba 'Ubaykān hakuamini kwamba 'Ulamā mmoja aliishi kabla yake! Tafakari sana hili…

Na hii inamaanisha kwamba *Al-Mujaddid, Shaykh Al-Islām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) si *Ālim* katika macho ya 'Ubaykān – hata ma-*Imām* wote wa *Da'wah* (RahimahumuLlaah).

Pamoja na haya yote, *Shaykh* Swālih Al-Fawzān alitoa hukmu, "Na katika ambayo ni kuonyesha *Muwālāt* kwa *Makuffār* – ni kuwasaidia wao na kuungana nao dhidi ya Waislam, kuwasifu, na Kuwalinda/kuwahami – na yote haya yamo ndani ya Kitenguzi (cha Nane) cha *Uislam*, na ni sababu za *Riddah* (kukufuru Uislam). Na tunajilinda kwa Allaah kutokana na haya."[556]

Na ni wajibu kutambua kwamba 'Ubaykān ameipinga Qur-ān wazi-wazi; Kwani anasema kwamba '*Khawf*' (hofu, Uoga) ni udhr unaofanya kufaa kabisa kuwasaidia Wapigania Msalaba (wavamizi) dhidi ya Waislam. Kwa hiyo Allaah akikikanusha kigawanyo chake hiki cha tatu, basi moja-kwa-moja ukanusho huu unakanusha vigawanyo vyake viwili vya mwanzo.

Hivyo Allaah Anasema,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ ۘ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ ۚ وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ ۗ إِنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

فَتَرَى الَّذِينَ فِي قُلُوبِهِم مَّرَضٌ يُسَارِعُونَ فِيهِمْ يَقُولُونَ نَخْشَىٰ أَن تُصِيبَنَا دَائِرَةٌ

---

556 Tazama katika "Al-Irshād Ilā Al-I'tiqād" (351).

“Enyi walioamini! Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā’* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni marafiki wandani. Na yeyote atakayewafanya wao *Awliyā’* (marafiki wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao. Hakika Allaah Haongoi watu *madhalimu*. Basi utawaona wale ambao katika nyoyo zao mna maradhi (*ya unafiki*) wanakimbilia kwao wakisema: *‘Tunakhofu isitusibu mgeuko.’*”[557]

Hivyo Enyi *Murji’ah*! Enyi *Jahmiyyah*! Enyi *Qusūriyyah*! Je Allaah amewapa udhr watu kwa kuogopa kuwa balaa na misiba itawafika??

Na kama wakidai kwamba Āyah nyingine inakubali *Khawf* kuwa ni Udhr, na wanaileta Āyah,

لَّا يَتَّخِذِ الْمُؤْمِنُونَ الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ وَمَن يَفْعَلْ ذَٰلِكَ فَلَيْسَ مِنَ اللَّهِ فِي شَيْءٍ إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ

“*Waumini* hawawafanyi *makafiri* kuwa *Awliyā’* (marafiki wandani) badala ya *Waumini*. Na atakayefanya hivyo, basi hatokua na chochote mbele ya Allaah, isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao. Na Allaah Anakutahadharisheni na Nafsi yake.”[558]

Kisha tutajibu kwa ukweli kwamba Āyah za Qur-ān hazigongani; na tutaionyesha Āyah,

أَفَلَا يَتَدَبَّرُونَ الْقُرْآنَ وَلَوْ كَانَ مِنْ عِندِ غَيْرِ اللَّهِ لَوَجَدُوا فِيهِ اخْتِلَافًا كَثِيرًا

“Je, hawaizingatii *Qur-aan*? Na lau ingelikuwa imetoka kwa ghairi ya Allaah, bila shaka wangelikuta ndani yake khitilafu nyingi.”[559]

Vipi mtu atadai kuwa Āyah hii inagongana na Āyah ya Surat *al-Māidah* – labda awe ni *Jāhil* mpotevu? Laiti wangekuwa wameangalia *Tafsīr* ya Āyah hii!

---

557 Al-Mā’idah : 51 -52

558 Āl ‘Imrān : 28

559 An-Nisā’ : 82

Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) anaelezea, "Āyah '**isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao.**'[560] inaendana na Āyah

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

'isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan.'[561]"[562]

Imām Sulaymān Ibn 'AbdiLlāh *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah) amesema (Katika Dalili ya tatu ya *Ad-Dalā'il*), '**isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao.**': Na ni kwamba mtu amebanwa, na hawezi kuwa mkali dhidi yao, na ndio akaonesha mapenzi kwao[563], ilihali moyo wake bado uko imara katika *Baghdhā'*

---

560 Āl 'Imrān : 28

561 An-Nahl : 206

562 Rejea katika kitabu cha Shaykh kinachohusu Mudhāharah kiitwacho "Sabīl An-Najāh".

563 Lakini hii haimaanishi kuwa inaruhusiwa kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam (Mudhāharah). Kwa sababu Ikrāh (Kulazimishwa), kama ni Ikrāh kweli, basi hiyo yaruhusiwa kusema maneno ya Kufr, na kufanya vitendo vya kufr – alimradi tu haihusishi kumdhuru Muislam mwingine; na kama inajumuisha kumdhuru Muislam mwingine, hairuhusiwi kwa mujibu wa Ijmā' – kwani haruhusiwi kumuua ndugu yake kwa ajili ya (kuokoa) Maisha yake. An-Nawawī (RahimahuLlaah) anasema, "Lakini kumuua (Muislam), hili haliruhusiwi hata kwa Ikrāh – kwa mujibu wa Ijmā'."Al-Minhāj Sharh Sahīh Muslim Ibn Al-Hajjāj 18/16 – 17). Ibn Rajab Al-Hanbalī (RahimahuLlaah) anasema, "Wanazuoni wameafikiana kuwa ikiwa mtu atalazimishwa kumuua Muislam – (hata kwa hali kama hii bado) hairuhusiwi kumuua. Kwa sababu (atakuwa) amechagua kumuua mtu huyo mwingine ili kuokoa Maisha yake asiuawa. Na jambo hili lina Ijmā' ya Ma-'Ulamā kwamba ni Kuvuka mipaka (ya Allaah)." [Jāmi' Al-'Ulūmi Wal-Hikam 2/371]. Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) anasema kuhusiana na wale ambao wanalazimishwa na Tatar kuwasaidia wao dhidi ya Waislam, "Hata kama atakirihishwa kupigana (dhidi ya Waislam) Katina kipindi cha fitnah, bado yeye haruhusiwi kupigana. Badala yake, ni wajibu yeye aziharibu silaha zake, na awe na Subira mpaka atakapopata Shahādah (atakapouawa)… Hakuna Shaka kwamba ni wajib juu yake kuwa akilazimishwa kuwepo (Katika uwanja wa vita), asipigane – hata kama Waislam watamuua… Hakika hairuhusiwi yeye kumuua Musilam mwingine kwa mujibu wa Ijmā'. Kwa hiyo kama atalazimishwa na kutishwa kwamba atauawa asipomuua Muislam mwingiene – (hata kwa hali hii) bado haruhusiwi kumuua mtu mwingine kwa ili kujiokoa yeye asiuawe. Hairuhusiwi kumdhulumu mtu mwingine ili yeye asiuawe." "Majmū' Al-Fatāwā 28/538 – 539). Pia tazama mwisho wa Sharh ya Shaykh 'Alī Al-Khudhayrī katika "Kashf Ash-Shubuhāt", iitwayo "At-Tawdhīh Wa At-Tatimmāt", kwani ameelezea suala hili kwa kina.

na *'Adāwah*; akisubiri kikwazo (sababu yenye kumzuilia) kiishe, na kitakapoisha tu, anarudia katika *'Adāwah* na *Baghdhā'*.

Kwa hiyo kama inavyodhihirika sasa, *In Shā' Allaah*, kwamba "*Khawf*" (Uoga/hofu) siyo sababu yenye kukubalika – Lakini badala yake "*Ikrah*" kwa shart zake – ndiyo udhr wenye kukubalika (katika *Muwālāt*, lakini siyo katika *Tawallī*).

Na hebu tufafanue zaidi jambo hili kwa kauli za *Shaykh* 'Abdul-'Azīz Ar-Rājihī:

"Swali: Vipi kuhusu mtu anayewasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam kwa khofu ya mali zake za Kidunia?

Jibu: Mtu huyu anafanya Kufr hata kama anafanya hivyo kwa khawf ya vitu (mali) vya Ki-Dunia, kulingana na andiko kutoka katika *Qur-ān*:

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ

"Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah."[564]

---

564 An-Nahl : 107. Āyah kamili ni,

مَن كَفَرَ بِاللَّهِ مِن بَعْدِ إِيمَانِهِ إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ وَلَـٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Atakayemkufuru Allaah baada ya iymaan yake - isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan - lakini aliyekifungulia ukafiri kifua chake, basi hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu. Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu makafiri." [An-Nahl : 106 – 106]. Pia rejea katika Dalili ya Kumi na Nne katika "Ad-Dalā'il".

Hii inamaana kuwa ana sababu za Kidunia. Mtu huyu amekufuru (amekuwa *Kāfir*) kwa kuwa ameweka matakwa yake ya Kidunia juu ya Dini yake. Dini ya Allaah inatakiwa kutangulizwa juu ya mambo yake ya Kidunia – (lakini) akiweka mambo yake ya Kidunia juu ya Dini yake, basi atakuwa amefanya *Kufr* (kubwa).”[565]

Shaykh pia alisema kuhusu tofauti baina ya *Ikrāh* (kulazimishwa/kukirihishwa) na *Khawf* (kuogopa/kuhofu), “Hivyo *Ikrāh* ni ikiwa tu ataambiwa “Fanya *Kufr* (kufuru)! La si hivyo tutakuua!” Au ikiwa mtu atamtishia kumuua, na ni kweli atamuua, na mtu anaamini kuwa kabisa kwamba atauawa – Kwa mfano, mfalme, au dhalimu akamtishia yeye; na kama hakuna yeyote (wa kumsaidia yeye kutoroka), na ameamrishwa “*Kufuru*! Sujudia sanamu! Sema maneno haya ya *kufr*![566] Lakini usipofanya hivyo, (tutakuchinja)tutakuua!” (Basi mtu huyo anapewa udhr) kwani yeye ni *Mukrah*; Kwa hiyo akizungumza au kufanya *kufr*, kama moyo wake umetua kabisa juu ya Īmān – basi anasamehewa (anapewa udhr).

Na kwamba akiwa *Khā'if* (ameogopa, ametishwa), na hajawa katika hali ya *Ikrāh* (iliyobainishwa) – basi mtu huyo hasamehewi, wala hana udhr. Kwa hiyo *Khā'if* ni kama mtu anapoambiwa “*Kufuru*! La si hivyo nitakupokonya (nitatwaa) vitu na mali zako zote! Ila ukifanya *kufr*,

---

565 Rejea katika Kaseti za Shaykh za Sharh ya “Nawāqidh Al-Islām”. Sharh hiyo pia imetafsiriwa kwa Kiingereza na Murji'ah.

566 Mfano suala la Shaykh 'Alī Al-Khudhayr (FakaLlaahu Asrahu). Wakati alipoteswa na kuburutwa – na kisha aliamriwa kufanya jambo kama, “Kanusha Fatāwā yako ya Kuua Mayahudi (Waizraeli) na Wavamizi (Wapigania Msalaba) na Tawāghīt Murtaddīn katika nchi yetu! Lakini Uispofanya hivyo, tutakutesa zaidi…” Hivyo ndiyo maana Shaykh Al-Khudhayrī amepewa udhr wa kufanya Kufr. Allaah Amsamehe Shaykh, Amhifadhi, na Amtie nguvu kwa Nuru itokayo Kwake, na awaangamize Tawāghīt waliomfunga jela, na amjaalie Shaykh atoke haraka.

basi nitakupatia mali na vitu vyako." Mtu huyu hasamehewi/hapewi udhr, wala hana udhr wowote[567]. Anatakiwa kumwacha atwae vitu vyake na mali yake ili yeye kutofanya *kufr*."[568]

Hivyo kwa nini 'Ubaykān ameenda kinyume na "*'Ulamā* wake mkubwa"? Au ma- *Ulamā* hawa walikuwa hawakutani na Watawala/viongozi?

Na kauli nzuri iliyoje iliyosemwa na *Imām* Sulaymān (RahimahuLlaa), "Hivyo wakisema, *('Udhr wetu ni kuwa) tuliogopa!"* Wataambiwa, "Mmesema uongo." Na pia, "Allaah hajaruhusu *khawf* (Uoga, hofu) kuwa ni udhr wa kufuata yale yenye kumuudhi Yeye (Allaah) na kuacha yanayomridhisha Yeye." Na wengi wa watu wa *Bātil* huiacha *Haqq* kwa kuogopa kuwa watakosa vitu vyao vya Kidunia; Lakini bado wanaijua *haqq* na wanaiamini [569], lakini pamoja na hili, hawakuwa *Waislam* [570].

Na Imām pia amesema, "Hali ni kama hii hii kwa Murtaddīn katika fitnah (Majaribu) hii. Shaytān amewapotosha na amewadanganya wao kwa hadaa kwamba Khawf ni Udhr wa Kufanya Riddah, na kwamba kwa 'Ilmu yao ya Haqq, Kuipenda, na Kuithibitisha haqq hiyo – vitendo vyao [571] havitawadhuru wao. [572] Na wamesahau kwamba wengi katika Mushrikīn wanaijua Haqq, wanaipenda, na Wanaithibitisha (Wanaikiri) – lakini wameacha kuifuata na Kuifanyia kazi kwa Mapenzi yao ya Dunia, na kwa sababu ya Khawf ya Uhai (maisha), Mali, chakula, au Nafasi za Uongozi."[573]

---

567 Zingatia namna anavyorudia-rudia suala hili na anavyolitilia mkazo; kinyume na Murji'ah.

568 Rejea katika Kaseti za Shaykh katika Sharh ya mwisho ya "Kashf Ash-Shubuhāt".

569 Neno la Kiarabu lililotumika ni "Ya'taqidūn" – limetokana na maneno 'Aqīdah na I'tiqād.

570 Rejea katika "Ad-Dalā'il" katika Dalili ya Tano.

571 Anakusudia Mudhāharah – Ushirikiano na Mushrikīn dhidi ya Waislam.

572 Na je, siyo kitu hiki hiki ambacho 'Ubaykān anajaribu kukizusha (kukibuni) na kutoa udhr? Akisema kwamba Khawf ni udhr alimuradi tu "Moyo wako Unapenda" Uislam?!

573 Rejea katika "Ad-Dalā'il" katika Dalili ya Kumi na Saba.

Na hebu tuhitimishe hili kwa maneno ya *Imām* Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah):

*"**Sura**: Ni Udhr gani unaokubaliwa katika kuridhiana na Mushrikīn, na Kuonyesha utii kwao?*

Fahamu, kwamba haya hutokea katika hali tatu [574] –

1) Anaridhika nao kwa hali zote kwa nje (kwa vitendo) na ndani (kwa moyo, Imani, mapenzi, n.k); na anawatii wao kwa dhahiri, na anawapendelea wao, na (pia) anawafanya wao marafiki ndani ya moyo [575] wake. Kwa hiyo mtu huyu ni *Kāfir*, anatoka nje ya kamba ya Uislam; Awe kalazimishwa (kakirihishwa) kufanya hivyo ama la. Na anakuwa katika watu wale ambao Allaah amesema,

وَلَٰكِن مَّن شَرَحَ بِالْكُفْرِ صَدْرًا فَعَلَيْهِمْ غَضَبٌ مِّنَ اللَّهِ
وَلَهُمْ عَذَابٌ عَظِيمٌ

---

574 Na tofautisha hali hizi na zile tatu za 'Ubaykān.

575 Fahamu Ewe Ghurabā'! Kwamba kama Serikali itawaua, itawafunga jela, itawatesa, itawafanyia Ujasusi, itawatoa miji, itafichua siri zao na itapigana vita vikali dhidi ya Muwahhidīn – ikifanya kila njama kupanua mipaka ya Wavamizi wa Kiyahudi katika ardhi ya Muhammad na Ibrāhīm; Ardhi ambayo Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ameamrisha, *"Watoeni (Wafukuzeni) Mayahudi na Wakristo katika Peninsula ya Arabia"* Kisha hakuna yeyote isipokuwa Qusūriyyah mgonjwa ataendelea kusema kuwa serikali hiyo bado "Inapenda" Uislam; Hivyo kama Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ameamrisha hivyo (Kuwatoa/kuwafukuza Makuffār) – Je vipi wale wanaoyaomba Majeshi ya Kiyahudi yenye hasira kubaki katika Peninsula ya Arabia? Hadithi imepokelewa katika lafdhi mbalimbali na Al-Bukhārī (3053, 3152), Muslim (1551, 6137, 1767), At-Tirmidhī (1606), Ahmad (1/195, 10/144), Ad-Dārimī (2/306), Al-Bukhārī katika "At-Tārikh Al-Kabīr" (4/57), Al-Bayhaqī katika "Al-Kubrā" (18750), na "Al-Muwattā" cha Imām Mālik (3/88), "As-Silsilah AsSahīhah" (1132). Imesimuliwa kutoka kwa 'Abdullāh Ibn 'Abbās (RadhiyaLlaahu 'Anhu).

"Lakini aliyekifungulia *kufr*[576] kifua chake, basi hao juu yao ni ghadhabu kutoka kwa Allaah na watapata adhabu kuu."[577]

2) Kwamba anaridhika nao, na anawapendelea wao kwa ndani (ya Moyo wake), hali akiwa dhidi yao kwa dhahiri (kwa maneno na vitendo). Basi huyo ni *Kāfir* pia, na ni *Munāfiq*. Lakini alimradi tu kwa dhahiri anatenda kwa mujibu wa Uislam (na haonyeshi *Kufr* yoyote), Damu yake na Mali yake zinahifadhiwa [578].

3) Kwamba anaridhika nao kwa dhahiri (kwa maneno na vitendo), ilihali yuko dhidi yao ndani ya Moyo wake (anawachukia katika Moyo). Na hii inagawanyika katika vigawanyo viwili:

a) Anafanya hivyo kwa sababu yuko chini ya uwezo na nguvu yao, na hali anateswa na kufungwa jela; na wanamtishia Kumuua, na wanamuamrisha *"Kubaliana na sisi na tutii – la si hivyo tutakuua."* Kwa hiyo katika hali hiyo tu, inaruhusiwa kukubaliana/kuridhika nao kwa dhahiri, na hali Moyo wake umetulia juu ya *Īmān*[579], kama ilivyotokea kwa 'Ammār (RadhiyaLlaahu 'Anhu) ambapo Allaah aliteremsha,

إِلَّا مَنْ أُكْرِهَ وَقَلْبُهُ مُطْمَئِنٌّ بِالْإِيمَانِ

---

576 Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema kuhusu suala hili, "Yeyote mwenye kutamka Kufr pasipo Kukirihishwa (kulazimishwa) kufanya hivyo, basi hakika amekifungulia Kufr Kifua chake." "Majmū'Al-Fatāwā" (7/599). Na katika (7/220) anasema, "Yeyote mwenye kufanya Kufr pasipo kukirihishwa kufanya hivyo, basi hakika amekifungulia Kufr Kifua chake."

577 An-Nahl : 106

578 Kwa sababu haiwezekani (ni vigumu) watu kufahamu yaliyomo moyoni. Lakini ni dhahiri, akikamatwa anafanya Kufr, kama vile kuwapeleleza Waislam – basi atashughulikiwa ipasavyo, kama *Munāfiq* na *Murtadd*.

579 Na kama ambavyo Shaykh Sulaymān Āl Ash-Shaykh alivyoelezea jambo hili, "Hali ya kuwa Moyo wake umethibiti katika *Baghdhā'* na '*Adāwah*" dhidi ya *Makuffār* na *Mushrikīn*.

"Isipokuwa yule aliyekirihishwa (kukanusha Dini ya Kiislamu) na huku moyo wake umetua juu ya iymaan."[580]

Ambapo ni kama Āyah,

إِلَّا أَن تَتَّقُوا مِنْهُمْ تُقَاةً

"Isipokuwa mkiwa mnaogopa khatari kutoka kwao."[581]

Āyah hizi mbili zina maana sawa, kama ilivyobainishwa na Ibn Kathīr katika *Tafsīr* yake katika Āyah ya Surah Āl 'Imrān.

b) Anafanya hivyo kwa dhahiri (kwa maneno au vitendo) tu, ilihali anaikataa kwa siri/moyo (katika Moyo wake anawachukia *Makuffār*) – lakini hayuko katika nguvu yao wala uwezo wao [582]. Na sababu ya yeye kufanya hivyo ni kwa sababu alitaka Nafasi ya Uongozi [583], au fedha, au kugandamana na nchi yake, au kwa sababu ya Majukumu, au kwa sababu ya *khawf* ya (baadhi ya) madhara. Kwa hiyo mtu huyo anakuwa *Murtadd*, na chuki yake ya ndani ya Moyo dhidi ya *Kufr* haitamnufaisha yeye hata kidogo[584]. Na mtu huyo ni kama Allaah anavyosema,

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

---

580 An-Nahl : 106

581 Āl 'Imrān : 28

582 Chukulia kwamba Serikali zilizoritadd za Kitāghūt "huwachukia" Makuffār… Hivyo vipi kuhusu zile ambazo ni serikali huru zenye Mamlaka kamili, zenye Jeshi, Vifaru, Jeti, Usalama wa Taifa, na Silaha za Nuclear, n.k? Je, vipi kuhusu watu hawa?

583 Au kulinda Kiti chake na hadhi yake na kuendelea kuwakandamiza (kuwadhulumu) Waislam…

584 Na pengine utafahamu kwamba kwa nini hawa Murji'ah wa sasa hivi pia ni *Qusūriyyah*…

“Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu makafiri.”[585]

Kwa hiyo Allaah amebainisha kwamba hawaku*ritadd* kwa sababu walikuwa Wajinga wa Haqq (yaani hawakuijua haqq), wala si kwamba waliichukia haqq, wala si kwa sababu waliipenda Bātil – lakini, sababu pekee ni Matamanio ya Kidunia. Hivyo waliipenda Dunia hii *Duni* kuliko *Dīn*.

Na hii ndiyo maana ya maneno ya ya Shaykh Al-Islam Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb [586] (RahimahuLlaah).

Na kuhusu kile ambacho watu wengi hudhani kuwa ni Udhr wenye kukubalika, basi ni mapambo na udanganyifu wa Shaytān. Hii ni kwa sababu baadhi ya marafiki wa Shaytān huwatisha watu hawa – na hii *Khawf* (Uoga/hofu) siyo udhr - wanadhani kuwa ni sawa kudhihirisha upendo (kuafikiana/kukubaliana) na kuwatii Mushrikīn [587].

---

585 An-Nahl : 107. Kwa kufananisha na ‘Ubaykān, anayedai kuwa “Kuipenda Dunia ni udhru wa Kufr!”

586 Akikusudia maneno ya Mujaddid mwishoni mwa Vitenguzi Kumi: “Hivyo hapana tofauti katika vitenguzi hivi baina ya mtu mwenye kufanya kwa tamaa, au akiwa anakusudia, au kutokana na khawf ya Mali yake na hadhi yake (Khā’if); Anayesamehewa ni Mukrah tu. Yote haya ni hatari kubwa kwa watu walio wengi. Kwa hiyo Muislam anatakiwa kuwa makini na vitenguzi hivi, na anatakiwa kujihadhari navyo.

587 Tazama Uzushi wa ‘Ubaykān kwa kulinganisha na maneno ya Imām huyu mkubwa wa Najd. ‘Ubaykān: “Hivyo (Tā’ah) huonyeshwa kutokana na khawf ya Makuffār na mfano wao, kwa hiyo hukmu ya jambo hili ni kuwa inaruhusiwa.” Hivyo maneno haya ni ya ‘Ubaykān.
Na maneno ya Imām, “Ni katika Mapambo na Ushawishi wa Shaytān”.

Na kisha kuna wengine ambao *Shaytān* anawapambia wao tamaa ya Dunia, na anawaotesha wao kwamba ni sawa kuridhiana na *Mushrikīn* kwa ajili ya manufaa ya Kidunia – na ma-Juhāl (Watu Wajinga) wanadhani kwamba mtu huyu amekirihishwa (na matamanio yake); Lakini Wanazuoni wamekwishasema nini hasa maana ya *Ikrāh*… [Kisha *Imām* ananukulu kauli ndefu ya Ibn Taymiyyah RahimahuLlaah]…

Na yale yenye kunufaisha kutokana na kauli hiyo, ni kwamba hakuna anayekuwa katika *Ikrāh* (kufanya *kufr*), mpaka atakapoteswa sana au kutekwa. Na (pia inabainisha) kwamba vitisho tu vya maneno havizingatiwi kuwa ni *Ikrāh* [588]. Na vilevile *Khawf* kwamba *Makuffār* watamtenganisha na mke wake – vitu hivyo siyo *Ikrāh* halisi [589].

Kwa hiyo, ukishatambua hili, na pia ukitambua ambayo watu wengi walivyoangukia katika hili – kisha itakudhihirikia kauli ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), *"Hakika Uislam ulianza kama ni kitu kigeni [Gharīb], na utarudi kuwa ni kitu kigeni [tena] – basi bishara njema kwa Wageni [Ghurabā’]."* [590]

---

588 Na hii ni Nukta ya kutafakari. Kwa kuwa Allaah mwenyewe amempa Mwanadamu makemeo (maonyo) mbalimbali ya Moto wa Jahannam kwa wale wafanyao Mudhāharah. Hivyo makemeo ya nani yanapaswa kusikilizwa – ya Allaah au Tawāghīt?

إِنَّمَا ذَٰلِكُمُ الشَّيْطَانُ يُخَوِّفُ أَوْلِيَاءَهُ فَلَا تَخَافُوهُمْ وَخَافُونِ إِن كُنتُم مُّؤْمِنِينَ

"Hakika huyo ni shaytwaan anawakhofisha Awliyā’ wake (marafiki wandani yaani Mushrikīn). Basi msiwakhofu, na nikhofuni Mimi (Pekee) mkiwa ni Waumini." [Āl ‘Imrān : 175]

Inaendelea mbele kuhusu ni akina nani ambao hakika wanaenenda juu ya Tawhīd…

وَيُحَذِّرُكُمُ اللَّهُ نَفْسَهُ **"Na Allaah Anakutahadharisheni na Nafsi yake." [Āl ‘Imrān : 28]**

589 Pia rejea mwishoni mwa Sharh ya Shaykh Al-Kuhudhayr ya "Kashf Ash-Shubuhāt", iitwayo "At-Tawdhīh Wat-Tatimmāt" – kwani ndani yake ameielezea mada hii ya Ikrāh, na Tafāsīl, kwa kina.

590 Imesimuliwa na Ahmad (2/389), Al-Khātib Al-Baghdādī (11/307). **Tanbihi ya Mhariri:** Pia imesimuliwa na At-Tirmidhī na Ibn Mājah, zote zikiwa na Lafdh ifananayo. Baadhi yake kutoka kwa ‘Abdullāh Ibn ‘Amr Ibn Al-‘Ās, na zingine kutoka kwa Anas Ibn Mālik, zingine kutoka kwa Sa’d Ibn Abī Waqqās, kadhalika kutoka kwa ma-Swahābah wengine.

Na hakika umekuwa ni kitu Kigeni (kipya). Na kwamba aliyemgeni kuliko *Uislam*, ni mtu ambaye anaufuata Uislam kiukweli-kweli [591]. Na Tawfīq inatoka kwa Allaah."

- Mwisho wa Maneno ya Imām Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah).[592]

Hivyo natumaini kwamba haya yanatosha kufungua macho ya wale ambao walifumbwa na uzushi wa 'Ubaykān.

Na kuhusiana na madai kuwa "Kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam siyo *Kufr*, labda ifanywe kwa kuipenda kufr, au chuki dhidi ya *Uislam* – hapo tu ndio itakuwa *Riddah*. Lakini ikiwa imefanywa kwa ajili ya manufaa ya Kidunia, au *Khawf*, basi haitakuwa ni *Riddah*."

Kisha tulia na fikiria: "Kuipenda" *Kufr* na *Makuffār*, au Kuuchukia *Uislam* na Waislam, au kutamani kuona Waislam wameshindwa – kila moja kati ya haya ni *Riddah* kwa dhati yake lenyewe (*Bi dhātihi*). Aina hii ya *Riddah* haihitaji mtu kunyanyua kidole chake dhidi ya Waislam. Mtu huyo ni *Kāfir Murtadd*. kabla hajafanya kitendo chochote, au kutamka neno lolote.

---

591 Ibn Rajab (RahimahuLlaah) anasimulia kutoka kwa Salaf kwamba walikuwa wakisema, "Hakuna kilichokigeni kuliko Sunnah – na mgeni zaidi ya hiyo Sunnah ni yule mwenye kuifuata (sunnah hiyo) kisawa-sawa." Rejea katika kitabu chake "*Kashf Al-Kurbah Fī Wasf Hāl Ahl Al-Ghurbah*" (28 -29). Na zama hizi twaweza kusema kuwa kitu kilicho kigeni zaidi ni Millat Ibrāhīm – na mgeni zaidi ni Hanīf.

592 Hii ilikuwa ni Sura nzima iliyochukuliwa kutoka katika "Sabīl An-Najāh". Na katika Kitabu "Millat Ibrāhīm" (177) cha Shaykh Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu), anasema "Fahamu kwa yakini kuwa hakika ingekuwa kutokana na maneno yetu, na si kutokana na ma-Imām Wakubwa – pangesemwa (na Qusūriyyah) "Khawārij" na "Takfīr"! Japokuwa iko wazi juu ya hili."

Ikiwa Mtu atapigana vita dhidi ya *Makuffār*, na akawasaidia Waislam kwa kila njia – ilihali wakati huo huo anapenda *kufr*, au anachukia Uislam – basi yeye bado ni *Kāfir*! [593]

Na hakuna Muislam yeyote atapingana na Ukweli huu. Hivyo baada ya kubainishwa hili, basi hapa kuna swali gumu kwa Murji'ah: **"Basi, Je? Mnaamini kwamba kitendo (*'Aml*) cha *Mudhāharah* (Kitenguzi cha nane cha Uislam) chenyewe kwa dhati yake si *kufr*??"**

Jibu liko wazi – hawaoni kwamba ***Mudhāharah*** wenyewe tu ni Kitenguzi, labda ihusishwe na mambo mengine ya ndani ya moyo yasiyoonekana, kama vile Kuipenda *Kufr*, Kuuchukia *Uislam*, *Istihlāl*, n.k. Na dhahiri kabisa kwamba hii inapingana moja kwa moja na *Salaf*. Na sababu pekee ambayo Murji'ah wanaonyesha hizi shart za kifalsafa, ni kuwaridhisha tu *Tawāghīt*. Na haya matamanio yao si kitu kilichojificha – kinadhihirika wazi kabisa.

Labda tumnukulu hapa *Shaykh* Sālih Al-Fawzān alipoulizwa, "Ni kwa lipi mtu aweza kufanya *Kufr* kubwa (*Kufr akbar*) na *Riddah*? Je ni mahususi tu katika *'Aqīdah* (imani kama vile mapenzi na chuki), Ukanusho, na *Kufr* – au ni pana zaidi ya hivi?"

---

593 Vilevile , mtu akifanya Istihlāl kinyume na Sharī'ah ya Allaah, basi anakuwa Kāfir – hata kama akihukumu kwa Sharī'ah tu. Hivyo kwa rai ya Murji'ah, hakuna katika Vitenguzi Kumi jambo ambalo ni Kufr na Riddah kwa dhati yake lenyewe – labda liafikiane na yaliyo moyoni – ambayo ndiyo msingi hasa wa Irjā' – kinyume kabisa na Ahl As-Sunnah.

Hivyo alijibu, "*Kufr* na *Riddah* zaweza kutokea pindi mtu anapofanya kosa lolote lenye kutengua katika vitenguzi vya Uislam, ambavyo vinafahamika kwa watu wa 'Ilm. Kwa hiyo yeyote atakayefanya chochote katika hivyo (vitenguzi), ilihali hayuko katika hali ya Ujinga ambao ni wenye kusamehewa (kupewa udhr) – kwa hakika anakuwa *Murtadd*, *Kāfir.* Na ni wajibu kwamba tuhukumu kwa mujibu wa Muonekano wa nje (*Dhāhir*) katika kauli zake na vitendo vyake. Lakini kuhusu mambo ya Moyo (kama vile Mapenzi, chuki na *Istihlāl*) – basi hakuna ajuaye haya isipokuwa Allaah (Ta'ālā) Pekee.

Basi yeyote atakayetamka *Kufr*, au akafanya kitendo cha *Kufr* – tunaamua kuhusu suala lake kwa mujibu wa maneno yake, na kwa mujibu wa chochote kinachohusishwa na kauli zake au vitendo vyake. Kwa hiyo ikiwa aliyoyasema au kuyafanya ni katika vitendo vya *Riddah* – labda awe alikuwa ni *Mukrah* au Mjinga kwa aina ya Ujinga wenye kusameheka – basi ni *Murtadd*. Na hii ni kuhusiana na mambo ya *'Aqīdah*[594] ambayo yako wazi katika *Kitāb* na *Sunnah*, kama vile *Shirk* Kubwa na *Kufr* Kubwa. Lakini kwa mambo ambayo ni magumu na ya kutatiza, basi kwa hakika kuna haja ya kusimamishiwa Hoja (*Iqāmāt Al-Hujjah*) katika hali ambayo ataweza Kutambua/ kufahamu."[595]

Na pia *Shaykh* alisema, "Na kuna watu wanaosema, *"Haijalishi watasema au kusema nini, hawatakiwi kuhukumiwa kuwa Mushrikīn au Makuffār mpaka yaliyo katika vifua vyao yafahamike."*

---

594 Kumbuka kuwa 'Aqīdah inahusisha Īmān, Kauli (maneno) ya Ulimi, na Vitendo vya Viungo.

595 Rejea katika kitabu cha Shaykh "Masā'il Fī Al-Īmān", hili lilikuwa ni suala la kwanza kwenye kitabu.

Yā SubhānaLlaah! Ewe Allaah! Utakasifu ni wako! Je, ni sisi tunaojua yaliyomo katika nyoyo zao, au ni Allaah?"[596]

Na kauli yake, "Hivyo kwa ufupi, Wale wanaofanya kufr hawazidi hali nne:

a) Anaamini katika Moyo wake anayoyasema: Hakuna shaka juu ya *Kufr* yake (Ukafiri/Riddah)

b) Haamini katika Moyo wake anachokisema, Lakini hakulazimishwa kusema hayo. Lakini alisema hayo kwa sababu ya tamaa ya Maisha ya Dunia, au kuwafurahisha watu na kupatana/kuridhiana nao. Kwa hiyo, hakika mtu huyu ni *Kāfir* kwa mujibu wa Āyah ya Qur-ān **"Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah."** Na ndivyo ilivyo hukmu ya mtu mwenye kufanya *Kufr* au *Shirk* , ili awe katika Radhi /apatane na watu – hata kama hapendi *Kufr* wala *Shirk* na wala haamini katika hayo; lakini anafanya hivyo kwa ajili ya mapenzi ya nchi yake, mali, au jamaa.

c) Anatamka maneno ya Kufr kwa mzaha, kwa kujifurahisha – kama ilivyoonekana katika Makundi yaliyotajwa kabla [597].

d) Anasema (au kutenda) *kufr* kwa sababu alikirihishwa, siyo kwa mapenzi yake, hali ya kuwa moyo wake umetulia katika *Īmān* na *Tawhīd*. Basi huyu ndiye atakayesamehewa, kwa sababu alikirihishwa (*Ikrāh*).

Katika hali tatu za mwanzo, mtu anakuwa *Kāfir*, kama ilivyo wazi katika *Āyah*. Na hii inakanusha wale wanaosema kuwa hakuna mwenye kukufurishwa, hata kama akiongea *kufr* au akifanya vitendo vya *Kufr*, mpaka yajulikane yaliyo katika moyo wake. Na hii kauli mbaya inayokinzana na Qur-ān na Sunnah. Badala yake kauli hii ni ya *Murji'ah Mubtadi'*."[598]

---

596 Rejea katika Sharh ya Shaykh ya "Kashf Ash-Shubuhāt".

597 Tazama Tafsīr ya Āyah katika At-Tawbah : 65 - 66

598 Rejea katika "Sharh Kashf Ash-Shubuhāt" (163 – 164)

Na *Shaykh* Sulaymān Ibn 'Abdillāh (RahimahuLlaah) aliulizwa kuhusu mtu ambaye anadhihirisha alama za *Nifāq* – Je, yeye aweza kuitwa *"Munāfiq"*? Hivyo *Shaykh* alijibu, "Mtu anayeonyesha alama zinazodhihirisha *Nifāq* – kama vile kukimbia vita na kuwatelekeza Waislam wanapokutana na Maadui, na kama wale wasemao **"Lau tungelijua kuwa kuna kupigana bila shaka tungelikufuateni."**[599], na anataka ulinzi kwa *Mushrikīn* pindi wakimvamia, na wakati mwingine anawatukuza/anawasifu *Mushrikīn*, na anaungana nao dhidi ya Waislam, na vitu kama hivyo ambavyo Allaah Amevitaja kuwa ni alama za *Nifāq*, na Sifa za *Munāfiq*ūn; basi kwa hali hii ni sawa kumpa yeye sifa ya *Nifāq*, na kumwita yeye *Munāfiq."*[600]

Na watu hawa wa *Irjā'* na *Tajahhum* wamedai kuwa kuungana na *Makuffār* dhidi ya Waislam siyo *Kufr* labda mwenye kuungana nao "aipende *Kufr*" au "auchukie *Uislam*"; na dhehebu hili linadai kuwa kama anaupenda *Uislam* na anachukia *Kufr*, basi yeye bado ni *Muislam*.

Na *shaykh* Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) amesema kuhusiana na watu hawa, "Wameuegemeza Msingi wao kuhusiana na *Mudhāharah* juu ya msingi wa Jahm Ibn Safwān katika *Irjā'* – kwa maana kuwa Vitenguzi vya vitendo na kauli, wanavihusisha na mambo ya moyo. Kwa hiyo wanamchukulia mwenye kuungana na kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya Waislam hakufuru, mpaka adhihirishe kuwa anaridhika na dini ya Ukafiri. Hivyo rai yao hii inamaanisha kuwa kama mtu atajinasibisha na Uislam, lakini akaliongoza Jeshi la Wavamizi dhidi ya Waislam, kiongozi huyo hawi *Kāfir* (kulingana na rai yao potofu)."[601]

---

599 Āl 'Imrān : 167

600 "Ad-Durar As-Saniyyah" (7/79 - 80)

601 Rejea katika "Waqafāt Ma'a Al-Waqafāt" cha Shaykh Nāswir Al-Fahd. Shaykh pia anatoa mfano mzuri kuhusu Qusūriyyah. Anaonesha kwamba kama ambavyo Qubūriyyah hawakufurishi kwa Kuwaomba Watu wema Waliokufa, labda muombaji awe anaamini ndani ya moyo wake kwamba Mwema huyo anaweza kunufaisha ama kudhuru; Hivyo hivyo Qusūriyyah hawakufurishi kwa Mudhāharah, labda Mshirika awe anapenda Kufr ndani ya moyo wake au anauchukia Uislam. Wote ni Murji'ah, ambao wanarejelea vitendo vyenye kutengua Uislam katika mambo ya ghayb ya Moyo.

Na kisha Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) anasema kitu ambacho kinafichua kabisa udanganyifu wa Wafuasi wa Irjā' na Tajahhum. Basi hebu fikiria hili kwa karibu…

Ikiwa *Mudhāharah* ni Kitenguzi, lakini si chenyewe kwa dhati yake (*Bi dhātih*), na ikiwa inakuwa *Riddah* pale kinapo-ambatanishwa na "Chuki dhidi ya *Uislam*" na "Kuipenda *Kufr*"…. **Basi inawezekana kusema kwamba kila kitendo (au kauli) ni kitenguzi cha Uislam na ni Riddah!** Kwa sababu ikiwa mtu atakuna kichwa chake, ilihali moyoni mwake anapenda *kufr* – basi anakuwa *Kāfir*! Na si tu hili, Rai hii inajumuisha *Wājibāt* (vitendo vya Faradhi), kama vile *Swalah*, na *Zakah*, n.k. Hivyo mtu akiswali, ilihali anauchukia *Uislam* – basi Swalah yake ni Kitenguzi cha Uislam, na amekuwa *Kāfir* kwa *kuswali*! – Na hivyo, pia inaruhusiwa, kulingana na maana ya mtazamo wao, kwamba *Ribā* iko miongoni mwa vitenguzi – kama umeelewa mifano hiyo hapo juu. Ndugu zangu katika *Tawhīd*! Huu ndio uhalisia wa *Murji'ah* – Basi Mcheni Allaah![602]

Basi hebu tusome yale ambayo Salaf wameyasema, kwamba Muislam anaritadd au la, pindi anaposhirikiana/ anapoungana na Mushrikīn dhidi ya Waislam ilihali "anaupenda *Uislam*" na "Kuichukia *Kufr*" ndani ya "Moyo" wake.

---

602 Ewe Ndugu! Kama haujafahamu hili – basi soma tena jambo hili polepole (kwa kuzingatia) – kwa sababu utakapoelewa hili, utatambua uovu mkubwa wa Murji'ah wa Ki-Jahmī. Kwa Mfano, vitendo vingine ambavyo ni vitenguzi vya Uislam, kama vile Kuchinja kwa ajili ya Asiyekuwa Allaah. Wachukue Qubūriyyah, watakwambia kuwa kama ikifanywa kwa kukusudia Kufr, basi ni Kufr; Lakini kama haijafanywa kwa kukusudia Kufr, basi siyo Kufr. Lakini kwa Mujib wa Ahl As-Sunnah, vitendo vyote, Mudhāharāt Al-Kuffār na Dhabh Li GhayriLlāh ni Vitenguzi vya Uislam – bila kuzingatia hali ya Moyo.

Hivyo *Shaykh* Sulaymān Ibn 'Abdillāh (RahimahuLlaah) amesema, "Tambua, Allaah Akurahamu, kwamba: Mtu akionesha *Muwāfaqah* [603] na *Mushrikīn* kuhusu *Dīn* [604] yao, pasi na *Khawf* kutoka kwao [605], *Mudārah* [606] kwao wao, au *Mudāhanah* [607] ilikuondoa uovu wao: Basi hakika, yeye ni *Kāfir* kama wao, hata kama anaidharau Dini yao na kuwachukia wao, na anaupenda *Uislam* na Waislam."[608]

Imām Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah) amesema, "Hakika, kuwasaidia *Mushrikīn* dhidi ya Waislam (*Mudhāharah*), na Kuwasimulia wao mipango ya siri ya Waislam, au kuwatetea wao kwa Maneno, au kuridhishwa na wayafanyayo (*Shirk*) – kila kimojawapo katika hivi ni Kitenguzi; Hivyo yeyote atakayefanya katika lolote kati ya haya – pasi na kukirihishwa (*Ikrāh*) - basi yeye ni *Murtadd* hata kama anawachukia *Makuffār*, na anawapenda Waislam."[609]

---

603 Muwāfaqah : Kuafikiana (kupatana), Kukubaliana, Kuridhiana.

604 Katika muktadha huu Dīn inamaanisha "Njia ya Maisha" au Hawā' (Matamanio); na Imām Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah) katika kitabu chake "Sabīl An-Najāti Wal-Fikāk" amebainisha hili kwa dalili nyingi.

605 Khawf : Khofu, Uoga.

606 Mudārah : Usuhuba, Urafiki, Upole (Huruma).

607 Mudāhanah : Kuridhiana , Kubembeleza, Kujipendekeza , Nifāq, Udanganyifu (Uongo).

608 Rejea mwanzo wa "Ad-Dalā'il".

609 "Ad-Difā' 'An Ahl As-Sunnah Wal-Ittbā'" (31)

Na pia soma kwa makini kabisa maneno ya *Imām* yaliyotangulia, "Kisha (Allaah Ta'ālā) Amesema kuwa **sababu ya *kufr* na Adhabu hii ya Milele** – siyo kwa sababu waliiamini *Shirk*; wala si kwasababu ya Kutoifahamu *Tawhīd*; **wala kwa sababu ya Kuichukia Dini**; **wala kwa sababu ya Kuipenda kwao Kufr** – Lakini ni kwa sababu tu ya thamani ndogo katika thamani ndogo za Dunia (Maisha ya Dunia), aliyoipendelea kuliko *Dīn* na Radhi za *Rabb* wa Walimwengu.

Hivyo Allaah anesema,

ذَٰلِكَ بِأَنَّهُمُ اسْتَحَبُّوا الْحَيَاةَ الدُّنْيَا عَلَى الْآخِرَةِ
وَأَنَّ اللَّهَ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الْكَافِرِينَ

"Hivyo kwa sababu wao wamestahabu uhai wa dunia kuliko wa Aakhirah; na kwamba Allaah Haongoi watu *makafiri*.[610]"[611]

Hivyo hizi zinatosha kuwa Dalili kwa yeyote ambaye Allaah Anataka Kumuongoza katika *Tawhīd* na *Hanīfiyyah*.

---

610 An-Nahl : 107 - 109

611 Rejea katika "Ad-Dalā'il", katika Dalili ya Kumi na Nne.

2) UZUSHI WA 'UBAYKĀN NA KUITUSI HADITHI YA HĀTIB [612]

Hivyo 'Ubaykān ameiwasilisha hadithi ya Hātib Ibn Abī Balta'ah (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Anadai kuwa hadithi hii ni "Uthibitisho" kwamba *Mudhāharah* si *kufr* kwa dhati yake. Hebu tuinukulu hadithi yote ili tuweze kuona inajumisha nini. Na kama ilivyo siku zote, Āyah yoyote au Hadithi ambayo *Ahl Al-Bid'ah* huitumia kuunga mkono hoja zao – ukweli ni kuwa Āyah na hadithi haiko upande wao, badala yake iko dhidi yao!

Kabla hatujaitaja hadithi yenyewe yote, ngoja tuhudhurishe kitu ambacho 'Ubaykān na *Murji'ah* hawapendi Waislam wakijue – na kwamba ni maudhui ya Barua yenyewe – kwa sababu itakanusha hoja yao [613] - na ni kama ifuatavyo:

---

612 Yatakikana hapa izingatiwe kuwa kuna Rai mbili kwa mujibu wa Ahl As-Sunnah kuhusiana na kitendo cha Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Rai ya kwanza ni kuwa kitendo chake hakikuwa ni Kufr, na hii ndiyo rai iliyotiliwa nguvu katika kitabu hiki. Rai nyingine ni kuwa kitendo chake kilikuwa ni Kufr, lakini hakukufuru kutokana na udhr wa Ta'wīl. Hii ndiyo rai iliyoshikiliwa na Shaykh Abū Basīr At-Tartūsī, katika kitabu chake "Qawā'id Fit-Takfīr", Shaykh 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdil-'Azīz (FakaLlaahu Asrahu) katika kitabu chake "Al-Jāmi' Fī Talab Al-'Ilm Ash-Sharīf", pamoja na rai ya Al-Hāfidh Sulaymān Ibn Nāswir Al-'Ulwān (FakaLlaahu Asrahu). Pia ilikuwa ni rai ya Ibn Hajar Al-Asqalānī (RahimahuLlaah), katika "Fat-h Al-B ārī". Kwa maelezo ya kina kuhusu Rai hii, tazama katika kiambatanishi cha "Millat Ibrāhīm", kutoka katika At-Tibyān Publications. Kwa hiyo suala ni kuwa hakuna Ahl As-Sunnah yeyote aliyewahi kutumia tukio hili kuonyesha kwamba Mudhāharah ulikuwa unaruhusiwa au si Kufr.

613 Kwa sababu Murji'ah wanataka kudai kuwa hakika Hātib alifanya Mudhāharah; na kama wanadai hivi, basi pia wanaweza kudai kuwa sababu iliyofanya Hātib asi*ritadd* ni kuwa "Hakupenda Kufr". Na huu ni Msingi wa Hoja yao. Lakini ukweli ni kuwa hakufanya Mudhāharah, wala hakuwahi kukusudia kufanya – lakini badala yake kwa dhahiri ilionekana kuwa ni Mudhāharah na ma-Swahabah kwa makosa walifikiri kwamba hakika alishirikiana na Makuffār – kama utakavyoona.

"Enyi watu wa Quraysh! Hakika, Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amekujieni na Jeshi (*Jaysh*) kubwa kama Anga (yaani jeshi ni kubwa kama anga lilivyoenea), na linasonga mbele (kwa haraka) kama mto uliofurika. Na naapa Wallaahi! Hata kama angekujieni yeye tu peke yake – mikono mitupu, Allaah atamjaalia yeye awavamieni nyinyi na kumtimizia ahadi yake. Basi jitazameni wenyewe na (na itazameni Haqq). Na amani (iko juu ya wenye kuifuata Haqq)."[614] Ibn Hajar, baadae anasema, "Hātib alisamehewa kwa sababu (aliandika) haya akidhani kwamba hakutakuwepo madhara katika hili."[615]

Kwa hiyo baada ya kuwa umeshaisoma barua hii, hebu tutazame tukio lake, kama ilivyosimuliwa kutoka kwa 'Alī (RadhiyaLlaahu 'Anhu),

"Mjumbe wa Allaah alinituma mimi, Az-Zubayr na Al-Miqdād akisema, *"Nendeni mpaka mtakapofika Rawdhat-Khākh ambako kuna mwanamke amebeba Barua, na Mnyang'anyeni (ichukueni barua hiyo)."*

Basi tukaendelea na safari yetu, tukikimbia na farasi wetu mpaka tulipofika *Rawdhah*, na hapo tulimkuta mwanamke huyo, na tukamwambia, "Toa barua."

Akasema yule mwanamke: "Sina barua."

Tukamwambia, "Toa barua, la si hivyo tutakuvua nguo."

---

614 Barua hii imenukuliwa na Amīr wa Muhaddithīn, Al-Hāfidh Ibn Hajar Al-'Asqalānī (RahimahuLlaah) katika "Fat-h Al-Bārī" (7/520).

615 "Fat-h Al-Bārī" (8/634). Hivyo Hātib aliandika barua hii akidhani kwamba haitawadhuru Waislam kwa namna yoyote ile. Lakini kama utakavyoona, Murji'ah (kwa kuwa hoja yao siku zote huwa ni "Kilicho katika nyoyo") wanadai kuwa Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alifahamu kuwa itawadhuru Waislam, na bado aliituma barua. Hakika hii ni Kashfa dhidi ya ma-Swahabah.

Basi akaitoa katika nywele zake alizosuka, na tukaipeleka kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam).

Barua ilikuwa imeandikwa kutoka kwa *Hātib* Ibn Abī Balta'ah kwenda kwa baadhi ya watu miongoni mwa *Mushrikīn* huko Makkah, akiwaambia kile ambacho Mtume amekusudia kukifanya. Mtume akasema, "Ewe *Hātib*! Ni nini hii?"

Hātib akajibu, "Ewe Mjumbe wa Allaah! Usinihukumu haraka. Sikuwa mtu mwenye mahusiano na ma-Quraysh lakini nilikuwa rafiki (mshirika) yao wa nje na sina udugu nao wa Damu, na *Muhājirīn* wote waliokuwa pamoja na wewe, wana ndugu zao (huko *Makkah*) wanaoweza kuokoa Mali zao na Familia zao. Kwa hiyo nilitaka kuwapendelea ili waniokolee jamaa zangu kwani sina udugu nao wa damu. Sikufanya hivi kama *Kufr*, wala *kuritadd* katika *Dīn* yangu, wala kwa (kufurahishwa) kuridhika na *Kufr* baada ya *Uislam*." [Na katika Usimulizi mwingine kuna nyopngeza: Hakika sikumkhini (sikumsaliti) Mjumbe (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)[616], wala kwa sababu ya *Nifāq* – kwani hakika nilifahamu kuwa Allaah atampa Ushindi na Fat-h Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na kwamba atatimiza Nuru yake.[617]] [618]

---

616 Ole wao Murji'ah! Wanadai kuwa Swahabah huyu mtukufu alimsaliti Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)! Hakika, hawa Murji'ah wanasifa ya kila kundi potofu, likiwemo Shī'ah wanaowatuhumu ma-Swahabah kwamba walimsaliti Mtume. Aibu yao Murji'ah! Wanadai kuwa alifahamu kuwa itawadhuru Waislam! Dkt. Hātim Ibn 'Ārif, Qusūrī anayefahamika sana anadai katika kitabu chake, "Alichokifanya Hātib zama hizi kinajulikana kama Khiyānat Al-'Udhmā (hiyana kubwa)" – Ingawa mpiganaji huyu mtukufu wa Badr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alidai, "Hakika sikumsaliti Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)".Tena, hawa Murji'ah si kitu ila ni Shī'ah, wakimzushia mambo maovu Swahabah Mtukufu, Allaah awarahamu wote na awaepushe na ndimi chafu za Murji'ah na Shī'ah wa zama hizi.

617 Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anaelezea hili katika kitabu chake "Ash-Shihāb Al-Thāqib" kuwa "Kauli hizi zinamaanisha kuwa hakukusudia kuwasaidia Mushrikīn dhidi ya Waislam".

618 Imesimuliwa na Ahmad na Abū Ya'lā.

Mtume akasema (SwalaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), *"(Hātib) Amewaambia ukweli."*

'Umar akasema, "Ewe Mtume wa Allaah! Niruhusu nikikate kichwa cha *Munāfiq* huyu!" [na katika Usimulizi mwingine: Ewe Mtume wa Allaah! Amemsaliti Allaah, na Mtume wake, na Waumini!", "Ameritadd!", "Ni *Munāfiq*!", "Amekukhalifu (wewe), na amewasaidia Maadui wako dhidi yako!"][619]

Mtume akasema, *"(Hātib) Ameshiriki (vita vya) Badr; na nini kitakujulisheni, pengine Allaah aliwaangalia waliopigana Badr na akasema: "Enyi watu wa Badr (Wapiganaji wa Kiislam wa Badr): Fanyeni Mtakalo, kwani Nimeshawasamehe."* … Mwisho wa Hadithi.[620]

Kwanza Kabisa – Yatakikana kuwekwa wazi kuwa hawa *Murji'ah*, na *Mubtadi'ūn* wengine, siku zote huzichunguza *Āyah (Hadithi) Muhkam* (zilizo za wazi, zenye kufahamika) na kuzielezea kwa *Āyah (Hadithi) Mutashābih* (kubabaisha, zisizofahamika moja kwa moja); Lakini *Ahl As-Sunnah*, siku zote huelezea *Āyah (Hadithi) Mutashābih* kwa kutumia *Āyah (Hadithi) Muhkam*. Na uthibitisho mdogo tu kwamba hadithi hii ni *Mutashābih* ni ukweli kwamba hadithi hii imetumiwa na baadhi ya *Salaf* kutolea dalili hukmu mbili zenye kugongana – Ibn Al-Qayyim (RahimahuLlaah)

---

619 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alimhukumu Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) kulingana na dhahiri ya vitendo vyake na muonekano wa vitendo vyake (kutuma barua kwa Mushrikīn). Lakini 'Umar hakujua uhalisia wa vitendo vya Hātib. Lakini Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliisoma barua yenyewe, na pia kupia Wahyi, alifahamishwa kuhusu niyyah na uhalisia wa vitendo vya Hātib. Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alijulishwa kuwa Hātib hakukusudia kuwasaidia Mushrikīn hata kidogo – kama utakavyoona… Lakini 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alihukumu kwa mujibu wa muonekano dhahiri – na hii ni Kanuni ya Msingi kuhusiana na Vitenguzi vya Uislam – kama ilivyotajwa na Al-Fawzān na Imām Sulaymān (RahimahuLlaah). Na kwa kuwa hakuna Mtume aliyemiongoni mwetu hivi sasa, hakuna anayepokea Wahyi kutoka kwa Allaah kuhusiana na mambo yaliyo ndani ya Moyo – kwa hiyo hairuhusiwi kuhukumu kitu kingine kinyume na dhahiri ya vitendo.

620 Imesimuliwa na Al-Bukhārī (3007, 4272,4890, 6249), Muslim (4550), Abū Dāwūd (3279), At-Tirmidhī (3305), Ahmad (3/350), Abū Ya'lā (4/182), Ibn Hibbān katika "Sahīh" yake (11/121), Al-Bazzār (1/308), Na Al-Hākim kaitika "Al-Mustadrak" (4/87).

ameisimulia kuhusiana na Kumuua *Jāsūs* wa Kiislam, baadhi ya ma-*'Ulamā* wanaona kuwa anatakiwa kuuawa, ili hali wengine wanaona kuwa hatakiwi kuuliwa na , "Makundi yote yanatumia hadithi ya *Hātib* kuunga mkono dalili zao."[621]

Kwa hiyo Wapotevu hawa hutumia hadithi hii *Mutashābih*, kukanusha maana zilizo wazi za *Āyah*, *Hadithi* na *Ijmā'* zilizo wazi – ambazo zimetajwa na Wanazuoni kuhusu ukweli kwamba *Mshirika* (mwenye kuungana nao) ni *Kāfir* na ni *Murtadd*. Na ma-*'Ulamā* waliosimulia *Ijmā'* mbalimbali – Je wao hawaijui hadithi ya *Hātib*, ijapokuwa hii ni *hadithi* maarufu sana?

Pili – Hapana shaka kuwa kuna umuhimu wa kufahamu *Hātib* (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alikuwa ni nani, na alikuwa ni mtu wa namna gani [622].

– Alikuwa ni miongoni mwa ma-*swahabah* bora (RadhiyaLlaahu 'Anhum) - katika mabingwa, pamoja na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), waliopigana na kuwafyeka Mushrikīn siku ya vita kubwa ya *Badr* – ambayo ilikuwa ni vita kubwa ya kwanza katika *Uislam* – na imeitwa katika *Qur-ān*,

يَوْمَ الْفُرْقَانِ

"Siku yaliyokutana makundi mawili (vita vya Badr)."[623]

---

621 Rejea katika Zād Al-Ma'ād (3/422). Na kwa sababu tu hadithi hii imetumika, haimaanishi kwamba Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alikuwa ni Jasusi. Lakini badala yake dhahiri ya kitendo chake ilionekana kuwa ni Jasusi – na ndiyo maana 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alitaka kumuua. Lakini ukweli wa Barua pamoja na niyyah ya Hātib (Aliyojulishwa kwayo Mtume kupitia njia ya Wahyi), inathibitisha kuwa hakuwa ni Jasusi, wala mwenye kushirikiana nao…

622 Hātib Ibn Abī Balta'ah (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Alifariki mwaka 30 huko Madīnah, akiwa na Umri wa miaka 65. Khalīfah 'Uthmān Ibn 'Affān aliongoza Swalah yake ya Janāzah. Rejea katika "Al-'Isti'āb" cha Ibn 'Abdil-Barr (1/348), na "Al-Isābah" cha Ibn Hajar (1/300) kwa maelezo zaidi.

623 Rejea Āyah,

يَوْمَ الْفُرْقَانِ يَوْمَ الْتَقَى الْجَمْعَانِ

"…Siku ya upambanuzi (baina ya Tawhīd na Shirk); siku yaliyokutana makundi mawili (hapo Badr)…" [Al-Anfāl : 41].

Baina ya Wafuasi (washirika/marafiki) wa Allaah na Wafuasi wa *Tawāghīt*.

- Pia alikuwepo siku ya *Hudaybiyyah*.
- Hapana shaka alikuwa miongoni mwa wale waliotajwa katika *Āyah*,

مُّحَمَّدٌ رَّسُولُ اللَّهِ وَالَّذِينَ مَعَهُ أَشِدَّاءُ عَلَى الْكُفَّارِ

رُحَمَاءُ بَيْنَهُمْ

"Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ni Rasuli wa Allaah. Na wale walio pamoja naye ni wakali zaidi dhidi ya *makafiri*; wanahurumiana baina yao."[624]

- Pia ni mmoja wa wale waliotajwa katika *Āyah*,

لَّا تَجِدُ قَوْمًا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالْيَوْمِ الْآخِرِ يُوَادُّونَ مَنْ حَادَّ اللَّهَ وَرَسُولَهُ

وَلَوْ كَانُوا آبَاءَهُمْ أَوْ أَبْنَاءَهُمْ أَوْ إِخْوَانَهُمْ أَوْ عَشِيرَتَهُمْ

أُولَٰئِكَ كَتَبَ فِي قُلُوبِهِمُ الْإِيمَانَ

"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake, japo wakiwa ni baba zao, au watoto wao, au ndugu zao, au jamaa zao. Hao (Allaah) Amewaandikia katika nyoyo zao iymaan…"[625]

- Kwamba uhalisia wa kitendo chake hakikua *Mudhāharah*, lakini ni aina ndogo ya *Muwālāh* ambayo ni dhambi. Lakini dhahiri [626]

---

624 Al Fat-h : 29

625 Al-Mujādilah : 22

626 Kwa kuwa kwa nje ni wazi kwamba "Hātib aliwaandikia barua Mushrikīn na akawajulisha kuwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) yuwaja na Jeshi" – inaonekana kwamba amewasaliti Waislam na amewasaidia Mushrikīn – na siku zote hukmu ya Riddah katika hali hiyo ni sawa. Lakini kama ulivyoona, uhakika wa barua ya Hātib haikuwa ni Mudhāharah, ni aina ndogo ya Muwālāh.

ya kitendo chake ilionekana kwa maswahabah wengine kuwa ni *Mudhāharah*, ambayo ilijulikana kwa kila mmoja kuwa ni Riddah. Na ndiyo maana 'Umar Al-Fārūk alimhukumu kulingana na dhahiri ya tukio (hali), na akasema, "Ewe Mtume wa Allaah! Niruhusu nikikate kichwa cha *Munāfiq* huyu!"

- *Hātib* (RadhiyaLlaahu 'Anhu) pia alijua kuwa muonekano wa nje (dhahiri) wa kitendo chake ulionekana kuwa ni *Mudhāharah*, na kadhalika alifahamu kuwa uhalisia wa kitendo chake siyo *Mudhāharah*. Na ndiyo maana alisema, "Ewe Mjumbe wa Allaah! Usinihukumu haraka…. Sikufanya hivi kama *Kufr*, wala *kuritadd* katika *Dīn* yangu, wala kwa (kufurahishwa) kuridhika na *Kufr* baada ya *Uislam*." Kwa hiyo hili linathibitisha kuwa yeye mwenyewe alifahamu kuwa kitendo chake kitaonekana kama *Mudhāharah*.

- Hakuwa na niyyah ya kuwasaidia *Mushrikīn* katika vita yao dhidi ya Waislam [627]; na ndiyo maana aliiandika barua yake kwa watu wa kawaida. Lakini angekuwa kakusudia kuwasaidia *Makuffār*, basi angeandika na kuielekeza barua yake kwa Makamanda na machifu wa Quraysh.

---

627 Ni muhimu sana ndugu wafahamu tofauti iliyopo baina ya kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam kwa kukusudia, kwa kitendo au kauli … Nakutamani Ushindi wa Makuffār dhidi ya Waislam. Yote hayo ni Riddah kwa dhati yake – bila kuwasaidia makuffār hata kwa sarafu moja. La mwanzo laweza kutokea hata kama mtu "anapenda" Uislam na "anawachukia" Makuffār, lakini la pili hutokea tu pale mtu anapopenda Kufr kuliko Uislam. Lakini mambo yote yanahusiana na Moyo; na hivyo haiwezekani kujua nini kipo katika Moyo, isipokuwa kwa Wahyi – kama ilivyotokea kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipothibitisha kuwa Hātib hayuko katika makosa yote mawili, aliposema "(Hātib) Amewaambia Ukweli". Na ni muhimu kutambua kuwa Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) hata hakuanguka katika makosa haya mawili. Hakukusudia kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam kwa kitendo au kauli yoyote – wala hakutamani Ushindi wa Makuffār juu ya Waislam – na hili liko wazi kabisa.

Allaah aliteremsha kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kuwa *Hātib* alikuwa mkweli Katika madai yake kwamba hakukusudia kuwasaidia *Makuffār*, na kwamba uhalisia wa kitendo chake hakikuwa *Mudhāharah* (Lakini ni aina ndogo ya *Muwālāh)*. Ndipo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akasema, *"(Hātib) Amewaambia ukweli."* Na Haiwezekani kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kufahamu hili isipokuwa kwa njia ya Wahy.

- Na vipi idhaniwe kuwa *Hātib*, mmoja wa Wanajeshi wa Badr, na ambaye alikuwa tayari, pamoja na ma-*swahabah* wengine, kupigana na *Mushrikīn* ili kuiteka Makkah - vipi idhaniwe kuwa angewasaidia watu ambao yeye mwenyewe alikuwa anaenda kuwaua na kupigana dhidi yao hivi punde - Na tena awasaidie dhidi yake mwenyewe, Waislam, na Mtume wa Allaah?!

  Kwa hiyo baada ya haya kujibiwa, hebu tuangalie tena, yale ambayo watu wa *Irjā'* na *Tajahhum* wanataka kuitumia hadithi hii kwayo: Wanadai kuwa hadithi hii inathibitisha kwamba *Mudhāharah* (Kuungana na *Makuffār* dhidi ya Waislam) siyo *kufr* kwa dhati yake.

Na madai haya ya Uongo yanaweza kukanushwa kwa namna kadhaa, kama ilivyotajwa na *Shaykh* Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu):

1) Hadithi hii ni moja ya dalili za wazi zaidi kwamba hakika Mwenye Kushirikiana nao (*Mudhāhir*) ni *Murtadd Kāfir*. Na hili linadhihirishwa kutokana na sababu tatu zifuatazo:

Ya Kwanza: Kwamba 'Umar *Al-Fārūq* alisema, "Ewe Mtume wa Allaah! Niruhusu nikikate kichwa cha *Munāfiq* huyu!" Hivyo jambo hili laonyesha kuwa imani ya ma-Swahabah watukufu, akiwemo na 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) – ilikuwa ni kwamba Wale wanaoshirikiana na *Makuffār* hakika ni *Murtaddūn* na *Munāfiqūn*. Na 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alisema haya kutokana tu na dhahiri ya kitendo cha *Hātib* (RadhiyaLlaahu 'Anhu) [Ambacho kilionekana

kama *Mudhāharah]* – kwa kuwa binadamu hawezi kujua Ukweli wa ndani ya Moyo (Isipokuwa kupitia Wahy).[628]

Swali: Ikiwa *Mudhāharah* ilikuwa ni dhambi kubwa (na siyo Riddah) kama Kunywa pombe, Zinaa, n.k – Basi ni kwa nini *Swahabah* alitaka Kumuua *Hātib* (kwa sababu ya vitendo vyake vya dhahiri)?

Jibu: Kwa sababu dhahiri ya Matendo ya *Hātib* yalionekana kama kwamba ameungana/ ameshirikiana na *Makuffār* – Na ma-Swahabah (RadhiyaLlaahu 'Anhum) walitofautisha kati ya "Kushirikiana/Kuungana" na "Madhambi Makubwa"; Maana yake walifahamu kuwa "Kushirikiana/Kuungana." ni *Riddah*.[629]

---

628 Na ndiyo maana pindi Murji'ah wanapoweka shart kuwa mpaka (labda) mshirika awe anapenda Kufr, au anauchukia Uislam – Shuyūkh (hasa Al-Fawzān) wamesema kuhusu wao kuwa "Na bado kuna kundi lingine wanaosema, "Haijalishi wanasema au kufanya nini, hawatakiwi kuhukumiwa kuwa ni Makuffār au Mushrikīn, mpaka yajulikane yaliyomo katika nafsi zao."

Yā SubhānaLlāh! Ewe Allaah! Umetakasika! Je sisi ndio ambao twafahamu yaliyomo ndani ya Nyoyo, au ni Allaah?" Hivyo Yā SubhānaLlāh! Je, tutajuaje kama Mshirika "anapenda" Uislam?? Na ikiwa Murji'ah wanasema, "Muulizeni – na kama akisema anapenda Uislam na anachukia Kufr – basi lazima tukubali madai yake ya Ulimi (maneno yake). Na kwa mujibu wa shart hili, basi kila Murtadd watajiokoa wenyewe kwa kusema "Lakini nawapenda Waislam na nachukia Kufr"!! Na radd hii iko wazi kutokana na kauli ya 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) utakayoiona, kuhusiana na alichokisema juu ya kuhukumu watu kutokana na dhahiri ya vitendo vyao, hata kama watadai kuwa Nafsi zao ziko juu ya Uislam.

629 Na hii pia yaonyesha kuwa wakati 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) aliposema "Niruhusu mimi nikikate kichwa cha Munāfiq huyu!", Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakumkasirikia yeye na kumkemea, wala hakumuita yeye kuwa ni "Takfīrī" wala "Khārijī" – kama Qusūriyyah wanavoita Muwahhidīn zama hizi – Lakini tu Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alisema " (Hātib) Ameshiriki (vita vya) Badr; Na nini kitakujulisheni, pengine Allaah amewatazama wale walioshiriki Badr na Akasema, "Enyi watu wa Badr: Fanyeni mtakalo, kwani nimewasamehe." Ibn Al-Qayyim anasema kuhusu hili, akitaja faida (Fawā'id) zinazopatikana kutoka na hadithi hii, "Na pia (hadithi hii inathibitisha) kwamba pindi mtu anapomtuhumu mtu kwa Nifāq na Kufr kimakosa, kutokana na hasira na heshima kwa ajili ya Allaah , Mtume wake, na Dini yake – na si kwa ajili ya Hawā na tamaa zake – basi mtu huyo hajafanya Kufr yoyote, wala dhambi yoyote; Badala yake atalipwa thawabu kwa niyyah yake njema. Na hii ni kinyume na watu wa Matamanio (Ahl Al-Ahwā) na Bid'ah – kwa sababu humfanyia Takfīr na Tabdī' (Kumuita mtu ni Mzushi) kwa sababu ya matamanio na hawā zao; Lakini

Ya Pili: Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakusema kuwa 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alikosea katika hukmu yake ya jumla kuhusu muonekano wa kitendo hicho (*Mudhāharah*) – Lakini kwa kuwa *Hātib* (RadhiyaLlaahu 'Anhu) hakufanya *Mudhāharah*, hakuhusishwa na hukmu hiyo. Na dalili ya kuwa *Hātib* hakufanya *Mudhāharah* iko katika kauli ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), *"(Hātib) Amewaambia ukweli. (Yaani hakushirikiana na Mushrikīn)."* Wala Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakumtuhumu 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) kwamba amekuwa *Takfīr* wala *Khārij* [Kwa sababu 'Umar alikuwa sahihi katika hukmu yake juu ya mtu ambaye kiuhalisia amefanya *Mudhāharah* – lakini alikosea tu kufikiri kwamba *Hātib* (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alifanya *Mudhāharah*.][630]

Ya Tatu: Kwamba *Hātib* mwenyewe (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alijua kuwa dhahiri ya kitendo chake ilionekana kama *Mudhāharah*. Na ndiyo maana alisema, "Ewe Mjumbe wa Allaah! Usinihukumu haraka… Sikufanya hivi kama *Kufr*, wala *kuritadd* katika Dini yangu, wala kwa (kufurahishwa) kuridhika na *Kufr* baada ya *Uislam*." Na pia alibainisha kwamba hakudhamiria kuwasaidia *Makuffār*,

---

watu hawa ndio wanaostahili kufanyiwa Takfīr na Tabdī'." Rejea katika "Zād Al-Ma'ād" (3/372). Na kisha fananisha haya na wanachokifanya Murji'ah zama hizi – humwita kila Hanīf anayemfanyia Takfīr Tawāghīt kuwa ni "Khawārij. Na Imām Abā Batīn (RahimahuLaah) anasema, "Hivyo mwenye kumuita mtu ni Kāfir, au Fāsiq, au Munāfiq kimakosa, lakini kwa ajili ya heshima na hasira kwa ajili ya Allaah – inatarajiwa kuwa Allaah atamsamehe; kama ambavyo 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alivyosema kuhusu Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu), kwamba ni Munāfiq; Na hii (Takfīr kwa ajili ya heshima na hasira kwa ajili ya Allaah) ilifanywa na ma-Swahabah wengine pia, na hata wasio ma-Swahabah (Salaf wengi)… Na madai (kauli) ya watu Wajinga "Mnawakufurisha Waislam" – yeyote mwenye kusema hivi hajaufahamu Uislam wala Tawhīd; Na lililowazi kuhusu mjinga huyu ni kwamba Uislam wake ni Batili. Kwa sababu asiyezuia (Inkār) vitendo ambavyo Mushrikūn wanavifanya hivi leo, na wala haoni hayo kuwa ni Uovu – basi si Muislam." Rejea katika "Majmū'at Al-Rasā'il Wal-Masā'il An-Najdiyyah" (1/654 – 655). Basi hebu fananisha kauli hizi na Hawā za Murji'ah, na pengine utajua ni kwa nini Salaf kama Ibn Kathīr (RahimahuLlaah) aliwaita wao "Wafurahisha – Wafalme"…

630 Ilionekana kama vile Hātib (RadhyaLlaahu 'Anhu) amewasaidia Makuffār dhidi ya Waislam – Lakini ukweli ulikuwa ni kwamba hakuwasaidia wao dhidi ya Waislam. Ukweli huu unatakiwa ufahamike vizuri.

“Hakika sikumkhini (sikumsaliti) Mjumbe (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam)” – Na alitaja ukweli wa barua yake. Kwa hiyo hii inathibitisha kuwa udhahiri wa kitendo chake ulionekana kama *Mudhāharah*, na *Mudhāharah* unapelekea katika *Riddah* na *Kufr*, na udanganyifu (*Khiyānah*). Lakini kwa kuwa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alijiridhisha , kwa kuisoma barua yenyewe, na kupitia Wahy kutoka kwa Allaah, alisema, *“(Hātib) Amewaambia Ukweli (yaani hakusaidiana na Mushrikīn dhidi ya Waislam).”*

Swali: Ikiwa *Mudhāharah* (Kushirikiana na *Makuffār*) haikuwa ni *Riddah* na *Kufr*, lakini tu ni dhambi kubwa (*Kabīr*) [Kama wanavyodai *Murji’ah*] – basi kwa nini *Hātib* alisema, “Sikufanya hivi kama *Kufr*, wala *kuritadd* katika Dini yangu, wala kwa (kufurahishwa) kuridhika na *Kufr* baada ya *Uislam*.”?

Jibu: Kwa sababu alijua kwamba dhahiri yake ilionekana ni *Mudhāharah*, ambapo ilifahamika kwa kila mtu kuwa ni *Kufr* na *Riddah* – na siyo *Kabīrah* kama Zinaa.

2) Kwamba Hātib (RadhiyaLlaahu ‘Anhu) alishirikiana na Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) tu dhidi ya Makuffār. Na aliwasaidia Waislam yeye mwenyewe, kwa nafsi yake, damu yake, mali yake, maneno yake, na Ushauri – katika vita vyote (vya kutuma jeshi, na kwenda pamoja na jeshi); alikuwa katika wale ambao walikuwepo *Badr* na *Hudaybiyyah*, na watu hao wako katika Jannah. Na alimsaidia Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) tena, pia katika kampeni hii ya Kuiteka Makkah. Alitoka kama *Mujāhid* pamoja na ma-Swahabah wengine (RadhiyaLlaahu ‘Anhum), kwa mali yake na nafsi yake – kwa ajili tu ya kupigana *Jihād* dhidi ya *Mushrikīn*. Hivyo, vipi idaiwe kuwa alishirikiana na kuungana na *Mushrikīn* dhidi ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam)? Na pamoja na haya, barua ile ambayo aliiandika – haikuwa na *Mudhāharah* wa namna yoyote dhidi ya Waislam, kwani yeye mwenyewe punde tu alikuwa anaenda kupigana dhidi ya Makuffār. Na alikuwa na hakika kwamba Waislam watashinda – kama alivyosema, “Kwani hakika nilifahamu kuwa Allaah atampa Ushindi na Fat-h Mjumbe wake (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam).”

3) Na barua yenyewe (kama ilivyotangulia). Hivyo hakuna chochote ndani yake kinachopelekea pasemwe kwamba aliungana/alishirikiana na *Mushrikīn*. Lakini, alionesha aina ndogo ya Muwālāh, kuwaonesha wao upole/ ukarimu kwa kuwalingania wao Wasilimu – na hili lilifanyika katika aina ya barua iliyotumwa kwa jamaa zake. Hivyo basi alimuasi Mtume kwa kuwatumia wao barua hiyo, kwa kuwa walikuwa katikati ya *Mushrikīn* - na hili ni *Kabīrah* (dhambi kubwa) lenye kusamehewa kwani alishiriki katika vita ya Badr. Na Ibn Hajar ameelezea kwamba, "Hātib alisamehewa kwa sababu (aliandika barua hii) alidhani kwamba hapatakuwa na madhara katika barua hiyo."[631] Na Hātib mwenyewe alisema, "Kwani hakika nilifahamu kuwa Allaah atampa Ushindi na Fat-h Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)." Kwa hiyo kuna tofauti kubwa sana kati ya mtu ambaye ana uhakika kabisa kwamba barua yake haitakuwa na faida yoyote kwa *Makuffār* katika vita dhidi ya Waislam – (ni tofauti) na mtu ambaye anawafanyia upelelezi *Makuffār*, anashirikiana nao na anaungana nao katika mambo ambayo yatanufaisha uvamizi wao dhidi ya Waislam.

Basi hebu tusome tena kipande cha barua hiyo – "Na naapa Wallaahi! Hata kama angekujieni yeye tu peke yake – mikono mitupu, Allaah atamjaalia yeye awavamie nyinyi na kumtimizia ahadi yake. Basi jitazameni wenyewe (na itazameni Haqq). Na amani (iko juu ya wenye kuifuata Haqq)."[632] Kwa hiyo ni wazi kuwa alikuwa hashirikiani na *Mushrikīn*, lakini badala yake kuwapa *Da'wah*, na kuwashauri wao kutubia kutokana na *Shirk*, na kuwaonya wao kutokana na matokeo (mabaya) ya kubaki kwao katika *Shirk* [633] – ambayo yako mbali na *Mudhāharah*.

---

631 "Fat-h Al-Bārī" (8/634). Hakuna Shaka, kama alidhani kwamba anatoa siri za mipango ya Waislam kwa Makuffār, na kwamba Barua itawasaidia Makuffār dhidi ya Waislam – na bado akaituma barua yake – Hakuna shaka kwamba hii itachukuliwa kuwa ni *Riddah*.

632 Tazama "Fat-h Al-Bārī" (7/520).

633 Na hili ndilo hasa alilomaanisha Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) – baada ya kuzichunguza kauli zake zingine alizozisema kumwambia Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na pia katika barua – aliposema "Hivyo nilipenda niwapendelee wao ili [pengine wanaweza Kusilimu na] huenda wakawanusuru jamaa zangu kwa kuwa sina udugu nao wa damu."

Lakini sababu pekee iliyompelekea kufanya hivi ni kwa sababu ya huruma yake na upole wake kwa Jamaa zake ambao walikuwa miongoni mwa *Mushrikīn*. Na ndiyo Allaah akateremsha *Āyah* hizi kuhusu Hātib na *Muwālāh* wake na kitendo cha kuwafanyia wao ukarimu,

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا عَدُوِّي وَعَدُوَّكُمْ أَوْلِيَاءَ تُلْقُونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَقَدْ كَفَرُوا بِمَا جَاءَكُم مِّنَ الْحَقِّ يُخْرِجُونَ الرَّسُولَ وَإِيَّاكُمْ أَن تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ رَبِّكُمْ إِن كُنتُمْ خَرَجْتُمْ جِهَادًا فِي سَبِيلِي وَابْتِغَاءَ مَرْضَاتِي تُسِرُّونَ إِلَيْهِم بِالْمَوَدَّةِ وَأَنَا أَعْلَمُ بِمَا أَخْفَيْتُمْ وَمَا أَعْلَنتُمْ وَمَن يَفْعَلْهُ مِنكُمْ فَقَدْ ضَلَّ سَوَاءَ السَّبِيلِ

"Enyi walioamini! Msifanye adui Wangu na adui wenu kuwa *Awliyā* (marafiki wandani) mkiwapa mapenzi, na hali wamekwishakufuru yaliyokujieni ya haki; wanamfukuza Rasuli pamoja nanyi kwa sababu mmemuamini Allaah Rabb wenu; Mnapotoka kwa ajili ya *jihaad* katika njia Yangu na kutafuta radhi Zangu (basi msiwafanye hawa *Makuffār* na *Mushrikīn* kuwa marafiki wenu) mnawapa siri kwa mapenzi, na hali Mimi Najua zaidi yale mnayoyaficha na yale mnayoyadhihirisha. Na yeyote atakayefanya hivyo miongoni mwenu, basi kwa yakini amepotea njia ya sawa."[634]

Na baada ya haya yote, hebu tubainishe masā'il mawili yaliyomo katika tukio hili; na ni muhimu mno kutofautisha baina ya mawili haya –

1) Hukmu juu ya Mudhāharah
2) Hukmu juu ya kitendo cha Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu)

---

634 Al-Mumtahinah : 01

Baadhi ya watu huchanganya mawili haya – na wanadai kuwa kwa sababu Hātib (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) hakuambiwa kuwa ni *Murtadd* au *Munāfiq*, basi pia inamaana kwamba yeyote anayewafanyia upelelezi *(anawasaidia Makuffār kufanya upelelezi/ujasusi dhidi ya Waislam)* na kuungana na *Makuffār*, basi nao hawako katika *Nifāq* na *Riddah* – Na hili ni kosa kubwa (na baya) mno. *Ta'wīl* yao hii haiko sawa kwa sababu wamechukulia kuwa hakika Hātib alifanya *Mudhāharah* – Lakini ukweli ni kwamba hakufanya *Mudhāharah* (Lakini ni aina ndogo ya *Muwālāh*).[635]

Na kuhusu hili, *Shaykh* Nāswir Al-Fahd amesema, "Hili ni mfano wa pindi ambapo mtu alikutwa na mwanamke yuko naye kando, katika sehemu yenye kutiliwa shaka – Na mmoja wa ma-*Swahabah* akamuuliza Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam), "Ewe Mjumbe wa Allaah! Naomba nimpige mawe Mzinifu (*Zānī*) huyu!" Kisha Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) akamuuliza mtuhumiwa (kuhusu alichofanya), na akajibu, "Sijazini, lakini nimefanya hivi na hivi" – mambo ambayo ni madogo kuliko Zinaa.

Hivyo wanaoichambua hadithi hii wataona mambo mawili ndani yake:

---

635 Rai ya sawa kuhusiana na barua ya Hātib (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) ni kwamba haikuwa ni Mudhāhara – ambao ni Kitenguzi cha Uislam; Lakini barua yake ilikuwa ni aina ndogo ya Muwālāh, ambayo ni Dhambi kubwa, ambayo inafutika kutokana na kushiriki kwake (katika vita vya) Badr, kwani Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) amesema, "(Hātib) Ameshiriki (vita vya) Badr; Na nini kitakujulisheni, pengine Allaah amewatazama wale walioshiriki Badr na Akasema, "Enyi watu wa Badr (Yaani Wanajeshi wa Kiislam waliopigana Badr)! Fanyeni mtakalo, kwani nimewasamehe." Lakini kama kweli Hātib (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) alifanya Mudhāharah, basi hukmu ni kwamba Vitenguzi vinabatilisha A'māl zote njema, na hiyo inajumuisha Kushiriki katika vita vya Badr; Hivyo haiwezekani kusema kwamba barua ya Hātib (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) ilikuwa ni Mudhāharah. Na mtazamo sahihi ni kwamba ilikuwa tu ni dhambi kubwa, Muwālāt (siyo Tawallī) kwa Makuffār.

Kwanza kabisa *-* Kwamba hukmu ya Mzinifu aliyeoa ni Kupigwa mawe (mpaka kufa), kwani Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakumzuia swahabah aliyetaka kumpiga mawe (mtu ambaye alihisi/alimdhania kuwa ni Mzinifu kutokana na dhahiri yake) – [Inayoshawishi kwamba Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kwa namna maalum alikubaliana na Swahabah].

Pili – Ukweli kwamba yule mtu hakufanya Zinaa, kwani alipozungumza uhalisia wa vitendo vyake, ilidhihirika kuwa vilikuwa ni vidogo kuliko Zinaa [na hivyo *hadd* ya kupigwa mawe haikutekelezwa juu yake].

Hivyo, mwenye kuiacha hukmu ya kumpiga mawe Mzinifu kutokana na kutozini kwa *mtu huyu* (Katika hadithi) – basi mtu huyu (aliyeacha hukmu) atakuwa amechanganya mambo mawili tofauti."[636]

Na hiki ndicho walichokifanya *Murji'ah* juu ya Hadithi ya Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu).

Kwa hiyo jambo la kwanza ni *Mudhāharah*: Na hakuna tofauti ya Rai miongoni mwa *Salaf* kwamba Kushirikiana/kuungana na *Makuffār* dhidi ya Waislam – hata kama anaupenda *Uislam* na anachukia *Kufr* katika Moyo wake – hakika ni *Riddah*, na ni *Nifāq akbar*. Ni jambo la *Ijmā'*. Kuhusiana na *Āyah,*

وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

"Na yeyote atakayewafanya Awliyā' (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao." *[Al-Mā'idah: 51] – Al-'Allāmah* Ibn Hazm (RahimahuLlaah) anasema, "Ni sahihi kwamba *Āyah* hii ichukuliwe tu kwa dhahiri yake (maana yake halisi, ya wazi), kwamba ni *Kāfir* katika makundi ya *Makuffār*, na huu ni Ukweli, hakuna hata Waislam wawili watakataa jambo hili."[637]

---

636 Rejea katika kitabu "Al-Waqafah Ath-Thāniyah", katika "Waqafāt Ma'a Al- Waqafāt".

637 Rejea katika "Al-Muhallā" (11/138).

Jambo la Pili ni kitendo cha Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu): Dhahiri (*Dhāhir*) inaonekana kama "Ushirikiano na *Makuffār* dhidi ya Waislam." Na ndiyo sababu ma-Swahabah walitaka kuikata shingo yake, kwa kuwa walijua kwamba Mshirika yeyote (*Mudhāhir*) alikuwa ni *Munāfiq* na *Murtadd*. Lakini wakati Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipomuuliza Hātib kuhusu tendo lenyewe hasa, alijibu kwamba hajashirikiana na *Makuffār* akisema, "Sikufanya hivi kama *Kufr*, wala *kuritadd* katika Dini yangu, wala kwa (kufurahishwa) kuridhika na *Kufr* baada ya *Uislam*… Hakika sikumkhini (sikumsaliti) Mjumbe (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)[616], wala kwa sababu ya *Nifāq* – kwani hakika nilifahamu kuwa Allaah atampa Ushindi na Fat-h Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na kwamba atatimiza Nuru yake." Kwa hiyo mwenyewe alikwepa *Mudhāharah*, kwani alijua kwamba vitendo vyake vilionekana kama vile vilikuwa *Mudhāharah*. Lakini angeona kuwa vitendo vyake vilionekana kuwa kama madhambi makubwa tu [na hiki ndicho wanachodai Murji'ah], basi asingesema hivyo. [Tena] – Alisema kauli hizo kwa sababu alijua kuwa dhahiri ya vitendo vyake vingeonekana kama ameshirikiana – na alitaka kubainisha kuwa hakukusudia kuwapa *makuffār* msaada wowote dhidi ya Waislam.

Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema, "Na ilikuwa nzuri iliyoje njia ya *Imām* Al-Bayhaqī (RahimahuLlaah) katika "*Sunan*" yake alipoiita sura ambayo ndani yake aliiweka hadithi ya Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu), "**SURA**: Muislam ambaye [bila kusudio la Madhara] aliwapa Mushrikīn Siri za Waislam" (9/146)"; na baada ya hapo alitenga Sura ya peke yake, "**SURA**: Kupeleleza Maadui" (9/147), ambamo aliitaja hadithi ya Salamah Ibn Al-Akwa' (RadhiyaLlaahu 'Anhu)." [638]

---

638 Rejea katika "Ash-Shihāb Ath-Thāqib". Hadithi ni kama ilivyo katika "Fat-h Al-Bārī"(6/168) – "Mmoja wa "Macho ya Mushrikīn" [Majasusi] alikuja na akakaa na ma-Swahabah, akaongea nao kidogo, na kisha baadaye akaondoka. Hivyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akaamrisha, "Mtafuteni na Muueni". Salamah Ibn Al-Akwa' (RadhiyaLlaahu 'Anhu) anasema, "Hivyo nilimuua, na kisha Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akashikilia (akatwaa) vitu/mali yake." Shaykh Abū Jandal (Fāris Az-Zahrānī) Al-Azdī (FakaLlaahu Asrahu) anasema, "Hivyo huyu ni Swahabah aliyemuua Jasusi na akatwaa mali/vitu vyake, si katika mapambano wala si vitani, lakini kama ilivyo katika hadithi kwenye Al-Bukhārī, "Salamah alikutana na Jasusi alipokuwa amempumzisha ngamia

Hivyo hii inaonyesha kuwa Hātib (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) hakuwafanyia *Makuffār* upelelezi (dhidi ya Waislam), wala hakukusudia kuwasaidia *Makuffār,* dhidi ya Waislam hata kwa kidole.

Na yatakikana kuelezwa tena kwamba "Kuipenda *Kufr*" yenyewe ni *Riddah* kwa dhati yake, hata kama mtu amekaa nyumbani kwake na hamdhuru Muislam yeyote. Lakini, hata kama ametoka (yuko na Jeshi) anawasaidia Waislam dhidi ya *Makuffār*, na ilihali "anapenda *Kufr*" katika Moyo wake – basi yeye bado ni *Munāfiq* na *Kāfir*. Na hiki ni kitenguzi katika mambo ya ndani ya Moyo *(Kufr I'tiqādī)*. Na hii haiwezi kujulikana labda mtu angalau kwa maneno adhihirishe hili, au kwa Wahy kutoka kwa Allaah.

Na kuhusu *Mudhāharah*, Kushirikiana na *Mushrikīn* dhidi ya Waislam, kwa namna yoyote ya Ushirikiano – basi hiki ni kitenguzi katika mambo ya nje (ya wazi) ya vitendo *(Kufr ʻAmalī)* – na hii huhukumiwa kwa (kuangalia) vitendo dhahiri. Kwa hiyo hizi ni aina mbili tofauti za Vitenguzi. Hebu hili lifafanuliwe zaidi – Kutamani Ushindi wa *Kufr* juu ya *Uislam* ni kitenguzi, iwe kitendo chochote kitafanywa dhidi ya Waislam au hakikufanywa, au Kuwasaidia *Makuffār*. Hivyo hivyo, *Mudhāharah* (kuungana/kushirikiana ni kitenguzi, awe au asiwe Mshirika "anaupenda *Uislam*" au "Anauchukia *Ukafiri*". Kimoja ni kitenguzi kwa *I'tiqād*, na kingine ni kitenguzi kwa *ʻAmāl*. Na mwenye kuvihudhurisha vyote kwa pamoja, akapenda *Kufr* na *Mudhāharah* – basi mtu huyo ameanguka katika vitenguzi viwili, na vyote hivi ni *Riddah*.

Na ikiwa bado Murji'ah wanasema kuwa Moyo unatakiwa "Kuwapenda *Makuffār*" au "Kuwachukia Waislam" ili *Mudhāharah* kamili uwe *Riddah* – Basi kutajibiwa kuwa Allaah pekee ndiye Anayejua yaliyomo ndani ya moyo wa mtu, na iwe au isiwe mtu

---

wake – na kisha Salamah akamuua Jasusi, na akarudi amempanda farasi (huyo)." Kwa uchunguzi wa kina zaidi juu ya mada hii, rejea katika kitabu cha Shaykh kiitwacho "Tahrīdh Al-Mujāhidīn Al-Abtāal ʻAlā Ihyā' Sunnat Al-Ightiyāl". Kwa hiyo hukmu iko wazi – Tofauti baina ya mtu ambaye kwa hakika alishirikiana na Makuffār (Jasusi huyu), na mtu ambaye hakushirikiana na Makuffār kwa njia yoyote ile (Hātib RadhiyaLlaahu ʻAnhu).

"anapenda *Kufr*" au "anapenda *Uislam*" – kwani mambo haya ni ya *Ghayb* (mambo yasiyoonekana).

Kama Anavyosema Allaah,

إِنَّ اللَّهَ عَالِمُ غَيْبِ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ إِنَّهُ عَلِيمٌ بِذَاتِ الصُّدُورِ

"Hakika Allaah ni Mjuzi wa ghayb za mbingu na ardhini. Hakika Yeye (Pekee) ni Mjuzi wa yaliyomo vifuani."[639]

Na pia Allaah Anasema,

عَالِمُ الْغَيْبِ فَلَا يُظْهِرُ عَلَىٰ غَيْبِهِ أَحَدًا إِلَّا مَنِ ارْتَضَىٰ مِن رَّسُولٍ

"(YEYE PEKEE) Ndiye Mjuzi wa ghayb na wala Hamdhihirishii yeyote ghayb Yake. Isipokuwa yule Aliyemridhia miongoni mwa Rasuli."[640]

Na hiki ndicho alichokimaanisha 'Umar Ibn Al-Khattāb (RadhiyaLlaahu 'Anhu) aliposema, "Hakika watu walikuwa wakihukumiwa kwa mujibu wa Wahy wakati wa zama za Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam); na kwa hakika Wahy umeshakatika. Hivyo, sasa hivi tunakuhukumuni kwa vyovyote itakavyokuwa dhahiri ya vitendo vyenu.

---

639 Fātir : 38

640 Al-Jinn : 26 – 27. Na kwa kuwa 'Ilm Al-Ghayb (Elimu ya Ghaibu) ni katika sifa ya Allaah Pekee – ma-Imām wamemhesabu yeyote menye kudai kujua Ghayb kuwa ni moja ya vichwa vya Tawāghīt [Tazama Thalāthat Al-'Usūl]. Hivyo, Ikiwa Murji'ah wanadai kujua ni akina nani wenye kushirikiana na Makuffār ambao hakika "Wanaupenda Uislam na Wanachukia Kufr" ndani ya nafsi zao – ingawa dhahiri ya muonekano wao ni Riddah – basi wamedai kujua Ghayb, na hivyo wao ni Tawāghīt wao wenyewe.

Kwa hiyo yeyote anayeonekana kuwa Mwema (Muislam), basi tutampa Amani (atasalimika) na tutamfanya Rafiki yetu – na hatuwajibiki na mambo ya Nafsi (moyo) yake (kama vile Mapenzi, chuki, *Istihlāl*), na Allaah tu ndiye atakayeihukumu Nafsi yake. Na yeyote atakayeonekana kuwa Muovu (*Kāfir,Murtadd),* basi hatutampa Amani, wala kumuamini – hata kama atasema (kwa maneno) kwamba Nafsi (Moyo) yangu ni Njema (Muislam)."[641]

Na ndiyo maana *Shaykh* Al-Fawzān amesema kuhusu *Murji'ah*, "Na bado Haijalishi wanachosema au Kufanya, hawapaswi kuhukumiwa kuwa ni *Makuffār* au *Mushrikīn*, mpaka yatakapojulikana yaliyomo katika Nafsi (Nyoyo) zao."

Yā SubhānaLlaah! Ewe Allaah! Umetakasika (na haya)! Je sisi ndio tunaofahamu yaliyo katika Nafsi zao, au ni Allaah?

---

641 Imepokelewa na Al-Bukhārī katika "Sahīh" yake katika Sura "Kitāb Ash-Shahadāt" (2498). Hivyo ikiwa mtu atashirikiana na Makuffār dhidi ya Waislam – hata kama anadai kuwa "Anaupenda Uislam" na "Anachukia Kufr", hatuwezi kumuamini yeye, na tutashughulika naye kama Murtadd. Na wakipigana vita na Mabrigedia wa Tawhīd, na kupigana kuokoa maisha ya Wavamizi wa Kiyahudi – basi watashughulikiwa sawa sawa kama ambavyo ndugu zao Wavamizi watakavyoshughulikiwa – hata kama wanadai "Tunaipenda Tawhīd, na tunauchukia Msalaba". Hali kadhalika, wakikataa kuhukumu kwa Sharī'ah, watashughulikiwa kama Murtadd na Kāfir – hata kama wanadai kwa midomo yao "Hatusemi kwamba sheria zetu ni Halāl Kiislam" – ingawa kwa hakika wameifanya sheria hiyo kuwa Inafaa Kisheria – na haya ndiyo ambayo Salaf wamesema "Istihlāl".

Tunatakiwa kuhukumu tu kulingana na *Dhāhir*; lakini *Bawātin* (yaliyofichika/ya ndani), hayo hayafahamiki kwa yeyote isipokuwa Allaah Pekee.

Hivyo, yeyote anayefanya *Shirk* atahesabika ni *Mushrik* na atachukuliwa kuwa *Mushrik* – mpaka atakapotubia kwa Allaah na akashikamana sawasawa na *Tawhīd*. Kadhalika yeyote atakayetenda kwa mujibu wa *Tawhīd* atakubaliwa na kuchukuliwa kuwa ni Musilam – alimradi hatendi lolote lenye kuvunja/kutengua *Tawhīd*."[642] Na kwa Mujibu wa *Qur-ān*, *Sunnah*, na *Ijmā'* ya *Salaf* – *Mudhāharah* ni kitenguzi cha *Uislam* – na hapana hata Waislam wawili watakao kataa.

Shaykh Muhammad Ibn 'Abdul-Latīf Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) anabainisha, "Na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema, *"Atakayeungana na Mushrik na akaishi pamoja naye – basi hakika ni kama yeye."* Isidhaniwe kuwa yeyote anayekaa na kuishi tu na *Mushrik* ni *Kāfir*; Badala yake, lililokusudiwa (na hadithi hii) ni kwamba yeyote ambaye hawezi kutoka/kuhama miongoni mwa *Mushrikīn*, na wanamlazimisha atoke pamoja nao (kwenda kuwapiga Waislam), basi hukmu yake ni sawa na yao (*Mushrikīn*), katika ruhusa ya Kumuua (yeye) na kuchukua mali yake – lakini hukmu haifanani katika *Takfīr* yake (yeye siyo *Kāfir* – ilihali *Mushrikīn* ni *Makuffār*).

Lakini akatoka pamoja na *Makuffār* kwenda kuwapiga Waislam, kwa Tamaa (ya Manufaa ya Kidunia) au kwa kupenda mwenyewe (pasi na Kukirihishwa); au akawasaidia mwenyewe kwa nguvu zake au Mali zake – basi hapana shaka juu ya ukweli kwamba hukmu ya *Kufr* yake ni sawa na ile ya *Mushrikīn*."[643]

---

642 Rejea katika Sharh ya Shaykh ya "Kashf Ash-Shubuhāt".

643 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/456 – 457), na "Majmū'at Ar-Rasā'il Wal-Masā'il" (2/135).

Hivyo Fahamu – Ewe ndugu yangu *Muislam*! Kwamba wale *Murji'ah* wanatamani hili: Kudai kuwa hakuna anayeweza kumfanyia *Takfīr* Mshirika (yeyote anayekidirika kitenguzi cha nane) kamwe katika Dunia hii, na Allaah atawahukumu watu hawa kwa mujibu wa Nafsi zao; na kwamba yeyote mwenye kumkufurisha (kumfanyia *Takfīr*) Mshirika kwa kuzingatia tu *Mudhāharah*, basi mtu huyo ni *Takfīrī*, na ni *Khawārij* – na hii inajumuisha ma-*Imām* na Wanazuoni wote waliotajwa.[644] Na kama alivyosema Dkt. Hātim Ibn 'Ārif, mmoja kati ya viongozi wa *Murji'ah*, "Na kwa sababu *Takfīr* katika *Al-Walā'* na *Al-Barā'* inahusiana na hisia za moyoni, na hisia hizi hazijulikani na yeyote isipokuwa Allaah – Hakika haiwezekani kumuita huyu (Mwenye kushirikiana nao) ni *Kāfir*… labda atangaze (aseme) wazi kuwa anapenda Dini ya *Makuffār*."[645]

Kwa hiyo baada ya yote hayo kufahamika: Ni lazima baadhi ya Maswali yaulizwe –

- Je, Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alikuwa ni Mpelelezi wa Wavamizi, akiwapeleleza Waislam – na kurejesha taarifa kwa Wavamizi? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alikuwa anafanya kazi pamoja na Wavamizi dhidi ya Hunafā'? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…

---

644 Badala yake inajumuisha kila mwanachuoni, kwani kila mwanachuoni amekubali kwamba yeyote mwenye kufanya Mudhāharah ni Murtadd: "Wanazuoni wa Kiislam wameafikiana juu ya ukweli kuwa yeyote mwenyekuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, au kushirikiana nao kwa aina yoyote ya Msaada – basi mtu huyo ni Kāfir kama wao", yamesemwa na Shaykh Ibn Bāz (RahimahuLlaah) "Majmū' Fatāwā Ibn Bāz" (1/274).

645 Haya yalisemwa na kiongozi huyu wa Qusūriyyah katika kitabu chake "Al-Walā' Wal-Barā' Bayn Al-Samāhah Wal-Ghuluww", kitabu kimejaa matusi na Kebehi dhidi ya Ma-Swahabah wa Badr, na mambo mengine yenye kufurahisha macho ya Rawāfidh na watumwa wa Wavamizi. Hivyo kauli hii ni kinyume kabisa na hadithi ya 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu), na Ijmā' ya Salaf.

- Je, alikuwa anapigana pamoja na Wavamizi dhidi ya Mabrigedia wa *Tawhīd*? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alikuwa anawasaidia kwa aina yoyote ya msaada? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alikuwa akiwafunga, akiwatesa, kuwaua, na kuwakashifu na 'Kuwafukuza' Mabrigedia wa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), kwa sababu (aliogopeshwa) "alitishwa" na *Makuffār* – na kisha akathubutu kudai "Kumpenda Muhammad" na "Kuichukia *Kufr*"? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alifikiri kwamba vitendo vyake vitawadhuru *Muwahhidīn* kwa njia yoyote? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alikuwa anawalinda (anawanusuru) Wavamizi kwa sababu yoyote ya Kidunia? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alikuwa anafanya *Mudhāharah* kwa ajili ya '*khawf*'? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alipenda zaidi maisha ya Dunia hii kuliko yale ya Aakhirah? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…
- Je, alitaka sifa (hadhi), mamlaka (cheo), na utukufu kwa Maadui wa Allaah? Kisha linganisha na Washirika wa Sasa…

Basi Je, ni sawa kumdharau *Mujāhid* huyu wa *Badr*, Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu), kumlinganisha na wale ambao hufanya makosa hayo yaliyotajwa hapo juu – kama alivyofanya 'Ubaykān? Kwa yakini, yote hayo juu yanasamehewa hayawi *Riddah* kulingana na Vigawanyo vitatu "vya Kuzua"vilivyoibuliwa na 'Abdul-Mufsid, kwani "vinaendana" na Hātib (RadhiyaLlaahu 'Anhu). Wallaahi! Hakuna mtu anaweza kumshutumu *Swahabah* huyu mtukufu kwa ufananisho huo isipokuwa (mtu huyo) Mzushi.

3) MANENO MACHAFU (MATUSI) YA ‘UBAYKĀN KUHUSU HADITHI YA ABŪ JANDAL.

Pia anataja hadithi kuhusu siku ya Hudaybiyyah, lakini hakukitaja kisa kizima, anataja sehemu hii,

“Na yeyote ambaye amepima njia ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) na *Mushrikīn* na kuamiliana kwake na *Mushrikīn*, ataelewa maana ya *nusūs* hizo, na kuzitazama kwa umakini (nini kilichomo humo) ili kuleta mafanikio, na kuzizingatia ili kuondoa Madhara. Na hii ni wakati ambapo Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alipokuwa anatafuta sulhu na *Mushrikīn* wa Ki-Quraysh huko *Hudaybiyyah* kwa Muda wa Miaka 10, na aliwaruhusu wao kubaki Makkah pamoja na *Shirk* yao na kuinajisi Nyumba tukufu (Al-Ka’bah) kwa *Shirk* zao, na Kuweka Masanamu yao (ndani yake). Na Sulhu ilijumuisha yaliyokuja katika *Sahīh Al-Bukhārī*, na lafdhi yake ni, “Basi Pindi Suhayl (mmoja wa *Mushrikīn*) alipokataa isipokuwa kwa Shart hilo ambalo Mtume alimwandikia yeye kukubaliana na shart hilo na alimrudisha Abū Jandal (mmoja wa Waislam) kwa baba yake Suhayl bin ‘Amr. Kisha baada ya hapo Mtume alimrudisha kila aliyemjia yeye katika kipindi hicho (cha Mkataba/Sulh) hata kama alikuwa Muislam.”

Na kama Kiongozi (Mtawala) baada ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) angefanya kama hivi, na angewarudisha na kuwakabidhi Waislam kwa *Makuffār*, basi baadhi ya wale wanaojinasibisha na *‘Ilm* wangemhukumia yeye *Kufr* na *Riddah*.”

Kwa hiyo haya ni Madai ya ‘Ubaykān kwa maneno yake; na anajaribu kusema kuwa Kumrejesha Muislam katika mikono ya Wavamizi *(MaKuffār)* ni sawa, na hii inamaanisha katika madai yake kwamba Mudhāharah hauna shida (ni sawa).

Lakini kuna mkasa wote kama ilivyosimuliwa katika Hadithi,

"… Kisha Suhayl Ibn 'Amr (hapa ni wakati alipokuwa *Mushrik*, kabla haja-*Silimu*) akasema, 'Pia tunatamka (tunaweka shart katika mkataba) kwamba mnatakiwa kumrudisha kwetu [Makkah] yeyote atakayekujieni [Madīnah] kutoka kwetu [akatuacha sisi], hata kama ameikubali *Dīn* yenu [amesilimu].

Waislam wakasema, "SubhānaLlaah! Itakuwaje mtu huyo arudishwe kwa *Mushrikīn* baada ya kuja kwetu kama Muislam?"

Walipokuwa katika hali hii, Abū Jandal [Muislam] Mtoto wa Suhayl Ibn 'Amr alikuja kutoka bonde la Makkah akipepesuka na pingu zake na akaanguka miongoni mwa Waislam.

Suhayl akasema, "Ewe Muhammad! Huu ni mwanzo wa mashart tuliyowekeana amani na wewe [yaani, unatakiwa kumrudisha kwangu Abū Jandal - mwanangu]."

Mtume akasema, *"Mkataba wa Amani haujaandikwa bado."*

Suhayl akasema, "Kamwe Sitakubali mbaki naye."

Mtume akasema, *"Sawa, fanya."*

Suhayl akasema, "(Hapana) Sikubali (mbaki naye)."

Kisha hatimaye Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akakubali.

Abū Jandal (RadhiyaLlaahu 'Anhu) akasema, "Enyi Waislam! Je, nitarudishwa kwa Mushrikīn ijapo nimekuwa Muislam!?

Hamuoni namna nilivyoteswa kwa mateso makali kwa ajili ya Allaah!?"

Pindi alipoulizwa na Ma-*swahabah*, kwa nini Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alikubali, akajibu, *"Yule anayetuacha sisi (anayeritadd) na kuungana na Makuffār – basi Allaah amuweke mbali (na sisi)! Na mwenye kuja kujiunga na sisi kutoka kwao (na akarudishwa kwao) – Allaah atamjaalia sehemu ya kutokea na kutoroka."*

Wakati Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliporudi *Madīnah*, Abū Basīr, Muislam mgeni miongoni mwa wale waliowatoroka ma-Quraysh, akamjia.

Makuffār walituma wajumbe wawili kwenda Kumtafuta na kumkamata Abū Basīr. Basi walikuja na wakasema (kumwambia Mtume), "Shikamana (Kumbuka) na ahadi uliyotupatia [kwamba utamrudisha kwetu sisi Muislam yeyote aliyotutoroka]." Hivyo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akamkabidhi Abū Basīr kwao.

Wakamchukua (kutoka Madīnah) na kwenda naye mpaka walipofika Dhul-Hulayfah, ambapo waliteremka ili waweze kula Tende walizokuwanazo.

Abū Basīr akamwambia mmoja wao, "WaLlaahi! Enyi [wajumbe], nawaona mna upanga Mzuri!"

Hivyo mjumbe huyo akauchomoa (kwenye ghala yake) na akasema, "WaLlaahi, ni mzuri sana, ama sivyo! Na nimeshaujaribia mara nyingi [Nimeshaua wengi kupitia upanga huu]."

Abū Basīr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) akasema, "Hebu niuone." Na alipompatia ili auone Abū Basīr alimuua nao.

Mtu wa pili (aliyebaki) kati ya wale wajumbe wawili, akakimbia mpaka alipofika Madīnah na akaingia Msikitini akikimbia. Pindi Mtume alipomuona yeye akasema, *"Mtu huyu anaonekana ametishwa."* Alimfikia Mtume, akamwambia, "Wallaahi! Rafiki yangu ameuawa [na Abū Basīr] na mimi pia nilikaribia Kuuawa!"

Abū Basīr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) pia alikuja na kusema, "Ewe Mtume wa Allaah! Wallaahi, Allaah amekujaalia utimize wajibu wako kutokana na kunirudisha mimi kwao (*Makuffār*), lakini Allaah ameninusuru mimi dhidi yao."

Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) akasema, *"Amkose mama yake! Angekuwa Mpiganaji vita mzuri alioje! Kama angekuwa na Wenye kumsaidia (vita)!"*

Pindi Abū Basīr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) aliposikia hayo alijua kuwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) atamrudisha tena kwao, basi akakimbia (akatoroka) mpaka alipofika ukingoni mwa bahari. Baadaye, Abū Jandal Ibn Suahayl aliwatoroka Makuffār na kujumuika na Abū Basīr.

Kwa hiyo pindi mtu miongoni mwa Ma-Quraysh aliposilimu, alikuwa akienda kwa Abū Basīr. Na hili liliendelea, mpaka walipotengeneza kambi kubwa na yenye nguvu. Na pindi waliposikia Msafara wa biashara wa ma-Quraysh unaelekea Shām – waliusimamisha, wakawashambulia, na kuwaua wote, na wakachukua mali zao na vitu vyao."[646]

---

646 Hii ni hadithi inayojulikana sana, imesimuliwa katika Al-Bukhārī na Muslim.

Hivyo hili ndilo tukio la Abū Basīr na Abū Jandal (RadhiyaLlaahu 'Anhum).

Lakini je, 'Ubaykān anasemaje? Hebu tuchunguze kipengele hiki cha uzushi wake….

"Na yeyote ambaye amepima njia ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na *Mushrikīn* na kuamiliana kwake na *Mushrikīn*, ataelewa maana ya *nusūs* hizo, na kuzitazama kwa umakini (nini kilichomo humo) ili kuleta mafanikio, na kuzizingatia ili kuondoa Madhara. Na hii ni wakati ambapo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipokuwa anatafuta sulhu na *Mushrikīn* wa Ki-Quraysh huko *Hudaybiyyah* kwa Muda wa Miaka 10, na aliwaruhusu wao kubaki Makkah pamoja na *Shirk* yao na kuinajisi Nyumba tukufu (Al-Ka'bah) kwa *Shirk* zao, na Kuweka Masanamu yao (ndani yake)."

Kwa hiyo ni wazi kuwa kitu anachokijua 'Ubaykān kutokana na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na Sulh ya Hudaybiyyah, ni kuwa:

1) Aliwaruhusu Makuffār kubakia Makkah pamoja na Shirk zao,
2) (Aliwaruhusu Makuffār) Kuichafua/Kuinajisi Nyumba ya Allaah kwa Shirk zao,
3) Na (Aliwaruhusu Makuffār) Kuweka Masanamu katika Nyumba ya Allaah.

Na ni wazi kuwa 'Ubaykān hakuona ubaya wowote kumtupia maneno (kumsema) Mtume wa Allaah kwamba "Aliruhusu uchafuzi (kunajisiwa) wa Nyumba ya Allaah" na "Aliruhusu *Shirk*" – SubhaanaLlaah! Je, maneno haya (tuhuma hizi) ni sawa kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)?

Kwa hivyo ni dhahiri kuwa ‘Ubaykān na dhehebu la *Murji'ah*, na utawala wanaoutumikia – ni wazi kuwa maneno yao hayashtui, kwamba zama hizi wanaona ni sawa utawala kuwaruhusu Wavamizi pia kufanya mambo haya – na wanauegemeza mtazamo huu kwa Mtume - Allaah amrahamu na amnusuru na maneno ya *Murji'ah*. Kwa hiyo ukifahamu hili – Ewe Mwana wa Ibrāhīm – basi utajua ni kwa nini pia wamewaacha Wavamizi wameishikilia Misikiti miwili Mitukufu – na yawezekana wanaamini kuwa wanafanya "*Sunnah*"[647]

Labda ingekuwa bora kama ‘Ubaykān angeufunga Mdomo wake – kwani Allaah Ameamrisha,

وَمَن يُعَظِّمْ حُرُمَاتِ اللَّهِ فَهُوَ خَيْرٌ لَّهُ عِندَ رَبِّهِ

"Na yeyote anayeadhimisha vitukufu vya Allaah basi hivyo ni kheri kwake mbele ya Rabb wake."[648]

---

647 Ardhi ambayo Muhammad (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) ameamrisha, "*Watoeni (Wafukuzeni) Mayahudi na Wakristo katika Peninsula ya Arabia*". Hivyo kama Muhammad (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) ameamrisha hivyo (Kuwatoa/kuwafukuza Makuffār) – Je vipi wale wanaoyaomba Majeshi ya Kiyahudi yenye hasira kubaki katika Peninsula ya Arabia – na wakati huo huo wanadai kuwa ni "Sunnah kuwaacha Makuffār waikalie Misikiti Miwili Mitukufu? Hadithi imepokelewa na Al-Bukhārī (3053, 3152), Muslim (1551, 6137, 1767), At-Tirmidhī (1606), Ahmad (1/195, 10/144), Ad-Dārimī (2/306), Al-Bukhārī katika "At-Tārikh Al-Kabīr" (4/57), Al-Bayhaqī katika "Al-Kubrā" (18750), na "Al-Muwattā" cha Imām Mālik (3/88), "As-Silsilah As-Sahīhah" (1132). Imesimuliwa kutoka kwa ‘Abdullāh Ibn ‘Abbās (RadhiyaLlaahu ‘Anhu).

648 Al-Hajj : 30

Na pengine ‘Ubaykān hakufahamu kuwa haukupita hata mwezi baada ya Hudaybiyyah, Mtume wa Allaah na Maswahabah walikuwa wakijiandaa Kuivamia Khaybar, na Kuitokomeza ngome ya mwisho ya Mayahudi huko Arabuni; Na mwaka mmoja baadaye, alilituma Jeshi kwenda kuwashambulia (kuwapiga) Warumi huko *Mu’tah*; Na aliwatuma wajumbe wa Da’wah kwa viongozi (watawala) mbalimbali wa Zama hizo!

Je, ‘Ubaykān hajataja kwa makusudi kwamba Uimara wa Jeshi la Waislam uliongezeka maradufu (zaidi) katika kipindi hiki? Basi tunawaachia ndugu zetu (Waislam) waamue ikiwa sababu ya Kukubaliana nao *Hudaybiyyah* ilikuwa au haikuwa ni “kuruhusu” mambo matatu ya kuchukiza yaliyotajwa na ‘Ubaykān , au kwamba *Hudaybiyyah* ilikuwa ni Hekimah iliyoteremshwa kwa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) kutoka kwa Allaah, na mbinu (hila) iliyogeuka na kuzipiga Shingo za *Mushrikīn* na ma-Quraysh.

Kisha anaendelea mbele kuelezea baada ya kutaja kwa Ufupi jina la Abū Jandal, “Na kama Kiongozi (Mtawala) baada ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) angefanya kama hivi, na angewarudisha na kuwakabidhi Waislam kwa *Makuffār*, basi baadhi ya wale wanaojinasibisha na *‘Ilm* [649] wangemhukumia yeye *Kufr* na *Riddah*.”[650]

Basi hebu soma kauli yake hii mara mbili, tatu, hata mara Ishirini – mara nyingi utakavyo, ili usiisahau; mpaka utambue kuwa maneno haya yanamaanisha: *Istihlāl* ya wazi (Ruhusa, Ridhaa) ya “Kumrejesha (kumkabidhi) Muislam katika mikono ya *Makuffār*” – achilia mbali kwamba hawana haya hata kusema kuwa yafaa (ni sawa) “Kumrejesha *Mujāhid* katika Mikono ya *Makuffār*.”

---

649 In Shā’ Allāh – Punde tu itajulikana hakika ni nani “anayejinasibisha mwenyewe” na ‘Ilm…

650 Enyi Hunafā’! Hawa Qusūriyyah wapumbavu wanajaribu kudai kuwa Mudhāharah si Riddah kwa kusema kwamba Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alifanya kosa hilo pia! Na Allaah anasema,

“Na Rabb wako si Mwenye kusahau kamwe.” [Maryam : 64] وَمَا كَانَ رَبُّكَ نَسِيًّا

Na *Ahl As-Sunnah* wanajibu madai hayo kwa kusema, "Hadithi hii (ya Abū Jandal) ni moja ya dalili (uthibitisho) ya wazi dhidi yao, na ni madhubuti katika ku-*radd* uovu wao. Na (madai haya) yanaweza kujibiwa kwa namna zifuatazo:

Kwanza Kabisa:

Ukweli kuwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliwarejesha Waislam kwa *Makuffār* – hili ni suala ambalo lililkuwa ni Maalum kwake tu- na haruhusiwi mtu mwingine. Na uthibitisho kuwa hili lilikuwa ni Maalum kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallalam) tu, ni kauli inayopatikana katika hadithi, "*Na mwenye kuja kujiunga na sisi kutoka kwao (na akarudishwa kwao) – Allaah atamjaalia sehemu ya kutokea na kutoroka."*[651] Na wazi, hili halifahamiwi isipokuwa kwa Wahy. Na kwakuwa hapana baada ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallalam) awezaye kujua kuwa Allaah atawajaalia njia ya kutoka/kutoroka wale waliorejeshwa kwa *Makuffār* – hili litahesabika kama *Mudhāharah*. Na ndiyo sababu Ibn Hajar amesema kuhusiana na Mkataba (Sulh), "Ulikuwa ni *Mu'jizah* kutoka kwa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallalam).[652]

Na kadhalika Ibn Hazm (RahimahuLlaah) anasema, akiwa-*radd* wale wanaojaribu kutumia hadithi hii kama "Dalili" ya kufaa kumrejesha Muislam Kwa *Makuffār* - "Mtume(SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallalam) hakumrejesha hata Muislam mmoja kwa *Makuffār* katika kipindi hicho, isipokuwa baada ya Allaah kumfahamisha kwamba hawatatiwa majaribuni (hawatateswa) katika *Dīn* yao, wala vitu (mali) vyao, na kwamba bila shaka watakombolewa… [Na kisha akataja hadithi "*Allaah atamjaalia sehemu ya kutokea na kutoroka."*]… Na hakika Allaah anamuelezea Mtume wake kuwa,

وَمَا يَنطِقُ عَنِ الْهَوَىٰ إِنْ هُوَ إِلَّا وَحْيٌ يُوحَى

"Na wala hatamki kwa hawaa. Hayo si chochote isipokuwa ni Wahy unaofunuliwa."[653]

---

651 Imepokelewa katika "Sahīh Muslim" (1784), kutoka kwa Anas, katika sura inayohusu Siku ya Hudaybiyyah.

652 Rejea katika "Fat-h Al-Bārī" (5/433).

653 An-Najm : 4 - 5

Kwa hiyo Allaah ametuthibitishia sisi kuwa kauli ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallalam) kuhusu yeyote aliyewatoroka (kuwaacha) ma-Quraysh na kumwendea yeye kama Muislam, kwamba (baada ya kumrejesha) “*Allaah atamjaalia sehemu ya kutokea na kutoroka.*” – na huu ulikuwa ni Wahy kutoka kwa Allaah, na hii ni sahihi bila shaka… Na jambo hili halifahamiki kwa yeyote baada ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallalam).”[654]

Na Ibn Al-‘Arabī[655] (RahimahuLlaah), *Mufassir* na *Fāqih*, amesema, “Na kuhusiana na kuridhia kwake Kuwarejesha Waislam kwa *Makuffār*, hili haliruhusiwi kwa yeyote baada ya Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi w Sallam). Lakini Allaah aliliruhusu kwa Mtume wake tu (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) kutokana na hekima kubwa iliyomo ndani yake, na manufaa ambayo yalikuwemo ndani yake (kuhusiana na *Jihād* na *Fat-h* mbalimbali).”[656]

Pili:

Na kwa ajili ya hoja, hebu kimakosa tuchukulie kwamba haikuwa ni kitendo maalum kwa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi w Sallam).Basi hata hivyo, ingekuwa yafaa tu kwa mtu ambaye yuko katika nafasi na wadhifa kama wa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi w Sallam) – kwa kuzingatia *Jihād* yake dhidi ya *Makuffār*, Kusambaza kwake Uislam, Kuthamini kwake *Da’wah*, Kusimamisha kwake Sharī’ah ya Allaah na kuhukumu kwayo, umadhubuti wake katika Uadui na Chuki dhidi ya *Mushrikīn* na *Tāghūt*, na sifa bora kama hizi.

---

654 Rejea katika “Al-Ahkām” (5/26).

655 Huyu ni mmoja wa Wanachuoni maarufu wa ki-Mālik; Huyu ni tofauti na Ibn ‘Arabī yule mwingine, ambaye alikuwa ni Tāghūt wa ki-Sūfī.

656 Rejea katika “Ahkām Al Qur-ān” (4/1789).

Na haipingiki – siyo kama Washirika *Murtaddīn* wa hivi sasa, Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi w Sallam) hakukubali udhr wa Suhayl Ibn 'Amr wa kuwa na lengo (Niyyah) la Kuwadhuru *Mujāhidīn*, wala kama rai dhidi ya *Mujāhidīn*, wala si kwa sababu alikuwa "amegandamana na (kiti chake cha) ufalme wake" na "alipenda ghururi za kidunia", wala "Kuimarisha mahusiano na ushirikiano" na Makuffār wa Makkah, wala kufanya "Muungano" nao – Na hakika Allaah (Ta'ālā) alimhifadhi Mjumbe wake (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) kutokana na uovu huo.

Kinyume chake, Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alikubali masharti hayo kwa sababu tu ya Hekima kubwa ambayo Allaah amemteremshia yeye – kwa sababu alijua kwamba itakuwa na manufaa makubwa katika *Jihād* na *Mujāhidīn*, na itawapa wao fursa ya Kusimamisha *Jihād* dhidi ya *Makuffār* wengi, na kumsaidia yeye kutoa *Da'wah* katika maeneo mapya na Kuisambaza *Dīn* ya Uislam, na Kuivamia Khaybar, na kuwaangamiza Mayahudi wa Arabia moja kwa moja, na kutuma nje majeshi zaidi, na aliwaandikia Wafalme na ma-Gavana wa Byzantine (Uturuki ya Sasa) akiwaita/kuwalingania katika Uislam, na mengine mengi yenye Manufaa katika *Dīn* na *Muwahhidīn*. Hivyo kama kuna mtu huyo katika hali kama hiyo hivi leo, basi hebu tuone…

Tatu:

Pindi Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alipokubaliana na sharti hili, hakuwa akifanya "*Muwālāh*" na *Makuffār* kwamba alikubali kupigana vita dhidi ya *Mujāhidīn* [Abū Basīr na kundi lake] chini ya jina la Ugaidi, wala hakula "Kiapo" kwao cha "Kuwakamata Magaidi"; Kinyume chake, "hakuwashutumu, hakuwakashifu, hakuwatukana" *Mujāhidīn*, badala yake alishirikiana/aliungana na *Mujāhidīn,* na alikuwa akiwaombea khayr, na alitangaza *Barā'ah* kwa *Makuffār*, na hakuwahi kuwasaidia *Makuffār*, na alitangaza *Barā'ah* dhidi ya yeyote ambaye alitengana na Waislam na kuwa pamoja na *Makuffār*, na hakuwahi kuwasaidia *Makuffār* dhidi ya kundi la Abū Basīr.

Nne:

Abū Basīr (RadhiyaLlaah 'Anhu) alimuua mjumbe. Na kwa Mujibu wa ma-Quraysh, hili lilimaanisha mambo mawili – ***a)*** Amevuruga (amevunja) mkataba/Sulh baina yao na Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na ***b)*** Ilikuwa ni kosa kuwaua Wajumbe (kwa Desturi) haijalishi ni kwa namna gani. Lakini bado pamoja na haya, Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) "hakulaumu ugaidi" wa Abū Basīr, wala 'hakuvikataa" vitendo vyake, wala "hakusikitishwa" na vitendo vyake, wala "hakutamka kujiweka mbali" na vitendo vya Abū Basīr (RadhiyaLlaah 'Anhu), wala Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakumuita Abū Basīr "Muuaji anayetafutwa", wala hakusema kuwa Abū Basīr alikuwa "anahatarisha na anatishia Mkataba (sulh) wetu" [Kwani mkataba baina ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na ma-Quraysh haukuwahusu Abū Basīr na kundi lake].[657]

---

657 Ibn Qudāmah Al-Maqdisī (RahimahuLlaah) anasema, "Twaweza tu kuwapa ulinzi wale ambao wako katika Dār Al-Islām, wale ambao wako chini ya mamlaka ya (Muwahhid, Hanīf, Muislam) Imām (si Mushrik, Kāfir, Murtadd, Tāghūt). Lakini wale ambao hawako chini ya Mamlaka ya Imām, na wale ambao hawako katika Dār Al-Islām, basi Mkataba huu hauwahusu. Na ndiyo maana Abū Basīr alimuua mjumbe, lakini Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakukataza jambo hili wala hakulikemea. Na pindi Abū Basīr, Abū Jandal na Kundi lake… walipokata mizizi ya (biashara ya) Makuffār, na wakawachinja waliowachinja, na wakatwaa vitu na mali zao – Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakukataza haya, wala hakuwahi kuwaambia wao waregeshe mali waliyoitwaa." Rejea katika "Al-Mughnī" (8/646).

Tano:

Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakushirikiana (kuungana) na Mjumbe wa Pili aliyenusurika na kukimbilia Madīnah, hata baada ya kulalamika kuwa mwenzake ameuawa na Abū Basīr (RadhiyaLlaah 'Anhu). Wala Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuwaamrisha ma-*Swahabah* "wamtafute na Kumkamata" Abū Basīr na "Kumsindikiza Kumpeleka" kwa *Mushrikīn*. Hivyo Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), alishikamana na mashart aliyoahidi, na hakufanya lolote zaidi ya hayo. Na hili kwake yeye, haliwezi kuzingatiwa kuwa ni *Mudhāharah*.

Sita:

Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alimwambia Abū Basīr (RadhiyaLlaah 'Anhu), "*Amkose mama yake! Angekuwa Mpiganaji vita mzuri alioje! Kama angekuwa na Wenye kumsaidia (vita)!*" Na katika usimulizi mwingine "*Kama angekuwa na watu (kadhaa)!*" Al-Hāfidh Ibn Hajar (RahimahuLlaah) anaelezea, "Hii inamuonesha Abū Basīr kuwa alitakiwa kukimbia asije akarudishwa kwa *Mushrikīn*, na pia ilionesha kwamba pindi Waislam (huko Makkah) waliposikia maneno hayo (amri hiyo kutoka kwa Mtume) walitakiwa kuungana na Abū Basīr."[658]

Saba:

Abū Basīr na Abū Jandal na Mujāhidīn wao walikimbilia Mwambao wa Arabia, na walianza kuua Mfanya biashara yeyote waliyemuona, na kisha walichukua mali zao na vitu vyao – na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuwahi "kushutumu" au "kupinga" au "kulalamikia kwa maneno makali" mashambulizi haya yaliyoongozwa na Abū Basīr na Abū Jandal (RadhiyaLlaahu 'Anhum).

---

658 "Fat-h Al-Bārī" (5/350).

Nane:

Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuwahi kuungana/kushirikiana na *Makuffār* kukizuia kikundi cha Abū Basīr. Na wala hakuwahi "kuahidi kufichua mtandao wa kigaidi" wa Abū Basīr. Wala mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuwahi kuwasaidia *Makuffār* kwa kitu chochote chenye kudhuru mtandao wa Abū Basīr. Allaah alimhifadhi Mtume wake kutokana na kutenda uovu huo.

Tisa:

Kinyume chake, dalili zinathibitisha kuwa Mjumbe wa Allaah aliridhika na Mashambulizi ya Abū Basīr na Abū Jandal dhidi ya *Makuffār*. Na hili linadhihirika kupitia nukta zifuatazo:

a) Hakumpinga Abū Basīr kwa Kumuua na kuchukua upanga wa Mjumbe *Kāfir*. Na hakika kama alichukia vitendo hivi, basi angalau angemuonya kuacha mambo haya, kwani ni wajibu wake wa Ki-Nabii kuonya kila Uovu; Na kwa kuwa hakumuonya Abū Basīr, basi ni lazima kwamba aliviona vitendo vyake kuwa ni vitendo vizuri na ni aina ya *Jihād*.

b) Kauli ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) "*Amkose mama yake! Angekuwa Mpiganaji vita mzuri alioje! Kama angekuwa na Wenye kumsaidia (vita)!*" Na maelezo ya Ibn Hajar yameshatangulia (kutajwa).

c) Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) hakuwahi kumtuma mtu yeyote kwenda kumwambia Abū Basīr na Abū Jandal kwamba waache kuwashambulia ma-Quraysh (ambao amewekeana nao mkataba), wala hakuwahi kuwazuia wao kujihusisha na mashambulizi kama hayo. Na kama angeona kuwa wao wamekosea Katika uamuzi wao wa Kuwashambulia ma-Quraysh, basi angalau angewakataza wao wasiwashambulie *Makuffār* – na kama Mtume angewakataza, basi wange-sitisha mashambulizi yao mara-moja (haraka sana); na kwa kuwa hakuwakataza, inamaanisha kuwa aliridhishwa na mashambulizi yao na vitendo vyao.

Ibn Hazm (RahimahuLlaah) ameelezea, “Basi huyu alikuwa Abū Basīr na Abū Jandal na Waislam waliokuwa pamoja nao (huko ufwekweni mwa bahari). Wamemwaga damu za ma-Quraysh, wale ambao walikuwa katika mkataba na Mjumbe wa Allaah – na walichukua mali na vitu vyao, lakini hata hivyo Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) hakuwakataza kufanya hivyo, wala wao (akina Abū Basīr na Abū Jandal na *Mujāhidīn* wao) hawakuzingatiwa kuwa ni wenye madhambi kwa kufanya hivyo. Na hakuna Shaka kuwa Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alikuwa aweza kabisa kuwakataza wao (angetaka), na kama angewakataza, wasinge-washambulia ma-Quraysh (lakini kwa makusudi kabisa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) hakuwakataza, hivyo inaonyesha kwamba ilikuwa ni sawa (na ni vema) kuwashambulia wao.”[659]

Na tunahitimisha maneno haya kuhusu Abū Basīr na Abū Jandal (RahimahumuLlaah) kwa maneno mazuri kabisa kutoka kwa *Imām* ‘Abrur-Rahmān Ibn Hasan Ibn Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) pindi aliposema akim*radd* mpotevu:

“Na ni kwa maandiko yapi – na kwa dalili zipi unasema kwamba *Jihād* si Wajibu isipokuwa mpaka awepo Imām wa kumfuata? Hakika huku ni Kuitukana/kuikashifu *Dīn* – na hii ni sawa na kuiacha njia ya Waumini!! Na dalili zinazovunja madai haya ni nyingi mno kuzitaja! Na (kwa kutaja) mfano mmoja tu utakuwa ni wa jumla (*‘Umūm*) wa amri ya Kupigana *Jihād* na mahimizo yake, na makemeo ya kutopigana *Jihād*; kwani Allaah (Ta’ālā) anasema,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّفَسَدَتِ الْأَرْضُ

“Na lau Allaah Asingelizuia watu baadhi yao kwa wengine, basi ingelifisidika ardhi”[660]

---

659 Rejea katika “Al-Ihkām” (5/126).

660 Al-Baqarah : 251

Na pia,

وَلَوْلَا دَفْعُ اللَّهِ النَّاسَ بَعْضَهُم بِبَعْضٍ لَّهُدِّمَتْ صَوَامِعُ وَبِيَعٌ وَصَلَوَاتٌ وَمَسَاجِدُ يُذْكَرُ فِيهَا اسْمُ اللَّهِ كَثِيرًا

"Na lau ingelikuwa Allaah Hawakingi watu baadhi yao kwa wengine, bila shaka yangelivunjwa mahekalu na makanisa, na masinagogi na *Masājid* (misikiti) inayotajwa humo Jina la Allaah kwa wingi."[661]

Kwa hiyo kila mtu anayepigana *Jihād* katika njia ya Allaah, basi hakika amemtii Allaah na ametimiza yale ambayo Allaah amemuwajibishia. Na *imām* hawezi kiuhalisia kuwa *imām*, isipokuwa kwa (kusimamisha) *Jihād*.[662] Siyo kwa sababu hapawezi kuwa na *Jihād* isipokuwa na *imām*[663], badala yake ukweli ni kinyume cha ulivyodai[664], Enyi… [kisha anaendelea mbele kutoa dalili nyingi]… kwa hiyo ukweli na dalili zinazokanusha madai haya ni nyingi, zilizochukuliwa katika *Qur-ān*, *Sunnah*, *Siyar*, historia, na watu wa 'Ilm zenye uthibitisho na *Āthār* – kiasi kwamba hazifichiki hata kwa punguani.

---

661 Al-Hajj : 40

662 Allaah Amrahamu Shaykh 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan! Na (hebu) fananisha haya maneno na ya Qusūriyyah! Wanasema kwamba wale wanaofanya uvamizi dhidi ya Mujāhidīn ni "ma-Imām" na "Wulāt Al-Amr"! Wanamuita Tāghūt "Imām"! Wa Na'ūdhu BiLlāh…

663 Katika kitabu halisi imeandikwa *Li annahu* – na hili ni kosa la kisarufi; Lakini Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) anasema katika "At-Tibyān" kwamba sarufi ya sawa ilitakiwa iwe *Lā Annahu*.

664 Mwanzo katika barua alisema, "Wakiulizwa (Ibn Nubhān na Wafuasi wake) 'Mnafuata Madh-hab gani?' na 'Nani aliwahi kusema hvi kabala?', hawataweza kujibu kwa jibu sahihi. Na moja ya hizi (Bid'ah – Uzushi) tulizozisikia kuhusu wao, ni kwamba wanadai hakuna Jihād isipokuwa (pamoja) na Imām, na kwamba kama hakuna Imām, basi hakuwezi kuwepo (Kupiganwa) Jihād. Madai yao haya yanasababisha kuacha (kupuuza) Jihād na kuipinga Dīn ya Allaah, na inamaanisha kuwa yafaa Kumuasi Allaah…" Na tunasikia haya mara kwa mara kutoka kwa Qusūriyyah, Jahmiyyah, na Murji'ah wa zama hizi, Wakibweka "Hakuna Jihād, hakuna Jihād! Someni tu Tawhīd, lakini msithubutu kuifanyia kazi au kuisimamisha – au la si hivyo (mtakuwa) ni Khawārij!" Hivyo ni akina nani wanaowatumikia Makuffār?

Na kama Abū Basīr alivyokuja kama *Muhājir*, na kisha ma-Quraysh wakamtaka Mtume kumrudisha kwao, (ni) kwa kuwa walikubaliana na shart hilo huko *Hudaybiyyah*. Hivyo waliwatuma watu kwa ajili yake, na alimuua mmoja wa wajumbe wawili aliyekuja kumkamata, na kisha akaenda ufukweni mwa bahari; na pindi Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliposikia kuhusu yeye alisema, "*Amkose mama yake! Angekuwa Mpiganaji vita mzuri alioje! Kama angekuwa na Wenye kumsaidia (vita)!*" Na Abū Basīr (na kundi lake la *Mujāhidīn*) waliishambulia Misafara ya ma-Quraysh walipokuwa wakielekea *Ash-Shām*, na wafanya biashara walikamatwa na kuuawa. Kwa hiyo walikuwa katika vita ya tofauti na dhidi ya ma-Quraysh, pasi na Mtume wa Allaah, kwani alikuwa na mkataba nao – na simulizi yote ni ndefu. Lakini, Je? Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alisema, "Mmekosea katika vita yenu dhidi ya ma-Quraysh, kwani hamna *Imām*? *SubhaanaLlaah!* Ni Ujinga mbaya ulioje kwa Wajinga! Na tunajikinga kwa Allaah kutokana na Kuupinga Ukweli (haqq) kwa kutumia Ujinga na Uovu."[665]

Na kisha 'Ubaykān anaendelea kudai kuwa amefuata misingi iliyowekwa na *Salaf*, alisema, "Na ma-Muft wa Ummah na Wanazuoni wa *Rabbānī*, wanashikamana na kanuni za Kisheria wakati wanapotoa hukmu…"

Labda yaweza kuulizwa, "Ni msingi/kanuni gani iliyo-tumiwa na 'Ubaykān kupindua hukmu ya Wanazuoni *Rabbānī* (wema na wenye 'Ilm) kuhusu *Mudhāharah* – ambayo wote walikubaliana kwamba ***"Hapana waislam wawili watakataa"*** kuwa ni Riddah?"

Na kisha 'Ubaykān anasema, "Hivyo ushauri wangu kwa Waislam wote na hasa kwa wanafunzi wa 'Ilm ni kwamba waepukane na sababu za mfarakano baina ya Waislam, kwa sababu hayo ni katika yanayosaidia (kunufaisha) maadui wanaotuvizia,

---

665 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/199 – 200).

na ni juu yao kufanya Juhudi kuunganisha Ulimwengu, na Kuziunganisha Safu, Allaah (Ta'ālā) Anasema,

وَاعْتَصِمُوا بِحَبْلِ اللَّهِ جَمِيعًا وَلَا تَفَرَّقُوا

Na shikamaneni kwa kamba ya Allaah nyote pamoja, wala msifarikiane. *[Āl 'Imrān : 103]*"

Je, *Tawhīd*, *Hanīfiyyah*, *Millat Ibrāhīm*, *Jihād* dhidi ya *Mushrikīn* na *Murtaddīn*, na Kufanya *Barā'ah* dhidi ya *Tāghūt* – hizi ni "Sababu za Farqah (mfarakano/utengano)" anazomaanisha 'Ubaykān?

Je, haielewi Āyah ambayo yeye mwenyewe anainukulu? **Shikamaneni kwa kamba ya Allaah**; Je, Allaah anazungumzia *Tawhīd*, *Qur-ān* na *Sunnah* au inamaanisha tu "Shikamaneni na *Mudhāharah*, *Riddah*, Udanganyifu (uongo), na kuanzisha *Bid'ah*!"

Na kisha anasema "kwa sababu hayo ni katika yanayosaidia (kunufaisha) maadui wanaotuvizia…" *Yā SubhaanaLlaah!!* Je wanaofuata *Qur-ān*, *Sunnah* na *Ijmā'*, *Hanīfiyyah* – wanaotenda kwa Mujibu wa *Tawhīd*, wanapigana *Jihād* dhidi ya Wavamizi na *Murtaddīn* – wale ambao wanaamini kabisa kwamba Ushirikiano/kuungana na Makuffār (*Mudhāharah*) hakika ni Riddah, na hakika kitenguzi cha Nane cha Uislam, wale wanaopigana *Jihād* dhidi ya Maadui wa Allaah na maadui wa kila ambaye anaungana nao… **Je hawa ndio wanaowasaidia maadui wa Allaah? Au wanaowasaidia Makuffār ni wale ambao wanadai kuwa ni sawa kuonesha *Mudhāharah*!?**

Hakika ni zama, ambazo *Sunnah* imekuwa *Bid'ah*, *Tawhīd* imekuwa *Kufr*, na *Bid'ah* imekuwa *Sunnah*, na *Kufr* imekuwa ndiyo *Tawhīd*…

Na kisha tunatambua walichokimaanisha *Salaf* waliposema, "Hakuna kilicho kigeni kama *Sunnah* – na aliye mgeni zaidi ya hiyo (*Sunnah*), ni yule anayeifuta kisawa-sawa."[666]

Na mwisho twamuuliza 'Ubaykān na Qusūriyyah swali moja kuhusu kuwapenda kwao wenye kufanya *Mudhāharah*:

هَا أَنتُمْ هَٰؤُلَاءِ جَادَلْتُمْ عَنْهُمْ فِي الْحَيَاةِ الدُّنْيَا

فَمَن يُجَادِلُ اللَّهَ عَنْهُمْ يَوْمَ الْقِيَامَةِ أَم مَّن يَكُونُ عَلَيْهِمْ وَكِيلًا

"Ha! Nyinyi ndio hawa mliowatetea katika uhai wa dunia. Basi nani atakayemjadili Allaah kwa ajili yao Siku ya Qiyaamah au nani atakayekuwa mwakilishi wao?"[667]

---

666 Rejea katika kitabu chake, *"Kashf Al-Kurbah Fī Wasf Ahl Al-Ghurbah"* (28 – 29).

667 Rejea katika An-Nisā : 105 - 109

MUWAHHIDŪN SI *KHAWĀRIJ* [668]

Leo hii tunawaona baadhi ya *Shuyūkh* wa *Tawhīd*, kama vile Hamūd Ibn 'Uqlā Ash-Shu'aybī (RahimahuLlaah), *Shaykh* Sulaymān Ibn Nāswir Al-'Ulwān (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* 'Abdul-Qādir Ibn 'Abdul-'Azīz (FakaLlaahu Asrahu), *Imām* 'AbduLlāh Ibn 'Abdir-Rahmān As-Sa'd, *Shaykh* 'Alī Ibn Khudhayrī Al-Khudhayrī (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* Nāswir Ibn Hamad Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* Ahmad Ibn Hamūd Al-Khālidī (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* Abū Qatādah Al-Filistīn (HafidhahuLlāh), *Shaykh* Abū Muhammad 'Āsim Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* Abū Basīr At-Tartūsī (HafidhahuLlāh), *Shaykh* Hāmid Ibn 'Abdillāh Al-'Alī (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* Abū Jandal Fāris Az-Zahrānī Al-Azdī (FakaLlaahu Asrahu), *Shaykh* 'Abdullāh Ibn Muhammad Ar-Rashūd (HafidhahuLlāh), *Shaykh* Abū 'Abdir-Rahmān Sultān Al-'Utaybī Al-Atharī (HafidhahuLlāh), *Shaykh* 'Umar Abdir-Rahmān (FakaLlaahu Asrahu), na wengi wengineo – Allaah awanusuru wote na awatie nguvu kwa Msaada wake; Kila mmoja wao huitwa *Khārijī* na *Takfīrī* na Maadui zao. Na kama itakavyombainikia Msomaji – *In shā Allāh* – kwamba haya siyo kitu isipokuwa ni marudio tu ya propaganda za uongo za Maadui wa Da'wah ya Najd. Na *In shā Allāh*, msomaji atatambua mambo yafuatayo kuhusu *Shaykh* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah):

1) Maadui wake walimuita yeye pamoja na Da'wah yake kuwa ni *"Khawārij"*

---

668 Uongo na Uzushi (Propaganda) za Makuffār dhidi ya Da'wah ya Najd, zinazotajwa katika kipengele hiki, zimenukuliwa kutoka katika kitabu maarufu kinacho*radd* propaganda hizo, "Da'āwā Al-Munāwi'īn". Kitabu muhimu kukisoma mtu ambaye anataka kujua ukweli ulioko nyuma ya propaganda za Uongo dhidi ya Muwahhidūn, zenye kuchochewa na Mayahudi na Wavamizi. Lakini kitabu, kwa kuteleza kinasema kuwa ma-Imām wa Najd hawakuwakufurisha Waottoman. Na sababu kwa nini watu wengi huficha ukweli huu iko wazi – ili "Waottoman" wa zama hizi wasikufurishwe.

2) *Mushrikīn* walisema kuwa njia yao ya fikra *(Fikr)* ilikuwa ni *"Takfīr"*.

3) Walituhumiwa kumwaga damu za Waislam.

Ingali mambo haya matatu yalikuwa ni tuhuma za uongo dhidi ya watu wa Tawhīd, mengi yafuatayo (yalikuwa) ni kweli.

4) Ma-Imām wa Da'wah ya Najd waliwafanyia Takfīr viongozi Murtaddīn na walikuwa dhidi yao (waliwaasi).

5) *Makuffār* wa nje, kama vile Wazungu wa Ulaya, waliwasadia na kuwachochea Murtaddīn dhidi Da'wah ya Najd.

Basi sikiklizeni kile ambacho *Mushrikīn* wamekianzisha kuwazuilia wajinga kutokana na *Da'wah* ya kufufua *Tawhīd*…..

1) TUHUMA YA KWAMBA NI KHAWĀRIJ

Mushrik mmoja ambaye ni muongo alisema, "Kama Khawārij walivyo-zichukua Āyah zinazowahusu *Makuffār* na wakazitumia kwa Waislam, hawa ma-Wahhābī wamezichukua Āyah hizi zinazohusu *Makuffār* na kuzitumia dhidi ya Waislam wa Dunia nzima." *(Kashf An-Niqāb 'An 'Aqā'id Ibn 'Abdul-Wahhāb – 80).*

Kwa hiyo hawa *Mushrikūn* huwaita wafuasi wa *Da'wah* ya *Salafī* kuwa ni *Khawārij*. Na kwa hakika wale walio katika *Da'wah* hiyo hivi leo, pia nao wanaitwa ni *Khawārij* – kama Watangu (*Salaf*) wao walivyokuwa wakiitwa.

Mushrik wa ki-*Rāfidhah* naye kwa uongo anawatuhumu ma-*Imām* wa *Da'wah* ya Najd kuwa, "Hawatofautiani na *Khawārij* katika suala la *Takfīr*." *(Hādhihi Hiya Al-Wahhābiyyah- 70).*

Mzushi mwingine alituhumu, "Walikuwa kama *Khawārij*, wakimfanyia *Takfīr* yeyote mwenye kufanya dhambi." *(Tārikh Al-Madhāhib Al-Islāmiyyah – 1/236).*

2) TUHUMA YA KWAMBA NI TAKFĪRĪ

Na tumekuwa tukiitwa *'Takfīrī'* na wafuasi wenye kudharauliwa wa *Irjā'* na *Tajahhum*. Na haya ni marudio tu ya madai/tuhuma ambazo maadui wa *Tawhīd* wameeneza dhidi ya *Da'wah*:

"Na ukiulizwa kwamba 'Ni yapi *Madh-hab* ya *Wahhābī*' na 'Nini Malengo yao' – basi wajibu kwa moja ya jibu fupi ambalo litajibu moja kwa moja maswali yao yote mawili– "*Takfīr* ya Waislam." *(Al-Fajr As-Sādiq - 64)*.

Mzushi mwingine anatuhumu, "Hakika, *Madh-hab* yao ni *Takfīr*." *(Tabyīn Al-Haqq Was-Sawāb -* 8*)*.

3) TUHUMA YA KUUA WAISLAM.

Na *Mushrik* wa ki-*Rāfidhah* alisema, "Tatizo la mtu huyu (Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb) ni nini? Ameua maelfu ya Waislam wasemao, *"Hakuna Anayestahiki Kuabudiwa kwa haqq Isipokuwa Allaah, na Muhammad ni Mjumbe wa Allaah)"*, na wanatoa *Zakah*, na Ku*funga*, Wanafanya Hajj katika nyumba tukufu ya Allaah. Lakini pia amewaua watoto na wanawake bila sababu yoyote au ugomvi wowote. Na bado anadai kuwa ni katika *Muwahhidūn*, na kwamba Waislam wote ni *Murtaddūn*." *(Fasl Al-Khitāb Fī Naqdh Mā Qālahu Ibn 'Abdil-Wahhāb - 33)*.

Na muongo mwingine asiye na haya anasema, "Baadhi ya ma-'Ulamā wameipa jina *Da'wah* ya *Wahhābī* kuwa ni ***Da'wah* ya Kumwaga Damu."** *(Al-Haqā'iq Al-Islāmiyyah – 16)*.

Rāfidhah mwingine anasema, "Hakika *Wahhābī* ndio wanao-sababisha *Zalzāl* (mtetemo, khofu) na *Fitnah* (Matatizo). *(Al-Barāhīn Al-Jaliyyah - 71)*.

Bali ni *'Sunnah'* ya ma-*Fir'awn*, waliopita na wa Sasa, kuficha ukweli (uhalisia). Kama ambavyo *Fir'awn* alisema mwenyewe kuhusu *Muwahhīdūn*,

ذَرُونِي أَقْتُلْ مُوسَىٰ وَلْيَدْعُ رَبَّهُ إِنِّي أَخَافُ أَن يُبَدِّلَ دِينَكُمْ أَوْ أَن يُظْهِرَ فِي الْأَرْضِ الْفَسَادَ

"Na Fir'awn akasema: *Niacheni nimuue Muwsaa, naye amwite Rabb wake (Anizuie mimi nisimuue yeye)! Hakika mimi nakhofu asije kukubadilishieni dini yenu, au adhihirishe ufisadi katika ardhi.*"[669]

Na sikiliza yale ambayo *Murji'ah* wanayaeneza dhidi ya *Muwahhidīn* hivi leo. Je yanatofautiana na yele ambayo *Mushrikūn* waliyazusha kuhusu *Imām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb?

Na tunajibu Uongo na Uzushi wa watu wa *Tajahhum* kwa majibu yaleyale ambayo ma- *Imām* wa Najd waliwajibu kwayo:

Imām 'Abdul-Latīf Ibn 'Abdir-Rahmān (RahimahuLlaah) anasema, "Na kwa hakika Washirikina wengi zama hizi wamekosea – wanadhani kwamba wale wanaowafanyia *Takfīr* watu waliotamka *Shahadah* mbili *(Shahādatayn)*, wanawaona kwamba watu hawa ni *Khawārij* – lakini huu sio ukweli. Lakini kutamka *Shahadah* mbili siyo kikwazo cha kumkufurisha (kumfanyia *Takfīr*) mtu – ni kikwazo tu kwa yule anayeitambua maana yake, na anatenda kwa mujibu wa masharti yake, na akazitakasa 'Ibaadah zake zote kwa ajili ya Allaah pekee, na hamshirikishi Allaah kwa Shirk yoyote – kwa hiyo *Shahadah* mbili zinamnufaisha mtu huyu tu."[670]

Imām 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) anasema, "Hivyo tukisema, 'Hakuna anayestahiki kuabudiwa isipokuwa Allaah, hakuna anayestahiki Kuombwa isipokuwa Allaah, matarajio na matumaini yote hayatakiwi kuegemezwa isipokuwa kwa Allaah' na mambo kama hayo katika aina mbalimbali za 'Ibādah ambazo hazielekezwi kwa yeyote isipokuwa Allaah; na tunaposema kuwa yeyote mwenye kuelekeza 'Ibādah kwa asiyekuwa Allaah, basi

---

669 Ghāfir : 26

670 "Ad-Durar As-Saniyyah" (12/263).

yeye ni *Kāfir* na ni *Mushrik* – wanakuja na kutupigia kelele "Mko katika *bid'ah*, mmeufanyia *Takfīr* ummah wa Muhammad, nyinyi ni *khawārij*, nyinyi ni Wazushi,"[671]

Walipoulizwa "Je, Mnawakufurisha Waislam kutokana na Madhambi?" Ma-*Imām* walijibu, "Hii siyo tabia yetu. Lakini hii ni rai ya *khawārij*, wale wanaofanya *Takfīr* kwa madhambi. Badala yake tunamfanyia *takfīr* yeyote mwenye kufanya madhambi ya *Mukaffīrāt*, kama Kufanya Shirk kwa kumuabudu mwingine pamoja na Allaah, au Kuchinja kwa ajili ya asiyekuwa Allaah , kmtegemea asiyekuwa Allaah, Kumuogopa asiyekuwa Allaah, au Kumtaraji asiyekuwa Allaah, kumuamini asiyekuwa Allaah, kwani mambo haya yote ni aina za 'Ibādah, kwa mujibu wa Āyah za Qur-ān."[672]

---

671 "Ad-Durar As-Saniyyah" (11/448 – 449).

وَإِذَا قِيلَ لَهُمْ تَعَالَوْا إِلَىٰ مَا أَنزَلَ اللَّهُ وَإِلَى الرَّسُولِ رَأَيْتَ الْمُنَافِقِينَ يَصُدُّونَ عَنكَ صُدُودًا

"Na wanapoambiwa: "Njooni kwenye yale Aliyoyateremsha Allaah na kwa Rasuli;" Utawaona wanafiki wanakugeukilia mbali kwa mkengeuko." [An-Nisā' : 61]

Na leo hii pia, tunapowaambia wale ambao tunataraji kwamba ni ndugu zetu katika Tawhīd, "Njooni, Tutawale (tuongoze) kwa "Kitāb na Sunnah" – wanageukilia mbali na kutuita Khawārij. Wanasahau (kwa makusudi kabisa) kwamba Allaah Amekataza kufanya Shirk katika Sharī'ah yake,

وَلَا يُشْرِكُ فِي حُكْمِهِ أَحَدًا

"Na wala Hamshirikishi katika hukumu Zake yeyote." [Al-Kahf : 26]

Hata hivyo Allaah Anaapa,

فَلَا وَرَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ حَتَّىٰ يُحَكِّمُوكَ فِيمَا شَجَرَ بَيْنَهُمْ

ثُمَّ لَا يَجِدُوا فِي أَنفُسِهِمْ حَرَجًا مِّمَّا قَضَيْتَ وَيُسَلِّمُوا تَسْلِيمًا

"Basi Naapa kwa Rabb wako, hawatoamini mpaka wakufanye wewe (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ni mwamuzi katika yale wanayozozana baina yao, kisha wasipate katika nyoyo zao karaha katika yale uliyohukumu na wajisalimishe, kwa kujisalimisha kikamilifu." [An-Nisā : 65]

672 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/204). Na hivyo hivyo, Muwahhidīn hawakufurishi kwa madhambi – Lakini hukufurisha kwa Vitenguzi (vya Uislam).

Imām ‘Abdullāh Ibn Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) anasema, “Kuhusu wale ambao wanazusha uongo dhidi yetu ili kuuficha Ukweli, na kuficha Ukweli kuwa ni Uongo, kwa kudai kuwa tunawafanyia *Takfīr* watu wote wa zama hizi bila mpaka, na pia (tunamkufurisha) mtu yeyote baada ya karne ya 6, isipokuwa wanaotufuata sisi; na kwamba hatuikubali *Bay'ah* ya yeyote mpaka watakapokiri kuwa walikuwa *Mushrikīn*, na kwamba Wazazi wao walikufa katika *Shirk*… Madai haya hayana ukweli – lakini, haya ni kama uchawi… na majibu yetu kwa tuhuma hizi ni :

سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

“Subhaanak! Utakasifu ni Wako! Huu ni usingiziaji wa dhulma mkubwa mno!”[673]

Hivyo mwenye kusema mambo haya kuhusu sisi, au akatuhusisha na kauli hizi, basi hakika ametuzushia Uongo. Lakini yeyote atakayeishuhudia hali yetu, na akahudhuria mikusanyiko yetu, na akashuhudia yale tunayoshikamana nayo – kwa hakika atafahamu kabisa kwamba kila jambo walilotuzushia dhidi yetu, ni propaganda za maadui wa *Dīn* na ndugu wa *Shaytān*, ili kuwafanya Wanadamu wajitenge mbali na *Tā'ah* ya Allaah, na kuanguka katika aina mbalimbali za *Shirk* – ambazo Allaah alishatangaza kuwa hatasamehe, lakini atasamehe kila dhambi isiyokuwa hiyo *(Shirk)*. Na ni imani yetu kwamba wale wanaofanya aina mbalimbali za madhambi makubwa, kama vile Kumuua Muislam bila haqq, kuzini, kula Riba, kunywa pombe – na hata wakirudia-rudia kufanya haya mara kadhaa, tunaamini kuwa mwenye kufanya haya hatolewi katika *Uislam*, wala hata kuwa katika Moto milele – hayo ni kwa shart kwamba anakufa akiwa *Muwahhid* anayemtakasia Allaah aina zote za ‘Ibaadah zake (hafanyi *Shirk* kwa namna yoyote).”[674]

---

673 An-Nūr : 26

674 “Al-Hadyah As-Saniyyah” (40). Nukta ya kutafakari kwa wale wenye kufanya Shirk katika Tahākum na Rukū' na Tā'ah kwa Tāghūt.

“Kuhusu Uongo wao na Uzushi wao, kama vile madai yao kwamba tunamfanyia *Takfīr* kila mtu, na tunawajibisha Hijrah kuja kwetu hata kama mtu anaweza kudhihirisha *Dīn* [kwa kuwa na Barā’ah na Chuki na Uadui], na kwamba tunamuita *Kāfir* kila asiyepigana dhidi ya *Mushrikīn* – na tofauti na uzushi huu kuna mambo mengine mengi yasiyohesabika ya namna hii. Na yote haya ni Uongo na Uzushi, ili kuwazuilia watu na *Dīn* ya Allaah na Mjumbe wake.”[675]

Pia *Imām* anasema, “Na kuhusu kauli kwamba tunawafanyia *Takfīr* (tunawakufurisha) watu (Waislam) wote, basi hakika huo ni katika Uzushu wa Propaganda za Maadui wa Allaah, wale ambao wanataka kuwazuilia Wanaadamu kuingia katika Uislam. Na tunasema:

سُبْحَانَكَ هَٰذَا بُهْتَانٌ عَظِيمٌ

“Subhaanak! Utakasifu ni Wako huu ni usingiziaji wa dhulma mkubwa mno! [676]”[677]

---

675 “Majmū’ Mu’allafāt Ash-Shaykh” (3/11).

676 An-Nūr : 16

677 “Majmū’ Mu’allafāt Ash-Shaykh”

4) *SHAYKH* ALIWAFANYIA *TAKFĪR* HUKKĀM (WATAWALA, VIONGOZI) WA ZAMA ZAKE. [678]

Wanafunzi wa *Da'wah* ya *Tawhīd* waliingia Hijāz, Yaman, Ihsā', 'Irāq, na Ash-Shām [679]. Na waliishambulia Karbalā (mwaka 1217), na wakaiteka Damaskas – na hii yote, bila ubishi, ilikuwa ni sehemu ya Dawlah ya 'Uthmāniyyah (Dola ya Ottoman).

Na kauli za ma-*Imām* wa *Da'wah* ya *Salafī* wote waliungana katika hukmu zao kwamba Dola ya Ottoman ilikuwa ni *Dār Al-Harb* (Dola ya vita na kufr dhidi ya Waislam), isipokuwa miji na vijiji vile vilivyokubali *Da'wah* ya *Tawhīd*.

Na *Da'wah* ya *Shaykh* (RahimahuLlaah) ilikuwa ni *Da'wah* ya *Uislam* halisi, na vita dhidi ya *Shirk* na watu wake; na moja ya nchi kubwa iliyokuwa inaeneza *Shirk* katika zama hizo ilikuwa ni Dola ya Ottoman. Na wewe – Ewe ambaye umeshaonja ladha ya *Tawhīd* – utasadikisha kabisa baada ya kusoma ushahidi ufuatao….[680]

---

678 Kuna kitabu kizima kilichoandikwa kwa ajili ya mada hii na Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu), kiitwacho "Ad-Dawlah Al-'Uthmāniyyah Wa Mawqif Da'wat Ash-Shaykh Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb Minhā" yaani "Dola ya Ottoman na Msimamo wa Da'wah ya Shaykh Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb Kuhusiana nayo"

679 Rejea katika "Ad-Dawlah Al-'Uthmāniyyah" (1/20), na "'Unwān Al-Majd" (1/97 na kuendelea).

680 na Shaykh Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu) anaandika, "Na yeyote akitafakari juu ya Dola ya Ottoman… yatamdhihirikia mambo mawili 1) Kueneza kwake Shirk 2) Vita yake dhidi ya Tawhīd… Chini ya Utawala wa 'Abbāsiyyah Usufi ulianza kuenea, lakini ilikuwa bado ni kama kikundi cha jamii iliyotengwa. Lakini chini ya Kivuuli cha Dola ya Ottoman, ilikuwa ni dini kuu ya Jamii… Na walieneza madh-hab haya huko Asia ya kati… Baadhi ya Watetezi wanadai kuwa vita baina ya Waottoman na Da'wah ya Salafiyyah ilikuwa ni ya Kisiasa, lakini huo si Ukweli. Badala yake ilikuwa ni vita ya 'Aqīdah, iliyoanza pindi Wanazuoni wa Qubūriyyah walipotoa Fatwā [Kuwavamia Waislam], tazama "Hāshiyat Ibn 'Ābidīn" (4/262).

Na katika barua iliyotumwa na ma-Imām kwenda kwa Viongiozi wa Ottoman [yaani Wulātu Al-Amr], “Madhabahu ya Kufr na Shirk yamedhihiri katika Dola yenu; kama vile Kuba juu ya Makaburi, na taa ziwakazo juu yao, na kuyapamba kwa mapazia, na kuyazuru kwa namna ambayo haikuruhusiwa na Allaah wala Mtume wake (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam), na kuyafanya kama mahala pa kusherehekea, na kuwaomba watu wake (wafu) ili wawajibu Du’ā zenu, watatue mambo yenu, na wawaondolee tabu zenu; Haya pamoja na kuacha Farā’idh za Dīn, mfano Swalah tano. Yeyote anayetaka kuswali, huswali – lakini kama hawataki hakuna wanachofanywa. Na hivyo hivyo Zakāt… Macho na Masikio yetu yamejaa mambo yanayoendelea katika ardhi zenu, kama vile Ash-Shām, ‘Irāq, Misr, na maeneo mengine mengi.” “Ad-Durar As-Saniyyah 1/382)… Na kisha kuna Mfalme Sulaymān Mtunga Sheria (Al-Qānūnī), alitawala kwa takribani miaka 46. Alipoingia Baghdad, alijenga Kaburi Kubwa lililopambawa juu ya kaburi la Abū Hanīfah, na akajenga Kuba juu yake ili aabudiwe. Na alikuwa akizuru sehemu takatifu za Shī’ah , na aliwajengea majengo (masanamu) ya kumbukumbu. Tazama “Ad-Dawlah Al-‘Uthmāniyyah: Dawlah Islāmiyyah” (1/25), na “Tārikh Ad-Dawlah Al-‘Aliyyah” (223). Na alifahamika kwa jina la “Al-Qānūnī” kwa sababu alikuwa ni mwanzo kuingiza Sheria za Ulaya katika ardhi za Waislam na kuziingiza katika Mahakama. Tazama “Tārikh Ad-Dawlah Al-‘Aliyyah” (177, 198 na kuendelea)… Na hivyo yeyote mwenyekudai kuwa Dola ya Ottoman ilikuwa ni ya Kiislam, amedanganya. Na uzushi zaidi ni pale wanapoiita kuwa ni “Khilāfah ya Kiislam”!! Na sasa – Ewe ndugu – hakuna yeyote mwenye kusema kuwa Dola ilikuwa ni ya Kiislam, isipokuwa watu wa aina mbili A) Aidha Mubtadi’ mpotevu anayefikiri kuwa Shirk ni Uislam, au B) Mtu Jāhil (Mjinga) asiyejua mambo ya Dola hii.” Kisha Shaykh anaweka **Tanbihi**, “Kwa kuwa tu Dola ya Ottoman ilikuwa ni Dola ya Kikafiri, haimaanishi kwamba kila mtu ndani ya Dola hiyo alikuwa Kāfir. Kama vile watoto wawili wa kiume wa Imām, Husayn na ‘Abdullāh. Anasema (RahimahuLlaah), “Inawezekana kuhukumu kwamba Kijiji fulani ni cha Kikafiri na watu wake ni Makuffār, na wanahukmu sawa na Makuffār – na wakati huo-huo – si kila mtu mmoja mmoja ni Kāfir.” “Majmū’ Ar-Rasā’il” (1/44). Kwa mfano hivi leo, Amerika ni Nchi ya Kikafiri, lakini hili halimaanishi kwamba kila aishie Amerika ni Kāfir. Kwa maarifa zaidi kuhusu Takfīr ya “Sifa” na ya “Mtu Binafs” rejea katika kitabu “Takfīr Al-Mu’ayyin” cha Imām Is-hāq Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah).

a) *Imām* Sa'ūd Ibn 'Abdul-'Azīz (RahimahuLlaah).

Katika barua aliyoituma kwa ma-Gavana wa Ottoman, "Na kuhusu madai yenu (dhidi yetu sisi), 'Mmefufua fitnah ya kuwafanyia Takfīr Waislam wanaoaelekea Qiblah, na kupigana na mtu anayemuamini Allaah na Siku ya Qiyāmah'

– Tunawajibu:

Tayari tumeshawaambia kwamba hatumkufurishi mtu kutokana na madhambi, lakini tunapigana na yeyote mwenye kufanya *Shirk*, na wenye kumfanyia Allaah washirika; wenye kuwalingania watu kuwaendea Washirikina kama wanavyoita watu kumuendea Allaah, wenye kuchinja kwa ajili yao kama wanavyochinja kwa ajili ya Allaah, wenye kuapa kwa majina yao kama wanavyoapa kwa (jina la) Allaah, wenye kuwaogopa wao kama wanavyomuogopa Allaah, na kuahidi kuwasaidia wao wakati wa shida na kuomba msaada kutoka kwao, na kutopigana dhidi ya Masanamu na *Qibāb* yaliyojengwa juu ya makaburi ambayo yamefanywa kuwa ni vitu vya kuabudiwa pamoja na Allaah. Hivyo kama ni wakweli katika madai yenu kwamba watu wenu wako katika Uislam na wanamfuata Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), basi yavunjeni kabisa masanamu hayo, na yasawazisheni, na tubieni kwa Allaah kutokana na *Shirk* na uzushi wenu wote… lakini mkibaki katika hali yenu hii, na msitubie *Shirk* mliyonayo, na kulazimiana wenyewe na *Dīn* (ambyo Allaah) aliyomtuma nayo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), na kama hamtoacha *Shirk* zenu, uzushi, na uchawi – hatutakoma (hatutoacha) kupigana nanyi mpaka mtakaporejea katika *Dīn* ya sawa, *Dīn* ya Allaah."[681]

---

681 "Ad-Durar As-Saniyyah" (7/397).

b) *Imām* Sulaymān Ibn 'Abdillāh *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah)

Pindi Waturuki (Wa-Ottoman) walipovamia ardhi za *Muwahhidūn*, *Shaykh* Sulaymān (RahimahuLlaah) aliandaa kitabu kiitwacho "Ad-Dalā'il". Kitabu hiki kinahusu Riddah na Kufr za wale wenye kuwasaidia na kuwapa msaada Waottoman dhidi ya *Muwahhidūn* – hata kama Washirika (wenye kuwasaidia Waottoman) hawako katika Dini yao ya Shirk, na hata kama "wanawachukia *makuffār*". Na alilielezea jeshi la Ottoman kuwa ni "Wanajeshi wa *Shirk,* na *Qibāb* na pamoja na watu wake"[682]. Na katika kitabu hiki anamfanyia *Takfīr* (anamkufurisha) kila Muislam msaliti mwenye kuwasaidia wanajeshi wa Ottoman, seuze Waottoman wenyewe!

c) *Imām* 'Abdil-Latīf Ibn 'Abdir-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah)

Shaykh aliandika Shairi refu kuelezea hali ya Dola ya Ottoman, moja ya sehemu yake ni:

"Badala yake wako na Sheria za Wakristo wakitawala,
Bila hujjah (dalili) iliyokuja katika Al-Qur-ān.
Hivyo tazama mito ya kufr inavyofurika,
Kwani imefurika juu ya *Shari'ah* ya *Ar-Rahmān*."[683]

---

682 Rejea mwanzo wa "Ad-Dalā'il"

683 Ndugu wanaombwa kusoma Shairi zima, kwani linadhihirisha hali ya uozo wa Dola hiyo. Linaweza kupatikana katika (7/187 – 194) ya "Ad-Durar As-Saniyyah", na (1/197 – 206) ya "Tadhkirat Ulī An-Nuhā".

d) *Imām* Hamad Ibn 'Atīq An-Najdī (RahimahuLlaah)

Imām huyu pamoja na *Imām* 'Abdil-Latīf Ibn 'Abdir-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) wametumiana barua na makala nyingi kuhusu Dola ya Ottoman, kama inavyoonekana katika Mjaladi wa saba na wa nane wa *"Ad-Durar As-Saniyyah"*. Na pindi *makuffār* Majeshi ya Ottoman yalipoingia katika peninsula ya Arabia, baadhi ya miji iliwasaliti Waislam ikawasaidia Waottoman. Na kama Shaykh Sulaymān alivyoandika kitabu *'Ad-Dalā'il'*, karne kabla, kuhusu *Mudhāharah* (kuwasaidia *makuffār* dhidi ya Waislam) na Kuwasaidia Waottoman dhidi ya *Muwahhdīn* – vilevile *Imām* Hamad ameandika kitabu kingine, alichokiita *"Sabīl An-Najāti wal Fikāki min Muwālāt Al-Murtaddīn wal Ahlil-Ishrāk"* yaani "Njia ya kuokoka na kutokuwa na mapenzi na *Murtaddīn* na *Mushrikīn*."[684] Na katika kitabu hiki, kama alivyofanya *Shaykh* Sulaymān katika *'Ad-Dalā'il'* anawakufurisha kila Muislam Muongo (msaliti) anayeyasaidia Majeshi ya Ottoman, achilia mbali Waottoman wenyewe!

---

684 Kitabu hiki kimekuwa maarufu kwa jina hili; Lakini kuna sababu za kuamini kuwa jina halisi la kitabu hiki kiuhalisia ilikuwa "Al-Atrāk" (Waturuki), badala ya "Ahlil-Ishrāk" (Mushrikīn) mwishoni. Hivyo Jina halisi la Kitabu lilikuwa "NJIA YA KUOKOKA NA KUTOKUWA NA MAPENZI NA MURTADDĪN NA WATURUKI"

Kwanza: Katika Tahqīq ya "Sabīl An-Najāh" ya Shaykh Al-Furyān (RahimahuLlaah), imesemwa kuwa Jina hili la Kitabu katika baadhi ya nakala halisi lina neno "Waturuki".

Pili: Katika kitabu chenyewe, Imām Hamad (RahimahuLlaah) baada ya kutaja Āyah nzima **"Na yeyote atakayewafanya Awliyā' (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao."** [Al-Mā'idah: 51], anasema "Kadhalika, yeyote mwenye kufanya Tawallī na Waturuki, basi naye ni Mturuki. Na yeyote mwenye kufanya Tawallī yoyote na Wafursi (Rawāfidh), basi naye ni Mfursi." Na Allaah ndiye Ajuaye zaidi.

e) *Shaykh* 'Abdullāh Ibn 'Abdil-Latīf *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah)

Shaykh (RahimahuLlaah) aliulizwa kuhusu wale wasio - ikufurisha Dola ya Ottoman , lakini wanaona kwamba ni madhalimu watenda madhambi, na kwamba *ghanīmah* zao ni *Harām* (kuchukuliwa) kwani ni Waislam. Akajibu, "Wale wasiotambua *kufr* ya Dola, na hawatofautishi kati ya Dola na Waislam Madhalimu Waovu – hawajafahamu maana ya *Lā Ilāha Illā Allāh*. Hivyo kama anaamini kuwa (Viongozi wa) Dola ni Waislam – basi yeye ni hatari na ni mbaya zaidi. Na hili ndilo hasa (liitwalo) "Kutilia shaka ukafiri wa Wenye kufanya *Kufr*"[685]. Na yeyote atakayewasaidia wao kwa namna yoyote dhidi ya Waislam, basi hii *Riddah* ya wazi[686] *(Riddah Sarīyyah)*."[687]

f) *Shaykh* Sulaymān Ibn Sahmān (RahimahuLlaah)

Shaykh amesema katika shairi:

Na yasemwayo kuhusu Waturuki, wale wanaowatuhumu wao kwa kufr,
Basi huo ni Ukweli, kwani ni katika makundi yaliyokufuru kabisa;
Na uadui wao dhidi ya Waislam, na uovu wao,
Unapindukia na unashinda upotevu wa dini zingine zote;
Na yeyote anayefanya nao Tawallī, basi ni kama wao,
Na hakuna shaka katika Takfīr yake[688] *kwa ajuaye dalili;*
Na yeyote mwenye kufanya nao Muwālāt, na akawatii wao,
Basi hapana shaka kuwa ni fāsiq, na anatakiwa awe katika khofu…"[689]

---

685 Shaykh anarejelea Kitenguzi cha Tatu cha Uislam, "Yeyote asiyewakufurisha Mushrikīn, au akatilia shaka Kufr (Ukafiri) yao, au akaridhika (akayakubali) na madh-hab yao, basi amekufuru.

686 Kwa sababu ni moja ya Mambo Kumi yenye Kutengua Uislam. Hivyo, hii tena ni Fatwā ya wazi kutoka kwa Imām kwamba Mudhāharah ni "Riddah ya Wazi"

687 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/242 na 10/429).

688 Hii ni dalili nyingine tena ya kwamba kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam, kwa namna yoyote ya Msaada- ni Kufr.

689 Rejea katika "Diwān Ibn Sahmān" (191).

g) *Shaykh* ‘Abdir-Rahmān Ibn ‘Abdil-Latīf Ibn ‘Abdullāh Ibn ‘Abdil-Latīf *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah)

Na hebu tuhitimishe mjadala huu kwa kauli hii ya Shaykh, “Ilifahamika mno kuwa Ufalme wa Uturuki ulikuwa ni wa Ki-Pagani, dini yake ilikuwa ni *Shirk* na *Uzushi*, na walivilinda vitu hivi.”[690]

5) *MAKUFFĀR* WA NJE WALIWAUNGA MKONO *MURTADDĪN* DHIDI YA *MUWAHHĪDĪN*

Imenukuliwa na wanahistoria kwamba Tawala kutoka nje ya Mashariki ya Kati zilichochea na kuwaunga mkono *Murtaddīn* dhidi ya *Muwahhiddīn*. Kadhalika inajulikana kwamba Waingereza walimtuma kapteni wao Forester Sadler kukutana na Abraham Pasha [691], Makamu wa Mfalme wa Misri, ili kumshukuru na kumpa hongera kwa kuiharibu ngome ya *Da’wah* ya *Salafī* huko *Ad-Dir’iyyah*. Wawili hawa pia walizungumza kuhusu kuwafutilia mbali “Maharamia wa Wahhābī” ndani ya Ghuba na kuisaidia Dola ya Uingereza katika kufanya hivyo.[692]

---

690 “‘Ulamā Ad-Da’wah” (56).

691 1789 – 1848. Mwana wa Ki-Giriki wa Mahomet Ali Pasha (1769 -1849). Mji wao walikozaliwa ulikuwa ni Kavala, Ugiriki. Wote Baba na Mwana, walikuwa Magavana Wakuu wakiiwakilisha Misri kwa niaba ya Sultan wa Ottoman, ingawa walizingatiwa kuwa ni huru. Alirithi uongozi (utawala) wa Misri kutoka kwa baba yake. Wote walipigana (waliivamia) dhidi ya Da’wah ya Salafī kwa agizo kutoka kwa Sultan wa Dola ya Ottoman.

692 Rejea katika tafsiri ya Kiarabu ya Safari za Kepteni Forester Sadler – “Al-Kābtin Fūristir Sādlīr, Rihlah ‘Ibar Al-Jazīrah Al-‘Arabiyyah”. Imetafsiriwa na Anas Ar-Rifā’i.

Na wanahistoria wanasema kwamba Barua za maridhiano (Makubaliano) zaonyesha kuwa Abraham Pasha na Dola ya Uingereza walikubaliana katika lengo lao la kuwaangamiza kabisa "Ma-*Wahhābī*"[693]. Na mwanahistoria wa India, Mas'ūd An-Nadwī, pia ametoa hitimisho kama hili [694].

Ni dhahiri kwa muijbu wa nukulu za kihistoria, kwamba Makuffār wa Ulaya waliuchukia sana "U-*Wahhābī*". Na ndiyo maana twaona kwamba Waingereza walimwita kila Muislam aliyewapinga wao katika Bara-Dogo la India kuwa ni "*Wahhābī*"[695].

Na yapasa pia kutajwa kuwa Jeshi la Abraham Pasha lilikuwa na Mfaransa aliyekuwa ni Mnadhimu Mkuu. Alikuwa ni Kanali Séve, ambaye inasemekana "Alisilimu" baada ya Dola ya Ottoman kumuajiri yeye kulifundisha Jeshi lao mbinu za Ulaya (Europian methods). Kisha alibadili jina lake na kuitwa "Sulaymān Pasha Al-Faransawī".

Na kama ilivyotajwa kabla, Abraham Pasha ndiye aliyemchinja *Shaykh* Sulaymān Ibn 'Abdillāh (RahimahuLlaah), kwa kuwaamrisha askari wake wamgongelee misumari katika Msalaba, na wakammiminia risasi mpaka mwili wake ulipochanika vipande vipande.

Na pia ni muhimu kujua kuwa Malkia Viktoria alimualika Abraham Pasha huko London – Uingereza. Na ni wazi kuwa Mtumwa humtii Bwana wake; Hivyo alizuru London mwaka 1846, alishukuriwa kwa "Kampeni zake za Kishujaa"; Na alipokelewa na Malkia kama "Moja ya viongozi Wakubwa (mashuhuri) wa Kijeshi."

---

693 Rejea katika (156 – 157) ya kitabu kilichotajwa hapo juu.

694 Rejea katika "Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb, Muslih Madh-lūm" (121, 123).

695 "Da'āyāt Mukadh-Dhafah Ash-Shaykh Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb" (105 – 106).

Na hata baba yake Abraham Pasha, Mahomet Ali Pasha alikuwa maarufu kwa kuwatumikia Bwana zake huko london. Mmoja wa Wakoloni wa Kiingereza, Frasier, alituma barua kwa Jenerali Moore akisema, "Hakika Mahomet Ali Pasha, gavana wa Misr, ameonyesha ushawishi mkubwa wa kujiweka mwenyewe katika ulezi (uangalizi) wa Uingereza. Hivyo tumemuahidi yeye kwamba tutapeleka mapendekezo yake kwa viongozi na Makamanda wa Jeshi la Uingereza, ili baadaye watapeleka mapendekezo yake katika Serikali ya Uingerza ili nao waweze kuyatazama."[696]

Na Wachunguzi huko Ulaya pia wamepata barua na mikataba waliyokuwa wakiandikiana kati ya Napoleon Bonarparte - mfalme wa Ufaransa na Al-Bāb Al-'Alī - gavana mkuu wa Ottoman. Nyaraka hizi zinaeleza uwazi kabisa kuhusu *Da'wah* ya *Salafī*, na ulazima wa kuchukua hatua za kuwaondoa, na hatari ambayo Da'wah ilileta dhidi ya Maslahi ya Ufaransa huko Mashariki ya kati.[697]

Ukweli huu unatakiwa kuzingatiwa (kufanyiwa *Tafakkur*) na ndugu zetu walio katika *Sunnah* na *Tawhīd*. Wanatakiwa kuangalia namna ambavyo mambo haya yanahalisika hivi sasa. Bado, *Makuffār* wa nje wanawaamrisha Serikali/tawala zilizo*ritadd* kuwakamata na kuwaangamiza *Muwahhidīn*. Mawaziri wao, na Mawaziri wao wa Ulinzi wa Nje hutembelea nyumba na majumba ya *Murtaddīn*; Na hivyo hivyo, Murtaddīn hutembelea ma-Kasri ya Mabwana zao. Hujadili nini? Hujadili huku wakiwa na *Shampeni* – Kuwakamata *Muwahhidīn*, kuwaua, kuwapeleleza, kuwanyonga, Kuwatoa Miji, na "Kuchukua hatua kali" juu yao. Wanajadili kila aina ya *Tawallī* na *Muwālāt* na *Riddah* wanayoweza Kufikiria.

---

696 Rejea katika Historia ya karne ya 19 ya Misr, "Misr Fī Matla' Al-Qarn Al-Tāsi' 'Ashar" (856 – 857).

697 Rejea katika utangulizi wa Shaykh 'Atiyyah Sālim (RahimahuLlaah) wa kitabu "Al-Imām Muhammad Ibn 'Abdil-Wahhāb" cha Shaykh Ibn Bāz (RahimahuLlaah). Mtafiti alikuwa ni Dkt. Ahmad At-Tuwayl, alizigundua karatasi hizi wakati akiandaa tasnif (tafiti) yake ya Udokta.

Hivyo Ewe ndugu katika Tawhīd! Tafakari juu ya mambo haya yalotajwa hapo juu, na jiulize mwenyewe:

- Ni "*Wahhābī*" gani wanaotuhumiwa kwa uongo kwamba wao ni *Khawārij*?
- Ni "*Wahhābī*" gani wanaotuhumiwa kwa uongo kwamba wanawafanyia takfīr (Wanawakufurisha) Waislam?
- Ni "*Wahhābī*" gani wanaotuhumiwa kwa uongo kwamba Wanamwaga Damu za Waislam?
- Ni "*Wahhābī*" gani ambao kweli huwafanyia *Takfīr* viongozi *Murtaddīn*?
- Ni "*Wahhābī*" gani ambao *Makuffār* na *Murtaddīn* wanaungana pamoja Dunia nzima kupigana nao?

Kitu kile kile ambacho *Qubūriyyah* waliwashutumu nacho *Muwahhidīn*; Leo hii *Qusūriyyah* (Palace-worshippers) wanawshutumu *Muwahhidīn* kwa kitu kilekile.

وَإِن كَادُوا لَيَسْتَفِزُّونَكَ مِنَ الْأَرْضِ لِيُخْرِجُوكَ مِنْهَا...

وَلَا تَجِدُ لِسُنَّتِنَا تَحْوِيلًا

"Na hakika walikaribia wakutishe (Ewe Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) mno katika nchi ili wakutoe humo… Na wala hutopata mabadiliko katika Sunnah (desturi) Zetu."[698]

Kama vile Waottoman walivyozusha kuwa ma-*Imām* wa Da'wah ya Najd walikuwa wanawakhalifu Watawala Waislam – Leo hii watawala *Murtaddīn* wanadai kwamba *Muwahhidīn* wanawakhalifu Watawala Waislam.

---

698 Al-Isrā' : 75 - 77

Na kama ambavyo Wanazuoni (ma-‘Ulamā) wa Waottoman Waabudu-Makaburi (*Qubūriyyah*) walivyotoa Fatwā wakisema kuwa ni wajibu Kupigana na kumuua Muislam ambaye walimuona kuwa ni *Khawārij* – Leo hii *Qusūriyyah* wanadai kwamba ni wajibu kuwaua *Muwahhidīn* kwani pia ni *Khawārij*.

Kama ambavyo *Muwahhidīn* walikataa kuwafanyia *Takfīr* Waislam, na waliwafanyia *Takfīr Murtaddīn* tu, lakini bado waliitwa *Khawārij* – Leo hii *Muwahhidīn* wanaitwa *Khawārij*, ijapokuwa wanakataza kuwaita Waislam ni *Makuffār*, na wanawakufurisha *Murtaddīn* tu.

Kama ambavyo *Da'wah* ya Najd ilikataza kumuasi Kiongozi/ mtawala wa Kiislam, hata kama ni dhalimu, lakini bado *Murtaddīn* waliwazushia kwamba walikuwa wakiwaasi Watawala wa Kiislam – Leo hii *Muwahhidīn* wanakataza kuwaasi Watawala wa Kiislam, lakini bado Serikali zilizo *ritadd* zadai kuwa wanaasi Serikali za Kiislam.

Kama ambavyo ma-*‘Ulamā Qubūriyyah* wa Ottoman walivyowaita *Muwahhidīn "Wahhābiyyīn"*, – ma - *‘Ulamā Qusūriyyah* wa *Irjā'* na *Tajahhum* huwaita *Muwahhidīn "Irhābiyyīn"* (Magaidi).

Kama ambavyo *Murtaddīn* na *Makuffār* walivyozusha kwamba Jasusi wa Kiingereza "Alimtia moyo na Kumfundisha" *Shaykh* Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) – Leo hii *Murji'ah* wanazusha kuwa *Mashāikh* wa *Tawhīd* wanavutiwa na kuchochewa na Mayahudi waliojipenyeza (waliofichika)[699]. Wanadhani kwamba hizo propaganda za uongo na za kitoto zitawafanya Waislam waachane na ma-*‘Ulamā* wavumilivu na wenye Subira wenye kuzungumza haqq mbele ya hawa *Tawāghīt Murtadd*.

Kama ambavyo akina Pasha walivyoziomba Dola za Uingereza na Ufaransa kuwasaidia wao dhidi ya *Muwahhidīn* – Leo hii viongozi *Murtaddīn* wanawaomba Waamerika na Waingereza kuwasaidia (kuwapa msaada) dhidi ya *Muwahhidīn*.

---

699 Vita vyao vya Kisaikolojia hutumia aina hii, njia ya "Kugeuza (Kubadilisha) Saikolojia". Waislam wanatakiwa kufahamu uongo wao.

Kama ambavyo Malkia alimualika kwake Pasha kwenda kumpongeza kwa Kuisambaratisha ngome ya Waislam – Leo hii Mayahudi na Wavamizi huwasifia sana watumwa wao wanapo "Ushinikiza/kuubana U-*Wahhābī*", na Wavamizi wakiwa katika hali nzuri, *Murtaddīn* huwatembelea katika makasri (ikulu) yao.

Kama ambavyo Waottoman walikhiyari kuwafanya Waingereza na Wafaransa ni *Awliyā'* wao, badala ya *"Wahhābiyyīn"* – Leo hii wafuasi wa *Irjā'* na *Tajahhum* wanakhiyari kuwafanya Wavamizi ndio *Awliyā'* wao badala ya *"Irhābiyyīn"*.

Kama ambvyo…. Na kama ambavyo…. Na kama ambavyo….

Kama ambavyo Waislam walivyokuwa kwenye haqq katika *Jihād* yao dhidi ya *Qubūriyyah* Dola ya Ottoman – Leo hii Salafiyyah wako katika haqq katika *Jihād* yao dhidi ya Serikali zilizo*ritadd*.

Na kama umeshatambua kwamba *Shirk* [700] ya Waottoman ilikuwa ni kuyaabudu makaburi ya watu wema kama Abū Ayyūb Al-Ansārī (RadhiyaLlaahu 'Anhu), Abū Hanīfah, na 'Abdul-Qādir Al-Jīlānī; na kisha unaziona Serikali zilizo*ritadd* za leo hii zinawaabudu miungu (Ālihah) yao Bush, Blair, Putin, na Sharon – Nguruwe na sokwe hawa hawa ndio waliowaunga mkono Wavamizi Mayahudi dhidi ya *Uislam* na *Millat Ibrāhīm*, na walidiriki kusema kuwa "watawateketeza" *Muwahhidīn* "Katika mahandaki yao (yaani wataua vibaya)"; Ikiwa umeshajua hili – basi utaweza kutambua kuwa Serikali zilizo*ritadd* za sasa zinastahili zaidi kufanyiwa *Takfīr* (kukufurishwa) na zinastahili zaidi kupigwa kuliko Waottoman *Qubūriyyah*. *WaLlāhu Al-Musta'ān*.

Kuna Āyah ambazo zaweza kutumika kuelezea hali ya watu hawa wa *Irjā'* na *Tajahhum*.

كَبُرَتْ كَلِمَةً تَخْرُجُ مِنْ أَفْوَاهِهِمْ إِن يَقُولُونَ إِلَّا كَذِبًا

"Neno kubwa linatoka katika midomo yao. Hawasemi isipokuwa uongo tu."[701]

---

700 Shirk ya Waottoman pia inahusisha Shirk katika Tahākum kwa Tawāghīt, kwa kuiondoa Sharī'ah. Rejea katika Shairi la Imām 'Abdul-Latīf Ibn 'Abdir-Rahmān (RahimahuLlaah).

701 Al-Kahf : 05

Na tunawaambia watu wa *Irjā'* na *Tajahhum*, kama ilivyo katika *Āyah*,

وَلَا تَقْعُدُوا بِكُلِّ صِرَاطٍ تُوعِدُونَ وَتَصُدُّونَ عَن سَبِيلِ اللَّهِ مَنْ آمَنَ بِهِ وَتَبْغُونَهَا عِوَجًا

"Na wala msikalie kila njia mkifanya vitisho na kuzuia njia ya Allaah wale wenye kumuamini na mnaitafutia ionekane kombo."[702]

Na hiki ndicho ambacho wafuasi wote wa mitume huwakumba, kama anavyobainisha Allaah,

وَكَذَٰلِكَ جَعَلْنَا لِكُلِّ نَبِيٍّ عَدُوًّا شَيَاطِينَ الْإِنسِ وَالْجِنِّ يُوحِي بَعْضُهُمْ إِلَىٰ بَعْضٍ زُخْرُفَ الْقَوْلِ غُرُورًا وَلَوْ شَاءَ رَبُّكَ مَا فَعَلُوهُ فَذَرْهُمْ وَمَا يَفْتَرُونَ

"Na hivyo ndivyo Tulivyojaalia kwa kila Nabiy maadui - *mashaytwaan* katika wanadamu na majini wakidokezana wenyewe kwa wenyewe maneno ya kupambapamba na ya ghururi. Na lau Angetaka Rabb wako wasingeliyafanya hayo. Basi waachilie mbali na wanayoyatunga."[703]

Na Allaah Ameahidi,

يُرِيدُونَ أَن يُطْفِئُوا نُورَ اللَّهِ بِأَفْوَاهِهِمْ وَيَأْبَى اللَّهُ إِلَّا أَن يُتِمَّ نُورَهُ وَلَوْ كَرِهَ الْكَافِرُونَ

"Wanataka kuzima nuru ya Allaah kwa midomo yao; lakini Allaah Anakataa isipokuwa Atimize nuru Yake, japo watakirihika makafiri."[704]

---

702 Al-A'rāf : 86

703 Al – An'ām : 112

704 At-Tawbah : 32

SALAF KUHUSIANA NA KUMUASI MTAWALA KĀFIR [705]

Imenukuliwa katika Sahīh Bukhārī na Sahīh Muslim, kutoka kwa 'Ubādah Ibn As-Sāmit, "Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alituita, hivyo tukampa *Bay'ah*. Hivyo katika aliyochukua ahadi kutoka kwetu ilikuwa ni kwamba tunamuahidi juu ya Kusikiliza na Kutii, wakati wa Raha au Karaha na wakati wa Shida (dhiki) na katika wakati wa furaha, na kutii amri zake badala ya matamanio yetu, na kwamba hatuta asi utawala wa watu wake." Akasema, "*Isipokuwa mkiona kufr ya wazi, ambayo mna dalili yake kutoka kwa Allaah*."[706]

Imām An-Nawawī amesema, "Al-Qādhī 'Iyādh amesema, 'Ma-*'Ulamā* wamekubaliana kuwa Uongozi *(Imāmah)* hapewi *Kāfir* na kwamba akidhihirisha *kufr*, basi anatakiwa Kuondolewa… Kwa hiyo ikiwa *Kufr* na kubadilisha *Shari'ah (Shara'),* au *Bid'ah* ikidhihirika kutoka kwake, basi amevua hadhi yake ya Mtawala na haki yake ya Kutiiwa inadondoka (inapotea) na inakuwa wajib kwa Waislam kusimama dhidi yake na kumuondoa na kumuweka *Imām* Muadilifu, ikiwa wanaweza kufanya hivyo. Basi kama hilo haliwezekani, isipokuwa wakiwa Kikundi *(Tā'ifah)* [707], hivyo ni wajibu wao (yaani kikundi hicho) kusimama (kupigana) na kumuondoa *Kāfir*. Na hilo si wajibu akiwa ni *Mubtadi'*, isipokuwa wakiona kwamba wanaweza kufanya hivyo. Lakini ikithibitika kuwa hawawezi, basi mapambano si wajibu, lakini Waislam wanatakiwa kufanya *Hijrah* wahame nchi/mji wake na kwenda mji mwingine, na waepukane na dini yake."[708]

---

705 Kipengele hiki kimejikita katika Sura iliyo katika kitabu cha Shaykh Abū Suhayb 'Abdil-'Azīz kiitwacho "Aqwāl Al-A'immah Wad-Du'āt Fī Bayān Riddati Man Baddal Ash-Sharī'ah Min Al-Hukkām Wat-Tughāh".

706 Hii ni lafdh ya Al-Bukhārī (7055, 7056).

707 Kama vile ndugu zetu Al-Qā'idah na Katā'ib Al-Haramayn. Allaah awasaidie kwa Malaika wake.

708 "Sahīh Muslim Bi Sharh An-Nawawī" (12/229).

Al-Hāfidh Ibn Hajar Al-Asqalānī (RahimahuLlaah) anasema, "Ad-Dāwūd amesema kwamba, "Wanazuoni wameafikiana kwamba, Viongozi/Watawala madhalimu [wa Kiislam], kama yawezekana kuwatoa bila *fitnah* (vita), basi ni lazima (Wajibu); Lakini ikihusisha vita, ni wajibu kuwa na subira. Na baadhi ya Wanazuoni wanaonelea kwamba haifai (hairuhusiwi) kumuweka kiongozi *fāsiq* katika Utawala (Uongozi) kama yuko hivyo tangu mwanzo; lakini kama aliwekwa madarakani akiwa ni mwema, na baadaye akafanya *dhulmah* – hapo ma-*'Ulamā* wametofautiana kuhusiana na kumuasi kiongozi huyo (*fāsiq*), lakini rai ya sawa ni kuwa hairuhusiwi. Lakini kuhusiana na mtawala/kiongozi kufanya *kufr*, ni wajib (kufanya hivyo)."[709]

Ibn Hajar (RahimahuLlaah) anasimulia kutoka kwa *Salaf*, "Ma-*Fuqahā'* (ma-*'Ulamā*) wameungana katika *Ijmā'* kuhusiana na wajibu wa kumtii kiongozi mtenda dhambi (Muislam *Muwahhid*), na kwamba *Jihād* pamoja naye (dhidi ya *Makuffār*) yafaa, na kwamba kumtii yeye ni bora zaidi kuliko kumuasi na kumwaga damu za watu wengi… Na Ma-*'Ulamā* hawajamtoa yeyote katika wajibu huu (wa kuwatii viongozi) isipokuwa kiognozi akifanya *kufr* ya wazi – hapo, haifai kumtii kiongozi katika jambo hilo (la *kufr*) – kinyume chake, ni wajibu kupigana *Jihād* dhidi yake, kwa yeyote mwenye kuweza kufanya hivyo."[710]

Na *Shaykh* Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) amesema kuhusu Watawala/Viongozi wasiochukua *Jizyah* kutoka kwa Mayahudi na Wakristo, na Wanakataza Jihād dhidi ya Makuffār, "Hivyo Kikundi chochote kinachokataa kufanya haya, hata kama wanakubali (uwajibu wa mambo) haya, wanatakiwa kupigwa vita. Na sina 'Ilm yoyote kuhusiana na tofauti ya rai kuhusu jambo hili."[711]

---

709 Rejea katika "Fat-h Al-Bārī" (13/10). Tazama jinsi gani Wanazuoni wa Salaf walivyotofautisha baina ya kumkhalifu Muislam dhalim, na baina ya Kiongozi Tāghūt Kāfir.

710 Rejea katika "Fat-h Al-Bārī" (13/09)

711 Rejea katika "Majmū' Al-Fatāwā" (28/503 – 504).

Kwa hiyo inadhihirika kutoka kwa ma-*'Ulamā* hawa kwamba walitofautisha kati ya kumuasi kiongozi *dhālim fāsiq* na *Mubtadi'* – na baadhi ya ma-*'Ulamā* wameweka sharti hilo la kuwa na "Uwezo wa kumtoa bila *fitnah*." Kama ambavyo Al-Qādhī 'Iyādh (RahimahuLlaa) amesema, "Na hilo si lazima kwa Mzushi, labda wakiona kuwa wanaweza (kufanya hivyo)", na Ad-Dāwūdī (RahimahuLlaah) amesema, "Wanazuoni wameafikiana kwamba, Viongozi/Watawala madhalimu [wa Kiislam], kama yawezekana kuwatoa bila *fitnah* (vita), basi ni lazima (*Wajibu*)."

Lakini kwa kiongozi anayetenda *Kufr*, siyo tu waliruhusu kumtoa, walikubaliana juu ya uwajibu wa kumtoa, hata kama itasababisha umwagaji damu. [712]

Kama alivyosema Ibn Hajar, "Lakini kwa kiongozi mwenye kufanya *Kufr*, ni Wajibu", na "Isipokuwa kama kiongozi akifanya *kufr* ya Wazi - katika hali hiyo, hairuhusiwi kumtii kiongozi katika jambo hilo (la *kufr*) – kinyume chake, ni wajibu kupigana *Jihād* dhidi yake, kwa yeyote mwenye kuweza kufanya hivyo."

Na Al-Qādhī 'Iyādh (RahimahuLlaa) amesema, "Basi kama hilo haliwezekani, isipokuwa wakiwa Kikundi *(Tā'ifah)*, basi ni wajibu wao (yaani kikundi) kusimama na kumuondoa *Kāfir*…"

Kwa hiyo, Je, yafaa kusema kwamba wale wanaopigana Jihād dhidi ya *Tāghūt Kāfir* – kwamba watu hawa ni *"Khawārij"*? Ingawa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliwaelezea *Khawārij* kuwa ni:

"Watawaua Wafuasi wa Uislam, na watawaacha wafuasi (Waabudu) wa Masanamu."[713]

---

712 Na hili liko wazi katika Maneno ya Shaykh Sulaymān Ibn Sahmān (RahimahuLlaah); Rejea katika kipengele "Millat Ibrāhīm"

713 Rejea katika "Dhilāl Al-Jannah Takhrīj As-Sunnah" (910) cha Ibn Abī 'Āsim (RahimahuLlaah), imepewa daraja ya "Sahīh" na Shaykh Nāswir Al-Albānī (RahimahuLlaah). Pia usimulizi kama huo umepokewa na Al-Bukhārī (RahimahuLlaah) katika "Kitāb Al-Anbiyā'" (3166). Kadhalika imesimuliwa na Muslim, An-Nasā'ī, Abū Dāwūd na Ahmad. Zote kutoka kwa Abū Sa'īd Al-Khudrī (RadhiyaLlaahu 'Anhu).

Basi ni akina nani wanaowaua, kuwachinja, kuwafunga, kuwapeleleza, kuwatesa, kuwapiga vita, kuwateka na kuwakabidhi Wapigania *Tawhīd* katika mikono ya Mayahudi na Wavamizi? Ni akina nani wanaowasaidia Wavamizi kuwaua mamilioni ya Waislamu wasio na ulinzi Duniani kote; na wanaendelea kuwapa hifadhi Wavamizi katika Peninsula ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) [714] Ni akina nani ambao wana "waachia" washirikina "waende zao", lakini bado wanachukua kila hatua/mkakati kuhakikisha usalama/amani ya Mayahudi na Wavamizi katika Peninsula ya Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)?

---

714 Peninsula hiyo hiyo ambayo ndiyo ilikuwa ni mahala patakatifu pa Nabī Ibrāhīm na Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhimā wa Sallam). Ardhi ya ma-Swahabah (RadhiyaLlaahu 'Anhum) wasioogopa; Ardhi ambayo wanajeshi wa Kiislam walitoka wakapigana na wakaziangusha dola ya Roma na Fursi – Dola ya Kiislam ambayo iliteka kuanzia Hispania mpaka China, kutoka Moroko mpaka Indonesia; ardhi ambayo ilikuwa yenye kuwanusuru (kuwalinda) Waislam, wakipigana Jihād dhidi ya Tawāghīt, na wakiwasaidia Waislam wote popote pale duniani dhidi ya Makuffār, na ilihali wakiwapa Himaya Mujāhidīn… Leo hii, ndiyo imekuwa ambayo Jeti na Mabomu na makombora ya Mayahudi hurushwa kutoka katika ardhi hii, yakiwaua Watoto wadogo wa Kiislam, Wanawake na Wazee. Leo hii, hii ndiyo ardhi ambayo Majeshi ya Msalaba hufanya operesheni zake dhidi ya miji ya Waislam… Kiasi kwamba hakuna Jeti au Bomu lililopiga 'Iraq isipokuwa lilitokea katika Peninsula ya Arabia; Leo hii, ardhi hii ni mahala patukufu pa Wavamizi wa Kiyahudi… Na kutoka hapa hufanya mashambulizi dhidi ya Mujāhidīn… Hivyo ewe ndugu katika Tawhīd! Je, utawafuata tu kiupofu viongozi na Wanazuoni wako kinyume na dalili za Kitabu na Sunnah? – au utamtii Allaah, Rabb wako, pindi anaposema, **"Basi wakamateni na waueni popote muwapatapo. Wala msifanye miongoni mwao Awliyā' (marafiki wandani) wala mwenye kunusuru… Basi wachukueni na waueni popote muwapatapo. Na hao Tumekufanyieni hoja zilizo bayana dhidi yao." [An-Nisā' : 89 – 91].** Je, hautamtii Mtume wako (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam); Aliposema katika wasia wake wa mwisho, "Wafukuzeni (watoeni mji) Mayahudi na Wakristo katika Peninsula ya Arabia."? Au bado utaendelea tu kudai kuwa Muwahhidīn ni Khawārij?

Ni watu gani wanaowaua Waislam ili kuwaridhisha *Makuffār* katika Makasri ya Wazungu? Ni watu gani wanaopigana vita bega kwa bega na Wavamizi dhidi ya *Mujāhidīn*? Ni akina nani ambao wanaoweza kumuua yeyote ili kukata kiu ya Mayahudi na Wavamizi [715] – na bado wanathubutu kudai Uislam? Ni akina nani wanaochukua Jizyah kutoka kwa Waislam, na kuwapa mafungu (shares) Mayahudi na Wavamizi? Ni akina nani huhisi amani mbele ya Wavamizi [716], lakini huhisi uoga mbele ya *Mujāhidīn*? [717]. Labda itakubainikia kuwa ni akina nani *Khawārij* halisi…

---

715 Je, ni akina nani ambao huua dazeni za Waislam kwa kila Mvamizi Kāfir mmoja aliyetekwa na Mujāhidīn – na wanafanya bidii - haraka kadiri wawezavyo kuwatoa Wavamizi waliotekwa " ili wawe huru"; Ni akina nani wanaosaidia kuwazuilia (kuwafunga) Mujāhidīn wa kweli ili kukata kiu cha Wavamizi wa Kiyahudi, na kisha wanawapeleka wao kuteswa katika mikono ya Wavamizi ndani ya Magereza na Jela zao? Ni akina nani ambao si tu hawakereki (hawaumii) na kitendo cha Mamilioni ya Waislam wanaochinjwa – lakini zaidi wanashirikiana na Wavamizi kuwaua Waislam? Kwa hiyo labda itakubainikia…

716 Na je, ni akina nani wanaohisi amani (raha) mbele ya Wavamizi wa Kiyahudi; Majeshi haya haya ya Ki-Shaytān ambayo yanawabaka Muslimāt huko Chechniya, Bosnia, Kashmir, Uphilipino, Indonesia, Afghanistan, Turkistan, na 'Irāq? Serikali hizi hizi zilizoritadd zinazohisi amani na "Nusura (salama)" zaidi mbele ya Wavamizi wa Kiyahudi wanaowafunga Waislam kwa minyororo ya kufungia mbwa na wanawafanyia matendo maovu mno, na wanawatesa? Na Murtaddīn hawa huenda kuwazuru Wavamizi hawa wa Kiyahudi katika Ikulu zao, wakiwapongeza kwa dhuluma zao dhidi ya Waislam…

717 Na ni akina nani ambao hawatadiriki kamwe kukaa mbele ya Mujāhid kutoka Kashmir au Chechnya; hawawatembelei ndugu wanaojaribu kwa kila njia kuwalinda na kuwanusuru Muslimāt na watoto wao dhidi ya uonevu (uovu) wa Wavamizi? Lakini Je, ni akina nani wanaoyashambulia na kuyaua majeshi ya Msalaba na Mushrikīn – wakijaribu kuisimamisha Tawhīd na Kuondosha Shirk? Kisha jiulize mwenyewe – ni akina nani ambao huwakimbia ndugu hawa watukufu na kwenda kutafuta hifadhi kwa Wavamizi? Ni akina nani ambao huwaua na kusaidia kuwaua (Mudhāharah) ndugu zetu Mujāhidīn wanaowanusuru na kuwalinda Muslimāt na Watoto wao? Kwa hiyo tafakari kwa kina…

Vikwazo[718]

Allaah Ta'ālā Anatuambia sisi,

فَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَيَجْعَلَ اللَّهُ فِيهِ خَيْرًا كَثِيرًا

"Basi asaa ikiwa mnachukia jambo na Allaah Akalijaalia kuwa lenye khayr nyingi."[719]

Hakika Allaah Anasema,

أَحَسِبَ النَّاسُ أَن يُتْرَكُوا أَن يَقُولُوا آمَنَّا وَهُمْ لَا يُفْتَنُونَ وَلَقَدْ فَتَنَّا الَّذِينَ مِن قَبْلِهِمْ فَلَيَعْلَمَنَّ اللَّهُ الَّذِينَ صَدَقُوا وَلَيَعْلَمَنَّ الْكَاذِبِينَ

"Je, wanadhani watu kwamba wataachwa kwa kuwa wanasema: Tumeamini. Nao ndio wasijaribiwe? Kwa yakini Tuliwajaribu wale wa kabla yao, ili Allaah Awatambulishe wale walio wakweli na ili Awatambulishe walio waongo."[720]

---

718 Hii ni sehemu ya Pili, muendelezo wa "*Millat Ibrāhīm:* Njia".

719 An-Nisā' : 19, Pia rejea katika Āyah,

كُتِبَ عَلَيْكُمُ الْقِتَالُ وَهُوَ كُرْهٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَن تَكْرَهُوا شَيْئًا وَهُوَ خَيْرٌ لَّكُمْ وَعَسَىٰ أَن تُحِبُّوا شَيْئًا وَهُوَ شَرٌّ لَّكُمْ وَاللَّهُ يَعْلَمُ وَأَنتُمْ لَا تَعْلَمُونَ

"Mmeandikiwa shariy'ah kupigana vita nako kunachukiza mno kwenu. Na asaa mkachukia jambo na hali lenyewe ni kheri kwenu. Na asaa mkapenda jambo na hali lenyewe ni la shari kwenu. Na Allaah Anajua na nyinyi hamjui." [Al-Baqarah : 216].

720 Al-'Ankabūt : 2 - 3

Shaykh Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu) anasema:

"Tambua, Allaah atuthibitishe Mimi na nyinyi katika Njia yake Iliyonyooka: Huku kujitenga *(Barā'ah)* na Uadui *('Adāwah)* unaohitajiwa na Millah ya Ibrāhīm, na tangazo lake na kauli yake kwa watu wa *kufr* (*Makuffār*) na miungu yao – inahitaji juhudi na matatizo mengi, mengi mno…

Kwa hiyo usidhani kuwa njia hii imepambwa kwa maua na mvuto, au imezungukwa na raha/amani na upole. Kinyume chake, – na naapa kwa Allaah – imezungukwa na tabu na majaribu katika pande zote; Lakini mwisho wake ni Miski ya Raha (Starehe), vyakula vizuri, Bustani za *Rayhān*, Rabb Ghayr Ghadhbān, Rabb ambaye si Mwenye Hasira.

Na hatutaki kujitia mtihanini sisi wenyewe, wala Waislam, lakini Mitihani ni katika *Sunnah* ya Allaah, Mwenye Nguvu, Mtukufu, katika njia hii, ambayo anabainisha kati ya Waovu na Wema; kwani ni njia ambayo watu wa Matamanio na Madaraka (*Sultān*) hawaridhiki nayo kutokana na kukinzana na nafasi zao walizonazo. Na ni utengano (Barā'ah) wa wazi dhidi ya Miungu yao na kudhihirisha kwao *Shirk*. Lakini njia nyingine kinyume na hii, utawakuta watu wakiishi maisha ya raha na wamegandamana na maisha haya ya Dunia. Na hautaona juu yao ishara ya mitihani hii, kwa sababu mtu hujaribiwa (hupewa mtihani) kulingana na daraja yake ya *(taqwa* katika*) Dīn*. Kwa hiyo watu wenye kujaribiwa zaidi ni Mitume, kisha walio karibu yao zaidi, na kisha walio karibu yao zaidi (kwa *taqwa*) [721].

---

721 Rejea hadithi iliyosimuliwa na At-Tirmidhī, ambapo Mtume wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) aliulizwa ni watu gani hupewa mithani migumu/mikali zaidi. Akasema, "Anbiyā', Kisha wa karibu yao zaidi (kwa daraja), na Kisha wa karibu yao zaidi (kwa daraja). Mtu atajaribiwa kulingana na daraja yake ya *(taqwa* katika*) Dīn*. Hivyo akiwa ni madhubuti (ana Taqwa) katika Dīn yake, mtihani wake utakuwa mkali (mgumu). Na kama kuna udhaifu katika *Dīn* yake, mtihani wake utalingana na kiwango cha Taqwa yake katika *Dīn*. Kwa hiyo mitihani haitaacha kumwandama mja, mpaka atakapobaki atembea katika ardhi hana madhambi. Shaykh Al-Albānī (RahimahuLlaah) ameipa daraja ya "Hasan Sahīh" katika kitabu chake "Sahīh Sunan At-Tirmidhī" (1956) na pia ameipa daraja ya "Sahīh" ikiwa na lafdh tofauti katika "Sahīh At-Targhīb" (3402) hali kadhalika katika "Sahīh Al-Jāmi'" (992) na (993). Na katika "Silsilat Ahādīth As-Sahīhah", amesema, "Isnād yake ni Nzuri." (143).

Na wafuasi wa Millah ya Ibrāhīm ndio watu ambao hujaribiwa zaidi kwa sababu hufuata *Manhaj* ya Mitume katika *Da'wah* ya Allaah. Kama ambavyo Waraqah Ibn Nawfal [722] alivyomwambaia Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), "Hakuna mtu aliyewahi kuja na mithili ya jambo ulilokuja nalo isipokuwa alifanywa ni adui." [723] Hivyo ukiwaona, katika zama zetu, wale wanaojinasibisha kulingania katika njia kama yake, pamoja na yale ambayo mitume walikuwa wakiyalingania, na anadai kuwa anafuata *manhaj* yake, lakini hachukuliwa kuwa ni adui na watu wa *Dhalālah* na Watawala – viongozi *(Sultānī)*, badala yake ana amani na ametulia baina yao – basi chunguza hali yake. Aidha atakuwa amepotea/amekosea njia; hajaja na mambo ambayo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) alikuja nayo na amefuata njia za upotevu [724], au ni muongo katika madai yake na amejivika mwenyewe kwa yasiyofaa yeye kujivika. Haya yaweza kuwa ni kutokana na kufuata Matamanio na kutaka radhi za kila mwenye matamanio ya kutamani [725], au kwa ajili ya Maisha ya Dunia, anayoyataraji (kupata cheo/nafasi humo), kama vile kuwa Jasusi au mchunguzi (mpelelezi, mfanya kazi) wa Watu wa Mamlaka (*Sultānī*) dhidi ya Watu wa *Dīn*.

---

722 Waraqah Ibn Nawfal alikuwa ni mpwa wake Khadījah Bint Khuwaylid, Mke wa kwanza wa Nabī wa Allaah.

723 Imesimuliwa na Al-Bukhārī.

724 Kama vile Sūfiyyah wanaosafiri nchi moja mpaka nchi nyingine, kutoka Dār Al-Harb kwenda Dār Al-Harb nyingine – wanasema kwamba wanawaiga Anbiyā' (SwallaLlaahu 'Alayhimā wa Sallam) – lakini hakuna Mvamizi (Mtu wa Msalaba) hata mmoja anayewapinga (kuwazuia) wao. Na sababu ni kwamba hawa Sūfiyyah wana madhara zaidi katika Uislam, Tawhīd, na Jihād, kuliko manufaa.

725 Kama vile Murji'ah wa Ki-Jahmī – wale wanaoonelea kuwa ni sawa kuiuza Aakhirah kwa thamani ndogo ya kidunia – alimuradi tu nyoyo zao ziko salama.

Na'am, hakika Millah ya Ibrāhīm inamfanya mtu anatuhumiwa sana. Lakini imefungamanishwa na Ushindi wa Allaah na Mafanikio Makubwa sana *(Al-Fawz Al-Kabīr)*. Na kutokana nayo, watu wanagawanyika katika makundi mawili; Kundi la Imani *(Īmān)* na Kundi la *Kufr* na ufusqa *(fusūq)* na uovu *('Isyān)*. Na kwayo, inabainika wazi ni akina nani *Awliyā'* wa *Ar-Rahmān*, na akina nani *Awliyā'* wa *Shaytān*. Hii ndiyo ilikuwa *Da'wah* ya *Rusul* na *Anbiyā'*.

Hawakuwa na hali hizi mbaya tulizonazo hivi leo ambapo kila kitu kimechanganywa kabisa baina ya wema na uovu au kukaa pamoja baina ya watu wenye ndevu na madhalim (*fisq*) na Uovu (*fujūr*) na kuwakirimu wao na kuwasifia na kuwaweka juu au mbele ya watu wema *(Birr)* na *Taqwā*, ingawa watu hao wanadhihirisha chuki na uadui dhidi ya *Dīn* kwa namna mbalimbali. Lakini *Da'wah* ya mitume ilikuwa ni (Utengano) *Barā'ah* ya wazi dhidi ya watu wao waliokengeuka Hukmu ya Allaah, kuwa na chuki ya wazi dhidi ya miungu yao ya Uongo, kutokuridhiana wala kupendana nao, wala kukubaliana nao kuhusu Hukmu ya Allaah…

Hivyo kama umefahamu Millah ya Ibrāhīm kwa ufahamu mzuri, na umetambua kwamba ilikuwa ni Manhaj ya *Anbiyā'* na wafuasi wao na kwamba ni njia ya Ushindi na Mafanikio na Furaha katika makazi yote (yaani Maisha haya ya Duniani na ya Aakhirah), basi kisha unatakiwa kutambua kwa 'Ilmu ya Yakini, kwamba Wavuka mipaka *(Tughāt)* katika kila zama hawataridhika nayo. Badala yake, Wanaiogopa Millah hii na inawatisha na ni wakali na wanashauku ya kuizima na kuifuta katika nyoyo za Walinganiaji *(Dū'āt)* kwa njia na namna mbalimbali [726].

---

726 Kama Anavyosema Allaah ,

وَلَا يَزَالُونَ يُقَاتِلُونَكُمْ حَتَّىٰ يَرُدُّوكُمْ عَن دِينِكُمْ إِنِ اسْتَطَاعُوا

"Na wala hawatoacha kukupigeni vita mpaka wakutoeni katika Dini yenu wakiweza." [Al-Baqarah : 217].

Kwani Allaah Ta'ālā ametufahamisha sisi kuhusu wao, tangu zamani Aliposema katika *Sūrat Al-Qalam,* kipindi cha Makkah:

وَدُّوا لَوْ تُدْهِنُ فَيُدْهِنُونَ

"Wanatamani lau kama ungelilegeza nao pia walegeze."[727]

Kwa hiyo wanatamani kwamba Walinganiaji *(Dū'āt)* washike njia nyingine tofauti na hii *(Millah)* miongoni mwa Njia za upotevu."[728]

Hakika njia hii imepambwa kwa Dhiki (Shida), Mateso, Moto, Maumivu, Hijrah, vita, kufungwa Jela, na *Shahādah* katika Dunia hii. Na huko Aakhirah, kuwa pamoja na Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), Maswahabah (RadhiyaLlaahu 'Anhum), na kuuangalia *Wajh* wa Allaah (*Ta'ālā*).

Na katika Mitume waliopita katika njia hii, hebu jicho lako litazame yale waliyoyapitia,

أُفٍّ لَّكُمْ وَلِمَا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ أَفَلَا تَعْقِلُونَ قَالُوا حَرِّقُوهُ وَانصُرُوا آلِهَتَكُمْ إِن كُنتُمْ فَاعِلِينَ

"(Ibrāhīm akasema), Aibu yenu nyinyi na vile mnavyoviabudu badala ya Allaah. Je, hamtii akilini!" Wakasema: "Muunguzeni na mnusuru waabudiwa wenu, mkiwa ni wafanyao (kunusuru)."[729]

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ

"Wakasema: Mjengeeni jengo kisha mtupeni katika moto uwakao vikali mno!"[730]

فَمَا كَانَ جَوَابَ قَوْمِهِ إِلَّا أَن قَالُوا اقْتُلُوهُ أَوْ حَرِّقُوهُ

"Basi halikuwa jawabu la watu wake isipokuwa kusema: Muuweni, au muunguzeni."[731]

---

727 Al-Qalam : 09

728 Rejea katika kitabu "Millat Ibrāhīm" cha Shaykh Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu).

729 Al-Anbiyā' : 67 - 68

730 As-Sāffāt ; 97

731 Al-'Ankabūt : 24

Na haya, yote ni kwa ajili tu ya kufuata *Hanīfiyyah*. *Shaykh* Muhammad Ibn ‘Abdil-Latīf Ibn ‘Abdir-Rahmān (RahimahuLlaah) anasema, “Na hii ndiyo maana ya *‘Idh-hār Ad-Dīn’* (Kudhihirisha Dini), tofauti na madai ya ma-Jāhil, wale wanaodhani kwamba wakiruhusiwa kutekeleza *Swalah*, kusoma *Qur-ān* na kutekeleza *Nawāfil* za khiyari, basi mtu huyo amedhihirisha *Dīn* – Lakini madai haya ni kauli mbaya. Kwani hakika, mwenye kuwaonesha *Mushrikīn* Uadui na akatangaza *Barā’ah* dhidi yao, hataruhusiwa (hatakubaliwa) kubaki miongoni mwa *Makuffār*; Badala yake, aidha watamuua, au kumfukuza kama wanaweza kufanya hivyo. Kama Allaah Anavyosema,

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا

“Na wale waliokufuru wakawaambia Rusuli wao: Bila shaka tutakutoeni katika ardhi yetu, au mtarudi kwa hakika katika mila zetu.”[732]…

Na Uadui kati ya Mitume (SwallaLlaahu ‘Alayhim wa Sallam) na watu wao ulikuwa mkali zaidi baada ya kuwakebehi miungu yao, kuitukana Dini yao, na kubeza udhanifu wao.”[733]

Na kama *As-hāb Al-Kahf*, wale waliofuata Millat Ibrāhīm, waliambizana,

إِنَّهُمْ إِن يَظْهَرُوا عَلَيْكُمْ يَرْجُمُوكُمْ أَوْ يُعِيدُوكُمْ فِي مِلَّتِهِمْ وَلَن تُفْلِحُوا إِذًا أَبَدًا

“Hakika wao wakikugundueni, watakupigeni mawe au watakurudisheni katika mila zao; na hapo hamtofaulu abadani.”[734]

---

732 Ibrāhīm : 13

733 Rejea katika kitabu “Ad-Durar As-Saniyyah” katika kipengele cha Jihād.

734 Al-Kahf : 20

Na kama ambavyo *Makuffār* walivyomwambia Nabī Shu'ayb ('Alayhis-Salām),

لَنُخْرِجَنَّكَ يَا شُعَيْبُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَكَ مِن قَرْيَتِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا قَالَ أَوَلَوْ كُنَّا كَارِهِينَ

"Tutakutoa Ewe Shua'yb na wale walioamini pamoja nawe kutoka mji wetu, au mrejee (nyote) katika mila yetu." (Shu'ayb) Akasema: *"Japokuwa tumekirihika?"* [735]

Hivyo, tazama jinsi ambavyo Mtume huyu wa Allaah alivyowajibu *Makuffār* waliokuwa wanamtishia! Jambo ambalo linatukumbusha mateso ya Swahabah mtukufu Bīlāl (RadhiyaLlaahu 'Anhu); Pindi *Makuffār* walipotumia mbinu mbalimbali za mateso dhidi yake, na kisha wakamuwekea Jiwe kubwa katika kifua chake katika Joto kali (lenye kuunguza) la Jangwani, na aliamriwa kusema maneno ya *Kufr*, (angalia) aliendelea kusema "*Ahad*! *Ahad*!" – na waliendelea kumteso kwa mateso haya, lakini bado alijibu, kama Shu'ayb ('Alayhis-Salām), "Naapa kwa Allaah! Kama ningejua neno litakalowaghadhibisha zaidi, basi ningeliendelea kulisema sasa hivi!"[736]

Kwa hiyo, hakika hivi ndivyo njia za *Hunafā'* zilivyo.

Shaykh Muhammad Ibn Ahmad Al-Hafathī (RahimahuLlaah) amesema, "Na tafakari juu ya hali waliyokuwa nayo Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na Ma-Swahabah wake baina ya mwanzo wa Utume na *Hijrah*; na walichokuwa wakikilingania, na walichokuwa wakikikataza. Āyah hizi za Qur-ān zilikuwa zinateremshwa kwa miaka kumi (10), na walikuwa aidha wanazikubali, au kuzikataa. Na kulikuwa kuna ushirikiano (mapenzi) *[Muwālāt]* na Uadui *[Mu'ādāt]* kulingana na nani anaamini (ana Īmān) au kukufuru – na mwanadamu alikuwa katika hali hii kwa miaka kumi. Yeyote aliyemtii mtume na kumfuata, basi alikuwa Muwahhid aliyeokoka; na yeyote aliyemkufuru (kumkataa) yeye, basi alikuwa ni *Mushrik* aliyeangamia.

---

735 Al-A'rāf : 88

736 Rejea katika "Tafsīr Ibn Kathīr" (4/525).

Na katika miaka hii kumi, hapakuwa na faradhi kama *Swalah* wala *Swiyām* (kufunga), achilia mbali faradhi zingine za Uislam (zilizokuja baadaye); wala hakukuwa na *Kabā'ir* (Madhambi Makubwa) ambayo yalikuwa na *Hudūd* (Adhabu). Na kwa hali hiyo watu wengi walikuwa kutoka pande zote (upande wa Tawhīd na wa Shirk) – Kundi moja la *Jannah*, na lingine la Motoni. Kwa hiyo ukitafakari kiundani juu ya hili – Ewe Ndugu – utaona faida ya wazi."[737]

Na *Shaykh* Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah) amesema, "Watu wengi huchukulia kuwa alimradi tu mtu anaweza kutamka *Shahadah* mbili (*Shahādatayn*) na kuswali *Swalah* tano ilihali hafukuzwi msikitini, basi amedhihirisha *Dīn* yake, hata kama yuko miongoni mwa *Mushrikīn*, au katika miji (ardhi) ya *Murtaddīn*, lakini hili ni kosa kubwa mno.

Fahamu, kwamba Kufr ina aina na vigawanyo vyake kulingana na sababu mbalimbali za *Kufr* (*Mukaffirāt*). Na kila kikundi (*Tā'ifah*) katika makundi ya kufr ni maarufu (angalau) kwa aina yake moja (ya kufr) . Na Muislam hataidhihirishi Dini yake wazi wazi mpaka atakapolipinga kila kikundi kwa *kufr* yoyote inayojulikana kwao, ilihali anatangaza/anaonyesha uadui na *Barā'ah* dhidi yake.

Kwa hiyo yeyote ambaye *kufr* yake ni katika aina ya *Shirk*, basi "Kuidhihirisha *Dīn*" mbele yake kunamhitaji yeye kudhihirisha mbele yake *Tawhīd*, na kukataza *Shirk* na kuikemea (kuonya). Na yeyote ambaye *kufr* yake ni katika kukanusha Utume, basi "Kudhihirisha *Dīn*" mbele yake kunamhitaji yeye kudhihirisha kuwa Muhammad (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) ni Mjumbe wa Allaah, na kuwalingania watu hao kumfuata yeye ki-upofu na si yeyote mwingine. Na yeyote ambaye *kufr* yake ni katika "kuiacha *Swalah*", basi "Kudhihirisha *Dīn*" mbele yake kunamhitaji yeye kuswali mbele yake, na kumuamrisha yeye kuswali. Na yeyote ambaye kufr yake ni katika Muwālāt (kushirikiana, kuungana) na Makuffār, na kuwatii wao, basi "Kudhihirisha *Dīn*" mbele yake kunamtaka yeye kumuonesha yeye Chuki na Uadui, na kutangaza Barā'ah dhidi ya *Mushrikīn*."[738]

---

737 Rejea katika kitabu "Darajāt As-Sā'idīn".

738 "Sabīl An-Najāh" (92 – 95), katika kipengele cha "Idh-hār Ad-Dīn".

Na *Imām* ʻAbdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlaah) amesema baada ya kutaja mateso mbalimbali ambayo ma-*Swahābah* (RadhiyaLlaahu ʻAnhu) waliyapitia, kama vile ʻAbduLlāh Ibn Hudhāfah (RadhiyaLlāhu ʻAnhu), na Bilāl (RadhiyaLlāhu ʻAnhu), na wengine wengi, "Hivyo hii ndiyo ilikuwa hali ya ma-*Swahābah* wa Mtume, na mateso waliyokumbana nayo katika mikono ya *Mushrikīn*. Je, vipi ma-*Swahābah* hawa wanalinganishwa na wale ambao, wakijaribiwa (katika *fitnah*), wanaharakia katika *bātil*, na wanajiingiza wenyewe humo, na wanawabusu wao, wanaipa mgongo *haqq*, na wanaonyesha mapenzi yao kwa *Makuffār* na kuwasifia (kujipendekeza kwao), wanajishusha na kujiweka chini yao na kuwatukuza? Nao ni kama Allaah alivyosema,

وَلَوْ دُخِلَتْ عَلَيْهِم مِّنْ أَقْطَارِهَا ثُمَّ سُئِلُوا الْفِتْنَةَ لَآتَوْهَا وَمَا تَلَبَّثُوا بِهَا إِلَّا يَسِيرًا

"Na lau wangeliingiliwa kutoka pande zake zote (za mji), kisha wakatakwa fitnah (kuritadi) basi wangeliifanya na wala wasingelisita humo isipokuwa kidogo tu."[739]

Na tunamuomba Allaah atuthibitshe katika *Uislam*, na tunajinga na upotevu wa *fitnah*, iliyo ya wazi na iliyofichika. Na inajulikana vema kuwa wale Waliosilimu na wakamuamini Mtume (SwallaLlaahu ʻAlayhi wa Sallam) – kama wasingetangaza *Barā'ah* dhidi ya *Shirk* na *Mushrikīn,* na wasingeitukana dini yao na kuwakebehi miungu yao – basi wasingepitia aina hiyo ya mateso na adhabu."[740]

Kwa hiyo watu hao ambao wako katika vita dhidi ya bātil, wakiipigania Tawhīd, na wanatishiwa kuuawa na kuteswa, lakini hawana sehemu ya Kufanya Hijrah, basi wana mfano mzuri kwa Watu wa Pangoni *(As-hāb Al-Kahf)*, walioacha familia zao na ardhi zao na kwenda sehemu ya mbali katika pango ndani ya mlima;

---

739 Al-Ahzāb : 14

740 "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/124), kutoka katika kipengele cha Jihād.

Lakini pia kuna mfano mwingine mzuri kwa Watu wa Mahandaki *(As-hāb Al-Ukhdūd)*, wale waliochomwa wakiwa hai kwa ajili ya *'Aqīdah* yao na *Tawhīd* yao, na hawakujadiliana nao wala kuogopa; na kadhalika kuna mfano bora mwingine kwa ma-Swahabah wa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), wale waliofanya *hijrah*, wakapigana *Jihād*, na waliua na waliuawa,

وَكَفَىٰ بِرَبِّكَ هَادِيًا وَنَصِيرًا

"Na Rabb wako Anatosheleza kuwa ni Mwenye kuongoza na Mwenye kunusuru."[741]

لَقَدْ كَانَ لَكُمْ فِيهِمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ لِّمَن كَانَ يَرْجُو اللَّهَ وَالْيَوْمَ الْآخِرَ

"Kwa yakini imekuwa kwenu kigezo kizuri katika mwenendo wao kwa mwenye kumtaraji (kukutana na) Allaah na Siku ya Mwisho."[742]

Lakini mwishoni mwa njia hii, wana *Al-Fawz Al-Kabīr*.

وَقَالَ الَّذِينَ كَفَرُوا لِرُسُلِهِمْ لَنُخْرِجَنَّكُم مِّنْ أَرْضِنَا أَوْ لَتَعُودُنَّ فِي مِلَّتِنَا فَأَوْحَىٰ إِلَيْهِمْ رَبُّهُمْ لَنُهْلِكَنَّ الظَّالِمِينَ وَلَنُسْكِنَنَّكُمُ الْأَرْضَ مِن بَعْدِهِمْ ذَٰلِكَ لِمَنْ خَافَ مَقَامِي وَخَافَ وَعِيدِ

"Na wale waliofanya *kufr* wakawaambia Rusuli wao: Bila shaka tutakutoeni katika ardhi yetu, au mtarudi kwa hakika katika mila zetu. Basi *Rabb* wao Akawafunulia Wahy kwamba: Bila shaka Tutawahiliki *madhalimu*. Na bila shaka Tutakuwekeni maskani katika ardhi baada yao. Haya ni kwa yule anayekhofu kusimamishwa mbele Yangu na akakhofu maonyo Yangu."[743]

---

741 Al-Furqān : 31

742 Al-Mumtahinah : 06

743 Ibrāhīm : 13 - 14

قَالُوا ابْنُوا لَهُ بُنْيَانًا فَأَلْقُوهُ فِي الْجَحِيمِ فَأَرَادُوا بِهِ كَيْدًا فَجَعَلْنَاهُمُ الْأَسْفَلِينَ وَقَالَ إِنِّي ذَاهِبٌ إِلَىٰ رَبِّي سَيَهْدِينِ

"Wakasema: Mjengeeni jengo kisha mtupeni katika moto uwakao vikali mno. Wakamkusudia hila lakini Tukawafanya wao ndio wa chini kabisa. Akasema: *Hakika mimi ni mwenye kwenda kwa Rabb wangu Ataniongoza.*"[744]

أَمْ حَسِبْتُمْ أَن تَدْخُلُوا الْجَنَّةَ وَلَمَّا يَأْتِكُم مَّثَلُ الَّذِينَ خَلَوْا مِن قَبْلِكُم مَّسَّتْهُمُ الْبَأْسَاءُ وَالضَّرَّاءُ وَزُلْزِلُوا حَتَّىٰ يَقُولَ الرَّسُولُ وَالَّذِينَ آمَنُوا مَعَهُ مَتَىٰ نَصْرُ اللَّهِ أَلَا إِنَّ نَصْرَ اللَّهِ قَرِيبٌ

"Je, mnadhani kwamba mtaingia *Jannah* na hali bado haijakufikieni (mitihani) kama ya wale waliopita kabla yenu? Iliwagusa dhiki za umasikini na maafa ya magonjwa na njaa na wakatetemeshwa mpaka Rasuli na wale walioamini pamoja naye wanasema: "*Lini itafika nusura ya Allaah?*" Tanabahi! Hakika nusura ya Allaah iko karibu."[745]

Na haya ndiyo tunayoyaona hii leo, kutoka kwa ma-*Shaykh* wetu wanaoinyanyua bendera ya *Tawhīd* juu ya vichwa vya Tawāghīt, wakithibitisha wazi kama *Nabī* Yūsuf ('Alahyis-Salām) alivyosema,

رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ

"Ee *Rabb* wangu! Nastahabu zaidi jela kuliko yale wanayoniitia."[746]

Kwa hakika Jela, Mateso na *Shahādah* vinapendeza zaidi kwa *Muwahhidīn* kuliko kile kinachoitwa "Uhuru", "Utaifa", na Sheria za Uongo za Kutungwa na Watu, na *Muwālāt* na Maadui wa Allaah.

---

744 As-Sāffāt : 97 - 99

745 Al-Baqarah : 214

746 Yūsuf : 33

Na wale wenye kuenenda katika njia hii watajikuta wenyewe wakizidi kusema,

وَيَا قَوْمِ مَا لِي أَدْعُوكُمْ إِلَى النَّجَاةِ وَتَدْعُونَنِي إِلَى النَّارِ تَدْعُونَنِي لِأَكْفُرَ بِاللَّهِ وَأُشْرِكَ بِهِ مَا لَيْسَ لِي بِهِ عِلْمٌ وَأَنَا أَدْعُوكُمْ إِلَى الْعَزِيزِ الْغَفَّارِ لَا جَرَمَ أَنَّمَا تَدْعُونَنِي إِلَيْهِ لَيْسَ لَهُ دَعْوَةٌ فِي الدُّنْيَا وَلَا فِي الْآخِرَةِ وَأَنَّ مَرَدَّنَا إِلَى اللَّهِ وَأَنَّ الْمُسْرِفِينَ هُمْ أَصْحَابُ النَّارِ فَسَتَذْكُرُونَ مَا أَقُولُ لَكُمْ وَأُفَوِّضُ أَمْرِي إِلَى اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ بَصِيرٌ بِالْعِبَادِ

"Na Enyi kaumu yangu! Iweje mimi nakuiteni kwenye uokovu, nanyi mnaniita kwenye moto? Mnaniita ili nimkufuru Allaah[747] na nimshirikishe (Allaah)[748] na yale nisiyokuwa nayo kwayo elimu, na hali mimi nakuiteni kwa Mwenye enzi ya nguvu Asiyeshindika, Mwingi wa kughufuria! Hapana shaka kwamba ambaye mnayeniitia kwake hastahiki wito duniani na wala Aakhirah, na kwamba marudio yetu ni kwa Allaah, na kwamba wapindukao mipaka wao ndio watu wa motoni. Basi mtakumbuka karibuni yale ninayokuambieni; na naaminisha mambo yangu kwa Allaah. Hakika Allaah ni Mwenye kuona waja Wake."[749]

وَمَا أُمِرُوا إِلَّا لِيَعْبُدُوا اللَّهَ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ حُنَفَاءَ وَيُقِيمُوا الصَّلَاةَ وَيُؤْتُوا الزَّكَاةَوَذَٰلِكَ دِينُ الْقَيِّمَةِ

"Na hawakuamrishwa isipokuwa wamwabudu Allaah wenye kumtakasia Dini, wenye kujiengua na upotofu kuelemea Dini ya haki na wasimamishe *Swalah* na watoe *Zakah*; na hiyo ndiyo Dini iliyosimama imara."[750]

---

747 Kama vile kuwasaidia Makuffār dhidi ya Waislam… Mudhāharah….

748 Kama vile kufanya Istighāthah, Isti'ānah, na Isti'āthah kutoka kwa Iblīs na Jeshi lake, na wakati huo – huo kumpa haqq ya kutunga sheria asiyekuwa Allaah.

749 Ghāfir : 41 - 45

750 Al-Bayyinah : 05

Na Allaah amebainisha wazi kabisa kwa wale wanaotaka kuwa *Hunafā'*:

قَدْ كَانَتْ لَكُمْ أُسْوَةٌ حَسَنَةٌ فِي إِبْرَاهِيمَ وَالَّذِينَ مَعَهُ إِذْ قَالُوا لِقَوْمِهِمْ إِنَّا بُرَءَآؤُا۟ مِنكُمْ وَمِمَّا تَعْبُدُونَ مِن دُونِ اللَّهِ كَفَرْنَا بِكُمْ وَبَدَا بَيْنَنَا وَبَيْنَكُمُ الْعَدَاوَةُ وَالْبَغْضَاءُ أَبَدًا حَتَّىٰ تُؤْمِنُوا بِاللَّهِ وَحْدَهُ

"Kwa yakini mna kigezo kizuri kwa Ibraahiym na wale walio pamoja naye, walipowaambia watu wao: Hakika sisi tumejitenga nanyi na yale mnayoyaabudu badala ya Allaah, tunakukanusheni(tunakukufuruni)[751], na umedhihirika baina yetu na baina yenu uadui na bughudha abadi mpaka mumuamini Allaah Pekee."[752]

Kwa hiyo tegemea walichokumbana nacho *Muwahhidīn* katika mikono ya *Tawāghīt*, (pindi *Tawāghīt*) walipowatishia *Muwahhidīn* waliomfuata Mūsā ('Alayhis-Salām),

فَلَأُقَطِّعَنَّ أَيْدِيَكُمْ وَأَرْجُلَكُم مِّنْ خِلَافٍ وَلَأُصَلِّبَنَّكُمْ فِي جُذُوعِ النَّخْلِ وَلَتَعْلَمُنَّ أَيُّنَا أَشَدُّ عَذَابًا وَأَبْقَىٰ

"Basi bila shaka nitakukatenikateni mikono yenu na miguu yenu kwa kutofautisha, kisha nitakusulubuni katika mashina ya mitende; na bila shaka mtajua yupi kati yetu [Mimi Fir'awn, au Allaah Ilāh wa Mūsā] ni mkali zaidi wa kuadhibu na wa kudumu."[753]

---

751 Kafarnā Bikum : Laweza kutafsiriwa kama "Tumekukataeni" au pia "Tumekukufuruni". Āyah hii hutumiwa kama Dalīl na ma-Imām wa Ahl As-Sunnah Wal-Jamā'ah kuwakufurisha Mushrikīn.

752 Al-Mumtahinah : 04

753 Tāhā : 71

Hivyo Jibu – Ewe Mja wa Allaah – kama walivyojibu Watangu wako wema mbele ya *Tawāghīt*,

قَالُوا لَا ضَيْرَ إِنَّا إِلَىٰ رَبِّنَا مُنقَلِبُونَ

"Hakuna dhara yoyote! Hakika sisi tunarudi kwa Rabb wetu."[754]

Na wewe – Ewe *Hanīf* – ni lazima uwe tayari kujibu kama *Salaf* wako miongoni mwa *Mujāhidīn* walivyojibu,

لَن نُّؤْثِرَكَ عَلَىٰ مَا جَاءَنَا مِنَ الْبَيِّنَاتِ وَالَّذِي فَطَرَنَا فَاقْضِ مَا أَنتَ قَاضٍ إِنَّمَا تَقْضِي هَٰذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا إِنَّا آمَنَّا بِرَبِّنَا لِيَغْفِرَ لَنَا خَطَايَانَا

"Hatutokukhiyari kuliko ambayo yaliyotujia ya dalili za waziwazi na Yule Aliyetuumba. Basi hukumu unavyotaka kuhukumu, kwani hakika wewe unahukumu (katika) uhai huu wa duniani tu. Hakika sisi tumemwamini Rabb wetu ili Atughufurie madhambi yetu"[755]

Na kwa makundi haya mawili – Moja la *Tawhīd* na lingine la *Tāghūt*, Allaah Anasema,

إِنَّهُ مَن يَأْتِ رَبَّهُ مُجْرِمًا فَإِنَّ لَهُ جَهَنَّمَ لَا يَمُوتُ فِيهَا وَلَا يَحْيَىٰ وَمَن يَأْتِهِ مُؤْمِنًا قَدْ عَمِلَ الصَّالِحَاتِ فَأُولَٰئِكَ لَهُمُ الدَّرَجَاتُ الْعُلَىٰ

"Hakika yule atayemfikia Rabb wake akiwa mhalifu, basi hakika atapata Jahannam, hatokufa humo na wala hatoishi. Na yule atakayemfikia akiwa Muumini ametenda mema, basi hao watapata vyeo vya juu."[756]

Na Allaah anatuamrisha tuwatangazie wale wanaoipinga *Dīn* hii *'Adhim*,

---

754 Ash-Shu'arā' : 50

755 Tāhā : 72 - 73

756 Tāhā : 74 - 76

قُل لَّن يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ فَلْيَتَوَكَّلِ الْمُؤْمِنُونَقُلْ هَلْ تَرَبَّصُونَ بِنَا إِلَّا إِحْدَى الْحُسْنَيَيْنِ وَنَحْنُ نَتَرَبَّصُ بِكُمْ أَن يُصِيبَكُمُ اللَّهُ بِعَذَابٍ مِّنْ عِندِهِ أَوْ بِأَيْدِينَا فَتَرَبَّصُوا إِنَّا مَعَكُم مُّتَرَبِّصُونَ

"Sema: Halitusibu (lolote) isipokuwa lile Alilotukidhia Allaah. Yeye ni Maulaa wetu. Basi kwa Allaah (Pekee) watawakali Waumini. Sema: Je, mnalo la kungojea kututazamia isipokuwa mojawapo ya mazuri mawili? Na sisi tunangojea kukutazamieni kwamba Allaah Atakusibuni kwa adhabu kutoka Kwake au kutokana na mikono yetu. Basi ngojeeni, nasi tuko pamoja nanyi tunangojea."[757]

Kwa hiyo hii ndiyo *Millāt Ibrāhīm* – Nani anataka kuenenda katika njia yake?

Na Mtume wako (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), amesema, *"Hakitakosekana kikundi Katika Ummah wangu, chenye kupigana juu ya Amri ya Allaah (Ta'ālā), Watawashinda Maadui zao. Hawatadhuriwa na wale wenye kuwapinga mpaka Saa ya Mwisho itakapofika na watakuwa juu ya hilo."*[758]

Hivyo, **"Amani iwe juu ya Ibraahiym."**[759] سَلَامٌ عَلَىٰ إِبْرَاهِيمَ

*******Allāhumma Swalli 'Alā Muhammad wa 'Alā Āli Muhammad kamā Swallayta 'Alā Ibrāhīm wa'Alā Āli Ibrāhīm.*******

Āmīn.

---

757 At-Tawbah : 51 -52

758 Imepokewa na Muslim (247, 1037), kama ilivyo kwa Ibn Hibbān (16/220), na Abū Nu'aym katika "Al-Hilyah" (2/289), na wengine wengi. Pia rejea katika Sura nzima "Lā Tazāl Tā'ifah…" ndani ya "Kitāb Al-Imārah" katika "Sahīh Muslim". Na pia katika kitabu cha Ibn Battah "Al-Ibānah" (190 – 200). Pia imesimuliwa na Abū Dāwūd na Ahmad. Baadhi kutoka kwa Jābir Ibn 'Abdillāh (RadhiyaLlaahu 'Anhu) na zingine kutoka kwa 'Imrān Ibn Husayn (RadhiyaLlaahu 'Anhu).

759 As-Sāffāt : 109

HITIMISHO

Na kama ambavyo *Shaykh* Abū Sulaymān Āl Ash-Shaykh (RahimahuLlaah) amesema katika Dalili ya Kumi na Nane (18), "Kwa hiyo (Allaah Ta'ālā) amesema kwamba kukiwepo *Murtaddīn*, basi bila shaka kutakuwepo na *Mujāhidīn*, Wapenzi wa Allaah na Vipenzi vya Allaah. Na amewataja wao kwa sifa kwamba ni wapole na wenye huruma (wenyenyekevu) kwa Waumini; na ni wagumu (mashupavu), wakali na hawana huruma na *Makuffār*." Ndiyo maana ndugu zetu katika Tawhīd, *Mujāhidīn* watukufu, wanapigana dhidi ya hawa *Murtaddīn* wa hivi sasa…

Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) anasimulia kutoka kwa *Imām* 'Abdullāh Ibn Al-Mubārak na *Imām* Ahmad Ibn Hanbal kwamba wamesema, "Watu wakikhitilafiana *(Ikhtilāf)* kuhusu jambo lolote, basi angalia *Mujāhidīn*[760] wanasema nini – kwani *haqq* iko pamoja nao; kwani Allaah Anasema,

وَالَّذِينَ جَاهَدُوا فِينَا لَنَهْدِيَنَّهُمْ سُبُلَنَا

"Na wale waliofanya juhudi (waliopigana Jihād) kwa ajili Yetu, bila shaka Tutawaongoza njia Zetu."[761]

Kwa hiyo baada ya kukubainikia kwa maneno ya wazi kwamba wale wanaofanya *Mudhāharah*, watu hao ni *Murtaddīn*, *Makuffār* – basi hebu tufahamu ni nini wajibu kuhusu *Murtaddīn* hao, wasije wajinga wakaja wakipayuka "*Khawārij* wakisasa". Hebu tuhudhurishe makala iliyoandikwa na baadhi ya wanafunzi wa *Shaykh Al-Islām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah):

"Al-hamduliLlāh, Tunamhimidi na Kumshukuru Allaah… Imetufikia habari kwamba baadhi ya watu wamebabaika kwamba kupigana *Jihād* dhidi ya wale wanaodai kuwa ni Waislam – Je *Jihād* hii yaruhusiwa au la?

Hivyo tunajibu, na mafanikio yanatoka kwa Allaah: *Jihād* hii imeruhusiwa *(Mashrū')* kwa sababu kadhaa:

---

760 Neno halisi ni "Ahl Al-Thughūr". Inawezekana kwamba Mujāhid fulani anaweza kukosea na kuwa katika makosa, lakini haiwezekani kwa Tā'ifah (kundi) zima la Jihād kuungana katika makosa.

761 Al-'Ankabūt : 69. Rejea katika "Majmū' Al-Fatāwā" (28/442).

1) Sababu mojawapo ni "Kumuasi Kiongozi/Mtawala (Muislam, *Muwahhid*) wa Waislam." Kwa hiyo yeyote atakayemuasi Kiongozi (Muislam, *Muwahhid*), basi ni wajibu juu ya *Ummah* wote kupigana *Jihād* dhidi yake…[762]

2) Jambo la Pili linalohitaji *Jihād* dhidi ya yeyote mwenye kulifanya, ni "Kutowakufurisha *Mushrikīn*", au kutilia shaka Ukafiri wao, kwani hili ni katika vitenguzi vya Uislam, na linabatilisha Uislam. Na dalili/ushahidi wa hili ni kauli ya Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam), *"Atakayesema "Hakuna anayestahiki kuabudiwa kwa haqq isipokuwa Allaah", na akakanusha chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah, basi Mali yake na Damu yake vimehifadhiwa (vimesalimika), na ujira wake uko kwa Allaah."* [763] Kwa hiyo amefungamanisha usalama wa Maisha ya Mtu na Mali yake pamoja na mambo mawili: 1) Kauli ya *"Lā Ilāha Illa Allāh"*, na 2) Ukanusho/kufr ya chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah [764] .

---

762 Yafaa ikumbukwe kuwa Mtawala (Kiongozi) anatakiwa angalau awe Muislam anayeshikamana kiukamilifu na Tawhīd na hafanyi Kufr – hivyo bado ni Wājib kumsikiliza kiongozi huyo hata kama ni mtenda Madhambi au Mwenye dhulmah (mkandamizaji) – alimuradi tu hafanyi Kufr. Lakini kwa wale wanaotunga Sheria zao binafsi, wakiidharau na kuiacha Sharī'ah ya Allaah, basi ni kama Shaykh Sulaymān (RahimahuLlaah) alivyosema "Kama ingetokea kijiji na Mji vitapigana vita, mpaka wote wakafa – bila shaka hili litakuwa ni bora zaidi kuliko kumuweka Tāghūt katika ardh, ahukumu kinyume na Sharī'ah ya Uislam, Sharī'ah ambayo kwayo Allaah amemtuma Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam)." [Ad-Durar As-Saniyyah 10/509 – 511]

763 Imesimuliwa na Muslim katika "Sahīh" yake (23).

764 Na hili linajumuisha Asemayo Allaah,

أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنزِلَ إِلَيْكَ وَمَا أُنزِلَ مِن قَبْلِكَ يُرِيدُونَ أَن يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ وَقَدْ أُمِرُوا أَن يَكْفُرُوا بِهِ وَيُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَن يُضِلَّهُمْ ضَلَالًا بَعِيدًا

"Je, huoni wale wanaodai kwamba wao wameamini yaliyoteremshwa kwako (ee Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kabla yako; wanataka wahukumiane kwa twaghuti (ubatilifu) na hali wameamrishwa wakanushe hiyo. Na shaytwaan anataka awapoteze upotofu wa mbali." [An-Nisā : 60]

Hivyo Maisha ya Mtu na Mali yake hayasalimiki mpaka atimize masharti yote mawili. Kwanza kabisa, kauli ya*"Lā Ilāha Illa Allāh"* na lengo ni maana yake, siyo tu kuitamka; na maana yake ni kumpwekesha Allaah katika kila aina ya *'Ibādah*. Na Shart la pili ni "Kukufuru chochote chenye kuabudiwa kinyume na Allaah", na hili linamaanisha Kuwakufurisha *Mushrikīn*, na kutangaza *Barā'ah* dhidi yao na chochote wanachokiabudu pamoja na Allaah. Kwa hiyo yeyote asiyewakufurisha *Mushrikīn* wa Dola ya Uturuki (Dola ya Ottoman)[765], na *Qubūriyyah*, wale wenye kuwaabudu Watu wema, na kuiacha *Tawhīd* ya Allaah, na Kuishutumu *Sunnah* kuwa ni *Bid'ah*[766] – basi mtu huyo (asiyewakufurisha wao) ni *Kāfir* kama wao – hata kama anachukia na kuitusi dini ya *Qubūriyyah*, na anaupenda Uislam na Waislam[767]…

3) **Jambo la tatu linalowajibisha Kupigana *Jihād* dhidi ya yeyote mwenye kulitenda , ni *Mudhāharah*** , na kuwasaidia *Mushrikīn* dhidi ya Waislam, iwe ni kwa vitendo au maneno, au kwa moyo (kuwapenda), au kwa mali – **basi mtu huyo ni *Kāfir* ametoka nje ya Uislam**[768]. Kwa hiyo yeyote atakaye wasaidia *Mushrikīn* dhidi ya Waislam, au akawapa *Mushrikīn* kiasi cha fedha ambazo wanaweza kunufaika nazo katika vita yao dhidi ya Waislam – kwa mapenzi au matakwa yake mwenyewe (na si kwa kukirihishwa) – basi mtu huyo ni *Kāfir*.

---

765 Hivyo hivyo zama hizi, wale wasiozikufurisha Dola (Serikali) zenye kuabudu makaburi (achilia mbali za Kisekula) kama vile Misri, Sudan, Pakistan, Bangladesh, n.k. Na pia pindi Serikali ya Saudia inaporuhusu kuba la Shirk kuchipuka Katika mji wa Mtume wa Tawhīd (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) – na watu wanakuja na kupayuka maneno mbalimbali yenye Shirk na kufr ya wazi. Na hii ni kuhusiana na Shirk ambayo Murji'ah wako tayari kuitetea, lakini kwa nini hawazikufurishi Serikali hizo? Hivyo ikiwa hivi ndivyo walivyo pamoja na Qubūriyyah – hivyo inadhihiri ni kwa nini wanaepuka kuwakufurisha Tawāghīt "walio hai na walio hatari", kama vile Umoja wa Mataifa, Fahd, Musharraf, Hosni, Sharon, n.k…

766 Hii inajumuisha wale wanaoificha Tawhīd kana kwamba ni "Takfīriyyah", na wanaificha Shirk kama kwamba ni "Salafiyyah".

767 Hivyo ni radd nyingine tena ya Uzushi wa 'Ubaykān uliovunjwa – lakini huu siyo wakati wake wala si mahali pake…

768 Zingatia namna alivyotenganisha kila maneno kwa "au" – yaani kipengele chochote kinaweza kumfanya mtu ni Kāfir na kumtoa nje ya Uislam. Na hii ni radd nyingine dhidi ya Murji'ah….

Kama *Shaykh* Muhammad Ibn ‘Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) alivyosema, “Kitenguzi cha Nane cha Uislam: Kuwasaidia Makuffār na kushirikiana nao dhidi ya Waislam. Kama asemavyo Allaah (Ta’ālā),

وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

“Na yeyote atakayewafanya (*makuffār* kuwa ni) Awliyā’[769] **(marafiki wandani) wao; basi hakika yeye ni miongoni mwao (*makuffār*).”**[770]

Kwa hiyo yeyote anayesibu alama hizi zinazotengua Uislam, akakataza Alama/Nembo yoyote ya wazi ya Uislam[771], au akaacha kuhukumu sheria ya wazi iliyoko katika Sharī’ah, basi *Jihād* inatakiwa kufanywa dhidi yao mpaka watakapo ikubali na kuitumia au kuifanyia kazi.

Hivyo kutokana na hili, itakudhihirikia kwamba kupigana *Jihād* dhidi ya watu hawa ni katika *Jihād* zilizo bora kabisa [772] – Lakini hapana ambaye ataweza kufahamu ukweli huu isipokuwa mtu mwenye busara sana. Lakini kwa wale ambao hawana busara hata kidogo, basi hawaamini *Jihād* yoyote isipokuwa dhidi ya Waabudu Masanamu tu, lakini kwa wale wanaotamka Shahādah mbili, basi wale Watu Wajinga hawaoni *Jihād* yoyote dhidi yao. Na jambo hili limekuwa lenye kuwatatanisha hata watu wazuri katika zama hizi. Kama ‘Umar (RadhiyaLlaahu ‘Anhu) alivyomwambia Abū Bakr (RadhiyaLlaahu ‘Anhu), “Vipi upigane na watu? Ingawa Mtume (SwallaLlaahu ‘Alayhi wa Sallam) alisema,

---

769 Washirika, Wenza, Walinzi, Marafiki, Wasaidizi (wenye kuwanusuru)

770 Al-Mā’idah : 51

771 Na hakika Jihād ni moja ya Alama Kubwa ya Uislam, na ni Kilele chake. Hivyo kumbuka anachokisema Imām kuhusiana na wale ambao wanaona kuwa hili ni Harām…

772 Hasa katika kunyamazisha minong’ono (makelele) ya Qusūriyyah – wale wanaosema kwamba ni “Harām” kupigana Jihād dhidi ya Watawala Walioritadd; Lakini ma-Imām wa Da’wah ya Najd kwa wazi kabisa wanasema ni katika Jihād “bora kabisa”, na pia ni “Wājib” kwa Waislam…

"Nimeamrishwa nipigane na watu mpaka Washuhudie kwamba 'Hakuna anayestahiki kuabudiwa kwa haqq isipokuwa Allaah'. Wakisema hivi, basi Damu zao na Mali zao zimehifadhika kutokana na mimi, isipokuwa kwa haqq yake(ya kalimah)"?? [773]

Hivyo Abū Bakar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) akajibu, "Hakika Zakāt ni katika haqq yake (ya kalimah). Na naapa Wallāhi, Na kama wangeacha kutoa mwanambuzi ambaye walikuwa wakitoa wakati wa Mtume (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) – basi ningepigana nao kwa ajili ya hilo [774].

Kwa hiyo hili linathibitisha kwamba yeyote mwenye kuacha (Shart ya) haqq [775] katika haqq za *Uislam*, basi *Jihād* ni wajibu dhidi yake, na *Jihād* hii ni moja kati ya 'amali bora kabisa. Na atakayeweza kutambua hili kiukweli, ni yule tu miongoni mwa watu Wenye hekima na wenye 'Ilm, kwa hiyo anatakiwa kumshukuru Allaah kwa neema hiyo. Na dalili kwamba watu wenye hekima tu ndio watakaoweza kutambua hili, ni mazungumzo (majadiliano) kati ya Abū Bakr na 'Umar.

Abū Bakr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alifahamu kuwa Kupigana Jihād dhidi yao ni haqq, hata kama walitamka Shahadah mbili na wameacha *Shirk* [776] –

---

773 Imepokewa na Al-Bukhārī katika "Sahīh" yake (1399), Muslim katika "Sahīh" yake (33, 35), At-Tirmidhī (3341), Ibn Mājah (3928).

774 Rejea katika "Sahīh Al-Bukhārī", "Kitāb Istitābat Al-Murtaddīn".

775 Na inajulikana kwamba kuonesha Urafiki, Ushirikiano, mapenzi, msaada, na aina zote za Muwālāh kwa Waumini wenzio ni Shart la Uislam. Kwa hiyo yeyote mwenye kufanya kinyume – na akaonyesha kila aina ya Muwālāh kwa Makuffār, basi ameiacha (ameitupa) Dīn ya Allaah, na ameritadd

776 Hivyo hii inaonyesha kwamba hata kama mtu hafanyi Shirk, lakini anafanya Mudhāharah, basi Jihād ni Lazima (Wajib) dhidi yake. Kama alivyosema Imām Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) "Hakika haikamiliki Dīn wala Uislam wa mwanadamu, hata kama akimpwekesha Allaah (katika kila 'Ibādah) na akajitenga na (akaacha) Shirk – mpaka awe Mkali kwa Mushrikīn, na awadhihirishie Chuki na Uadui; Kama alivyosema Allaah, **"Hutokuta watu wanaomuamini Allaah na Siku ya Mwisho kuwa wanafanya urafiki na kuwapenda wanaompinga Allaah na Rasuli Wake..." [Al-Mujaddilah : 22]** Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (8/113). Na pia amesema, "Tambua! Kwamba dalili za Kumkufurisha Muislam aliye mwema baada ya kufanya Shirk, au kwenda pamoja na

Lakini 'Umar (RadhiyaLlaahu 'Anhu) hakufahamu hili, mpaka Abū Bakr (RadhiyaLlaahu 'Anhu) alipomuezea yeye jambo hili.

Ma – *'Ulamā* (RahimahumuLlaah), walihesabu hili kama moja ya Ubora (fadhila) wa Abū Bakr (RadhiyaLlaahu 'Anhu); kwa hiyo hili latosha kwa yeyote mwenye kutaka kuitafuta *haqq*. Lakini kwa wale ambao nyoyo zao zimejawa na Matamanio na tamaa, basi hakuna nafasi kwake.

Wa Lā Hawla wa Lā Quwwata Illā Bi-Llāh Al-'Aliyy Al-'Adhīm. Wa Huwa Hasbunā Wa Ni'ma Al-Wakīl. Wal-HamduliLlāhi Rabbil-'Ālamīn. Wa SwallaLlāhu 'Alā Nabiyyinā Muhammad, Wa 'Alā Ālih wa Sahbihi wa Sallam."[777]

Na Imām 'Abdul-Latīf Ibn 'Abdur-Rahmān Ibn Hasan (RahimahuLlāh) amesema, "Na njia bora zaidi ya Kujikurubisha kwa Allaah ni kupitia kuwadharau maadui wake, *Mushrikīn*, kuwachukia, kuwa mkali dhidi yao, na kupigana Jihād dhidi yao; Na kupitia haya tu Mja wa Allaah ataokoka na *Tawallī* ya *Makuffār* dhidi ya Waumini. Lakini asipofanya hivi, basi amefanya urafiki nao kiasi ambacho yuko nao. Kwa hiyo kuwa makini na mwangalifu (kuwa macho) na yenye kuharibu *Uislam* na kung'oa Misingi yake."[778]

Shaykh Al-Islām Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah) ameielezea Āyah,

تَرَىٰ كَثِيرًا مِّنْهُمْ يَتَوَلَّوْنَ الَّذِينَ كَفَرُوا لَبِئْسَ مَا قَدَّمَتْ لَهُمْ أَنفُسُهُمْ أَن سَخِطَ اللَّهُ عَلَيْهِمْ وَفِي الْعَذَابِ هُمْ خَالِدُونَ وَلَوْ كَانُوا يُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَالنَّبِيِّ وَمَا أُنزِلَ إِلَيْهِ مَا اتَّخَذُوهُمْ أَوْلِيَاءَ وَلَٰكِنَّ كَثِيرًا مِّنْهُمْ فَاسِقُونَ

"Utawaona wengi miongoni mwao (Mayahudi) wanawafanya *Awliyā'* (marafiki wandani) wale waliokufuru. Ubaya ulioje yale yaliyowatangulizia nafsi zao, (kwa sababu hiyo ndipo ikawa) kwamba Allaah Amewaghadhibikia na katika adhabu wao ni wenye kudumu. Na lau wangelikuwa wanamwamini Allaah na Nabiy (Muhammad SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) na yale yaliyoteremshwa kwake, wasingeliwafanya hao *(Makuffār) Awliyā'* (marafiki wandani), lakini wengi miongoni mwao ni mafasiki."[779]

Mushrikīn dhidi ya Muwahhidīn – hata kama hajafanya Shirk yoyote – (dalili) kutoka katika maneno ya Allaah, Mtume wake, na Wanazuoni ni nyingi mno hazihesabiki.

777 Rejea katika "Ad-Durar As-Saniyyah" (9/290 – 293)

778 "Ad-Durar As-Saniyyah" (9/24)

779 Al-Mā'idah : 80 -81

Hivyo anaelezea, “Hivyo hii inathibitisha kuwa *Īmān*, kama ilivyotajwa hapa, hutenguka kwa kuwafanya *Makuffār* ni *Awliyā’*. Na inaonesha kuwa *Īmān* na “kuwafanya wao ndiyo *Awliyā’* ” haviwezi kuwa pamoja katika Moyo. Na yeyote mwenye kuwafanya wao ni *Awliyā’*, basi hajatimiza *Īmān* inayotakiwa, katika *Īmān* juu ya Allaah, Mtume wake, na yale aliyoteremshiwa. Na mfano wa *Āyah* hii ni *Āyah*,

لَا تَتَّخِذُوا الْيَهُودَ وَالنَّصَارَىٰ أَوْلِيَاءَ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ
وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

“Msifanye Mayahudi na Manaswara *Awliyā’* (marafiki wandani). Wao kwa wao ni marafiki wandani. Na yeyote atakayewafanya *Awliyā’* (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao.”[780]

Hivyo Allaah anabainisha katika Āyah ya kwanza kuwa wanaowafanya wao kuwa ni *Awliyā’* si Waumini – na katika Āyah hii Allaah anabainisha kuwa wanaowafanya wao kuwa ni *Awliyā’* basi hakika ni katika wao (*makuffār*). Kwa hiyo Āyah moja ya Qur-ān inafafanua na nyingine.”[781]

Na *Al-Hāfidh* Ibn Al-Qayyim (RahimahuLlaah) amesema, “Na Allaah (Ta’ālā) Amehukumu – na hakuna hukumu bora kuliko hukumu YAKE (Allaah) – kwamba yeyote mwenye kufanya Tawallī na Mayahudi na Wakristo, basi yeye ni miongoni mwao,

وَمَن يَتَوَلَّهُم مِّنكُمْ فَإِنَّهُ مِنْهُمْ

“Na yeyote atakayewafanya *Awliyā’* (marafiki wao wandani); basi hakika yeye ni miongoni mwao.”[782]

Kwa hiyo ikiwa Washirika wa *Makuffār* ni katika *Makuffār*, kwa mujibu wa *Qur-ān*, basi wana hukmu sawa na ya *Makuffār*. Na hii ni hukmu ya jumla, lakini inakuwa maalumu –

---

780 Al-Mā’idah : 51

781 Rejea katika “Majmū’ Al-Fatāwā” (7/17)

782 Al-Mā’idah : 51

Yeyote mwenye kufanya nao *Tawallī*, na akafuata matamanio baada ya kuwa Muislam, basi hakubaliki (hahesabiki kuwa ni Muislam), wala *Jizyah* haichukuliwi kutoka kwake; Badala yake, ni aidha arudi katika *Uislam*, au akabiliane na kifo (auawe), kwani ni *Murtadd* kwa mujibu wa Āyah na *Ijmā'*."[783]

Na yeyote anayetaka kuzama zaidi katika jambo hili, basi hebu na asome vitabu vifuatavyo:

❖ "*Sabīl Annajāh Wal-Fikāk Min Muwālāt Al-Murtaddīn Wa Ahl Al-Ishrāk*". [The Path Of Salvation and Freedom Against Befriending the Apostates and Mushrikīn]. Kitabu hiki pamoja na "*Ad-Dalā'il*" ndivyo vitabu pekee vilivyoandikwa na *Salaf* mahususi kwa ajili ya kuzungumzia suala la *Mudhāharah*. Kitabu hiki kimeandikwa na *Imām* Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah).

❖ "*I'tidhā' As-Sirāt Al-Mustaqīm Fī Mukhālafat As-Hāb Al-Jahīm*". [Walking the Straight Path Regarding Opposing the Denizens of the Fire]. Kimeandikwa na *Shaykh Al-Islām* Ibn Taymiyyah (RahimahuLlaah).

❖ "*Awthaq 'Urā Al-Īmān.*" [The Firmest Handhold of Īmān]. Kuhusiana na Wajibu na Fadhila za Kushikamana/Kushirikiana na Waumini, na Kuwatii au kuwaamini, kuwapenda, na Kuwasaidia. Kimeandikwa na (mwandishi wa "*Ad-Dalā'il*") *Imām* Sulaymān Ibn 'Abdillāh *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah).

❖ Barua na Makala mbalimbali zilizomo katika "*Ad-Durar As-Saniyyah*", hasa Mjaladi wa 8, 9, na 10.

❖ "*Tuhfah Al-Ikhwān: Bimā Jā'a Fil-Muwālāt Wal-Mu'ādāt Wal-Hijrān*". [A Gift to Brothers Regarding that Which Has Come About Loyalty, Hostility and Emigration]. Kimekusanywa na *Imām* Hamūd At-Tuwayjirī (RahimahuLlaah).

❖ "*Al-Walā' Wal-Barā' Fī Al-Islām*". [Loyalty and Disavowal in Islam]. Kimeandikwa na *Shaykh* Muhammad Al-Qahtānī. (Pia kinapatikana Kwa Kiingereza).

---

783 Rejea katika "Ahkām Ahl Adh-Dimmah" (1/67 -68).

- ❖ *"Al-Muwālāt Wal-Mu'ādāt"*. [Allience and Hostility]. Kimeandikwa na *shaykh* Muhmās Al-Jul'ū. Kitabu ambacho mtu anayetaka kufahamu zaidi kuhusu mada hii, ni muhimu kukisoma.

- ❖ *At-Tibyān Fī Kufr Man A'ān Al-Amrikān* (Juzuu ya Kwanza na ya Pili)". [The Exposition Regarding the Disavoyal of the One that Assist the Americans]. Kimeandikwa na *Shaykh* aliyefungwa Jela, Nāswir Al-Fahd (FakaLlaahu Asrahu). Uchunguzi adhimu katika mada hii, na kitabu muhimu kukisoma yeyote anayetaka kufahamu zaidi kuhusu *Mudhāharah* katika zama hizi. Kimetafsiriwa kwa Kiingereza na At-Tibyān Publications.

- ❖ *Al-Haqq Wal-Yaqīn Fī 'Adāwat At-Tūghāt Wal-Murtaddīn: Min Kalām A'immat Ad-Da'wah An-Najdiyyah"*. [The Truth and Certainty Regarding the Hostility Against the Tawāghīt and Apostates: Selected from the Words of Imāms of Da'wah of Najd]. Kimeandikwa na *Shahīd Shaykh* Abū 'Abdir-Rahmān Sultān Al-'Utaybī Al-Atharī (RahimahuLlaah).

- ❖ *Al-Walā' Wal-Barā': 'Aqīdah Manqūlah Wa Waqī' Mafqūd"*. [The Loyalty and Disavoyal: A Creed Present in the Texts But Absent in Action]. Kimeandikwa na *Shaykh* Ayman Adh-Dhawāhirī (HafidhahuLlaah).

- ❖ *Millat Ibrāhīm: Wa Da'wat Al-Anbiyā' Wal-Mursalīn"*. [The Religion of Ibrāhīm]. Kimeandikwa na *Shaykh* Abū Muhammad Al-Maqdisī (FakaLlaahu Asrahu). Kitabu bora kabisa ambacho pia ni Muhimu Kukisoma. Pia kinapatikana kwa Kiingereza katika At-Tibyān Publications.

Na *Imām* Muhammad Ibn 'Abdul-Wahhāb (RahimahuLlaah) amesema, "Na waambie wao kwamba ni lazima *(Wājib)* juu ya mtu kuifundisha familia yake na Watoto wake Kupenda kwa Ajili ya Allaah na Kuchukia Kwa Ajili ya Allaah, Kufanya Urafiki kwa ajili ya Allaah, na Kuwa na Uadui kwa ajili ya Allaah; kama anavyowafundisha wao Jinsi ya Kuchukua *Wudhū'* na Kuswali. Kwa Sababu bila Shaka, haisihi *Swalah* ya mtu wala *Uislam* wake, mpaka atakapokuwa na Urafiki (mapenzi) na Uadui Sahihi."[784]

---

784 Rejea katika "Ar-Rasā'il Ash-Shakhsiyyah" (322).

Na Mjumbe wa Allaah (SwallaLlaahu 'Alayhi wa Sallam) amesema, *"Hakika kishikio Madhubuti cha Īmān ni Kupenda kwa ajili ya Allaah, na Kuchukia kwa ajili ya Allaah."*[785]

Na Ibn 'Abbās (RadhiyaLlaahu 'Anhumā) amesema, "Yeyote atakayependa kwa ajili ya Allaah, na kuchukia kwa ajili ya Allaah, na ni Mkali kwa ajili ya Allaah, na anafanya Urafiki kwa ajili ya Allaah – basi amepata Ulinzi wa Allaah kutokana na hayo."[786]

Na kwa wale Qusūriyyah ambao baadaye watakuja kujaribu kupindisha Maana za ma-*'Ulamā*, na kujaribu kukanusha dalili za wazi za *Kitabu*, *Sunnah* na *Ijmā'* – hawafanyi hivyo isipokuwa wanafungua milango ya *Mudhāharah*, na kuonesha "*Taa za Kijani* (Ruhusa)!"

Na *Imām* Hamad Ibn 'Atīq (RahimahuLlaah) amesema, "Na kuhusiana na Uadui dhidi ya *Makuffār* na *Mushrikīn* – Fahamu kuwa Allaah (Ta'ālā) amewajibisha hilo na amelitilia sana mkazo; Na hili limefikia hatua ambayo, kwamba hakuna Amri Katika Kitabu cha Allaah yenye dalili nyingi na iko wazi zaidi - kuliko Amri ya *Tawhīd* na Katazo la *Shirk*."[787]

Na tunarudia aliyoyasema *Shaykh* Sulaymān *Āl Ash-Shaykh* (RahimahuLlaah):

Na dalili kuhusiana na hili ni nyingi – na hii inamtosha yeyote ambaye Allaah anataka Kumuongoza.

---

785 Imepokewa na Ahmad (4/286), Ibn Abī Shaybah katika "Kitāb Al-Īmān" (110), At-Tayālasī (747), Ibn Abī Ad-Dunyā katika "Al-Ikhwān" (1). Lafdh hii imesemwa kuwa ni Dha'īf, lakini ni madhubuti kutokana na sanad zake zote, kama ilivyotajwa na Al-Albānī katika "As-Silsilah As-Sahīhah" (998) na katika "An-Nasīhah" (240), pamoja na mahala pengine. Ameisahihisha lafdh kama hii: "Mshikio madhubutu wa Īmān ni Mapenzi (Al-Walā') kwa ajili ya Allaah, na Uadui (Al-Barā') kwa ajili ya Allaah, kupenda kwa ajili ya Allaah, na Kuchukia kwa ajili ya Allaah 'Azza Wa Jall". Imesahihishwa na Al-Albānī katika "Sahīh Al-Jāmi'" (2539).

786 Imesimuliwa katika "Ad-Dur Al-Manthūr" (8/87).

787 Rejea katika "Sabīl An-Najāh" (31).

Lakini kwa yule ambaye Allaah anamtakia *fitnah* na Upotofu, basi ni kama Anavyosema (Allaah Ta'ālā),

إِنَّ الَّذِينَ حَقَّتْ عَلَيْهِمْ كَلِمَتُ رَبِّكَ لَا يُؤْمِنُونَ وَلَوْ جَاءَتْهُمْ كُلُّ آيَةٍ حَتَّىٰ يَرَوُا الْعَذَابَ الْأَلِيمَ

"Hakika wale ambao neno la (ghadhabu la) Rabb wako limethibiti juu yao, hawataamini. Japokuwa itawajia kila Aayah (mawaidha, zingatio) mpaka waone adhabu iumizayo."[788]

Hivyo hebu tuhitimishe, *Inshā Allāh* – kwa onyo kutoka kwa Allaah:

يَا أَيُّهَا الَّذِينَ آمَنُوا لَا تَتَّخِذُوا الْكَافِرِينَ أَوْلِيَاءَ مِن دُونِ الْمُؤْمِنِينَ أَتُرِيدُونَ أَن تَجْعَلُوا لِلَّهِ عَلَيْكُمْ سُلْطَانًا مُّبِينًا

"Enyi walioamini! Msiwafanye makafiri kuwa (*Awliyā'*) marafiki wandani badala ya Waumini. Je, mnataka Allaah Awe na hoja bayana dhidi yenu?"[789]

Na himdi na shukrani zote Anastahiki Allaah Pekee. Na tunamuomba Allaah amfikishie Salaam Mtume, na familia yake na ma-Swahabh wake.

---

788 Yūnus : 96 - 97

789 An-Nisā' : 144